dm DEMOKRATİK MODERNİTE

Düşünce ve Kuram Dergisi | SAYI 16

Demokratik Modernite
Üç Aylık Düşünce ve Kuram Dergisi Yerel Süreli Yayın

Sayı:16 / Nisan-Mayıs-Haziran- 2016
ISSN: 2147-1703

Roza Yayınları Adına Sahibi**Emine Caynak**
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **S. Mehmet Sezgin**

editor@demokratikmodernite.org
demokratikmodernite@gmail.com

Grafik Tasarım
Ali Can Elagöz

Basım Yeri
Gün Matbaacılık Reklam Film Bas. Yay. San. Tic. Ltd. Şti.
Beşyol Mahallesi Akasya Sok. No:23/A Küçükçekmece / İstanbul
Tel:0212 580 63 81

Abonelik Koşulları

Yıllık Abonelik Bedeli: 50 TL
Yurtdışı Abonelik Bedeli: 65 Euro
Türkiye İş Bankası Çarşı-Bağcılar Şubesi / Emine Caynak
Hesap No: 1291 0551 408 IBAN: TR 78 0006 4000 0011 2910 5514 08

Roza Yayınları

Asmalımescit mah. İstiklal cad. No: 174 Kat:4 Aktarhan- Beyoğlu/İstanbul
Tel:0212 256 57 69

www.demokratikmodernite.org

İçindekiler

“Yasak Yaşama” Karşı Toplumsal Beden Olmak

Editör **editor@demokratikmodernite.org**

Doğal toplum ya da devlet “öncesi” toplum, kendisi hakkında fikir ve eylem üretme yeteneğine sahip toplumdu. İhtiyaçların toplumun tüm bireylerince ortaklaşarak karşılandığı öz yeterli bir yaşam söz konusudur. Toplumsal aklın yitimi, kendisi hakkında fikir ve eylem üretme yeteneğinin kaybıdır. Bu uygarlığın başlangıcıdır. Toplum üzerine düşünmek uygarlığın başından beri devlet aklının en temel stratejilerinden biri oldu. Kürt Halk Önderi Öcalan, “Bir toplum için en büyük felaket, kendisi hakkında düşünce ve eylem gücünü yitirmesidir.” der. O felaketin adı devletçi uygarlıktır. Toplum özyönetim ve özgür yaşam hakikatini yitirince devlet toplumu yönetmeye başladı. Devletli toplum büyük ölçüde kendisi olmaktan çıkarılmış toplumdur. Toplumun kendisi uygarlık fikrine göre yönetilmek, baskı ve sömürü düzenine alınmak için öncelikle tanımlanmalıydı. Bu anlamıyla o başından beri bir nesne ve operasyon alanıydı. Yine devletin oluşumundan beri toplumsal sorun günümüze kadar büyük bir tümöre dönüştü. Kapitalist modernitenin varlığı da toplumun beyninde, yüreğinde ve rahminde oluşan büyük bir tümörle açıklanabilir.

Karl Marks Feuerbach Üzerine Tezler’de ‘filozoflar bugüne kadar yalnızca toplumu çeşitli biçimlerde yorumladılar. Oysa asıl sorun onu değiştirmektir’ demişti. Halklar ve ezilenler payına temel sorun değişim için yöntemin ne olacağıdır. Tüm modern sosyoloji ve siyaset bilimine göre elimizde uygarlığın yöntem ve zihniyet yapısı dışında bir anlama ve uygulama sistematiği yok. Modern sosyoloji ve siyaset felsefesinin aksine temel varlık, anlama ve uygulama alanı toplumun kendisidir. Toplum hakikatin kendisi olmaktadır. O hakikat hem üretecek, hem de anlam yükleyecek, değer katacaktır. Kendisi olmakta derinleştikçe kendi özgürlük metodlarını keşfedecek, ihtiyaçlarını bilecek ve kendisini yönetecektir. Kendisini yönetmeyi bilen toplum, modern devlete ait ve hiç kimsenin ne işe yaradığını bilmediği debdebeli kurumlara ihtiyacı yoktur. Eğer geçtiğimiz yüzyılda yaptığımız gibi, uygarlığın teçhizatları ve kılavuzluğuyla özgürlük peşinde koşacaksak; yeniden aynı yollara, yani devlete çıkacağımız açıktır. Özgürlüğün ve eşitlin gerçekleştirileceği ortam devlet olamaz. Örneğin tüm masraflarını halkın karşıladığı kurumlar, müdürlükler, merkezler kime aittir? Yasaksız, evraksız, imzasız ve mühürsüz yaşayan toplumsallık nasıl oluyor da bu denli yoğun bir yasak, evrak ve mühür sisteminde tutuluyor? Bu örnekler bile sözle, toplum etiğiyle ve özgür yaşamın prensipleriyle aramıza bol miktarda evrak, mühür ve üniformalı görevliler, gardiyanlar, polisler ve ordu yerleştirildiğini ispat etmeye yeter. Gerçekten toplumun ihtiyacı olan hangi işleri yürütmektedir devlet? Dolayısıyla devletin toplumsal beden üzerine çöken karakterini sorgulamaya devam etmeliyiz ve edeceğiz.

Asıl olan özgür yaşam ve bunun süreklilik zemini olarak özgür politikadır. Özgür yaşam için yöntem ve hakikat, toplumsal doğanın kendisidir.

Beden bir organizma olarak örgütlü ve eylemli bir hakikattir. Organlarıyla birlikte hem özerk bir rol ve iş bölümü ile yaşar ve çalışır; hem de geniş anlamıyla bir bütündür. Demokratik Ulusun Bedeni başlığıyla demokratik özerkliği, özyönetimi tartışarak, yaşam üzerine köylerde, kentlerde ve sokaklarda süren tarihi değerdeki ısrarla; birlikte bir düşünme ve farkındalık geliştirmek istedik. Demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü toplum paradigmasının yönetimselliği üzerine düşünmeye ve tartışmaya devam edeceğiz.

Toplumsal sorunu çözmek; farklılıkları birlikte ve özgür yaşamı örgütlemekle başlar. Demokratik ulus tüm çoklukların bir arada yaşayabildiği ve kendilerini yönetebildikleri çoklu ve farklıla-

şan bir sistemdir. Tıpkı toplumun kendisi gibi çok yönlü, ihtiyaçları ve yaşam alanları çoklu, farklılıklardan oluşan demokratik sosyalist bir yaşam önerisidir. Yaşamı tekliğe sığdırmaya çalışan ulus-devlet zihniyetine karşı toplum olarak öne çıkması, kendisini örgütlemesi ve yönetmesidir. Böylece toplum, kendisi hakkındaki doğru ve yanlışı, iyi ve kötüyü yeniden kendisinin belirleyeceği seçme hakkı kazanıyor.

Toplumsal beden yetkinleştikçe ve toplumsal ihtiyaçları karşılama işlevi kazandıkça devleti bir belirleyen, amir, hükümdar,patron ya da hegemon olmaktan çıkarıyor. Demokratik özerklik, demokratik ulusun yaşayan, üreten, savunan, özgür kılan, etik ve estetik olarak kendisini yenileyen somutu ve bedeni olmaktadır.

Yönetim sorununu devletin elinden almak, toplumun kendi varlığını olumlamasıyla başlar. Daha fazla devlet, daha fazla bozulma ve yabancılaşma olmaktadır. Çözüm toplumsal hakikate daha fazla yakınlaşmak ve halklaşmaktan geçer. Toplum kendisini etik, estetik, politik ve demokratik olarak büyüttükçe; devlet ve onun "yönetiyorum" dediği kurumlar işlevsizleşecek ve giderek anlamsızlaşıp ortadan kalkacaktır. Demokratik ulus kendisini bir yönetsel bedene kavuşturdukça sağlıklı ve özgür yaşayacaktır. Bu yüzden özgür yaşam bir çaba, mücadele ve sürekli oluş pratiği olarak hep kollamamız gereken, sağlıklı tutmamız gereken toplumsal organizmamız olmaktadır. Sağlıklı toplum, sağlıklı bedende var olur!

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Demokratik Ulus Bir Ruh ise Demokratik Özerklik Bedendir

Abdullah Öcalan

Tarihte her zaman büyük ağırlığı olan kent, yer ve bölge çaplı özerk yönetimler, ulus-devletçiliğin kurban ettiği diğer çok önemli kültürel gelenekler arasındadır. Uygulanan tüm toplumsal ve devletsel yönetimlerde kentin, yerelin ve bölgelerin kendine has yönetimleri, özerklikleri hep olagelmiştir. Zaten başka türlü özellikle büyük çaplı devlet ve imparatorlukları yönetmek mümkün olamaz. Katı merkeziyetçilik esas olarak modernitenin tekelci karakteri olarak bir ulus-devlet hastalığıdır. Azami kâr kanununun bir gereği olarak dayatılmıştır. Ur gibi büyüyen orta sınıf burjuva bürokratlarının iktidar olmaları için düzenlenmiştir. Bir değil, bin kral düzenleri tesis etmek için, ancak faşizmle yürüyen bir model olarak geliştirilmiştir.

Klasik modernitenin çözülüşü hızlandıkça ve postmodernite türü çoğu liberal nitelikli de olsa bazıları da radikal kopuş anlamına gelen kültürel hareketler geliştikçe, bunda en büyük payı kentin, yerelin ve bölgelerin özerklik hareketleri omuzlamıştır. Aslında tüm çağlar boyu güçlü yaşadıkları siyasi, ekonomik, sosyal boyutlar da taşıyan kültürlerine dönüş, yeniden canlandırma söz konusudur. Çok önemli tarihsel- toplum anlamı olan ve olması gereken hareketlerin başında gelmektedirler. Kentin, yerelin, bölgenin kurtuluşu olmadan, ulus-devlet hastalığından kurtuluş mümkün değildir. Bunu en iyi anlayan ve uygulamaya geçiren oluşum AB üyeleridir. Gerek modernite adı altında yaşadıkları dört yüz yıllık barbarlıklar, gerek Birinci ve İkinci Dünya Savaşları Avrupa kültürüne yeterli dersi vermiştir. İlk uygulamaya koydukları adımların kent, yerel ve bölgesel özerklik yasaları olması tesadüf değildir. Ulus- devletçiliğin soykırım başta olmak üzere tüm kültürel varlıklar için ne menem bir soykırım olduğunu kavramalarıyla ilgilidir. Bugün Avrupa Birliği'nde en gözde çalışmaların kent, yerel ve bölgesel kültürler kapsamında gerçekleştirilmesi, tüm küresel sorunların çözümünde en önemli unsurların başında gelmektedir. Fazla radikal olmasa da önemli, gerekli bir kültür hareketidir. Zaten dünyanın tüm kıtalarında merkezi yönetim homojenliği tam dayatılıp geliştirilemediğinden, birçok kentin, yerelin ve bölgenin özerkliği canlılığını korumaktaydı. Rusya Federasyonu'ndan Çin ve Hindistan'a, tüm Amerika kıtasından (ABD federaldir, Kanada'da özerklik yaygındır, Latin Amerika zaten bölgesel özerklik konumundadır) Afrika'ya (Afrika'da geleneksel aşiret ve bölge yönetimi olmadan devletler oluşup yönetemez) kadar özerk konumlar ve özerklik çalışmaları en aktif ve aktüel konulardır. Ulus-devletçiğin katı merkeziyetçi hastalığı, sayıları sınırlı bazı Ortadoğu devletlerinde ve diğer diktatörlüklerde uygulanmaktadır.

Devrimler ancak toplumun aşındırılan, kadük bırakılan ahlaki ve politik dokusunu asıl işlevine kavuşturmak için başvurulan operasyonlar olarak olumlu rol oynayabilirler

Klasik modernitenin en önemli boyutu olan katı merkeziyetçi ulus-devlet yapılarının üstten küresel sermaye, alttan kültürel hareketler tarafından sıkıştırılmasıyla yaşadığı çözülmeler en çok kent, yerel ve bölgesel özerklik yönetimleriyle ikame edilmeye çalışılmaktadır. Günümüzün gittikçe güçlenen bu eğilimi, demokratik-ulus hareketiyle de iç içe gelişmek durumundadır. Demokratik ulus, yönetim biçimi olarak konfederalizme çok yakındır. Konfederalizm bir nevi demokratik ulusların siyasal yönetim biçimidir. Güçlü kent ancak yerel ve bölgesel özerk yönetimlerle varoluş kazanabilir. Yönetim biçimi itibariyle her iki hareket de özdeş ve çakışma durumundadır.

Demokratik uluslaşma ve uluslar kent, yerel ve bölgesel özerklikler olmadan yönetim gücü kazanamaz. Ya kaosa düşüp dağılır ya da ulus- devletçiliğin yeni bir modeliyle aşılır.
Her iki duruma düşmemek için, demokratik ulus hareketi mutlaka kent, yerel ve bölgesel demokratik özerklikleri geliştirmek zorundadır. Buna karşılık kent, yerel ve bölgesel özerk yönetimler hepten yutulmamak, ekonomik, sosyal ve siyasal güçlerini tam kullanabilmek için demokratik ulusal hareketle demokratik ulus olarak bütünleşmek ihtiyacındadır. Ulus-devletçiliğin her iki hareket için sürekli kapıda tuttuğu ve dayattığı aşırı merkeziyetçi güç tekellerini ancak aralarındaki sağlam ittifakla aşabilirler. Aksi halde her iki hareket ve hatta olgu olarak, geçmişte çokça yaşadıkları gibi yeniden homojenleştirme tehdidi altında tasfiye olmaktan ve erimekten kurtulamazlar. Tarihsel koşullar nasıl 19. yüzyılda daha çok ulus-devletçilikten yana idiyse, günümüz koşulları da -yani 21. yüzyıl gerçeklikleri de- demokratik uluslardan ve her düzeyde güç kazanmış kent, yerel ve bölgesel özerk yönetimlerden yanadır.
Ortaçağda benzeri kent özerklik politikaları daha da yaygın uygulanabilmiştir. Büyük imparatorluklara karşı direnen kentlerin yıldız âlemi ile karşı karşıyayız sanki. İslami imparatorluklardan (Emevi, Abbasi, Selçuklu, Timur, Babûr, Osmanlı) Cengiz İmparatorluğuna, Hıristiyan İmparatorluklarından (Bizans, İspanya, Avusturya, Çarlık Rusyası, Britanya) Çin İmparatorluklarına karşı yüzlerce kent (Büyük Okyanus'tan Atlas Okyanusu'na, hatta Amerika Kıtasına, Büyük Sahra Çölünden Sibirya'ya kadar) özerklik politikası adına gerektiğinde tarihten silininceye kadar direnebilmiştir. Kartaca'nın tarla haline getirilişine benzeyen örnek, Cengiz Han'a karşı direnen Otrar kentidir. O da tarla haline getirilmiştir. Avrupa kentlerinin hem imparatorluk güçlerine, hem de ulus-devletçiliğin merkeziyetçiliğine karşı yüzyıllarca süren direnişçiliğine yüzlerce örnek sunulabilir. Özellikle İtalya ve Almanya kentlerinin 19. yüzyıl ortalarına kadar özerk yapılarını korumak için büyük direniş sergiledikleri çok iyi bilinmektedir. Bunlardan Venedik, Amsterdam ünlü örneklerdir.

Yatay ve Dikey Farklı Siyasi Oluşumlar
19. yüzyılda ulus-devletin her tarafta zafer kazanması, tarihte binlerce yıl süren kent özerkliklerine büyük darbe olmuştur. Ancak postmodernite ile kent özerklikleri yeniden yaygınlaşmaktadır. Kent politikacılığı öne çıkmaktadır.
Tarihte uygarlık güçlerine karşı sadece kent politikacılığı değil, belki de daha fazla kabile, aşiret, dini cemaat, felsefi ekol vb. belli başlı toplumsal grupların özerk politik güç halinde kalabilmek uğruna sergiledikleri sayısız direniş vardır. İbrani kabilesinin üç bin beş yüz yıllık (M.Ö. 1600 – günümüze kadar) özerklik öyküsü belki de en ünlü örnektir. Yahudilerin tarihte ve daha çok da günümüzde çok zengin ve yaratıcı olmalarında İbrani kabilesinin özerklik politikası belirleyici rol oynamıştır. İslam dininin imparatorluk ve iktidar aracına dönüştürülmesine karşılık, çok büyük direniş mezhepleri ortaya çıkmıştır. Alevilik ve Haricilik mezhepleri kabile ve aşiretlerin özerk yaşama politikalarını yansıtır. Sünni hükümranlık, sultanlık geleneğine karşı her kavim bünyesinde görülen yaygın muhalif mezhep çıkışları, özünde aşiret ve kabile halklarının direnişçi ve özgürlükçü politikalarının sonucudur. Bir nevi Sünni İslam sömürgeciliğine karşı halkların ilk özgürlük ve bağımsızlık hareketleridir. Hıristiyanlık ve Musevilik'te de benzer çok sayıda direniş mezhebi vardır. Ortaçağ boydan boya bu tür yerel, kentsel, kabilesel ve dini cemaatlerin özgürlük ve özerklik politikası uğruna mücadeleleriyle dolu geçmiştir. İlk Hıristiyan cemaatlerinin üç yüz yıllık yarı-gizli direnişçi manastır yaşamı, çağdaş uygarlığın hazırlanmasında başrolü oynamıştır. Antikçağ Yunan felsefi ekollerinin özerk politikaları bilimin temel hazırlayıcı rolünü oynamıştır. Günümüze kadar ulaşan halklar, uluslar bu gerçeği en çok dağ başlarında ve çöl ortalarında yüzlerce, binlerce yıl direnen kabile ve aşiret atalarına borçludur.
Modern çağın ulusal kurtuluş hareketleri bu geleneklerin devamıdır. Bağımsız devlet olarak saptırılmış da olsa, hepsinin peşinde koştuğu amaç politik bağımsızlıktır. Liberalizmin politik bağımsızlığı sahte ulus-devlet bağımsızlığına dönüştürmesi politikayı gerçek işlevinden alıkoysa da, yine de çok önemli bir politik direniş geleneğinin sürdürülmesi anlamına gelir.
Tarihte yerel ve bölgesel özerklik politikaları hep olagelmiş, ahlaki ve politik toplumun varlığını sürdürmesinde önemli rol oynamışlardır. Dağlar, çöller ve ormanlık alanlar başta olmak üzere, yeryüzünün çok geniş bir coğrafyasında kabile, aşiret, köy ve kent toplumu halinde ya-

şayan halklar ve uluslar, uygarlık güçlerine karşı sürekli özerklik ve bağımsızlık politikaları ile direniş sergilemişlerdir. Tarihte bu nedenle ağırlıklı olarak demokratik konfederal gelenek ağır basar diyoruz.

Uygarlık tarihi boyunca hâkim eğilim boyun eğme değil, direniştir diyoruz. Öyle olmasaydı, dünya Firavun Mısır'ı gibi olurdu. Direnişin, politikanın olmadığı tek bir insan yerelinin, bölgesinin kalmadığını bilmeden tarihi doğru yorumlayamayız. Latin Amerika, Afrika, Asya halkları halen bütün renkleri ve kültürleriyle direniyorlarsa, bu demektir ki tarihleri de böyledir. Çünkü tarih 'şimdidir'. Uygarlık güçleriyle demokratik güçler arasında çoğu kez gerçekleştiği gibi, kapitalist modernite güçleriyle demokratik modernite güçleri de birbirlerinin varoluş ve kimliklerini kabul etme ve demokratik özerk yönetimlerini tanıma temelinde barış içinde bir arada yaşayabilir. Bu kapsam ve koşullar altında ulus-devletin sınırları içinde ve dışında demokratik konfederal siyasi oluşumlarıyla ulus- devlet oluşumları bir arada barış içinde yaşayabilir. Demokratik konfederalizm ulus-devlet sistematiğinden kaynaklanan olumsuzlukları aşma potansiyeline sahip olduğu gibi, toplumu politikleştirmenin de en uygun aracı konumundadır. Basittir ve uygulanabilir. Her topluluk, etnisite, kültür, dini cemaat, entelektüel hareket, ekonomik birim vb. birer politik birim olarak kendilerini özerkçe yapılandırıp ifade edebilirler. Federe veya özerklik, kendilik denilen kavramı bu çerçeve ve kapsamda değerlendirmek gerekir. Bu durum gözetildiğinde demokratik konfederalizme ilişkin şunları söyleyebiliriz:

Marks, ulus-devleti kabul etti. Fakat ben kabul etmiyorum. Avrupa'nın şu an yaşadığı krizin temel sebebi de, yine bu ulus-devlet yapılanması ve anlayışıdır

Demokratik konfederalizm farklı ve çok katlı siyasi oluşumlara açıktır. Yatay ve dikey farklı siyasi oluşumlar mevcut toplumun karmaşık yapısı nedeniyle zorunludur. Merkezi, yerel ve bölgesel siyasi oluşumları denge içinde bir arada tutar. Her biri somut koşullara cevap verdiğinden, çoğulcu siyasi yapı, toplumsal problemlerin en doğru çözüm yollarını bulmaya daha yakındır. Kültürel, etnik, ulusal kimliklerin kendilerini siyasi oluşumlarla ifade etmeleri en doğal haklarıdır. Daha doğrusu, ahlaki ve politik toplumun gereğidir. İster ulus-devlet, ister cumhuriyet, ister burjuva demokrasileri biçimlerinde olsun, devlet gelenekleriyle ilkesel uzlaşmalara açıktır. İlkeli barış temelinde bir arada yaşayabilir. Demokratik konfederalizm ahlaki ve politik topluma dayanır. Kapitalist, sosyalist, feodal, endüstriyalist, tüketimci, toplum mühendislerine dayalı benzer şablonist proje toplum çabalarını kapitalist tekellerin kapsamında görür. Bu tip toplum özünde yoktur, propagandası vardır. Toplumlar esas olarak politik ve ahlakidir. Ekonomik, siyasi, ideolojik ve askeri tekeller toplumun bu temel doğasını kemirerek artı-değer, hatta toplumsal haraç peşinde koşan aygıtlardır. Kendi başlarına bir değerleri yoktur. Devrim bile yeni toplum yaratamaz. Devrimler ancak toplumun aşındırılan, kadük bırakılan ahlaki ve politik dokusunu asıl işlevine kavuşturmak için başvurulan operasyonlar olarak olumlu rol oynayabilirler. Gerisini ahlaki ve politik toplumun özgür iradesi belirler.

Demokratik konfederalizm demokratik siyasete dayanır. Ulus-devletin katı merkezli, düz çizgili, bürokratik yönetim ve idare anlayışına karşılık, tüm toplumsal gruplar ve kültürel kimliklerin kendilerini ifade eden siyasi oluşumlarla toplumun özyönetimini gerçekleştirirler. Çeşitli düzeylerde atamayla değil, seçimle başa gelen yöneticilerle işler görülür. Asıl olan meclisli, tartışmalı karar yeteneğidir. Başına buyruk yönetim geçersizdir. Genel merkezî koordinasyon kurulundan (meclis, komisyon, kongre) yerel kurullara kadar her grup ve kültürün bünyesine uygun, çok yapılı, farklılıklar içinde birlik arayan kurullar demetiyle toplumsal işlerin demokratik yönetimi ve denetimi gerçekleştirilir. Demokratik konfederalizm öz savunmaya dayanır. Askeri tekel olarak değil, toplumun iç ve dış güvenlik ihtiyaçlarına göre demokratik organların sıkı kontrolü altında öz savunma birlikleri temel güçtür. Görevleri, ahlaki ve politik toplumun özgür ve farklılıklar temelinde eşitlikçi karar yapısı olarak, demokratik siyaset iradesini geçerli kılmaktır. İçten ve dıştan bu iradeyi boşa çıkaran, engelleyen, yok eden güçlerin müdahalesini etkisiz kılmaktır. Birliklerin komuta yapısı hem demokratik siyaset organlarının, hem de birlik

üyelerinin çifte denetiminde olup, gerek görülürse karşılıklı öneri ve onaylamalarla rahatlıkla değiştirilebilir.

Demokratik konfederal örgütlenmede genelde hegemonyacılığa, özelde ideolojik hegemonyacılığa yer yoktur. Hegemonik ilke klasik uygarlıklarda geçerlidir. Demokratik uygarlıklarda ve modernitede hegemonik güçlere ve ideolojilere hoşgörüyle bakılmaz. Farklı ifade ve demokratik yönetim sınırlarını aşınca, özyönetim ve ifade özgürlüğüyle etkisiz kılınırlar. Toplum işlerinin kolektif yönetiminde karşılıklı anlayış, farklı önerilere saygı ve demokratik karar esaslarına bağlılık şarttır. Bu konuda genel klasik uygarlık ve kapitalist modernite yönetim anlayışıyla ulus-devletin anlayışı çakışmasına rağmen, demokratik uygarlık ve modernitenin yönetim anlayışlarıyla aralarında büyük farklar ve aykırılıklar vardır. Aynı zamanda ideolojik hegemonya söz konusu olamaz. Çoğulculuk, farklı görüş ve ideolojiler arasında da geçerlidir. Yönetimin kendini ideolojik kamuflajla güçlendirmesine ihtiyacı yoktur. Dolayısıyla milliyetçi, dinci, pozitivist bilimci, cinsiyetçi ideolojilere ihtiyaç duymadığı gibi, hegemonya kurmaya da karşıdır. Toplumun ahlaki ve politik yapısını aşındırmadıkça, hegemonya peşinde koşmadıkça, her görüş, düşünce ve inanç serbestçe ifade edilme hakkına sahiptir.

Demokratik konfederal örgütlenme süper hegemonik güç denetimindeki ulus-devletlerin BM'li birlik anlayışına karşılık, ulusal toplumların Dünya Demokratik Konfederal Birliği'nden yanadır. Gerek sayısal gerek niteliksel olarak, çok daha geniş toplulukları demokratik siyaset kriterlerince Dünya Demokratik Konfederasyonu'nda birleştirmek, daha güvenlikli, barışçıl, ekolojik, adil ve üretimsel bir dünya için şarttır.

Demokratik konfederalizm sanıldığı gibi günümüze özgü herhangi bir yönetim biçimi değildir. Tarihte olanca ağırlığıyla yer bulan bir sistemdir. Tarih bu anlamda merkezi devletsel değil, konfederaldir. Devlet formu çok resmileştiği için tanınmıştır. Fakat toplumsal yaşam konfederalizme daha yakındır. Devlet hep merkeziyetçiliğe koşarken, dayandığı iktidar tekellerinin çıkarlarını esas almaktadır. Aksi halde bu çıkarları koruyamaz. Ancak çok sıkı bir merkeziyetçilik güvence sağlayabilir. Konfederalizm de tersi geçerlidir. Esas aldığı tekel olmayıp toplum olduğu için, mümkün olduğunca merkeziyetçilikten kaçınmak durumundadır. Toplumlar homojen (tek kütle) olmayıp çok sayıda topluluktan, kurum ve farklılıktan oluştuğu için, hepsinin ortak bir ahenk içinde bütünlüğünü sağlamak, korumak zorunluluğunu duyar. Dolayısıyla bu çokluklar için aşırı merkeziyetçi bir yönetim sık sık patlamalara yol açar. Tarihte bunun sayısız örnekleri vardır. Demokratik konfederalizm ise her topluluk, kurum ve farklılığın kendini yansıtmasına uygunluğundan ötürü daha çok yaşanır. Çok tanınmış bir sistem olmaması, resmi bir varlığın hegemonik yapısı ve ideolojisinden ötürüdür. Resmi tanımı olmasa da, toplumlar tarihte esas olarak konfederalisttir. Tüm aşiret, kabile, kavim yönetimleri hep gevşek ilişkiler niteliğindeki konfederalizme izin verir. Aksi halde iç özerklikleri zedelenir. Bu ise varlıklarını dağıtır. Hatta imparatorluklar bile iç yapılarında sayısız farklı yönetime yaslanırlar. Her türlü kabile, aşiret, kavim yönetimleri, dinsel otoriteler, krallık, hatta cumhuriyet ve demokrasiler bir imparatorluk bünyesinde birleşebilirler. Bu anlamda en merkezi sanılan imparatorlukların bile bir nevi konfederalizm olduğunu kavramak önemlidir. Merkezi eğilim toplumun değil, tekelin gereksinim duyduğu bir idari modeldir. Kapitalist ve demokratik modernite farklılıkları, karşıtlıkları sadece bir idea değil, somutta yaşanan kocaman iki dünyadır. Tarih boyunca bu iki dünya diyalektik karşıtlıklar halinde bazen birbirleriyle amansızca savaşan, ama aralarında barışları da eksik olmayan bir yolculukla günümüzde de benzer biçimde ilişki ve çelişkileriyle bazen çatışmakta, bazen barışmaktadırlar. Sonucu şüphesiz entelektüel, politik ve etik olarak mevcut sistemik yapısal bunalımdan doğru, iyi ve güzel çıkış yapanlar belirleyecektir. Benim Çözüm Projem Demokratik Özerkliği esas almaktadır.

Kapitalist modernitenin sermayecilik, endüstricilik ve ulus-devletçilik temelinde varoluş kazanmasına karşılık, demokratik modernitenin demokratik komünalite, eko-endüstriyel ve demokratik ulus olarak varoluş kazanabileceğini de kapsamlıca çözümlemeye ve çözmeye çalıştım. Demokratik komünaliteyi homojen bir toplum eşitçiliği olarak değil, tek bir kişiden milyonlarca kişiye kadar nicelik kazanıp, ahlaki ve politik toplum niteliğini taşıyan her tür topluluk (kadından erkek topluluğuna, spor ve sanattan endüstriye, entelektüellerden çobanlara, kabileden şirketlere, aileden uluslara, köyden kentlere,

yerelden küreselliğe, klandan küresel topluma kadar her tür toplum) olarak tanımlamaya çalıştım. Eko- endüstriyel toplum gerçeğini, köy-tarım toplumuyla kent endüstrisi toplumunun birbirini beslediği ve ekolojiye kesin uyarlanmış eko-endüstriyel topluluklar olarak tanımladım. Demokratik ulusu ise, temel politik biçim olan demokratik konfederalist uygulamalarla etnisiteden dine, kentsel, yerel, bölgesel ve ulusal topluluklara kadar her tür kültürel varoluşların demokratik özerk siyasi oluşumlar halinde oluşturacakları yeni bir ulus türü, daha doğrusu ulus-devletçi canavarlara karşı çok kimlikli, çok kültürlü ve çok siyasi oluşumlu ulus olarak tanımlayıp çözümlemeye ve çözmeye çalıştım.
Bu tarihi gerçeklik doğrultusunda demokratik özerklik için şunları söyleyebilirim; Benim çözüm projem demokratik özerkliği esas almaktadır. Benim demokratik özerklik projem bir yandan kendi içinde sınırlarla çatışmayan bir çözüm, öte yandan da esasında evrensel hegemonyayı reddeden ama çatışmayan, kendi ilkelerini korumak şartıyla, bu "imparatorluk" da denen küresel hegemonyanın içinde erimeden varlığını sürdürebilen bir çözümdür. Bu çözüm demokratik konfederalizmin ilkelerini de ihtiva eder. Siyasal, sosyal-kültürel, ekonomik, diplomatik, güvenlik ve hukuk demiştim. Demokratik özerklik belirttiğim bu altı ilkeyi ihtiva eder. Bu meselenin demokratik özerklik temelinde çözümü bütün Ortadoğu'yu aydınlatacaktır. İtalya ve İspanya için de bir model olacaktır. Benim devlet ve iktidar konusundaki görüşlerim Gramsci'nin görüşleriyle paraleldir. Marks, ulus-devleti kabul etti. Fakat ben kabul etmiyorum. Avrupa'nın şu an yaşadığı krizin temel sebebi de, yine bu ulus-devlet yapılanması ve anlayışıdır. Bizim öngörümüz ve amacımız bu çözümü barışçıl yollardan en az hasarla sağlamaktır.

Demokratik Özerkliği Şöyle İzah Edebiliriz

Demokratik ulus bir ruh ise demokratik özerklik ise bedendir. Demokratik özerklik demokratik ulus inşasının ete kemiğe bürünmüş halidir. Onun somutlaşmış, bedenleşmiş halidir. Demokratik özerkliğin birkaç unsuru veya boyutu vardır:

1-Siyasi Boyut: Bu boyutta bir meclis olur. Ya da halkın bir kongresi olur. Bu kongre demokratik toplum kongresidir. Bu kongrenin bir de küçük bir yürütme kurulu olur.

2-Hukuki Boyut: Demokratik özerklik projesinin hukuki statüsünü ifade eder. Biz buna statü diyelim. Katalanlar da bunu 'status' olarak ifade ediyorlar. Bu çok önemli. Hukuki olarak Kürtlerin statüsü ne olacak? Siz hukuku biliyorsunuz. Anayasa ve yasalara yansıtılır. Yasalar demokratik özerkliğin çerçevesinin içeriğini belirler.

3-Ekonomik Boyut : İnşa edilen demokratik ulusun bir de ekonomik politikası olur. Nasıl bir ekonomi olmalıdır, bu belirlenir. Barajlar, yeraltı-yerüstü kaynakların bir politikası olur. Vergiler alınacak ise nasıl ve ne kadar alınır? Ekonomik boyutla bunlar belirlenir. Ekonomik sistem olarak kapitalizmi kabul edemeyiz. Belki kapitalizmi tam olarak ortadan kaldıramayız ama önemli oranda kapitalist ekonomik sistemi değiştirebilir, onu aşındırabilir, kendi ekonomik sistemimizi kurabiliriz. Bu sistemde halkın ekonomisi olur. Bir kısmını da özel ekonomi oluşturur. Yani özel şirketler olur. Bütün bunlar tartışılmalıdır.

4-Kültürel Boyut: Kültürel boyut daha çok dil, anadilde eğitimi, tarih ve sanatı kapsar. Kürtçe'nin Türkçe ile ilişkisi nasıl olmalıdır, anadilde eğitim nasıl yapılabilir, demokratik ulusun dil politikası nasıl olacak, bunlar tartışılmalıdır. Bir eğitim politikası oluşturulmalıdır. Kürtler kültürel soykırımı da tam olarak nasıl aşabilir? Kültürel soykırım bu konuda yapılacak tartışmalarla aşılmalıdır. Şu bir gerçek ki, demokratik tüm anayasalarda anadilde eğitim vardır. Bu en temel insan hakkıdır. Yaşam hakkı kadar kutsal bir haktır. Bilimsel olarak, anadilde eğitimin sosyal bir varlık olan insan için vazgeçilmez bir hak olduğu tespiti yapılmıştır. Evrensel nitelik taşıyan tüm belgelerde anadilde eğitim temel bir hak olarak ortaya konulmuştur.

Bizim demokratik özerklik anlayışımızda tek etnisite anlayışı, tek coğrafya anlayışı yok

Dili siyasi sınırlar içinde yaşayan diğer ulusal topluluklara dayatmak olmaz. Türkiye'de resmi dil diğer etnik topluluklara zoraki dayatılmakta ve bu toplulukların ana dili asimilâsyonla yok edilmek istenmektedir. Bu kabul edilemez. Eğer resmi dil, ana dilleri asimile etmek biçiminde dayatılmazsa buna bir şey diyemeyiz. Diğer dillerin ana dilde eğitimini engellemeyen bir resmi dilin varlığı sorun yaratmaz. Dünyanın birçok ülkesinde resmi diller vardır, ama diğer dillerde de ana dilde eğitim yapılmaktadır.

5-Öz savunma Boyutu: Biz buna güvenlik boyutu da diyebiliriz. Burada soykırımı ele alıyoruz. Kürtler soykırımdan nasıl kurtulabilir? Bu durumu somutlaştırmalıdırlar. Burada soykırım tüm soykırım çeşitlerini kapsar. Sadece fiziki değil, kültürel ve her çeşit soykırımdan bahsediyorum. Kürtlerin bir öz savunma durumuna kavuşması sağlanır.Toplum burada kendi öz savunmasını kurar. Bununla sadece elde silah bir durumu kastetmiyorum. Öz savunma KCK, PKK tarzı silahlı yapıyı değil halkın kendi güvenliğini sağlamasıdır. Demokratik toplumun her alanda örgütlenmesini, kurumsallaşmasını, kendi güvenlik sistemine kavuşmasını ifade ediyorum. Bunu daha fazla halk tartışır, farklı sonuçlara ulaşabilirler. Mesela çocuklarını askere gönderecekler mi? Askeriyede yer alacaklar mı, bunlar tartışılır. Mesela korucular nasıl lağvedilecek, koruculuk meselesi nasıl halledilecek? Bunlar tartışılmalıdır. Bu güvenlik boyutu, halkın öz savunması ekmek-su-hava kadar önemlidir. Bu olmadan yaşanmaz. Demokratik özerkliğin güvenlik boyutu bazı aydınlar tarafından farklı devlet arayışı olarak yorumlanıyor. Bunun da farkındayım. Bu konu yanlış anlaşılıyor. Şunu söylemek istiyorum. Mevcut askeri yapı içinde Kürtler yer alacak mı, almayacak mı? Polis-emniyet yapısı içinde Kürtler yer alacak mı, almayacak mı? Bu kurumların Kürtlere bakışı ne olacak? Kürtler kendisini nasıl koruyacak, güvenliğini nasıl garantiye alacak? Bunlar çok önemli konulardır. Bu konular üzerinde ileride çok geniş duracağım. Bu güvenlik boyutunu BDP de, PKK de tek başına yapamaz, bunu ben yürüteceğim, bu konulara ileride ayrıntılı olarak değineceğim.

Bilimsel olarak, anadilde eğitimin sosyal bir varlık olan insan için vazgeçilmez bir hak olduğu tespiti yapılmıştır

6-Diplomasi Boyutu: Bu da Kürtlerin diğer halklarla, toplumlarla olan ilişkilerini ele alır. Komşu-çevre ülkeler ve diğer parçadaki Kürtlerle ilişkiler olur. Diğer toplumlar ile nasıl bir ilişki istiyoruz, onlarla nasıl yaşamalıyız? Diplomasi boyutu bunu karşılar. Daha fazla uzatılabilir, ancak bu altı boyut yeterlidir. Bir çerçevedir, ana hatları bunlardır. Bu boyutların her birine ilişkin birden fazla komisyon olur ve bunlar üzerinde çalışmalar olur. Demokratik özerklik ve demokratik anayasa ayrı şeylerdir. Demokratik anayasa çalışmalarını tüm Türkiye genelinde yapacak ve Türkiye genelindeki sivil toplum örgütleriyle görüşecek BDP'dir. BDP'nin görevidir. BDP'nin demokratik anayasaya ilişkin yoğun bir çalışması olmalı. Demokratik anayasaya ilişkin bir projeleri olsun. KCK, PKK demokratik özerklik sistemi içinde kendi yerini belirleyecektir. Bu onların bileceği bir iştir. Kürtler, DTK, BDP bunlar nasıl bir yaşam isteyeceklerini tartışacaklar, buna karar verecekler. Bunu gece gündüz tartışacaklar. Demokratik özerklik kurumları kapsamlıdır. Kültürel, ekonomik, siyasi, hukuki, güvenlik ve diplomasi. Her konuda derin tartışmalar yapılabilir. Akademilerde bu tartışmanın zemini oluşturulabilir. Halk analiz ve çözümlerini Kent Meclislerinde karara bağlayabilir. Örnek olsun diye söylüyorum, mesela Diyarbakır'da yoğun örgütlenmelerle birlikte bazı birlikler oluşturulabilir. Demokratik Esnaflar Birliği, Demokratik Sanatçılar Birliği, Demokratik Sporcular Birliği... gibi. Bunun gibi pekçok demokratik birlik oluşturulabilir. Bu birlikler temsilini Kent Meclislerinde bulur.

Demokratik özerklik, demokratik ulusla ruh ve beden gibidir. Demokratik ulus ruhsa, demokratik özerklik bedendir. Yani demokratik özerklik bedense demokratik ulus ruhtur, birbirlerini bu şekilde tamamlarlar, birbirlerinden ayrılmazlar. Ruh- beden ilişkisi de bu şekildedir. Beden olmazsa ruh, ruh olmazsa beden olmaz. Demokratik ulus olmazsa demokratik özerklik olmaz, demokratik özerklik olmazsa demokratik ulus

olmaz. Bizim ortaya koyduğumuz demokratik özerklik projesi etnisiteye ve coğrafi sınırlara dayanmıyor. Bizim demokratik özerklik anlayışımızda tek etnisite anlayışı, tek coğrafya anlayışı yok. Bu konulara "Özgürlük Sosyolojisi" adlı savunmamda oldukça ayrıntılı olarak değinmiştim. Bizim anlayışımız Kürtlük anlayışı değildir. Bizde tek başına Kürtlük anlayışı yoktur. Bu anlayışla hareket etmiyoruz. Bizim ortaya koyduğumuz demokratik özerklik modeli tek başına Kürtlüğe, Türklüğe, Araplığa dayanmıyor. Demokrasiye dayanıyor. Örneğin Hatay'da, Adana'da da bir demokratik özerklik kurulabilir. Orada Araplar kendilerini ağırlıklı ifade ederler. Bizim demokratik özerklik anlayışımız tek bir inanca da dayanmıyor. Halklara dayanıyor, hatta tek başına halklar diye ifade etmem de eksik kalır. Değişik toplumsal tabakalara, toplumsal sınıflara, toplumsal kesimlere dayanır. Bahsettiğimiz demokratik özerklik sadece Kürdistan'a ilişkin değil, Ege, Karadeniz, Orta Anadolu'ya da ilişkindir. Burada önemli olan kapitalist moderniteyle ortaya çıkan ulus-devlet anlayışının sorgulanması ve aşılmasıdır. Tartışmalar bununüzerinden gelişmelidir.

Demir Kafes Teorisi

Biz kapitalist moderniteyle ortaya çıkan dört yüz yıllık ulus-devlet deneyimini sorguluyoruz. Ulus-devlet modelinin halklara, toplumsal sınıflara, toplumsal tabakalara, toplumsal kesimlere dar geldiğini, yetmediğini görmek zorundayız. Nitekim Avrupa bile bu konuları tartışmaya ve aşmaya başladı. Ulus-devlet merkezli kapitalist anlayış aşılmak zorundadır. Sosyolog Weber'in benim de katıldığım "Demir Kafes Teorisi" var. Bu teoriye göre ulus-devlet, toplumu boynundan demir kafese alıyor ve kendine tutsak ediyor. Toplum bu demir kafesin içinde esir ediliyor. Ulus-devletin toplum üzerindeki tahribatı bu teoriyle izah edilebilir. Ulus-devletin kurduğu bu kafes topluma dar geliyor. Bizim de yapmaya çalıştığımız ulus-devletin bu tahribatlarını gidermektir. Türkiye'de de mevcut ulus-devlet anlayışı sorunları çözmekten ziyade sorunun kaynağını teşkil etmektedir. Bu sistem Ortadoğu ve Türkiye toplum gerçekliğine aykırıdır, aşılmak zorundadır. Türkiye mevcut haliyle hiçbir kesime cevap olamamaktadır, tatmin edememektedir. Türkiye'de varolan bu ulus- devlet anlayışı her taraftan yontulmaya başlanmıştır. Böyle bir süreç başladı Türkiye'de. Her kesim bir köşeden bu ulus-devleti yontmaya çalışıyor. Burada biz Kürtlere düşen görev belki de bu konularda öncülük etmektir. Biz demokratik özerklik projesini kendimizle sınırlandırmıyoruz. Salt Kürtlük etnisitesine dayandırmıyoruz. Kürtler bugün bunun öncülüğünü yapabilir ancak bu demokratik özerklik anlayışı bütün Türkiye'yi kapsayan bir projedir. Burada görülmesi gereken ulus-devlet anlayışıyla Türkiye'nin yönetilemeyeceğidir. Demokratik özerklik, ulus-devlet karşısında en doğru, uygulanabilir bir seçenektir. Sadece Kürtler için değil her yerde, Türkiye'de, Ortadoğu'da uygulanabilir bir seçenektir. Burada demokratik özerklik yönetiminde önemli olan toplumun yönetim iradesidir. Toplum devletin belli yetkilerini ele geçirip kendi yönetim anlayışını geliştirir. Devletin elinde kalan yetkiler sınırlı bazı yetkiler olacaktır. Toplum, merkezi devleti sınırlayarak kendi yetkileriyle kendini yönetecektir. Önemli olan devletin sınırlandırılmasıdır. Ben buna

Ulus-devlet belki hemen aşılamaz. Bunun farkındayız. Ancak ulus-devletle yetinmeyeceğiz. Ulus-devleti idare etmeye de niyetimiz yok

merkezin yetkilerini topluma devretmek diyorum. Burada sadece halk da demiyorum, toplum diyorum. Bahsettiğim gibi Kürtler sadece Türkiye'de bunun öncülüğünü yapmıyorlar. Bu proje Türkiye ile de sınırlı değildir. Irak için de Ortadoğu için de geçerlidir. Burada da uygulanır, gelişir. Bu gelişmeler birbirlerini besler, birbirlerinden haberdar bir şekilde gelişir. Ulus-devleti hemen ortadan kaldıracağız demiyorum. Fakat ulus-devleti olduğu gibi de kabul edemeyiz.

Ulus-devlet belki hemen aşılamaz. Bunun farkındayız. Ancak ulus-devletle yetinmeyeceğiz. Ulus-devleti idare etmeye de niyetimiz yok. Türkiye'de de yaratılmaya çalışılan tek ulus inşaasıdır. Cumhuriyet tarihinde yaratılmak istenen ulus kimliği Türklük kimliğidir. Hatta ben buna daha önce "Türk olmayan Türkçü ideoloji"

demiştim. Böyle tanımlamıştım. Burada yanlış anlaşılmasın, daha önce de söylemiştim, Yahudi düşmanlığı, anti-semitislik yapmıyorum. Ancak tarihsel bir gerçeklik olarak "Türk olmayan Türkçü ideoloji"de Yahudilerin rol aldığını söylemek zorundayım. Ben daha önceleri buna "Anadolu Siyonizmi" de demiştim. Yahudiler bu Türkçü ideolojiyi geliştirerek Türkiye'de ulus-devleti inşa ettiler. Türkiye'deki ulus-devletin temelinde bu ideoloji vardır. Bu faşist-Türkçü anlayış biliyorsunuz. İttihat Terakki'de de ifadesini bulur. Bir ulus inşa etme adına bütün farklı dil ve kültürler, kimlikler ve inançlar tek tipleştirilmeye çalışılmıştır. Bu İttihat Terakki faşizmi Hitler faşizmine bile fikir babalığı yapmış, Hitler faşizmini cesaretlendirmiştir. Biz demokratik özerklik derken bu tarihsel haksızlığa vurgu yapıyoruz. "Cumhuriyetin kuruluşunda varsınız ama içinde yoksunuz" haksızlığıdır bu. İlan edilecek demokratik özerklik Türkiye'nin cumhuriyet tarihine de bir eleştiri sunmalıdır. Hatta kendilerine benim adıma şu da iletilebilir: Demokratik özerkliğin ilanı 1919-1922'nin güncellenmesi olmalıdır. Biliyorsunuz, o yıllarda Mustafa Kemal, Erzurum'daki kongreye delegeliği düşen Bitlis delegesinin yerine Bitlis delegesi olarak yani Kürt delegesi olarak Erzurum Kongresi'ne katılıyor. İşte biz, bu tarihin güncellenmesini istiyoruz. Niye güncellen mesi gerektiğini söylüyorum. Bu yıllar arasında demokratik özerkliğin tarihsel kökleri var. Bir de 1925'teki kırılmanın-provokasyonun- komplonun, ilişkilerdeki bozulmanın iyi anlaşılması gerekir. Demokratik özerklikle birlikte Kürtler ulus olma hakkını, tarihsel haklarını, diğer kimlikler de kendi demokratik haklarını, azınlık haklarını elde ederler. Kürtler sosyal, siyasal, kültürel konumları gereği demokratik özerkliğe en yatkın toplumsal kesimdir. Kürtler bu özelliğiyle demokratik özerkliğin ve Türkiye demokrasisinin öncülüğünü yapabilirler. Kürtlerin demokratik özerkliği, kademe kademe Türkiye'nin her tarafına yayılır. Sadece Kürtlere ait bir proje değil. Aslında Başbuğ'un korktuğu, tehlike olarak gördüğü husus budur. Çözümün gelişmemesi durumunda Kürdistan'da ikili iktidar durumu ortaya çıkar. Bir taraftan KCK iktidarı diğer taraftan devlet iktidarı olur. Bu şekliyle yürür. İşte Kosova, Kuzey Kıbrıs gibi bağımsızlığını ilan eder. Devletle ilişkilerini de tümden keser ve bir beklenti içine girmez. Demokratik özerklikte devlet karşıtlığı yoktur. Kürtler güvenlikten spora kadar tüm alanlarda devlete ihtiyaç duymadan kendi toplumsal örgütlüğünü geliştirmelidir. Sosyal, ekonomik, kültürel örgütlenmelerini gerçekleştirmelidir. Kürtler kendi iç güvenliklerini sağlamalılar. Bunun için devletin bunları kabul etmesini beklememeliler.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Ayaklanma ve Modernite: Machiavelli ve Spinoza'da Çatışma(1)

Filippo Del Lucchese

.Ayrılma (secession) ile ayaklanma (sedition), siyaset ve savaş arasındaki ilişkinin, ya da daha genel olarak hukuk ile çatışma arasındaki ilişkinin teorik alanını tanımlar. Bu makalede, Makyavelli'nin ve Spinoza'nın siyasal teorilerinin, modern siyasal düşüncenin dayandığı tüm dogmaların temellerini yerle bir ettiklerini iddia ediyoruz ve bu düşünürlerin, siyaset ve çatışma meselesini inceliyoruz.Toplumsal çatışmayı tarafsızlaştırmayı (nötralize etme) hedefleyen bir siyasi teori oluşturmaktansa, pek çok erken modern felsefeciler gibi, Makyavelli ve Spinoza da, siyaset ve çatışma arasındaki ilişkinin karmaşık ve 'özyinelemeli (rekürsiv)' olduğunu düşünür. Her iki felsefeci de, yapım veya sentezin herhangi bir diyalektik şemasının dışında bırakarak, siyaseti, çatışma ile direniş üzerinden düşündükleri kadar, onu toplumların ihtilaflı yaşamlarının bir ifadesi olarak hukuk yoluyla da okurlar. 'Yurttaş' ordu argümanını kullanarak, yurttaşın, hem bir asker, hem de çatışmanın bir öznesi olduğunu düşünürler.

Seditiosissime dicere

Kelime Yunanca ise, şeyin kendisi Romalıdır. Romalıların, siyasal olanın kökenlerinde bulunacak bir 'ayaklanma (sedition)' kavramını icat etmedikleri bir gerçek. Bu fikriyat aslen eski Yunan'dan gelmektedir; demek ki, şimdi hala mirasında dolaştığımız Batı geleneğinin bir parçası oluyor. Fakat Romalıların seditio [Türkçedeki ayaklanma sözcüğünün eski Yunanca karşılığı] diye kast ettikleri, Yunanlıların statis kavramıyla tam olarak örtüşmüyor. Seditio, karmaşık ve eklemlenmiş bir fikir; çok çeşitli çağlarda ve aynı kültürel katmana ait olduğu halde tamamen farklı anlamlandırmalara sahip çok farklı politik formlarda, tekrar tekrar ortaya çıkar. Mesela, ilk olarak Roma Cumhuriyeti'nde ve sonra Roma İmparatorluğu'nda ortaya çıkmış ve gelişmiştir (Botteri, 1989).

Ayaklanmanın, siyasetteki 'hareket' kavramıyla bir ilişkisi var. Önemli historiyografik incelemelerinde pekçok araştırmacının da ortaya koyduğu gibi, Yunancadaki stasis kelimesinin farklı anlamları, örneğin, sadece zıt anlamlıymışlar gibi görünüyor. Stasis, bir kentteki gruplar, hizipler arasında, asla bir çözüm bulunamayan çatışma anlamında, 'açmaz' demek. Fakat öbür yandan, stasis, isyan etmek veya aşağıdan yukarı hareket etmek anlamına gelen kinesisle eşanlamlı olan histemi fiilinden türetilmiş, eylem niteleyen, isim tipi bir sözcük. Latincede de benzer bir karışıklık görüyoruz; seditio, Benveniste'ye göre, Hint-Avrupa ailesindeki dillerde bulunan *swe yapısından türetilmiş. Bu kök kelime, hem kendi üzerine geri dönmenin, hem ötekinden ayrılmanın gerginliğinin, hareketin gerginliğinin temayüzü, ayırt edilmesi fikrini ifade ediyor. [2]

Analiz filolojiden siyasi kavramsallık alanına kaydıkça, bu iki terim arasındaki ilişki daha da karmaşıklaşır. Hatta,bu kavramların erken modernite siyaset felsefesinde bulduğu yansımaları düşündüğümüzde, karmaşıklık derinleşir. Roma tarihi boyunca gerçekleşmiş çeşitli siyasal çatışma tipleri arasındaki belli farklar, pek çok tarihsel ve felsefi yansımanın odağında olagelmiştir. Çok sayıda ılımlı ve 'sivil' çatışma olduğu görülür. Mesela MÖ 5. Yüzyılda pleblerin Aventin'den ayrılışı gibi. Fakat savaşa varmaya ramak kalmıştır. Fakat daha şiddetli çatışmalı olanlar da vardır. Ancak bunlar, Roma dönemi siyasal hayatının normal ifadelerindense siyasal anormallikleri olarak görünür. Secessio (ılımlı, 'makul' muhalefet) ile seditio (bellum civile [iç savaş] den hemen önceki koşullar) arasındaki fark, aynı zamanda, siyasal alanda etkin toplumsal güçler arasındaki farklı güçlere tekabül eder. Eğer ayrılma (secession), işbirliğinin, de facto bir 'politik grev'in, geçici olarak durdurulmasıysa sadece, ayaklanmada siyasal olanın kendisini kuşatmak gibi bir güdü, düşmanı olduğu gibi safdışı etmek ve toplumsal ilişkiler için yeni ve farklı normlar tahmil etmek(yüklemek) gibi bir

ihtiyaç vardır.
Ayaklanma kavramı, çatışma ve pek çok farklı biçimleriyle siyasal olan arasındaki ilişkiye dair o daha kapsamlı kuramsal soruyu kullanıma sokar. Seditio (ayaklanma kelimesinin kökü, Latince), sadece klasik dünyanın değil, aynı zamanda başlangıcından beri modern devletlerin de bünyesindeki politik faaliyete özgü, tekerrür eden ve somut bir olgudur. O zaman kendimize soralım, felsefe, bu konuyu hangi anlamıyla idrak etti? Hatta, idrak etmek istedi mi? Modern siyaset felsefesi, mesela modern Avrupa ulus-devletlerinin oluşum dönemin den görüldüğü kadarıyla, çatışma ve ayaklanma sorununa hangi sarih çözümü sundu? Bundan sonraki bölümlerde sadece historiyografinin alanına hitap etmiyor. İsyan ve ayaklanma olgusunu kuramsal düzlemde yorumlamak için, modern siyasal düşüncenin analizinden çok önemli genellemeler çıkarmanın aslında mümkün olduğunu iddia edeceğim.
Bu makalede, Makyavelli'nin ve Spinoza'nın, modern siyasal düşüncenin dayandığı tüm dogmaların temellerini sarsan, çatışmanın teorik modelini, - ayrıca seditio kavramının siyasal teorisini- nasıl inşa ettiklerini inceleyeceğim. Onların siyasal teorilerini bu kadar istisnai kılan şey, tam olarak şudur ki, modern siyasal düşüncenin de yaptığı gibi, düzeni ve çatışmanın tarafsızlaştırılmasını (nötralizasyon) reddetmeleridir. Düşüncelerinde bilhassa ilginç olan şey ise, hukuk ve çatışma arasındaki rabıtaya dair çıkarımlarıdır. Modern siyasal düşüncenin bu ilişkiyi karşılıklı dışarlama ilişkisi (hukuk çatışmayı alt eder) üzerinden okuduğu veya dairesel (hukuk hem çatışmadan doğar, hem de onu düzenler) diye nitelediği yerde, Spinoza ve Makyavelli, bu ilişkinin nedensel olmak zorunda olmayan, nedensel olmayabilen, doğrusal olmayan (non-linear) ve karmaşık olduğunu düşünür. Bu ilişkinin tekrarlamalı (rekürsiv) olduğunu, tedahül ve birlikte bulunma kavramlarının damgasını vurduğu bir ilişki olduğunu, inşa veya sentezin herhangi bir diyalektik şemasına tamamen dışsal konumda bulunduğunu göstermek istiyorum.

Hukuk ve Çatışmanın Kuralı: Makyavelli ve Seditio'nun Siyasal Teorisi

Antik Yunan tarihçileri, bir topluluğun siyasal düşüncesi ile gerçek siyasi hayatını tarif etmekte kullanılan iki model arasında büyük bir fark olduğunu fark ettiler. Bir tarafta, şehir devleti ile vatandaşlarının birliği miti üzerine kurulu, durağan ve ikonografik bir model var. Üstelik, bu mit, çatışma tarafında asla bölünmeyen, gayrimenkul bir zamanın miti. Öbür taraftaysa, farklılığı, çatlakları, siyasi yaşamın hararetini, sosyal dokudaki gözyaşlarını, bir topluluğun olgunlaşmasına ve gelişimine işaret eden bu gözyaşlarını vurgulamaya hevesli, daha dinamik bir temsil durumunu görüyoruz.
Nicole Loraux'nun da ustalıkla ileri sürüp tartıştığı gibi, bu iki modelden birincisi antropologun, ikincisi tarihçininkidir (Loraux, 2005). Bu iki historiyografik model, Yunanlıların kendi şehirlerini ve şehirlerinin siyasi yaşamlarını betimlemekte kullandıkları söylemin, eş-varolan ve ters düşen iki suretine nöbetleşe tekabül ederler. Çatışmayı anlatısından hariç bıraktığı için, antropologun modeli, şehrin tarihini depolitize eder. Tarihçinin modeli ise, çatışmanın, politika düşüncesinin ta kendisiyle girift, ayrılamaz olduğunu kabul eder. Yunanlılar, şehir devletinin siyasi yaşamını kendi çalışmalarında bu çifte karakteristik ile ortaya koyarlar. Yunan şehri, tam da kendi siyasetine ve kendi kökenine içkin olan çatışmayı sıfıra indirmeye meyilli, depolitize edilmiş bir ışık altında sunulur genellikle. Mesela, meşru iktidar anlamındaki terim arkhe (arkhé), sık sık üstünlük, egemenlik ve içerdeki veya dışardaki bir düşmana karşı kazanılmış zafer anlamındaki kratosa tercih edilir (Loraux, 1997: 60 ff.).
Ancak, barışçıl ve uzlaşmacı olan böylesi bir özdüşünümün bariz ideolojik işlevinin ötesine bakmak; kelimelerin hakiki anlamlarının, kavramsal desteklerinin ve geldikleri anlam örgülerinin farkında olmak gerekir. Daha önce gösterildiği gibi, seditio ve secessio kelimelerinin ve ayrıca stasis kelimesinin anlam örgüsü, bizi, her şeyden önce teorik ve felsefi-politik (politik-felsefi) olan bir sorunsala sevk ediyor. Bu nedenle, bu kavramların oluşumlarında ve telaffuzlarındaki tarihçeleri, bize tarihçilerin, özellikle antik tarihçilerin devrettikleri kadarıyla, tahkikatın (soruşturmanın) felsefi biçimlerinin doğruluğunu sorgulatıyor. İşte tam olarak bu nedenle, Makyavelli ve Spinoza gibi düşünürler, çalışmalarının pek çok sayfasını, kavramsal ayrıntılandırma açısından imtiyazlı bir alan olduğunu düşündükleri tarihsel deneyimin analizine ayırmışlardır (Moreau, 1994).
Makyavelli, tarihi teorik bir Kampfplatz, siyasi iktidarların birbirleriyle büyük çatışmalara girdikleri teorik bir savaş alanı olarak kullanır.

Savaş alanındaki bu çatışma, onun için, mecazi bir çatışmadansa, çatışma ve isyanın gerçek, fiili bir siyasal teorisidir. En olgun eseri olan Floransa'da Komplolar ve Karşı Komplolar Tarihi'nde Makyavelli, şehrin ileri gelen tarihçilerini eleştirir. Ona göre, bu tarihçiler, şehrin tarihinde epeyce vuku bulan çatışma ve ayaklanma konusunu yeterince incelememişlerdir. Bu tarihçilerin eserlerinin aşırı derecede soyut ve idealize edilmiş doğasını, ayrıca hakiki siyaseti anlamaktaki hiçbir işe yaramıyor oluşlarını şüpheyle sorgular.

Bu antik Floransalı tarihçilerin tutumu uzun bir geleneğe sahiptir, ki Makyavelli'ye göre bu tutum, sadece historiyografik bir hataya değil kaydadeğer bir politik yanlışa da yol açan bir tutumdur. Bu, çatışmayı gözardı etme tutumu, pek çok antik Yunan tarihçisinin de tavrını yansıtır; bu tarihçilere göre, izonominin temelindeki paylaşım kavramı, Nicole Loraux'nun söylediği şekliyle 'kolektif vatandaşlığın, birbiriyle mübadele edilebilirlik simgesi altında kendini vermeyi arzu ettiği imgedir. Şehrin görmek veya düşünmek istemediği ne varsa maskelemek amacıyla kurulan ütopyaya benzer birşey. Yani, siyasetin kalbinde bulacağımız şey, hemen hemen ve bazen hakikaten çatışmadır ve çatışmanın trajedisi, güzel birleşik şehrin bir diğer yüzünden başka bir şey değildir.' (Loraux, 1997: 42).

Fakat klasik yazında bu tema, ilk bakışta görünebilen daha karmaşık bir gelişime sahiptir. Platon -ki kendisi ütopyaların babasıdır ve bu nedenle Spinoza tarafından sertçe eleştirilmiştir- zoografiyi, canlı varlığı hareketsiz hale getirdiği için mahkum eder. Timaios isimli eserinde, şehir devletinin soyut tanımını eleştirir: Ve şimdi, bir sonraki mekanda, tasvir etmiş olduğumuz devlete dair duygularımı dinleyin. Duygularımı şu tür birşeyle mukayese edebilirim: farz edin ki, mesela, ister sanat eseri olsun, isterse de gerçekten canlı ama hareketsiz olsun, güzel yaratıklar görünce, bir insan, bunları hareket halindeyken görme arzusuyla devinmeli; bünyesinin kaldırabileceği bazı egzersizleri bunun için kuvvetle ifa etmelidir. (Plato, Timaios 19 b-c).

İşte tam bu noktadadır ki Sokrates, şehri karakterize eden çatışmaların tasvir edilmesini ister: 'Tarif etmiş olduğumuz devletle ilgili duygum tam olarak bu. Devletlerin savaş açtığı mücadelelerde başkalarıyla boy ölçüşen devletimizi kelimelerle betimleyen herkesi memnuniyetle dinlerdim' (Plato, Timaios 19 b-c). Tarihin bir parçası olan çatışmayı ve onun ikili anlamını, günümüzde herkesten daha iyi ifade etmiş bulunan ise Foucault olmuştur. Bir yanda, farklı 'taraf'lar arasındaki çatışmanın, mücadelelerin, isyanların bir ifadesi olarak tarih duruyor. Öbür yanda ise, historiyografinin, teorik mücadele içinde bir araç olduğunu fark ediyoruz ki bu teorik mücadele, modern siyasi örgütlerin temelinde yatan fetihler, zulümler ve katliamları atlamasıyla dikkate değerdir. Foucault'ya göre, 'ırkların savaşı'nı resmeden Boulainvilliers'nin eserleri, karşı-tarihin doğuşunu takdim eder. Topluluk içindeki 'birkaç'ın zaferi, ötekiler için her zaman bir yenilgidir. Karşı-tarih, soygunculuğu, yağmacılığı ve şiddeti gösterir; bunlar mülkiyetin hakiki kökenleridir ve karşı-tarihte

Siyasal ilişkilere damgasını vuran doğal çatışmayı teşhir ederek, ortak iyinin ideolojik örtüsünün altından gruplar arasındaki mücadele cebren gün yüzüne çıkar

mülkiyetin istihkak yoluyla elde ediliyor olduğu gösterilir. [3]

Savaş ve hukuk arasındaki zıtlık böylece çözülmeye başlar. Modern siyaset felsefesinde -mesela kontraktüalizmde (sözleşmecilik)- savaş, hukuka muhalefet, siyaset ve politikaya kesintisiz bir tehdit olarak düşünülür; ayaklanma, bir patoloji gibi, siyasetin sağlıklı ve normal seyrini kesintiye uğratır. Fakat Foucault'ya göre, Boulainvilliers'nin sunduğu karşı-tarih, küllerin altında için için yanan ateş gibi, savaşın da hukukun yüzeyinin altında, mütemadiyen pusuda beklediğini gözler önüne serer. Başka bir deyişle, siyaset ve hukuk, savaşın başka araçlarla devam ettirilmesidir yalnızca. Bu aralıksız çatışma, toplumsal ilişkilerin her boyutunda ayan beyan ortadadır. Foucault, hapishaneyi incelemişti ve 'Hapishane'nin Doğuşu' isimli eserinin sonunda şunu yazmıştı: 'bu merkezi ve merkezleştirilmiş insanlıkta, karmaşık iktidar ilişkilerinin etkisinde ve enstrümanında, "hapsetmelerin" çoklu mekanizmalarıyla cebrolan bedenler ve kuvvetlerde, bu stratejinin kendi içlerinde unsurları olan söylemlerin nesnelerinde, savaşın uzaktan gelen uğultularını duymamız gerek'. [4]

Makyavelli, siyasal olanın muhakkak çatışmacı olan karakterini açığa çıkardığı, yoğun bir tarih araştırmasına girişir. Ayaklanmanın -ve genel olarak çatışmanın- hürriyetin kökenlerinde olduğunu da vurgular.

Öncelikle Makyavelli, Aristoteles'ten beridir Batılı siyasal geleneğin merkezinde yer almış bir değer olan, topluluğun ahenk ve refah değerlerine meydan okur. Aristoteles'e göre, toplumdaki roller arasında bir takım doğal ayrımlar vardır. Baba ve anne, erkek eş ve kadın eş, efendi ve köle; bunlar, topluluğun üzerine kurulu olduğu belli başlı ikililerdir. Böylesi bir ayrım doğal ve gereklidir ve etkileri olumludur; çünkü der Aristoteles, 'kendi zihniyle öngörebilen kişi, doğal olarak hükmedendir ve doğal olarak efendidir; ve bunları kendi bedeniyle yapıp edebilen kişi öznedir ve doğal olarak köledir; böylelikle, efendi ve köle aynı çıkara sahip olmuş olur' (Aristotle, Politics, I, 2, 1252a 30 ff).

Bu şekilde, Aristoteles, toplumun doğal olarak eşit olmayan üyeleri arasında ayrılmaz bir bağ kurar. Doğal eşitsizlik bu farklı bireyler arasında bir çatışma yaratmaz; tam tersine, müşterek dostluk duygularına ilham verir. Adalet, siyaset alanında, ortak iyide bulunmalıdır, yani ilkesel olarak, herhangi bir stasis veya ayaklanma imkanını dıştalayan bir mutabakatta (omonoia). (Aristotle, Nicomachean Ethics, IX, 6, 1167a, 22 and ff. See also VIII, 11, 1159b, 27 and ff. and Politics, II, 4, 1262b, 8 and ff).

Makyavelli, mutabakat ve devlet içerisinde ayaklanmanın reddi olarak anlaşılan bu ortak iyi fikrine kuvvetle saldırır. Ortak iyinin iktidar için, hürriyeti sürekli tehdit eden baskıyı saklamaya yarayan bir incir yaprağından başka birşey olmadığını iddia eder. Makyavelli, arkhenin her dışavurumunun altında saklı duran kratosu açığa çıkarmaya çalışmaktadır. Siyasal ilişkilere damgasını vuran doğal çatışmayı teşhir ederek, ortak iyinin ideolojik örtüsünün altından gruplar arasındaki mücadele cebren gün yüzüne çıkar.

Floransa'da Komplolar ve Karşı Komplolar Tarihi'nde (kaynak metinde Florentine Histories), şehre karşı görev yapmak, hizmet etmek için edilen her teşebbüsün, cumhuriyetin hürriyetine oligarklar veya tiranlar tarafından yapılan her saldırının, Atina dükünün yaptığı gibi, nasıl her zaman 'ortak iyi' adına gerçekleştirildiğini gösterir. [5] Fakat Makyavelli'nin eleştirisi iç ve dış politika arasındaki ilişkinin ve savaşın rolünü ele alışında çok daha şiddetlidir. Bir dış düşmana karşı verilen savaş, ister Floransa'da, ister Roma'da olsun, her zaman, iç politik mücadelede de bir araç olarak kullanılagelmiştir. Yani, bir diğerini kaybetmek pahasına savaş, toplumun bir katmanını zenginleştirmek amacıyla bir araç olarak kullanılmıştır. Başka bir deyişle savaş, iktidar dinamiklerini düzenleyen; korku ve baskı üzerine kurulu bir içsel düzen kuran bir araçtır. Bu durum özellikle, Lucca lordu Castruccio Castracani'ye Floransalıların verdiği tepkide veya Floransa'yı,Visconti'nin Milano Dükalığı ile karşı karşıya getiren savaşta bariz bir biçimde görülür (Florentine Histories, IV, 4).

Makyavelli, böylece ortak iyinin ve Aristotelesçi 'mutabakat'ın eleştirisini, daha özgün ve güçlü bir teorik konumlanış için yola çıkış noktası olarak kullanır: hürriyetin savunusu ve üretiminde siyasal çatışmanın olumlu rolü.

Titus Livius'un İlk On Yılı Üzerine Söylev [Siyaset Üzerine Konuşmalar] isimli eserinde Makyavelli Roma'nın büyük ve güçlü bir şehir olmasının nedeninin, pek çok yazarın iddia ettiği üzere Roma'nın 'servet'i değil, şehirde (Makyavelli'nin toplumun farklı katmanları için şemsiye (kapsayıcı) terimi, yani ayak takımı ve soylular) onların [toplumun farklı katmanlarının] farklı hırslarının sızmasını sağlamak amacıyla, politik 'mizah'ın var oluşuna olanak tanıyan maddi karakter (tıynet) olduğunu iddia eder. Bu karakter, plebler ve parlemento (senate) arasındaki çatışmayı hiç baskılamadı – aslında izin verdi, hatta destekledi. Makyavelli, belli politik amaçlar ve 'haysiyet' adına mücadele eden farklı grupların yer aldığı ılımlı çatışmalar ile iktisadi nedenlerle birbiriyle kavgaya tutuşmuş hiziplerin yer aldığı daha sert ve şiddetli çatışmalar arasında kimi ayrımlar ortaya koyar. Makyavelli'nin andığı ikinci tür çatışma, özellikle, Gracchi tarafından yürürlüğe konan ziraat yasasını takiben gerçekleşmiş muhtelif mücadelelerin karakteristiğinde görülür.

O kadar çok trajik olaydan sonra böylesi bir çatışma, imparatorluğun nihai yükselişinin bitişine ve cumhuriyetin sonunu getirmeye neden olmuş olsa bile, Makyavelli şöyle iddia eder, böyle bir mücadele olmadan hürriyet daha erken bir ölümle dahi karşılaşmış olmayacaktı. Roma'nın üç yüzyıllık tarihini karakterize eden kesintisiz bir ayaklanma hali kadar hiçbir şey, kentin o kadar uzun süre özgür ve güçlü ayakta kalmasını sağlayamazdı. [6] İlk bakışta Makyavelli'nin iki tür çatışmanın mevcudiyetini iddia ettiği zannedilebilir ki bu iki çatışmadan

birincisi, ılımlı ve olumlu olan, hürriyeti ayakta tutmaya katkıda bulunurken, ikincisi, daha şiddetli ve ölçüsüz olan, cumhuriyet kurumlarında kriz çıkmasını provoke eder gibi görünür. Aslında Makyavelli böylesi bir ayrım yapmaz.
Bu ayrım, savaş halinin değişik biçimleri arasında klasik felsefenin ortaya koyduğu farklılık tanımını hatırlatıyor. Yunanlılar, gördüğümüz üzere, savaş (polemos) ile uyumsuzluğu (stasis) birbirinden ayırır. Mesela Platon, mücadeleler arasında belli bir aşinalık ve benzerlik tutturup korunmanın, Helenlerin bir karakteristiği olduğunu ve bunun birinci amacının ihtilaf eden kuvvetler arasında ilerde gerçekleşebilecek bir barışı sağlamak olduğunu iddia eder. Öbür taraftan, barbarlara karşı yürütülen bir savaş hali doğal ve daimiydi. Bu durumda, savaş yöntemleri çok daha zalim ve şiddetliydi; yağmalamaya, arazi yakmalara, külliyen yıkıma ve cinayete de

Kriz ve iktidar arasında ayaklanmanın tavassut ettiği bu karmaşık ilişki, hukuk ve çatışma arasındaki benzer karmaşık ilişkiyi hatırlatıyor

izin verecek nitelikte olan hatta izin veren bile değil, bunları yapmanın doğal olduğu yöntemler. [7]
Bu iki tür mücadele arasındaki pratik ve teorik farklılığın Romalılar da farkındaydı. Mesela Appianus, Bella Civilia [İç Savaşlar] isimli eserinde, pleblerin Kutsal Dağ'a geri çekilmesiyle ortaya çıkan çatışma ile Coriolanus'un kendi şehrine açtığı ve ordan insafsızca sürgün edilmesiyle sonuçlanan savaşın birbirinden farklı olduğunu söyler. Lucius Ampelius, Liber Memorialis (Anı Kitabı) isimli eserinde, pek çok bölümünü ayaklanma konusuna ayırır; bir tarafa ayrılmayı – mesela aristokratlar ve plebler (alt tabaka) arasındaki karşıtlık – ve öbür tarafa da -örneklerini Gracchi zamanlarında bulan – ayaklanmayı koyarak aralarındaki farklılıkların altını çizer. (Lucius Ampelius, Liber Memorialis, 41). Halikarnaslı Dionysos, mücadeleleri kitlesel katliamlara bulaşmadan idare eden Romalıların, Grachhi'nin hükümetin istikrarını bozmasından sonra, nasıl yüzyıllar boyunca durmadan cinayetler ve sürgünler gerçekleştirdiğinin üzerinde durur (Dionysius of Alicarnassus, Antiquitates romanae, II, 11, 2). Ayaklanma (secessio) kan dökmeyen bir eylemdir, kamudaki işbirliğinin şiddetsiz bir yolla kesintiye uğratılmasıdır ve muhakkak kan dökmeyle sonuçlanan ayrılmadan (seditio) ayırt edilmelidir. Bu ayırt ediş, Romalı zihniyetindeki bu türden bir farklılığın açık bir kavrayışını ortaya koyar, böylesi bir kavrayış, kesin olmayan ve bulanık sınırlar içinde bulunabiliyor olsa da.
Farklılık, politik alanla bağlantılı, yerinde bir teorik probleme dikkat çekiyor ki bu problem, özellikle de "sözleşmeci doktrinin" ortaya çıkışı bağlamında, modern devletin 'geometrisinin' gelişimini belirleyecektir. Pleblerin meşru ve şiddetsiz mücadelesi ile Grachhi zamanlarının kanlı ve yıkıcı çatışmaları arasındaki fark, şehirde siyaset ve çatışmaya ait meşru sahayı sorgulamaya sevk ediyor. Şehirden Kutsal Dağ'a geri çekilişlerinde, kendilerini siyasal katılımdan hariç tutan plebler, iktidarın ortak paylaşımına 'dışarıdan' meydan okur. Kentlerin (urb) uzamının dışında, plebler, gaiplik yoluyla, iktidar paylaşımının yeni bir müzakeresini kurmak isterler. Stasis (iç savaşa varan ihtilaf) ve apostasis (dinden çıkma) (stasiazo ve aphistemi), mesela, isyanda pleblerin eylem alanını (hem semantik, hem de teoriktir) belirlemek amacıyla Halikarnaslı Dionysos tarafından kullanılan terimlerdir. Pleblerin 'apostazlık durumu (dinden çıkma, dönme)', geri çekiliş, vazgeçiş, eylemsizlik, hatta ortak siyasal faaliyetten kendini gönüllüce esirgeme gibi anlamlar çağrıştırır. Öte taraftan, ayaklanma eylemi ise, şehirdeki iki karşıt grubun arasında gerçekleşen dolaysız bir çatışmayı gösterir. Bu durumlarda mücadele aracı geri çekilme, gaiblik veya eylemsizlik değildir; tersine politik sahnenin şiddetle işgal edilmesidir. Bu politik alanın 'iç'i, kanlı çatışma yoluyla fethedilmesi gereken bir arazi olur ki, kanlı çatışmanın çıkarları artık iktidar paylaşmaktan yana değildir, daha çok karşı cepheyi ele geçirip defetmek peşindedir.
Söylevler isimli eserinde, Machiavelli'nin, klasik historiyografi zamanlarına dek uzanan bu ayrımın farkında olduğunu görüyoruz; klasik historiyografide de ziraat kanunlarından önceki mücadeleler ile imparatorluğun feci şekilde ve merhametsizce yükselişine yol açan ayaklanma arasında bir ayrım yapılır. Ayaklanma, Roma imparatorluğunu krize sokmuştu ve bu,

imparatorluğun iktidarını gittikçe tehlikeye atmıştı. Fakat – işte Makyavelli'nin cesur ve yenilikçi teorisi budur – oradaki ayaklanma kargaşaları ve münasebetleri kınanmamalıdır. Her ne kadar şiddetli ve kanlı olsa da, bu kargaşa ve münasebetler, soyluların hırsları ve muktedir olma isteklerinin yol açtığı dejenerasyonu, özgürlüğün kademeli dejenerasyonunu 'frenleme' kudretine sahiptir:

İşte başlangıç böyleydi ve ziraat kanunlarının sonu da böyle oldu. Başka bir bölümde göstermiştik, Roma'yı özgür kılan şey, oradaki ayak takımı ile parlemento (senato – Roma parlementosu) arasındaki düşmanlıktır. Çünkü bu nedenledir ki kanunlar hürriyetin lehine yapılır. Bu çıkarsamamız ile ziraat kanunlarının sonuçları pek örtüşmüyor gibi görünse de, şunu itiraf etmeliyim ki, bu hususta fikrimi değiştirmeye meyilli değilim. Çünkü azametlilerin hırsı da öyle muazzamdır ki, bunlar çeşitli yol ve araçlarla bir şehirde zaptedilmezlerse, o şehir yakında bir harabeye çevrilir. Nitekim, eğer Roma'nın esaretine neden olan ziraat kanunlarından enikonu üç yüz yıl önce olsaydı, bu durum, esarete, bir ihtimal, çok daha erken bir zamanda yol açmış olacaktı; tabii plebler, iştahladıkları diğer bir takım talepler ve bu kanunlar aracılığıyla soyluları kontrol altında tutma ihtiraslarını muhafaza etmemiş olsalardı (Discourses, I, 37).

Açıktır ki, Makyavelli ayaklanmayı ve yol açtığı, bazen şiddetli de olan, çatışmayı mahkum eden historiyografi geleneğinden kendini uzak tutmak istemektedir. Floransa'da Komplo ve Karşı Komplolar Tarihi'ni (Florentine Histories) yayınladıktan birkaç sene sonra Makyavelli iktidar ve çatışma ilişkisi meselesine geri döner. Roma'daki çatışma ile Floransa'daki çatışmayı karşılaştırır: eğer Roma'da mücadeleler daha ılımlı ve 'uygarca' çözülmüş olsaydı, Floransa'daki mücadeleler şiddet, cinayet ve sürgünle damgalanacaktı. Çatışmanın iki yönteminin klasik yan yana dizilişi (juxtaposition) geri dönüyor. Yine de, Makyavelli'nin tezi, Roma'daki mücadelelerin 'uygar' ve ılımlı gelişimi, soylu sınıfı gittikçe güçlendirmiş ve kaçınılmaz olarak da pleblerin özgürlüklerini kaybetmelerine yol açmıştır der. Bu mücadelelerle serbest bırakılan kriz, Roma iktidarını gittikçe zayıflatmıştır: kriz ve iktidar, karşıt güçler olarak, doğrusal bir şekilde yan yana konmuştur bu durumda.

Floransa'da, öte yandan, pleblerin 'önemli ailelere (famiglie grandi)' karşı ayaklanması, erdemli ve demokratik bir toplumun kuruluşunun tarafında olan bir toplumsal, siyasi ve iktisadi halet yaratarak, soyluluğun iktidarının kellesini derece derece kopardı. Floransa'daki sulta, soyluluk ve avamlık arasındaki bu çatışma tarafından azaltılmadı; aksine, bu kesintisiz ayaklanma, yeni bir düzenin kuruluşu için uygun koşulları kurmuş olan bir kriz yarattı. Etimolojik ve Hipokratik manasıyla kriz, küçülen bir iktidar anlamına gelmez. 'Kriz', bir vaziyetin muhtelif ve hatta karşıt neticelere yol açabileceği düğüm noktasıdır. Floransa'da ayaklanma, kriz ve iktidarın, karşlıklı etkileme ve karşılıklı bağımlılık ilişkisi içinde, devamlı bir biçimde birbirinin içine geçtiği bir durum yarattı.

Kriz ve iktidar arasında ayaklanmanın tavassut ettiği bu karmaşık ilişki, hukuk ve çatışma arasındaki benzer karmaşık ilişkiyi hatırlatıyor. Makyavelli'nin çatışmaya bağımlı modeline verdiği ayrıcalık, anayasal ve teşrii sistemleriyle bağları koparılmış gündelik siyasi olaylarla sınırlı değildir yalnızca. Hatta Makyavelli, hukuki olanı siyasal olanın üstüne koyup böylece ikisini kaynaştırarak, bu türden bir ayrımı reddeder. Makyavelli, çatışma ve ayaklanmanın hukuktan bağımsız bir pozitif değere sahip olmadığını, bunun yerine, özgürlükten yana olan iyi kanunları tam olarak bu şeylerin ürettiğini iddia eder.

Her cumhuriyette iki tür nüktedanlık [humour] (umori) vardır, ayak takımının ve azametlilerin ve hürriyer taraftarı olan tüm yasalar bu ikisinin arasındaki çarpışmadan kaynaklanır. [..] Demek ki, bu tür kargaşaların zararlı olduğunu düşünmek mümkün değildir; ne de, içinde dönen nifaklar namına, sekiz veya ondan fazla vatandaşını hala sürgüne göndermemiş, birkaçını öldürmemiş ve birçoğuna da para cezası kesmemiş olduğuna bakıp, böylesi bir cumhuriyetin bölünmüş olduğu söylenebilir. Erdemin öyle çarpıcı örneklerinin vuku bulduğu hiçbir bozuk yoldan, bir cumhuriyet makul bir şekilde lekenemez de. Çünkü iyi örnekler iyi eğitimden ortaya çıkar, iyi eğitim iyi kanunlardan ve iyi kanunlar da pek çok kişinin oldukça anlayışsızca kınadığı kargaşaların ta kendisinden ortaya çıkar; sonuçlarını dikkatlice çalışan herkes, bunların ortak iyiye zarar veren herhangi bir şiddet eylemine veya herhangi bir aforoza neden olduklarını görmeyeceklerdir fakat göreceklerdir ki bu sonuçlar kamusal hürriyetin yarar gördüğü kanunlara ve kurumlara yol açmıştır (Discourses, I, 4).

'İyi örnekler', 'iyi eğitim'den gelir – çatışmadan çıkıp yükselen 'iyi kanunlar'ın bir sonucu olarak.

Yani, geleneksel siyaset felsefesinin, yalnızca siyasal olanın tesisi olarak değil, insanın eş-varoluşunun kaçınılmaz bir olgusu olarak da, tanımayı hep inkar ettiği bir şeyden: çatışma. Althusser, 'politik ilksel birikim'den bahsederken, Makyavelli'nin, hukukun değil, zorun dilini kullandığını bu nedenle iddia eder. Fakat bu sayfalarda aslında her iki unsurla da karşılaşıyoruz ve bu iki unsur, birbirinden ayrılamaz bir şekilde bağlanmış, hiçbir barışçıl çözüm bilmeyen ve efsanevi bir altın çağa (aetas aurea) dair herhangi bir imgeleme yabancı bir sarmal içinde tekrar tekrar sarılmış bir haldedir.

Makyavelli, tarihin kurumsal bir düzende devinimini eksiksiz bir şekilde 'sabitleme' imkanını [deviniminin eksiksiz bir şekilde sabitlenebileceğini] a priori gözden çıkarmaz. Lycurcus ve ona benzeyen pek çok diğer bilge 'yasa koyucular' tam olarak bu teşebbüste başarılı oldular. Belli bir dönemin sosyal ve siyasal yapısına uygun kurallarla toplumu organize ederek, hem gelişimi, hem de dejenerasyonu engellemekte başarılı oldular ve böylece, değişime direnç gösterebilen, erdemli bir sosyopolitik vaziyet kurabildiler – sonsuza kadar olmasa bile, en azından epey uzun bir süre devam ettiler. Roma'nın durumunda ise, yasalar ve kurumlar tarihle, toplumsal ve siyasal güçlerinin – zorunlu olarak çatışma vasıtasıyla - gelişimiyle uyumlu bir şekilde yürür. Yasalar, bu tür şeyler tarafından belirlenen bu değişimlerin dışavurumunun ta kendisidir. Roma, daha başlangıcında, bilge bir yasa koyucuyla hiç 'karşılaşmadığı' için, siyasal 'nüktedanlıkların' doğal ve gerekli ifadesinin neden olduğu tahribattan kaçmak amacıyla, tarihin meydan okuyuşunu kabul etmek ve kendini çatışma ve değişime açmak zorundaydı.

Hukuk ve çatışma, dolayısıyla sonsuz bir kendini tekrar ediş (özyineleme) içinde, bir diğerini idame eder ve yaratır. Fakat toplumsal çatışmanın yıkıcı etkilerini durdurmak nasıl mümkün olacak? Kargaşaların, kendilerine olanak tanıyan yasaları mahvetmeyeceğine ve devleti yıkmayacağına dair ne tür bir garantimiz var? Cevap iki yönlü. Bir taraftan değişmek için yasalarda ve kurumlarda açılımlar yapmak, soruna eksiksiz ve barışçı yozlaşma riskini sonsuza dek askıya alacak bir çözüm getirmeyi engeller. Bu, - yozlaşmanın makus sonuçlarına karşı hürriyeti fiilen savunma ihtiyacı ile birlikte – pek çok müterciminin iddia ettiği gibi, herhangi bir samimi cumhuriyetçi bakış açısının alameti farikası olarak muhafaza edilir (Skinner, 1979 and Pettit, 1999). Öte yandan, iyi ve kötü hengame tartışması, Makyavelli'nin düşüncesinde önemli bir rol oynar

Bildiğimiz gibi, her çatışmanın devlet içerisinde olumlu etkiler ürettiği söylenemez. Makyavelli, belli mücadelelerin müthiş şiddetli ve şehrin siyasal refahı için çok yıkıcı olduğuna dikkat çeker. Roma'da ziraat kanunları dönemi ve Floransa'da Komün Çağı boyunca süren mücadelelere sahne olmuş geçmek bilmez yüzyıllar, böyle zamanlardı. Bunun ışığında, bazı araştırmacılar, yasalar ve kargaşalar arasındaki tekrarlamalı ilişkinin şu perspektifle yorumlanması gerektiğini düşünürler: toplumsal devrim yasaların doğuşunu gerekçelendirir, fakat yıkıcılıktan kaçınmak amacıyla, toplumsal devrimi düzenleyebilen, ona müsaade eden ve hatta onu destekleyen bir kurumu, belli şartlar altında, daha en başından kabul etmek gerekir (Berns, 2000 and Baccelli, 2002). Bu araştırmacılara göre, 'erdemli' bir çatışma, önceden mevcut bir tür toplumsal ortak zemin gerektirir ki, bu zemin yenilmiş olanın siyasal katılımdan dışlanmasına müsamaha göstermeyecek bir zemin olmalıdır; kısaca, bir toplumun ortak bir kamusal etiğe ihtiyacı vardır. Fakat bu iki terimin hiçbirinin – ne hukukun, ne çatışmanın – şeylerin temeli veya kökeni olduğunu farz edemeyiz. Tersine, hukuk ve çatışma arasındaki nedensel ilişkiyi canlı tutan erdemli motor, tam olarak, bu dengesizlik, bu istikrarsızlıktır. Bu durum, yine, kriz ve iktidar arasında doğrusal olmayan (fakat biri diğerinin ta kendisi olana dek her zaman kendini tekrar eden) bir ilişki teklif ediyor gibi, Makyavelli'nin de Prens ve Florentine Histories eserlerinin en olgun pasajlarında vargücüyle dile getirdiği ilişki. Bu kendini tekrar etme ve iç içe geçme fikrinin en iyi örneği, Machiavelli'nin tüm yapıtları içindeki en güçlü metaforlardan biri olan insan başlı at (sentor) Chiron'dur:

Öyleyse, bilmelisin ki iki tür dövüş yöntemi var, bir tanesi hukuk yoluyla, diğeri de zor yoluyla: birinci yöntem insanlara aittir, ikincisi ise hayvanlara; fakat ilk yöntem genellikle yetersiz kalır, ikincisine başvurmak gerekir. Bu nedenle, bir prensin, nasıl hem hayvanı, hem insanı kullanması gerektiğini iyi bilmesi şarttır. Achilles ve pek çok diğer antik prensin, onun disipliniyle yetiştirilmeleri ve tahsil almaları için insan başlı at Chiron'a nasıl verildiklerini rivayet eden antik yazarlarca hükümdarlara el altından bu öğretildi. Bu yarı hayvan, yarı insan öğretmenin hikayesinin kıssasının gösterdiği şudur ki, bir prens her

iki mahiyeti de nasıl kullanacağını bilmelidir ve diğerine sahip olmayan bir mahiyet, onsuz mukavim kalmayacaktır (The Prince, XVIII).

İnsan başlı attaki bu kendini tekrar eden imgenin, gerginliğe herhangi bir doğrusal netice arz ettiği söylenemez. Machiavelli'nin anladığına göre, bu karşılaşma için herhangi bir diyalektik çözüm yoktur, ne de hukuk ve çatışma arasında herhangi bir çatışma vardır. Tam aksine, hukukun çatışmanın bir 'fonksiyonu' (Althusser, 1999), bir dışavurumu olduğu dahi ileri sürülebilir. Dolayısıyla, hukuk, 'nüktedanlıklar'ın ihtilaflı fakat yıkıcı olmayan bir yolla salıverilmesine izin verir.

Bunun önerdiği şey, kamusal bir etiği teyit etmek veya adaletin kuruluşunu önceleyen ortak erdem değildir; ayrıca bunun, mücadelenin farklı konumlarının bir sentezi olduğu da telakki edilemez. Aksine, hukukta her zaman ve mutlaka, önceki bir zaferden bir işaret, özgün bir kardeş katlinden bir iz buluruz. Bu anlamda, hukukun ruhu (nomos) her zaman kibiri (hybris) takip eder: 'çünkü kuvvetlerin bir ünvan elde etmesi kolaydır ama bir ünvanın kuvvet elde etmesi hiç kolay değildir.' (Discourses, I, 34). Bu bakış açısına göre, kendini tekrar eden ilişki içerisinde, çatışma hukuktan önce gelir. Bu anlamıyla iç içe geçmişlik zirve noktasındadır, en yüksek seviyede gerçekleşmektedir. Fakat bu, siyasetin karanlık yüzünü itham etmeye ve 'iyi yaşa' diyen bir takım soyut tembihleri tasdik etmeye yol açmaz (diğer düşünürlerde yol açtığı gibi) (Örnek olarak bkz: Callicles, in Plato, Gorgias , 483b-484c). Bunun yerine, eşsiz bir gerçekçilikle şunu vurgulamaya yarar, adalet her zaman sonunda birinin diğerine karşı kazandığı başarıdır ve 'ortak iyi' üstün ve aşkın bir son değildir, o sadece tarihin devinimlerine içkin olan çatışmayı sergiler.

Machiavelli'ye göre, bunun üstesinden gelmenin bir yolu yoktur ve ayrıca adalet ve çatışmayı birleştiren bir sentez de tasavvur edilmemelidir; o sadece eğip bükülebilir ve 'güzel sanatlar (virtù')' aracılığıyla ondan tecrübe edinilebilir. Bu da yalnızca iki unsuru – hukuk ve çatışma – yoldan çıkarıp adalet ve silahların zorunlu birliğine veya daha kesin bir ifadeyle bir yurttaş ordusuna doğru sevk etmekle mümkün olabilir.

Daha önce gösterildiği gibi (cumhuriyetçi geleneğin argümanlarına geri dönmek için), hem eserlerinde, hem de Cumhuriyet'teki şansölyelik faaliyetleri boyunca Machiavelli şu zorunluluğu hep savundu: bir devletin kendi ordusu, dışardan gelen saldırılara direnmeye hazır, sadık vatandaşlardan oluşan milis güçleri (Militia) olmalıdır. Paralı askerlerin gereksiz olduğunu düşünüyordu (Discourses , I, 21); çünkü David ve Saul isimli hikayede de anlattığı gibi, şöyle diyor, 'başkalarının silahları ya akamete uğrar, kapasiteyi zorlar ya da sana ayak bağı olur' (The Prince, XIII).

Machiavelli'nin sivil milisleri, istihdam edilmiş, yabancı, paralı askerlere tercih etmesinin, onun militarizm veya savaş kültüne bağlı olduğu anlamına gelmediğini belirtmek önemlidir. Çatışma siyasetin ruhudur fakat bu, savaşın, onun zorunlu bir sonucu olduğu anlamına gelmez. Sivillerin silahlandırılması, hukuk ve çatışma arasındaki kendini tekrar eden ilişkinin bir başka ifadesidir ve en az bunun kadar en önemli olan şudur ki, bu durum, hukuk ve çatışma arasındaki ilişkiyi yaygınlaştırır. Erdemli bir ordunun maksadının, bir başkasının ihtirasları için değil, kendi şanı için savaşmak olduğunun altını çizerek, Machiavelli de bunu doğrular. Cumhuriyetin değerlerine bağlılık, zulme karşı direnmenin ve özgürlük için dövüşmenin haricinde, boş askeri retorik içinde kendini tüketmez.

Sivil milisler meselesi yalnızca askeri verimlilik ve savaşa hitap eden bir mevzu değildir, aynı zamanda siyaset ve hukuk konularını da ilgilendirir. Sivil bir ordu yalnızca düşman kuvvetlerine karşı bir muhafız (teminat) değildir: Machiavelli'ye göre, belli ki, özgürlük için bir araçtır da aynı zamanda. Machiavelli, 'aristokrat' bir savaş anlayışından hiç hoşlanmadığını, piyadeleri süvarilere tercih ettiğini söyleyerek açıkça deklare eder. Aslında, süvariler Machiavelli'nin zamanında fevkalade pahalıydı fakat lazımdılar. Çünkü savaşın kontrolünü 'muazzamlar'ın ve soyluluğun elinde tutmayı sağlıyorlardı. Buna karşılık, Machiavelli, piyadelerin verimli bir ordunun temeli olduğunu iddia etmeyi sürdürmüştür. [8]

Bu yargı, politik alanla doğrudan ilgilidir. Söylevler'in ilk kitabının altıncı bölümünde, Machiavelli, Roma anayasası problemine ve parlemento ile halk arasındaki barışı yeniden tesis etmenin imkanına değinir. Geleneksel olarak istikrarın iki modeli olarak kabul edilen Isparta ve Venedik, kargaşa ve ayaklanmaya son vermekte başarılı olmuştu; bunun yolu da, onların alanlarını artırmayı reddetmekti. Fakat tersine, Roma, Isparta veya Venedik modelini ne uygulayabildi, ne de uygulamak zorundaydı ve bunun çok basit bir nedeni vardı: bu devletler zayıf

devletlerdi. Roma, bir taraftan plebleri savaşta kullandı, bir taraftan da, dışardan gelenlere vatandaş olma yolunu açtı; her iki icraat da Isparta ve Venedik tarzı işleyişin temellerine meydan okumaktadır. 'Pleblerin güçlenmesinin ve kargaşaların kudretini artırıp sonsuz fırsatlar bulabilmesinin' (Discourses , I, 6) nedeni, işte budur. Hiçbir orta nokta elverişli değildir. Roma, aynı nedenlerle, hem büyük bir iktidardı, hem de ayaklanması bol bir cumhuriyetti. Çatışma nedenini bertaraf etme çabası da, kendi azameti ve iktidarının nedenlerini inkar etmek olacaktı; çatışma anlayışıyla uyumlu bir biçimde Machiavelli'nin de yorumladığına göre, mesela hukukun egemenliği ve özgürlük bu nedenler arasındadır. Roma'nın ihtilaflı kurumları, Venedik ve Isparta'nın barış içindeki kurumlarıyla epey tezat durumdadır. Hürriyet, iktidar, hukuk, düzen, ayaklanma – Machiavelli'ye göre tüm bunlar tek bir teorik çekirdek bünyesinde birbirine karışır. Yeniden, bu unsurlar, kriz ve iktidar arasındaki ilişkinin nasıl ele alınacağı noktasında, çatışma sorununa bulunabilecek her türlü asılsız 'çözümün' önünü kesen sürempresyon (superimposition) niteliğinde bir anlayışı gözetir. Machiavelli, yurttaş ordusu konusunu, cumhuriyetin özgürlüğünü desteklemek açısından tartışır. Konuyu, arkhe (arkhè) ile değil, kratos kavramıyla ele alır. Cumhuriyetin ordusu soyluları en çok korkutan şeydir. [9] Fakat iç savaşın, bellum civile'nin, tanımının ta kendisi, çoktan, Marius ve Silla arasındaki çatışma zamanlarında, bir yurttaş ordusu diğer yurttaşlara karşı silah kullanarak M.Ö. 88 yılında şehre girdiğinde yapılmıştır bile. Buradaki çarpışma, bir düşman kentin istilasının özelliklerini taşır (Bkz. Appianus, Bella Civilia, I, 269, 60). Machiavelli'ye göre, tüm bunlar, Gracchi zamanı kıvılcımlanan ayaklanmanın bir sonucudur.

Yine de, Machiavelli'nin gözünde esaslı bir öneme haiz olan başka bir iç savaş örneği var: Musa'nın puta tapanları engellemek için yeniden bir araya getirdiği Levi kabilesi. [10] Bu gerçek bir ordu değildir ama, herhalde bu nedenle bu örnek daha çarpıcı hale geliyor. Musa, ayak takımının bir kısmını, başka bir kısmına karşı kullanmak üzere ordulaştırır – ayaklandıran bir ordu. Kardeş kardeşe, arkadaş arkadaşa, aile aileye karşı silah kullanır. Yahudi devletinin doğası (mizacı), köklerini şiddet ve ayaklanmada bulur ki, bu kökler toplum içinde zorun yeni bir kullanımını kurmuştur ve yasalar ile çatışmanın birbirlerini nasıl etkilediğini göstermiştir. Bu, kıymeti Machiavelli'nin gözünden kaçmamış bir örnektir; Musa'nın icraatlarının yıkıcı taraflarını değil, devletin kuruluşuna yol açan taraflarını önemle vurgular. Bu ayaklandıran olayın nesnel tözü, Machiavelli'ye Musa'nın 'silahlı bir peygamber' olduğunu gösterir. [11]

Spinoza, İnfial ve Siyasetin Kökenleri

Musa'nın darbesi (askeri darbe), Spinoza için de oldukça önemli bir tarihsel ve teorik cevheri temsil etmektedir. Tanrıbilimsel Politik İnceleme (Theologico-Political Treatise) isimli eserinin 17. Bölümünde, topluluğun siyasi sistemini kendi ussallığı ve bilgeliğine göre kuran yasa koyucu mitini yapısöküme uğratır. İşte tam da, Musa ve Levi kabilesinin bu örneğidir ki Spinoza'ya, zor eylemlerinin, içsel mücadelelerin, çatışma ve ayaklanmanın tarihsel dokusuna yasa koyucunun icraatının nasıl hep kazındığını gösterir, tıpkı Machiavelli'nin de tanıtladığı gibi (Morfino, 2005. See also Montag, 1999).

Spinoza'nın düşüncesi metafiziği hem siyasetle, hem tarihle düğümler (bağlar). Hak kavramını iktidar olarak yorumlayışı (jus sive potentia), siyasal ve hukuksal kuramının bütün yapısına öncülük etmiştir ve sonuç itibariyle, hukuk ve çatışma arasındaki ilişki üzerine, Machiavelli'ninkinden hiç de daha az özgün ve daha az tahripkar olmayan fikirlerine de bu yorumu rehberlik etmiştir.

Étienne Balibar, Spinoza'nın siyasal düşüncesine giriş yazısında, Spinoza'nın hak ve iktidarı nasıl bir ve aynı olarak tanımladığını, bu iki terimin anlamının üzerine yeni bir perspektif buyuran bir birleştirme (conflation) ortaya koyduğunu açıklar. Tanrıbilimsel Politik İnceleme (Theologico-Political Treatise) isimli eserinin 16. Bölümünde kurduğu ve Politik İnceleme ayrıntılandırıp geliştirdiği teorisinde Spinoza, gücün (potentia) hakka (jus) önceliği olduğunu iddia eder. Spinoza'nın amacı, bir bireyin hakkının, iradesi ile birlikte var olduğunu doğrulamaktır. Bu temelde, Balibar haklı olarak Spinoza'nın hem aşkın bir hukuki sistem, hem de insanların özgür ve rasyonel kararlarının tecellisi olan bir yasa tasavvurunu dışladığını iddia eder. Böylece, tanımı itibariyle hak, son çare olarak güç ilişkilerine ve en sonunda da çatışmaya (Balibar, 1985: 75) başvurur ki bu da, Spinoza'nın düşüncesinin Machiavelli'ninkine çok ilginç bir biçimde yaklaşmasına neden olur. Hak (jus) kategorisinin özgünlüğü, eğer Spinoza'da koruma altındaysa, o zaman, Spinoza'nın çatış-

ma kavramını yorumlayış biçimi, kendisiyle Machiavelli arasındaki uzaklığı ibraz edecektir. Ayrıca, Balibar da çatışmayı, doğa durumuna münhasır bir karakteristik olarak görmektedir. Bir egemene karşı olduğu kadar, ayaklanmaya karşı da konabilecek her direnişi mahkum eden doğal hukuk (doğa kanunları) filozoflarının da argümanıyla Balibar'ınki aynıdır.
Fakat, Balibar'ın bu muhakemesini gereken sonuca (yazarı tarafından amaçlanmamış bir sonuç olsa da) ulaştırmak, Spinoza ile kontraktüalistler arasında bir bağlantı çizmekle sonuçlanacaktır ve bunu yapmak da, Makyavelli'nin muhtemel katkısını zımnen azımsamak olacaktır. Doğal hukuk ve kontraktüalizm teorileriyle karşılaştırıldığında, ki bunlardan türeyen hukuka dair soyut, kalıplaşmış ve ütopik kavramsallaştırmalara hiç girmeyelim, Spinoza'nın düşüncesindeki yenilikçi unsurları ortaya koyan şey, tam olarak, onun siyaset ve hukuk arasındaki ihtilaflı ilişkiyi yorumlayışının ta kendisidir.
Spinoza'nın doğa durumunda soyut herhangi birşey yoktur. Tıpkı Machiavelli'de olduğu gibi, siyasal çatışma hukuku etkiler ve bir devletin bütün bir hukuksal sisteminin doğa durumuyla, Hobbes'un anladığı şekliyle, hiçbir alışverişi yoktur. Balibar'ın okuması, çatışma olgusunu sınırlandırılmış bir duruma, tamamen alt edilmese bile hukuk yoluyla yoluna konması gereken bir tür patolojiye indirgiyor gibi görünüyor.

''Hukuk' kelimesinin yalnızca bir anlamı vardır: doğa kanunu yükümlülüğün üstünlüğü değildir, daha çok bir iktidarın normlarıdır'

Fakat, Spinoza, bütün ahlaki erekliliği (finality) ve dünyayı hükümdarmış gibi yasalarla yönetebilen bir Tanrının bütün aşkın imgelerini reddettiği kadar, hukukun üstün ve aşkın bir norm olabileceği düşüncesini de sorgular. ''Hukuk' kelimesinin yalnızca bir anlamı vardır: doğa kanunu yükümlülüğün üstünlüğü değildir, daha çok bir iktidarın normlarıdır' : bu cümle, bu anlayışın tüm gücünü kendinde taşımaktadır (See Theological-Political Treatise, XVI and Political Treatise, II, 5).

Yasalar, insanlar arasındaki uzlaşmanın ve etkileşimin somut ve bazen ihtilaflı da olabilen dinamiklerine, aşkın bir yolla hükmediyormuş gibi davranamaz hiçbir zaman. Yasalar olarak (qua) yasalar, basitçe söylemek gerekirse, insanların edimlerine rehber olmak için otorite olma (potestas) niyetini taşıyan bir güce, iktidara sahip değildir – çünkü yasaların, ne kuvvet (potentia) ve zor olma niyetinde, ne de hak (jus) olma niyetinde bir gücü vardır. Benzer şekilde, zihin (idea corporis) de, otorite (potestas), kuvvet (potentia) sahip değildir ve bu nedenle, bedeni yönetme (-e öncülük etme) hakkına da sahip değildir.
Bu kavram, Machiavelli'nin tezini epey anımsatarak, hukuk ve çatışma arasında bir ilişki teklif ediyor. Eğer Spinoza hakların (jura communia – müşterek haklar), devletin 'ruhu' olduğunu önerirse, nasıl ki ruh bedene rehberlik etmek için hakiki bir güce sahip değildir, hakların da, yukarıdan, aşkın bir yolla, siyasete öncülük etmediğinin altını çizmek için yapar bu teklifi. Tıpkı başka herhangi bir hak gibi, bunlar da, ağ formunda (reticular) ve zorunlu olarak ihtilaflı bir şekilde oluşturulan, diğer haklar ve diğer iktidarlardan ibaret bir iktidar içerirler.
Şu pasajda Spinoza yasaların etkililiğinin yalnızca akla bağlı olmadığını, çoğunluğun 'ortak duyarlılığı' dediği birşeyi gerektirdiğini söyler – yani yasalar, akla en az duygulara olduğu kadar bağımlıdır:
Eğer varlığını sonsuza dek sürebilecek bir devlet varsa, bu, zamanında doğru bir şekilde kurulmuş olan anayasasını hiçbir zaman ihlal etmeyecek olan devlet olacaktır. Anayasa devletin ruhu olduğu için; eğer korunursa, devlet de korunur. Fakat, halkın akıl ile halkın ortak duyarlılığı tarafından muhafaza edilmiyorsa, bir anayasa el sürülmeden kalması mümkün değildir; yoksa, mesela, yalnızca aklın desteğine bağımlı olan yasaların zayıf ve kolayca devrilebilir olma ihtimalleri epey yüksektir. 'Ortak duyarlılık' sözü, burada, toplumların, işbirliği kadar çatışmayı da içeren gerçek dinamiklerini ortaya koyuyor. Sözün özü, çoğunluk, yasaların savunurken kolektif bir mücadeleyi üstlenmelidir; bu mücadele olmadan, yasalar, bir parşömen kağıdının üstündeki mürekkep lekelerinden (charta et atramentum) daha fazla birşeye indirgenmiş olmayacaklardır.
Bununla birlikte, bir başka paragrafta Spinoza, yasa ve çatışma arasındaki bu ilişkiyi, ortak mücadele, kollektif talepler ve kitlesel bir direnişe

atıfta bulunan bir yaklaşım ile, çok daha açık biçimde ortaya koyar. Bu radikal kavramsallaştırmanın kökeni, Spinoza'nın bütün önemli çalışmalarında geliştirmiş olduğu jus sive potentia (güç olarak hak) fikrine dayanır. Bu kavram, tıpkı Makyavelli gibi Spinoza'yı da, çatışmanın yasaları korumanın ve onların etkin bir biçimde işlemesini temin etmenin indirgenemez bir boyutu olduğunu kabul etmeye götürür:

Doğal durumda, her kişi bir başka kişinin baskısına uğramayacak biçimde kendini koruyabildiği sürece kendinin efendisidir ve insanın doğal hukuku her kişinin gücüyle belirlendiği sürece, tek başına herkesten sakınmaya çalışmak boşunadır. Doğal hukuku korumanın güvenceli hiçbir yolu bulunmadığından bu hukuk gerçekte varolmayacaktır, ya da olsa olsa tam anlamıyla kuramsal bir varlığa sahip olacaktır. Elbette, kişiyi korkutan nedenler ne kadar çoksa, kişinin gücü ve dolayısıyla hukuku da o kadar azdır. Ayrıca karşılıklı yardımlaşma olmadan insanlar ne yaşamlarını sürdürebilir ne de ruhunu geliştirebilir. Burada şu sonuca varıyoruz: yalnızca insan türünü ilgilendiren doğal hukuk, insanların ortak hukuklarının bulunması, birlikte oturacakları ve birlikte işleyecekleri topraklarının bulunması güçlerini sürdürmek, kendilerini korumak, her türlü şiddete karşı çıkmak ve ortak bir isteme uygun olarak yaşamak istemeleri dışında düşünülemez. [sibi vindicare, seseque munire, vimque omnem repellere, et ex communi omnium sententia vivere possunt] (Politik İnceleme, II, 15).

Bu nedenledir ki, yasaları layıkı ile kavrayabilmek, onları, iktidar biçiminde tasarlanmış bir hak ile kurdukları ilişki içinde ele almak anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda onların, çatışma ile kurdukları ilişki içinde (çatışmalardan kaynaklandıklarını, çatışma hallerinin ifadesi olduklarını, çatışmaya gereksinim duyduklarını) kavranılmasını da gerektirmektedir. Çatışma, sadece böylesi yasaların ortaya çıkmasında anahtar bir rol oynamakla kalmaz. Aynı zamanda yasaların kağıt üzerinde kalan içi boşalmış belgelere dönüşmesini engelleyen de yine bizatihi çatışma halinin kendisidir.

Makyavelli'nin, yasalar ile çatışma arasında kendisini sürekli olarak yineleyen ilişkiyi ele alış biçimini aktarmıştık. Bu yaklaşıma göre iyi sonuçlar, aynı zamanda bu çatışma haline de işaret etmekteydi. Bir başka deyişle, 'iyi yasalar' ile 'iyi ordu' eş zamanlı olarak ilerler. Neredeyse buna özdeş bir fikir, Spinoza'nın metinlerinde; indignatio, conatus ve jura communia'nın anlamsal önemini detaylandırdığı satırlarda da görülür. Doğal yasalar ancak "insanların ortak haklara sahip olduğu yerlerde" ortaya çıkabilir. Bu insanlar, kendilerine vindicare ve repellere hakkı tanınmış olan, böylelikle de kendi otonomileri ve entegrasyonlarını sürdürebilen kişilerdir.

Doğal yasalar ancak "insanların ortak haklara sahip olduğu yerlerde" ortaya çıkabilir

Bu durum bir taraftan bizatihi yasanın kendisi nin çatışma fikrini kesin bir biçimde ortaya koymakta olduğu anlamına gelirken, bir taraftan da toplumdaki özgürlük ve otonomi üzerinde gerek içe gerekse de dışa dönük doğrudan etkiler ürettiği anlamına gelir. Yasa ve çatışma, bir kez daha birbirini karşılıklı olarak ve sürekli olarak yinelenen bir biçimde işaret etmektedir. Siyasal olaylar bağlamında da birbirlerini karşılıklı olarak üretmekte ve ortaya koymaktadırlar. Siyasal bir toplumda rasyonalite düzeyi, sürece katılan insan sayısı ile orantılıdır. Demokratik aktivite ne kadar artarsa, rasyonalite düzeyi de o derecede yükselir. Yine de böylesi bir aktivite, yalnızca kişisel iktidarlar ve haklar arasında karşılıklı işbirliği ve uzlaşı kavramları temelinde ele alınıp kavranamaz. Zira bu tür bir kavrayış, toplumun dışında, yukarıdan ve aşkın bir dışsal rasyonalitenin mevcudiyetini bir ön kabul olarak benimsiyor olmayı gerektirir. Gerçekten de olası yegane kollektif rasyonalite, Makyavelli'nin de işaret etmiş olduğu gibi, demokratik aktivite içerisinde ve çatışma aracılığı ile biçimlenmiş olandır. Jus sive potentia kurumların ve yasaların üstündedir. Bu durum, hakların nasıl olup da kimi zaman devletin ruhu (anima imperii) olabildiği halde kimi zaman da kağıt üzerinde kalabildiğini de açıklar. Buradaki müphem durumu netleştirebilmek için, Makyavelli'nin yasa ve çatışmanın sürekli yinelenmesine ilişkin verdiği örnek tam olarak kavranmalıdır. Özgürlük ve yasa sadece karşılıklı işbirliği yoluyla değil; aynı zamanda direniş ve çatışma yolu ile de inşa edilir ve ko-

runur.
Böylesi bir eylem kurumlara içkin olan mantığı gösterir: 'insan yasalarının değil doğa yasasının, potestas'ın değil potentia'nın ontogenetik bir bakış açısı' (Bove, 1996). Spinoza'da conatus'un stratejisi üzerine yaptığı temel çalışmasında Laurent Bove, böylesi sonuçların Antonio Negri'nin Yaban Kuraldışılık'ında[1] açıkça bulunduğunu vurgular, fakat aynı zamanda bu okumanın potentia'nın potestas üzerinde, kurucu gücün yasanın usulleri üzerinde, öncelik ve sonralık bakımından bir üstünlüğü olduğu varsayımına dayandığını açıklar (Negri, 1981 ve 1992). Bunun yerine, yasanın kendisinin 'şimdiki durumun bir belirtisi olduğu gibi çokluğun kudretinin olumlanmasında gerekli dolayım olduğu' anlaşılmalıdır. (Bove, 1996)
Özyinelemelilik düşüncesi, Makyavelli'ye benzer bir şekilde, yasanın anlamını kitlelerin bir 'dolayımı' ve aynı zamanda bir 'belirtisi' olarak teyit eder. 'Dolayım' hiçbir surette 'diyalektik', yüceltme, aşma demek değildir; 'gerçek eylem' demektir. Ve bu gerçek bir şey olduğu için, bu eylem aynı zamanda, bu iki özelliğin herhangi birinin diğeri hilafına kesin olarak öne çıkmadığı bir biçimde, müşterek ve ihtilaflıdır. Öte yandan 'belirti', 'mevcut durumun' rasyonellik ölçüsünü, yani o kurumların ve yasaların, çatışmayı üretici kılmak üzere, ne ölçüye kadar eleştiri, düzeltme ve değişimi sürdürebildiğini gösterir.
Bu nedenle, Spinoza'nın Makyavelli'yi yasa ve çatışma arasındaki ilişki hakkındaki son neticesine, yani 'adalet ve savaş' ikiliğine ve bir yurttaş ordusu meselesine kadar izlemesi şaşırtıcı değildir. Paralı askerliği reddetmesi ve yerine ulusal, halktan oluşan bir orduyu önermesi iki yazarın ne kadar benzer olduğunu gösterir; aynı zamanda onların haklar ve yasa hakkındaki ayrı ayrı görüşlerinin ortak bir sonucu yerine geçer.
Spinoza, yurttaşların ne kadar kendilerini savunabilir ve 'iç ve dış' düşmanların saldırılarına ne kadar direnebilirse o kadar 'daha güçlü ve bu yüzden de daha otonom' olacaklarını vurgular (Politik İncelemeler, VII, 16). Bu özgürlüğün savunusudur, Makyavelli'nin ifadesiyle 'guardia della libertà'dır. Bu nedenledir ki, tam da Makyavelli'nin savunduğu üzere, milis kuvvetleri yabancılardan değil, bir devletin kendi güçlerinden oluşmalıdır (Politik İncelemeler, VII, 16-17).

1 Antonio Negri, Yaban Kuraldışılık, Otonom Yayıncılık, 2005.

Spinoza'ya göre halk ordusu, özgürlükleri ve temel hakları koruyan bir direniş ve mücadelenin kök salmasına katkı sunar. Temel hakların ve özgürlüklerin, ancak savunulduklarında somutlanabildiğinin altı bir kez daha çizilmeli. Temel haklar ve özgürlükler, ancak geniş halk kitleleri onlara kendi adına sahip olmayı arzuladığı ve yozlaşma ve baskı tehlikesine karşı da onları askeri yöntemlerle [manu militari] savunduğu oranda egemenliğin özünü [anima imperii] oluşturabilirler. Dolayısıyla bir halk ordusu, adaleti savunan bir araçtır; baskı ve zorbalık karşısında bir güvencedir. Bununla birlikte o aynı zamanda, ayaklanmaya açık kapı bırakılması anlamına da gelir. Ayaklanma [seditio], hem Makyavelli hem de Spinoza'ya göre siyasetin doğasında vardır ve iyi bir devletin de temel ilkeleri arasında yer alır. O gerçekten de özgürlüğün ruhudur.
Spinoza'nın duygular teorisine göre, haksızlıklar karşısında duyulan öfke ve kızgınlık, ayaklanmanın ortaya çıkmasına neden olan temel faktörlerden biridir. Birkaç yıl önce yayınlanan bir makalesinde Alexandre Matheron, hoşnutsuzluk [indignatio] kavramının, Spinoza'nın düşüncelerinin Teolojik-Politik İnceleme'den Politik İnceleme'ye evrilmesinde son derece önemli bir rol oynadığını öne sürüyordu. (Matheron, 1994). Matheron'un analizi, Spinoza'nın devletin kökenini konu alan şu paragrafı ile başlıyor:
Daha önce söylediğimiz gibi, insanları akıldan çok duygu yönetir, dolayısıyla insanlar birbirleriyle gerçekten uyuşmak istiyorlarsa ve bir tür ortak ruha sahip olmak istiyorlarsa bunun nedeni aklın kavrayışı değil, daha çok (dokuzuncu bölüm üçüncü kısımda da söylediğimiz) umut gibi, korku gibi ya da acısı duyulan bir yoksunluğun öcünü alma isteği gibi ortak bir duygudur. (Politik İnceleme, VI, 1).
Burada Spinoza net biçimde toplumsal sözleşme dilini terkeder. Bir kuruluş sözleşmesine atıfta bulunmaksızın, insanların doğal biçimde bir araya geldiğini ileri sürer. Dahası, duygular devletlerin oluşumunda ve bir arada yaşamda tayin edici bir role sahiptir. Yukarıda alıntılanan metinde, "öfke" kavramını ele alan bir pasaj olan dokuzuncu bölümün üçüncü kısmına yapılan atıf tam da bu anlama gelmektedir. Korkudan direnişe ve isyana uzanan süreç, ancak öfkenin yarattığı etkiler yardımı ile tam ve detaylı olarak kavranabilir. Politik bir toplum (ve dolayısıyla da

devlet), ancak bu öfke (ve onun tetiklediği isyan) temelinde ortaya çıkabilir. Tam da bu nedenledir ki Spinoza en nihayetinde, "genel öfkeye" neden olan şeylerin egemenlerin "hakları" içinde yer almadığı sonucuna ulaşabiliyor.

Öfke, Matheron'un da işaret ettiği gibi, sadece Ethics III, 22 scholium ve Ethics III, 27'de tanımlandığı biçimiyle "hüzünlü bir duygu" halinden ibaret değildir. O daha ziyade, komünal bir yaşamın kurucu ve temel bir öğesidir. Siyasetin kökenine dair bu boyut, çatışma ve direniş ile sıkı bir ilişki içindedir.

Korkudan direnişe ve isyana uzanan süreç, ancak öfkenin yarattığı etkiler yardımı ile tam ve detaylı olarak kavranabilir

Burada, Spinoza'nın hiçbir şeyi günah ya da doğal ahlaka aykırılık olarak görmeyi reddeden tutumu bir kez daha karşımıza çıkar. Çatışma hali asla siyasal yaşamda ortaya çıkan bir arızalı duruma indirgenemez. Egemen güç karşısında kitlelerin isyanı, (Makyavelli'de olduğu gibi) sadece dolaylı bir hipotez değil, aksine, bizatihi siyasetin kendisinde ortaya çıkan temel bir öğedir. Gerçekten de, kollektif iyinin muhafaza edilebilmesinin hangi yollarla mümkün olabileceğine karar verme hakkı, her hangi bir yurttaşa ait değil, ancak egemene aittir. Sadece iktidara sahip olan (potastas) bu yöntemleri değerlendirme hakkına sahip iken, diğer yurttaşlar yasalara uymakla yükümlüdürler. Zira bu yasalar:

öyle yasalardır ki, ortak çıkarları zayıf düşürmeden, yani yurttaşların büyük bir bölümü tarafından duyulan korkuyu öfkeye dönüştürecek biçimde davranmadan, dolayısıyla ortak çıkarları ortadan kaldıracak ve sözleşmeyi de askıya alacak biçimde davranmadan ciğnenemezler. Demek ki bu yasaların uygulanmasına zorlama, medeni hukuktan kaynaklanan bir hak değil, savaş hukukundan kaynaklanan bir haktır. (Politik İnceleme, IV, 6).

Böylelikle Spinoza (tıpkı Makyavelli gibi) savaş, mücadele ve direniş hakkını siyasetin merkezine koyar. Felsefenin bizatihi kendisi, Spinoza'nın kendi deyimiyle "isyana teşvik eden" bir hale dönüşür. (Del Lucchese-Morfino, 2005. Ayrıca bakınız: Del Lucchese, 2004).Seditio sive jus

Tıpkı direniş gibi isyan da, devletin bütün bir yargı sistemini tartışmaya açar. Ancak herhangi bir kavram (burada "hak" kavramı) hayli farklı, hatta büsbütün zıt bir anlam da taşıyabilir. Makyavelli ve Spinoza'ya göre isyan bir hak olarak ele alınabilir. Lakin burada hak

kavramın taşıdığı anlam, kesinlikle Spinozacı terimlerle ve bir jus sive potentia olarak kavranmalıdır. İsyan, haklar ile çatışma arasındaki, yahut muhafaza etmek ile değiştirmek arasındaki bir temas noktasını temsil etmektedir. Öyleyse bunlar arasındaki sürekli yinelenen ilişki de tam bu noktada aktif hale gelmektedir. Burada Makyavelli ve Spinoza'nın alışılmadık modernitesi, teorik meselelere ilişkin klasik Yunan ve Roma düşüncesindeki düzenlenişi de yeniden gündeme getirir.

Sözgelimi, haklar ile çatışma arasındaki sürekli yinelenen ilişki biçimi, Yunanistan'da yurttaş ile asker arasında kurulan kimlik ilişkisinin eşdeğeridir. Antik kentte yurttaşlık, silah taşıma kapasitesi ile tayin ediliyordu. (théstai ta hopla. Bakınız: Loraux, 1997 ve Finley, 1973). Ancak bu, yurttaş ile çatışmanın (en azından potansiyel olarak) öznesi, yani statis sahibi arasındaki ayrımı gözlerden kaçırır. Milattan önce yedinci ve altıncı yüzyıllarda şehir devletleri, nüfusu oluşturan farklı katmanların dahil olduğu ekonomik ve sosyal çatışmalar nedeniyle derin bir kriz içine girmişti. Bu durum, orduların ve savaşların yaşadığı dönüşümden doğrudan etkilenmekteydi. Aristokratik 'duello' biçimindeki bireysel çatışmalar, yerini gruplar arasındaki çatışmalara bırakmıştı. Köylü yığınları, binlerce askerden oluşan alaylar oluşturuyordu. Bu dönüşüme Sparta'lılar öncülük etmiş gibi görülüyor. (Bakınız: Gehrke, 1997). O çağlarda kullanılan silahlar, sosyal kaynaşma ve dayanışmanın da gelişmesi lehine işlev gördü; zira bu, askeri başarının da tayin edici faktörlerinden biri durumundaydı. Komutanlar, askerleri ile yan yana, bütünleşmiş tek bir birim olarak, (ya da Spinozacı kavramlarla ifade edersek) tek bir akıl olarak (una veluti mente) savaşıyordu. [12] Bu durum aynı zamanda gerek ülke içi gerekse de ülke dışına karşı ürkütücü savaş makinelerinin ortaya çıkmasına katkı sundu, aristokratik ik-

tidara ve tiranlığa karşı direnişi ortaya çıkardı. Dolayısıyla yurttaş, herşeyden önce ve ilk olarak bir askerdi. Ancak aynı zamanda bir stasiotes idi. Yalnızca fiilen değil, aynı zamanda sahip olduğu hakları ile de öyleydi.

Haklar ile çatışma arasındaki sürekli yinelenen ilişki, Solon'un ünlü stasis yasasında bir kez daha karşımıza çıkar. Atina'lı ünlü bir kanun yapıcı olan Solon, zengin ile yoksul arasındaki statis'i ortadan kaldırmış olmasıyla, Aristo'nun gözünde kahraman payesi kazanmış biridir. [13] Çatışma durumunda bütün yurttaşların silah altına alınması yükümlülüğünü getiren de odur. [14] Bu yasanın radikal doğası ve yaratacağı olası etkiler karşısında Roma'lılar dahi şok olmuş, büyük bir şaşkınlık yaşamıştır. Plutarktos bu yasayı 'can sıkıcı ve iç karartıcı' (aporesei kai taumazei); ama aynı zamanda da ('hayret verici' (idios kai paradoxos) ve 'paradoksal' (paralogotaton) buluyordu. (Bakınız: Jal, 1973. Ayrıca Plutarcus, Vitae parallelae, Solon, 20 and Moralia, 4, II). Yine de, isyanın yozlaştığı ve bu durumun da imparatorlukların yükselmesine neden olduğu günlerin öncesinde, yani halk kitleleri ile senato arasında 'iyi' çatışmaların yaşandığı dönemde, savaş ve siyaset birbirinden ayrı düşünülemeyecek derecede iç içe geçmişti. Aventine secessio adıyla bilinen yasal düzenleme, ayaklanmış kitlelerin [concitata multitudo] bir ürünüdür. Söz konusu olayda plebler, savaşa katılmayı reddetmişti. (Bakınız: Botteri, 1989). Silah altına alınma yükümlülüğü ve bunun reddiyesi: İsyan bu noktada hak ve yasa ile çatışmanın bir arada varoluşunu ve karşılıklı olarak birbirini yinelemesini beraberinde getiriyor.

Artık, benim ifade ettiğim biçimi ile sürekli yinelenme fikrinin, yasa ile çatışma arasında aracılık eden mekanizmadan kurtulmamıza da olanak tanıdığını açık biçimde görebiliriz. İsyan, yasaya içkin ve yasa ile birlikte varolan bir biçimde düşünülebilir ve tam da bu nedenledir ki bütün diyalektik mekanizmaların dışında kurgulanabilir. Dolayısıyla isyanın, bütün diyalektik mekanizmaların dışında vuku bulduğu kavranmalıdır. Makyavelli ve Spinoza'nın felsefeleri üzerine yaptığımız inceleme bize, çatışma halinin ne devlet şiddetini karşısına alan, ne de egemenlik paradigmasını alt üst etmeye yönelen bir şey olmayabileceği noktasına getiriyor. Aksine çatışma, özgür insanların legal ve politik düzene meydan okuyabildiği oranda somutlanan otonomilerini üstlenmiş olmalarının apaçık bir ifadesinden başka bir şey değil: libera multitudo aslibera seditio. Yaygın kabul gören politik gelenek karşısında Makyavelli ve Spinoza'nın ortaya koyduğu bu meydan okuma, kelimenin tam ve gerçek anlamı ile muazzamdır. Zira politikanın özünü tanımlamak için çizilmiş bütün hudutları yıkmaktadır. İşin doğrusu, bu tam da gerçek mücadele alanıdır. Klasik moderniteye karşı meydan okuma, tam da burada gerçekleşmektedir: Hic rhodus, hic salta.

Ingilizceden çeviren:Dicle Öztürk

Filippo Del Lucchese (Dr., Pisa Üniversitesi, İtalya) Picardie 'Jules Verne'Üniversitesi (Amiens-Fransa)'nde ve Occidental Kolej (Los Angeles-ABD)'de Marie Curie Bursiyeridir. İtalya ve Fransa'da siyasi düşünce tarihi ve felsefe tarihi üzerine pek çok makale yayınlamış, ayrıca Tumulti e indignatio . Conflitto, diritto e moltitudine in Machiavelli e Spinoza (Milano: Ghibli, 2004) isimli kitabı yazmıştır (Kitabın Fransızca çevirisi tamamlanmak üzeredir). 'Politik Teratoloji: Erken modern dönemde bir siyasi kavram olarak canavar' isimli projede çalışmaktadır.

Dipnotlar

[1] Max Planck Avrupa Hukuk Tarihi Enstitüsü (Frankfurt/M, Almanya)'ne, Aralık 2006'daki ziyaretim boyunca destekleri için teşekkür etmek isterim.

*[2] Bkz. É. Benveniste. Vocabulaire des Institutions indo-européennes (Paris: Éd. de Minuit, 1969) I, 332, English translation by E. Palmer, Indo-European Language and Society (Coral Gables (Fl.): University of Miami Press, 1973) 271: 'Hint-Avrupa dillerindeki *swe […]'nin en uygun anlamı, hem herkesten farklı, seçkin olmayı, 'kendiliği' yalıtmayı, kendini *swe olmayan her şeyden ayrı tutma çabasını, hem de böylece sınırları çizilen münhasır daire içinde, onun bir parçasını oluşturanlarla yakın bir ilişki içinde olmayı imler. İkili miras işte burdan gelir. Bu ikilik, etimolojinin de gösterdiği gibi, Latincedeki se'nin, sonradan birbirinden bağımsızlaşmış iki formunda hayatta kalmaya devam eder; biri, "kendi"yi imleyen dönüşlü (reflexive) se, ve diğeri temayüzü ve karşıtlığı imleyen ayırıcı (separative) se-, sed.'*

[3] Cfr. Foucault, 1997. Foucault'nun bu konudaki suskunluğuna karşın, Machiavellici gerçekçilikle olan yöndeşme çok açıktır. Florentine Histories III, 13'ü okuyunuz: 'İnsan ilerlemesini sadece fark ettiğinizde bile, şunu göreceksiniz büyük güce ve zenginliğe erişen herkes, muhakkak ya zor ya da

sahtekarlığa başvurmuştur; ve de, ya hilekarlık ya da şiddet yoluyla elde ettikleri herşeyi, utanç verici yöntemlerini saklamak için, dürüst kazanımlar denen düzmece ünvan altında kutsamaya çabalarlar. Ya zeka yoksunluğu ya da mantıksızlık nedeniyle bunları yapmaktan kaçınanlarsa her zaman, esaret ve yoksulluğun altında ezilirler; çünkü sadık müstahdemler ve dürüst insanlar hep fakirdir, hem de bir kez olsun, cesur ve inançsız olandan değil ama kölelikten veya aç gözlü ve hilebaz olandan değil ama yoksulluktan kaçmamışlardır. Tanrı ve doğa, tüm insan servetlerini, insanlığın ortasına fırlatmıştır; ve hamaratlıktansa (industry), yağmacılıkla; iyidense kötücül eylemlerle bu servetlere ulaşılır. Demek ki, birbirinin üstünden geçinen, işte bu insanlardır ve kendini savunamayan, endişeye gark olmalıdır'.

[4] Delueze üzerine Foucault şöyle yazar: '[Delueze] gösteriyor ki hukuk, başarılı bir savaşın sonucun yarattığından daha barışçıl olmayan bir barış halidir: hukuk savaşın ta kendisi ve süregiden bu savaşın stratejisidir.' Bkz: Foucault, 1975: 315. Ayrıca bkz: Deleuze, 1988: 30.

[5] Bkz. Florentine Histories: Ciompi isyanının bastırılışı üzerine III, 11; Athena Dükü'nün tahripkar zulmü üzerine II, 34-35; Medici sarayına karşı büyük soylu aileler arasındaki mücadeleler üzerine VII, 11-12; Albizziler ve Mediciler arasındaki cepheleşme üzerine III, 25-26.

[6] Titus Levy'nin İlk On Yılı Üzerine Söylev, I, 37: 'İşte böyle Ziraat Kanunu başlıyor ve işte böyle son buluyordu. Başka bir bölümde göstermiştik, Roma'yı özgür kılan şey, oradaki ayak takımı ile parlemento (senato – Roma parlementosu) arasındaki düşmanlıktır çünkü bu nedenledir ki kanunlar hürriyetin lehine yapılır. Bu çıkarsamamız ile Ziraat kanunlarının sonuçları pek örtüşmüyor gibi görünse de, şunu itiraf etmeliyim ki bu hususta fikrimi değiştirmeye meyilli değilim, çünkü azametlilerin hırsı da öyle muazzamdır ki bunlar çeşitli yol ve araçlarla bir şehirde zaptedilmezlerse, o şehir yakında bir harabeye çevrilir. Nitekim, eğer Roma'nın esaretine neden olan Ziraat kanunlarından enikonu üç yüz yıl önce olsaydı, bu durum, esarete, bir ihtimal, çok daha erken bir zamanda yol açmış olacaktı; tabii plebler, iştahladıkları diğer bir takım talepler ve bu kanunlar aracılığıyla soyluları kontrol altında tutma ihtiraslarını muhafaza etmemiş olsalardı.'

[7] Bkz. Plato, Republic, V, 470 b-e - 471 a-b: 'Bana göre, nasıl ki savaş [polemos] ve ihtilaf [stasis] diye iki tane terimimiz var, demek ki iki alameti farika ile ayırt edilen de iki şeyimiz var. Kast ettiğim bu iki şey, bir yandan, dostça olan ve hısım ve öte yandan aykırı olan ve yabancı. Şimdi, dostça olanın husumeti anlamındaki terim, ihtilaftır ve aykırı olanın husumeti anlamındaki terim de savaştır. […] Eski Yunan ırkının, kendine dost ve benzer, hem de barbarlara yabancı ve aykırı olduğunu ileri sürüyorum. […] O zaman şöyle söyleyebiliriz, Yunanlılar barbarlara savaş açtılar ve onlara karşı savaştılar ve barbarlar da Yunanlılara savaş açtı ve bunlar doğalında birbirlerine düşmanlar ve bu savaş da, bu düşmanlık ve nefretin adıdır. Öte yandan, diyebiliriz ki böyle davrandıklarında Yunanlılar, Yunanlıların doğal olarak dostudurlar ama Yunan ülkesi bu durumda hastadır ve ihtilafla bölünmüştür, kelimenin kendisi şimdi kullanıldığı için ve bir devlet kendine karşı bölündüğü için, eğer taraflardan biri ülkeyi yıkar ve diğerinin evlerini yakarsa, bu hizipçi kavganın uğursuz bir şey olduğu ve taraflardan ikisinin de gerçek vatansever olmadıkları düşünülür. Yoksa, hemşireleri ve annelerini çiğneyip geçmek için buna asla dayanamazlardı. Fakat ılımlı ve makul şeyin şu olduğu düşünülür, galipler, mağlupların cesetlerini alıp götürecekler fakat onların öfkesi, barıştırılmayı ve her zaman savaş açmamayı bekleyenlerin öfkesi olacak. […] Yunanlılar olarak, onlar Yunan toprağını ne talan edecekler, ne de yerleşim yerlerini yakacaklar ve kabul etmeyecekler ki herhangi bir kentteki tüm nüfus, kendi düşmanları, adamları, kadınları ve çocuklarıdır fakat diyeceklerdir ki herhangi bir zamanda sadece birkaçı, yani marazanın müsebbibi olarak suçlayacakları kişiler, hasımlarıdır.'

[8] Titus Levy'nin İlk On Yılı Üzerine Söylev, II, 18: 'İtalya'yı ecnebinin kölesi yapan İtalyan prenslerinin işlediği günahlar arasında, bu silah bahsini küçük tutma ve tüm dikkati bindirilmiş kıtalar (süvari?) üzerine yoğunlaştırma veballerinden daha hayatisi yoktur. Bu yanlış idarenin nedeni, kaptanların sapıklığı ve devletin bakanlarının cehaletidir, İtalyan milisleri, son 25 senede tüm resmi statülerini kaybetmiş oldukları ve artık paralı asker oldukları için, zannettiler ki silahlı kuvvetleri olsaydı nam salmaya başlayacaklardı fakat prenslerin hiç böyle bir kuvveti yoktu.'

[9] Francesco Vettori'nin açıklamasını okuyabilirsiniz, Viaggio in Alamagna [Voyage in Germany, 1523]: 'Biz Floransalıların nasıl güvenli olacağımızı bilmiyorum; ne de, silahlı ve örgütlü adamların, silahsız ve eğitimsiz olanlara hangi yolla uyacaklarını biliyorum. Ayrıca, bunların, bir zamanlar tebaa olmuş oldukları için, lord olmak isteyeceklerinden de şüphem yok. Ve inanın ki (onları içtenlikle anladığım için), onlar bizi ne seviyor ne de bizi sevmeye bir nedenleri var çünkü biz onlara sadece hükmetmiyoruz, biz onları zulmederek yönetiyoruz. Ve eğer onlarsız gelecek saldırılardan korkuyorsak, her 4 yada 6 yılda bir gelecek askerler istihdam

etmeliyiz ve sonra her an gelebilecek olanlardan korkmalıyız. Bu askerleri hızlıca toparlayabilsek bile, onlar da zarar vermek amacıyla aynısını bize yapabilirler. Ve eğer onlarla birlikte komşularımıza korku salabilirsek, kendimizi de korku ve ziyana gark etmiş olacağız.'

[10] Exodus 32, 26-29: 'Sonra Musa kampın kapısında durdu ve dedi ki, "Kim Tanrı'nın tarafında? O bana gelsin." Ve Levi'nin tüm oğulları onun etrafında toplandılar. Ve Musa onlara şöyle dedi, "İsrail'in Tanrısı söylemiş ki 'Kılıçlarınızı her biriniz yanınıza koyun ve kampın her bir kapısına gidin, ve her biriniz kardeşini ve yoldaşını ve komşusunu öldürsün.'" Ve Levi'nin oğullarını Musa'nın dediklerini bir bir tatbik ettiler. Ve o gün neredeyse 3000 insan hayatını kaybetti. Ve Musa dedi ki, "Bugün, her biriniz oğlunu ve kardeşini bedel vererek, Tanrı'nın hizmetinde olmaya takdir edildiniz; böylece Tanrı bu günde üstünüze inayetini bağışlayacak."

[11] Titus Levy'nin İlk On Yılı Üzerine Söylev, III, 30: 'İncil'i idrak ile okuyan görecektir ki Musa kanunlar ve kurumlar oluşturmaya girişmeden önce, planlarına yalnızca kıskançlık nedeniyle karşı çıkan çok sayıda adamı öldürmek zorunda kalmıştır.'

[12] Bkz. Heredotus, VI, 112: 'Süregiden muharebeleri ve müspet kurban işaretleri ile, Atinalıların gitmesine izin verildi dosdoğru ve Atinalılar Persleri bir koşu hücum ettiler. İki ordu arasında 1600 kilometreden (bir mil?) az mesafe vardı. Persliler onların koşarak geldiğini gördüklerinde, Atinalıların kendilerini topyekün yıkıma uğratmak isteyecek kadar çılgına dönmüş olduklarını zannederek, onları karşılamaya hazırlandılar ve (gördükleri kadarıyla) çok az kişi olan Atinalılar yine de hızla hücum ediyorlardı fakat ne atlıları, ne de okçuları vardı. Böylesi, ecnebilerin hayal ürünüydü; fakat Atinalılar, Perslerle tümüyle anlaşmaya vararak, unutulmaz bir savaş verdiler; bildiğim kadarıyla onlar düşmana bir koşuda hücum eden ilk Yunanlılardı ve Medli kıyafetlerinin ve bu kıyafetlere bürünmüş adamların görüntüsüne dayanabilenlerin ilkiydiler; o zamana kadar, Yunanlılar Medlerin adından dahi korkuyorlardı'.

[13] Aristotle, Athenian Constitution, 8, 5: 'onun da gördüğü gibi, bazı yurttaşlar rehavet içinde herşeyin akışına bırakmaktan memnunken, devlet sık sık bir cephe mücadelesi durumundaydı, [Solon] bunlarla başa çıkmak için özel bir kanun koydu, buna göre, bir iç kargaşa olduğunda taraflardan herhangi birinin yanında yer almayan her kimse tüm haklarından ve devletin bir üyesi olmaktan men edilecektir'.

[14] Burada Solon himayeyi sahiplenen bir politikacı olarak sunulmaktadır ve diğer tüm tarafları çatışmanın kenarına iterek, sahnenin tam merkezini 'işgal etmektedir'. 'İt sürüsü'nün ortasında bir 'kurt' gibi, barışçıl bir meson veya agoradansa, iki ordu (metaikhmion) arasındaki mesafeyi işgal etmektedir. N. Loraux'nun da haklı olarak iddia ettiği gibi (La thagédie d'Athènes), bu rol gelenek yoluyla bize elden ele aktarılan ılımlılık ilkesiyle keskin bir karşıtlık içindedir.

** Université de Picardie 'Jules Verne' (Amiens) ve Occidental College (Los Angeles)*

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Sosyalizm Uygarlık Araçlarının Reddiyle Gerçekleşecektir

Ali Rıza Söylemez

İnsanlığın özgürlük ve eşitlik arayışlarını belli bir zamanla sınırlamak hatalı bir yaklaşım olur. İnsanlığın özgürlük ve eşitlik mücadelesinin tarihi, hiyerarşik devletçi sistemin gelişmesi, toplumsal parçalanma, "alt ve üst toplumun" ve sınıflaşmanın ortaya çıkması, nüfusun sınırlı bir kesimini oluşturan "üst toplumun", nüfusun ezici çoğunluğunu teşkil eden "alt toplumu" denetimi ve sömürüsü altına aldığı ilk günden itibaren başlamıştır. Toplumsal parçalanma, özgürlüğün yitimi ve yitirilenin yeniden elde edilmesi arayışları, özgürlük mücadelesi ve onun arayışlarıdır. Başarıp-başarmamasına, etkili olup-olmamasına bakmadan, tarihteki sömürü karşıtı mücadelelerin tümünü özgürlük arayışları olarak değerlendirmek gerekir ve bu doğrudur. Yoksa sosyalizm arayışlarını tarihin belli bir zaman dilimiyle sınırlı ele almak olur ki; bu, büyük bedeller verilerek yürütülen insanlığın özgürlük arayışlarını ve mücadelesini görmemek olur.

Kuşkusuz geçmişte topluma, sınıflara, devlete, sömürüye, egemenliğe, cinslere vb. uygarlık araçlarına bugün baktığımız gibi net bir bakış, bir yaklaşım yoktu. Bu uygarlık araçlarının kaynağı, nereden geldiği konusunda da zihinler berrak değildi. Bununla birlikte, bu araçların özgürlüklerini ellerinden aldığını, kötü olduklarını da biliyorlardı ve bunu aşmanın arayışındaydılar. Huratios'un, Ovodios'un Altın Çağ olarak tanımladıkları uygarlık öncesi doğal toplum özlemleri, bu arayışların varlığını bize gösterirler. Ancak bu özlem ve arayışların formüllendirilmedikleri, ideolojik öncülüğe dönüştürülmedikleri ve dolayısıyla bir örgütlülük yaratamadıkları da diğer bir gerçekliktir. Burada önemle üzerinde durulması gereken; ideolojik öncülük ve onun kurumsal ifadesidir.

İdeolojik öncülük ile kurumsallığı birbirlerinden ayrı ele almamak gerekir. Bunlar beden ve ruh ikilemleri gibidir. İdeoloji toplumsal mücadelenin ruhu ise, kurumsal yapısı da onun bedenidir. Ne bedensiz bir ruh, ne de ruhsuz bir beden olabilir. Ruh ve beden bir varlıkta nasıl uyumlu bir bütün oluşturuyorlarsa, ideolojik bakış ile kurumsal yapısallık arasında da aynı uyum zorunludur. Nasıl ki farklı bir ruh farklı bir bedende yer edinemiyor veya uyum gösteremiyorsa, farklı bir ideoloji de farklı bir yapısallıkla uyumlu olamaz. Yani toplumsal bir mücadelenin ideolojisi, uygarlık araçlarının kurumsallığını kendisine beden olarak benimseyemez, uygarlık bakış ve araçlarını kullanamaz. Kullanması durumunda ortaya çıkan, uygarlığın isim değiştirmiş, ama ondan kopmayan farklı bir versiyonu olur ve uyumsuzluğu bağrında taşır. Bu uyumsuzluk kişilerde patolojik sorunlara neden olurken, toplumlarda da karmaşanın, keşmekeşin yaşanmasına neden olur ki, aslında bunu da toplumsal yapılanmalardaki patalojik sorun olarak değerlendirmek yanlış olmaz. O zaman önümüze çıkan gerçek, ideolojik öncülüğün kurumsal yapılanmayla bütünlük oluşturması gerektiğidir.

Sosyalizm Mücadelesinde İdeolojik Öncülük

Ezilen sınıflar adına özgürlük ve eşitliği programlayan ideolojik oluşumlar 19. yüzyılla birlikte şekillenmeye başlamışlardır. Bunun en derli-toplusunu da Marx ve Engels geliştirmişlerdir. 20. yüzyıla damgasını vuran sosyalizmin uygulamalı hali olan reel sosyalizm, Marx ve Engels'in geliştirmiş oldukları "Bilimsel Sosyalizm"in ideolojik doğrultusunu takip ederek gerçekleşmiştir. 70 yılı aşkın bir uygulamadan sonra çözülmüş olması, ideolojik öncülük durumunu ve uygulanan araçları, yani kurumsallığını değerlendirmeyi kaçınılmaz kılmıştır. Geçen 25 yılda bu yönde oldukça kapsamlı değerlendirmeler geliştirilmiş, çözülüşün temel nedenleri etraflıca ortaya konulmuştur.

Marx'ın ezilen sınıflar adına Komünist Manifesto'yu yayınlamasından önce de sosyalizm arayışları vardı. Her ne kadar programsal bir yapıya kavuşmamış olsalar da, "Ütopiklerin" arayışları bu çerçevede değerlendirilebilecek önem-

li gelişmelerdi. Programını hazırlamamış, ideolojisini "sınıf"a taşımamış ve mücadelesini geliştirmemiş olsalar da, imkanları çerçevesinde uygulama alanına da el atmışlardı. Robert Owen'in deneyimi, "ütopyasının", yaratmak istediği toplum modelinin küçük bir maketi idi. Kavramsal olarak İlk sosyalizm denemelerinden biri olarak tarihteki yerini alsa da, başarılı olamamış, dağılmaktan kurtulamamıştı. Kuşkusuz bu dağılmanın, başarısızlığın çok çeşitli nedenleri vardır ve bu konuda da çok kapsamlı çözümlemeler geliştirilmiştir. Bunlardan en belirgin ve yön tayin edeni, Marx ve arkadaşları tarafından yapılan "ütopik" değerlendirmesi olmuştur.

Ütopik, hayali olması anlamındaydı. Bununla söylenen; özgürlüğü sağlayacak olan koşulların henüz oluşmamış, zamanının henüz gelmemiş olduğudur. Zamanının geldiğini belirleyecek olan da, doğrusalcı ve ilerlemeci tarih anlayışına göre, kapitalizmin hakim üretim tarzı haline gelmesidir. Çünkü bu anlayışa göre, tarihsel bölümlemede kapitalizm, emeğin sömürüsüne dayanan sonuncu sistemdir. Sonrası Ütopyacılar'ın da gerçekleştirmek istedikleri özgürlüğün yaşanacağı sosyalizmdir. Dolayısıyla sosyalizme varmanın yolu, zorunlu olarak kapitalizmden geçecektir. Kapitalizm burjuvaziyle birlikte en devrimci sınıf olan ve "zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi" olmayan proletaryayı da mücadele sahnesine çıkaracaktır. Kapitalist sistem altında çelişkiler çok daha fazla yoğunlaşacak, mücadele iki temel sınıf olan proletarya ile burjuvazi arasında keskinleşerek sürecek, proletarya burjuva sömürü sistemine son vererek toplumsal özgürlük ve eşitliği gerçekleştirecektir.

Marx ve Engels Komünist Manifestosu'yla bu zamanın geldiğini, koşulların olgunlaştığını, proletaryanın devrimci bir sınıf olarak tarih sahnesine çıktığını yazdılar. Kendi sosyalzimlerini de bunun üzerine kurdular. Sonrasında da proletarya sınıfı adına bilimsel sosyalizmin geniş bir ideolojik külliyatını oluşturmaya giriştiler.

Tarih perspektifindeki doğrusalcı ve ilerlemeci yaklaşım, kapitalizme hak etmediği bir tanımlama ve değerlendirmeyi yakıştırıyordu. Bu değerlendirmeden burjuvazi ve kapitalizm ilerici ve devrimci olduğu sonucu çıkıyordu. Tarih perspektifindeki bu bakış ideolojik doğrultunun belirlenmesinde etkili olacaktı. Bu anlayışa göre, kapitalizm bir üretim tarzı olarak hakim hale gelmeden, toplumsal özgürlüklerin koşulları oluşmayacaktı. Bu aynı zamanda uygarlıkla başlayan toplumsal parçalanma ve sınıflaşmaya karşı gelişen özgürlük mücadelelerinin başarılamamış olmasının nedeninin "izahı" da oluyordu. Sonrasındaki devrim teorileri de kapitalizme ilişkin bu değerlendirme esas alınarak oluşturulacaktı. Proletarya, devrimin önder sınıfıydı. Mevzilenme onun yedekliği temelinde yapılacaktı. Kapitalizm gelişmemiş, dolayısıyla proleteryası olmayan halklar da, "kesintisiz devrimle" öncelikle burjuvazi adına devrimi gerçekleştirecek, ancak ondan sonra özgürlük sorunlarını çözebileceklerdi.

Burjuvazi, sermayeyi elinde bulunduran bir kesimin, hakim üretim tarzına bağlı olarak geliştiği genel bir değerlendirme olarak öne çıkıyordu. Oysa ki, sermayeyi elinde bulunduran ve onu ticarette ve faizde kullanan bir kesim her zaman vardı. Ne sermaye ne de sermayeyi elinde bulunduran kesimler kapitalizme özgü bir toplumsal gerçeklik değildi. Böyle bir kesim doğal toplumdan uygarlığa geçişle birlikte oluşmuş ve bu zamandan itibaren her zaman var olmuşlardır. Ancak toplum böylesi bir kesimin varlığıyla birlikte yaşamış, onlarla ilişkilenmek zorunda kalmışsa

Öcalan, insanlığın temelde üç toplum modelini tanıdığını söyler. Bunlar; doğal toplum ya da komünalist toplum, hiyerarşik-sınıflı, devletçi toplum ve demokratik modernite toplumudur

da, bu kesime olumlu yaklaşmamıştır. Toplum kendi hisleri ve duygularıyla, birikimlerin bağrında tehlikeyi taşıdığını, kötülüklere yol açabileceğini bilerek bu kesime yaklaşmıştır. Toplum paradan para kazanmayı, onu güce dönüştürmeyi ahlaki bulmamaktan dolayı bu kesime sıcak bakmamış, bunlar da toplumun karşısına çok fazla çıkamamış, iktidarı doğrudan ele alamamışlardı. Kürt Halk Önderi A. Öcalan'ın deyimiyle, bu kesimler her zaman varlardı, çatlaklara yerleşmiş, kendi zamanlarının gelmesini bekleyen kesimlerdi. Yani, üretim biçimi farklılaşsa da, burjuvazi, "çatlaklara" yerleşmiş ve sermayeyi elinde bulunduran, uygarlığın iktidar araçlarını kullanmasını bilen eski iktidar sınıfının kendisini güncele uyarlamasından başka bir şey değildi. Aynı şey proletarya için de geçerliy-

di. Proletarya da burjuvazi gibi üretim biçiminin değişmesine bağlı olarak biçim ve tanım kazanmıştı; dünün serfi, bugünün proletaryası olmuştu. Kaynağı ve kökeni kölelik sistemiydi. Proleterya emeğini satma özgürlüğü karşısında maaşa bağlanmış,"derinleştirilmiş ve yaygınlaştırılmış kölelikten" başka bir şey değildi.

Burada önemli olan ve gerçeği belirleyen; üretim biçiminin karakterize ettiği tip ve tarz değildir. Önemli olan ve tipleri de belirleyen, toplumun tanımış olduğu toplum modelidir. Kürt halk Önderi Öcalan, insanlığın temelde üç toplum modelini tanıdığını söyler. Bunlar; doğal toplum ya da komünalist toplum, hiyerarşik-sınıflı, devletçi toplum ve demokratik modernite toplumudur. Köleci, feodal ve kapitalist toplum olarak modellenen biçimlerin hepsi, karakterlerin tanımları değişse de, özünde aynıdır. Köle ile proleterya arasındaki fark, aynı sistemsel yapı içerisinde birinde kendisi araç durumundayken ve alınıp-satılırken, diğerinde değişim aracı durumuna getirilen emeği olmuştur. İdeolojik yapılanmaları da, kullandıkları araçlar da bu özellikleriyle bağlantılıdır. Tipler, tarzlar ve karakterler toplumun tanımış olduğu bu yapı içerisinde şekillenmişlerdir.

Burjuvaziyi ve kapitalizmi olumlu ve ilerici olarak değerlendirmek, doğalında özgürlük arayışlarını ütopyacı ve zamanının gelmediği, koşullarının oluşmadığı sonucuna götürmüştür. Önceki özgürlük mücadelelerinin başarılı olmamış olması, bu arayışların zamansız olduğu sonucunu vermez. Bir şeyin başarılı olmamış olması, o şey hakkında yapılan değerlendirmenin doğruluğunun göstergesi değildir. Sonuçtan hareketle süreçleri değerlendirmek, her zaman doğru sonuçlar elde etmenin yöntemi değildir ve olamaz da. Sonuçların yanıltıcı olma riski her zaman vardır. Tarihte bunun örnekleri fazlasıyla vardır.

Kuşkusuz Marx ve Engels uygarlık araçlarını bütünlüklü olarak olumlu değerlendirmemişlerdir. Dahası uygarlık araçlarına çok ciddi eleştiriler geliştirdikleri de kesindir. Başta devlet olmak üzere uygarlık araçlarını kutsamamışlardır. Engels "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni" adlı eserinde bu uygarlık araçlarını kapsamlıca çözümlemiş, toplumsal bir niteliklerinin olmadığını vurgulamıştır. Engels'in burada devlete bakışı çok önemlidir. Halkın devleti olmayacağını ve devletin sönümlenerek ortadan kalkacağını söyler. Kullandığı dille söylersek, devletin ; "Asar-ı Atika müzesinde tunç balta ile çıkrığın yanında yer alacağını", yani sönümlenen devletin gereksiz ve işlevsiz duruma geleceği ve hakettiği yeri alacağını söyler.

Bu değerlendirmede devletin kullanımı diye bir yaklaşım yoktur. Devleti kutsamamıştır, ancak yaşanan denemelerden sonra devlet denen aracın kullanımı konusunda bu ideolojik yaklaşımdan uzaklaşma yaşanmıştır. Paris Komünü'nden çıkarılan "dersler", sonraki denemelerde kıstas olarak alınmış, devlet ve orduya bakış değişmiştir. Bir yandan birleşik ulus-devlet savunulmuş, diğer yandan da devlet gibi bir gücün kullanılmasının sosyalizme yürürken işi kolaylaştıracağı yaklaşımları devlete bakışı kökten değiştirmiştir. Ordu da ha keza, devlet gibi sosyalizm tarafından kullanılabilecek bir araca dönüşmüştür. Kuşatma altında olan ezilen sınıfların devletini korumanın ancak güçlü bir orduyla mümkün olabileceği sonucuna varılmış, bu da dünyanın en büyük ve güçlü ordusunu yaratmaya götürmüştür. Değişen bu bakış, ideolojik bakıştaki değişiklikti ve sosyalizm mücadelesinde geleceği belirleyecekti.

Büyük devlet, büyük ordu hiç kuşku yok ki, büyük bir büroksayiyi de kendisiyle birlikte getirecekti. Sovyetler Birliği deneyinden ortaya çıkan sonuç bu olmuştur. Devlet, ordu, bürokrasi gibi uygarlık araçlarına basit bir yaklaşım, sonuçta ütopya korunsa da, ideolojik öncülüğün yitirilmesine yol açabilmiştir. Tıpkı fizikteki "başlangıç durumuna hassas bağlılık" kanunu gibi. Fizikteki bu kanuna göre, başlangıçtaki milimetrik bir sapma, varılacak noktada kocaman bir açıklığa, hataya, yanlışa yol açabilmektedir. İdeolokik bakışta da, başlangıçta basit olarak ele alınan ve giderilebileceği varsayılan bir yanlışlık, giderilmesi bir yana, sonuçta ideolojiyi, amacı denetimi altına alması kaçınılmaz hale gelebilmektedir. Reel sosyalizm uygulaması ve sonuçları bu gerçeğin en yakın kanıtı durumundadır. Tarihteki diğer sosyal mücadelelerin yenilgisinde de aynı yaklaşım oldukça etkindir.

Kapitalist modernitenin etkin hale getirip yaygınlaştırdığı ulus-devlet modeli, sosyalizm adı altında reel sosyalizmin de uyguladığı, hem de kapitalizmden daha etkili hale getirerek uyguladığı bir araca dönüşmüş, kapitalist modernitenin hegemonik yapısıyla rekabet edebilecek bir düzeye kavuşturulmuştur. Sonuçta bu ideolojik yaklaşım uygarlığın en temel araçları olan devlet, ordu vb.lerin sosyalizm tarafından da kullanabilecek araçlar olarak kabul görmesine götürmüştür.

Devlet, ordu, bürokrasi gibi uygarlık araçlarına basit bir yaklaşım, sonuçta ütopya korunsa da, ideolojik öncülüğün yitirilmesine yol açabilmiştir

Devlet, ordu, bürokrasi vb. uygarlık araçları varoluşları gereği toplum karşıtıdırlar. Etkinlik alanı genişleyen devlet, etkinlik alanı daralan toplum demektir. Büyüyen devlet ve ordu, küçülen toplum, demokrasi ve toplumsal özgürlükler demektir. Tersi de geçerlidir; sınırları genişleyen demokrasi ve özgürlükler, sınırları ve etkinliği daralan devlet ve uygarlık araçları demektir. Devlet ile toplum, özgürlükler ve demokrasi ters orantılıdır. Birinin etkinliği, diğerlerinin sınırlılığıdır. Kısaca özetleyecek olursak; başta devlet olmak üzere uygarlık araçları alanı, özgürlükler yoksunluğunun alanıdır.

Sosyalizm Farklılıkların İfade Modelidir

'Biz devleti, orduyu, bürokrasiyi sınıflı uygarlığa karşı kullanabiliriz' iddiasında bulunanlar yanılmışlardır. Bunlar öylesine basit değerlendirme ve ideolojik yaklaşımlar olmamak kadar, onları kullanmak da sanıldığı kadar kolay değildir. Devleti sınıf çıkarları temelinde kullanabileceğini düşünenler, en nihayetinde kendileri devlet tarafından kullanılmışlardır. Devlet form olarak demirden bir kalıba benzer; onu ele geçirip kullanacaklar da, o kalıbın içerisine dökülen hamur gibidir. Biçim verecek olan kalıptır, hamur değil. Dolayısıyla devlete, devletle birlikte uygarlık araçlarına yaklaşım ideolojik olmak durumundadır. İdeolojik olmayan pragmatist yaklaşımlar, devletçi sistemden farklı bir sonuç elde edemezler. Sosyalizm adına Sovyet devrimini gerçekleştirenlerin devlete bir ilgilerinin, sevgilerinin olmadığından kuşku duyulamaz. Niyetten bağımsız bu böyledir.

Devlet hem soyutta, hem de somutta sanıldığından daha fazla etkili, örgütlü ve köklerini derine salmıştır. Kuşkusuz bu, onunla mücadele edilemez, devletin varlığı hep olacak anlamında değildir. Devlet ezel ve ebed değildir, tarihin belli bir zamanında ortaya çıktığı gibi, toplumsal kesimlerin ona karşı mücadelesiyle de daraltılacak, sönümlenecek ve ortadan kalkacaktır. Tarih boyunca ezilen sınıf, cins ve toplumların geliştirdikleri mücadeler de devleti adım adım geriletten, sönümlenmeye doğru götüren mücadele ve gelişmelerdir. Bugünün ulus-devletinin tüm zamanların devletinden daha etkili, örgütlü ve daha fazla topluma nüfuz etmiş olması, onun bu gerçekliğini ortadan kaldırmamaktadır. Bilinmesi gereken, bu uygarlık aracının ezilen sınıflar adına kullanılamayacağıdır.

Devleti ele alış, demokrasiyi ele alışın da gerekçesi olmuştur. Demokrasi genelde bir toplumsal kesimin devlet yönetim aracı olarak ele alınmıştır, yani bir devlet modeli. Demokrasinin karşıtı olarak da diktatörlük diğer modeli oluşturmuştur. Aslında bu yaklaşım demokrasi ile diktatörlüğü aynılaştırmıştır. Proletarya diktatörlüğü ile proleterya demokrasisi aynı cümle içerisinde eş anlamlı olarak kullanılmışlardır. Bu ideolojik bakışta demokrasiden nasiplenecek olanlar, kapitalist sistemde burjuvazi iken, "sosyalist" sistemde de proletarya olacaktır. Bu bakış demokrasinin tüm topluma yayılmasını engelleyen bir bakıştır. Oysaki Antik Yunanistan'da bile demokrasi, halkın kendisini yönetmesi olarak tanımlanmıştı. Daha doğru değerlendirme, Öcalan'ın dediği gibi, demokrasi, devlet dışı toplumların kendilerini yönetmesidir.

Sosyalizm Demokrasisiz Gerçekleşmez

Sovyet sosyalizminin çözülüşünün çok çeşitli ve birbirini tamamlayan nedenleri vardır. Toplumun kendisini yönetmesi olan demokrasisizlik de en az diğer nedenler kadar etkilidir. Bu nedenler ideolojik bakışı oluşturan bütünlüklü yaklaşımlardır. Başlangıçtaki devlet, ordu, demokrasi vb.leri ideolojik çerçevede ele alış, yetmiş yıllık uygulamadan sonra ortaya çıkan gerçeğin nedenidir.

Sosyalizmi demokratikleştirmek, sosyalizmi özüyle buluşturmaktır. Bu da demokratik konfederalizmle mümkündür

Demokrasi devletle aynı şey değildir. Devletin çok çeşitli ve birbirini tamamlayan değerlendirmeleri yapılabilir ki, bu konuda bir hayli değer-

lendirme de yapılmıştır. Devleti zordan örülü bir iktidar aracı olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır. Devlet bir sınıfın elinde diğer sınıfa, bir cinsin elinde diğer cinse karşı egemenlik aracı olarak kullanılan bir aygıttır. Her ne kadar iddia edilse de, devlet asla toplumsal sözleşme ile gerçekleşmemiş, sorunların çözüm alanı değildir, hiçbir zaman da bu rolde olmamıştır. Demokrasi ise, iktidar aracı olmanın tersine, toplumun öz iradeleri ve çıkarları temelinde kendilerini yönetmeleridir. Dolayısıyla devlet toplumun bir kesimine hitap ederken, demokrasi toplumun tümüne hitap eder. Bu fark kapitalizm ile sosyalizm arasındaki fark kadardır.

Sosyalizmin temel amacı, ezen ve ezilenin olmadığı, sömürü mekanizmasının son bulduğu, cinsler arasındaki eşitsizliklerin ortadan kalktığı, tam bir eşitlik ve özgürlüğün gerçekleştiği ve doğayla uyumlu olarak toplumun kendi kendisini yönetmesidir. Demokrasinin amacı da budur. Dolayısıyla demokrasi ile sosyalizm arasına fark koymak, hem sosyalizmi, hem de demokrasiyi anlamamak olur. Burada söylenecek olan, demokrasi gerçekleşmeden, sosyalizmin gerçekleşemeyeceğidir. Uygulanan sosyalizmlerin en eksikli yanı da, demokratik karakter kazanamamış olmasıdır. Sosyalizmi demokratikleştirmek, sosyalizmi özüyle buluşturmaktır. Bu da demokratik konfederalizmle mümkündür.

Demokratik konfederalizm tüm toplumsal kesimleri kapsar. Her toplumsal yapı ve kesimlerin kendi farklılıkları ve kimlikleriyle yer almaları, demokratik konfederalizmin karakteri gereğidir. Hiçbir toplumsal kesim ya da etnik yapı bu sistem altında, herhangi bir baskı ve kimlik yitimine uğramadan yaşayabilir. Savunma da dahil öz örgütlenmesini geliştirebilir, kendi kendisini yönetebilir. Büyüklüğüne küçüklüğüne bakmadan, bu sistem altında hiçbir toplumsal kesim diğer bir toplumsal kesim üzerinde etkinlik kuramaz, kendi dilini, etnisitesini, cinsiyetini dayatamaz. Farklılıkların demokratik konfederalizm için sorun teşkil etmesi bir yana, varlığının gerekçesidir. "Farklılık içinde birlik" demokratik konfederalizmin temel yaklaşımıdır. Her toplumsal kesim farklı olduğu ve farklılıklarıyla yaşadığı için, demokratik konfederalist sistem, demokratik ve sosyalisttir, demokratik sosyalizmin ideolojisinin hayat bulacağı bir sistemdir.

Sonuç olarak; Sovyet sosyalizm deneyi, ezilen, baskı altına alınan sınıf, cins ve toplumlar adına özgürlük ve eşitlik arayışıydı. Ezilen sınıflar adına tarihte ilk kez devlet ele geçirilmiş, "iktidar" olunmuştur. Bu devleti ele geçirme ve iktidar olma, aynı zamanda ezilen sınıfların özgürlük ve eşitlik arayışından uzaklaşmalarının da nedeni olmuştur. Uygarlık araçlarıyla savaşmış, sonuçta onlara benzemiştir. Bununla birlikte insanlık adına büyük bir miras ve geleceğe bakış ufku da yaratmıştır. Dolayısıyla çözülmüş olması bile, onun insanlığın özgürlük mücadelesine kattıklarını asla ortadan kaldırmamaktadır. Ezilen tüm toplumsal kesimler o mirası devralarak demokratik sosyalizmi gerçekleştireceklerdir.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Devlet Ulusunun Çözülüşü

Ayhan Kurtulan

Kavram olarak ulus; klan, kabile ve akraba aşiretlerin kavim, halk veya milliyet biçimlerinden sonra gelen ve kendini en çok dil ve kültür benzerliğiyle karakterize eden toplum biçimlenişidir, bir toplumsal kimlik ifadesidir. Bu tanımlamadan da anlaşılacağı gibi toplumlar doğuşlarından itibaren kavim ya da ulus kimlikleriyle doğmazlar. Toplumsal tarih akışı içerisinde Yakın Çağ'da ulus kimliğine daha çok yaklaşılmıştır. Kavim formunu ulus formunun-kimliğinin bir nevi kimlik malzemesi olarak değerlendirebiliriz. Kavimlerin Yakınçağ'la birlikte iki yoldan uluslaştıkları görülür. Bunlardan biri resmi uygarlığın kavimsel özellikleri ve değerleri modern milliyetçiliğe dönüştürüp devlet, burjuvazi ve kentin yeni toplum modeli olarak inşa ettiği "devlet ulusu"dur. Yani devlet ulusu ya da homojen ulus kavramları uygarlık sisteminin kapitalizm aşamasında toplumun gündemine sokulmuş ve kapitalist modernitenin temel üç sacayağından (kapitalizm, ulus-devlet ve endüstriyalizm) biri olan ulus-devletin öngördüğü toplumsal form ve kimlik olarak inşa edilmiştir. Hâkim bir etnik grubun temel çekirdek olarak merkeze alınması, ona ait kimliğin tüm kavim(ler)e, etnisiteye, ulusa mal edilmesine, hatta kimlikleri çok farklı kabile, aşiret, kavim ve ulusların zorla bu etnik grubun dil ve kültürü içerisinde eritilmesine dayanan, "vahşi uluslaştırma" denilen bir uluslaştırma biçimidir. Tarihin en büyük etnik ve kültürel kırımlarının temel nedeni bu vahşi uluslaştırma zihniyeti ve yapılanmalarıdır. Onca fetişleştirilmesine rağmen en sığ, içi boşaltılmış bir metafizik kurgudur ve özünde böylesi toplumlar yoktur. Oluşturulsa dahi hem bozulmaya mahkûmdur, hem de varlıkları "savaşan toplum" özellikleriyle sorunların en vahşisini, soykırım-toplum kırımları üreten toplumdur.

Günümüz dünyasında modernite güçlerince milliyetçilik ve homojen ulus anlayışlarına dayanarak inşa edilen devlet ulusu ve onun modern vatandaşlığı, sebep olduğu ağır toplumsal sorunlar ve tahribatlardan dolayı bir krizi, çözülüşü ve aşılmayı gerektiriyor. Gerek yarattığı sorunlar, gerek çözülme ve aşılma ihtiyacının dayanakları ve gerekse nasıl aşılması ve alternatifinin ne olması gerektiğini anlamak için, neden "devlet ulusa" ve onun "modern vatandaş" lığına ihtiyaç duyulduğuna bakmak gerekir.

Toplumsal doğa, çok karmaşık ve çeşitlilik arz eden bir kültürel zenginliktir. Bunun, "içi boş teneke" gibi ses veren modern yurttaşa ve homojen ulusal topluma dönüştürülmesi açık ki devlet köleliğinin inşasını ifade ediyor. Kapitalizm, toplumsal değerler etrafında özüne uygun olarak oluşmuş toplumsal doğa-yapı dağıtılmadan ve kendi sistemine hizmet edecek modern köleler ordusu-sürü toplumu oluşturmadan kârı gerçekleştiremez. Tüm kutsallaştırma deneyimlerine rağmen yurttaşlığın ve homojen devlet ulusunun özünde yatan gerçeklik, kâr üreticisi modern köleliğin inşasıdır. Homojen ulusal toplum, tarihin hiçbir firavun rejiminde gerçekleştirilmesi hayal bile edilmeyen bir "toplumsal mühendislik projesinin ürünü olup en yapay toplum modelidir. Neden bir yapay toplum modeli olduğu, hangi koşullarda ve ne amaçla bir toplumsal mühendislik projesi olarak geliştirildiği ve yarattığı sorunlarla birlikte niçin ve nasıl aşılması gerektiğini doğru belirleyebilmek gerekir. Toplumsal tarihe, bu akışın içerisinde doğal seyrinde toplumun form ve kimlik biçimlenişlerine ve günümüze kadar nasıl geldiklerine özlü de olsa bakmakta fayda vardır.

A-Uygarlık Öncesi Toplumsal Formlar

Klan: Merkezi uygarlık güçleri ve günümüz modernitesi toplumsal tarihi kentli, sınıflı ve devletli uygarlığın doğuşuyla başlatırlar aslında en büyük zihni çarpıtma ve gerçekliği perdeleme, bu ideolojik yaklaşımdan kaynaklanmaktadır. Yüz binlerce yıllık toplumsal tarihin son beş bin yıllık sürecidir sınıflı, kentli ve devletli uygarlık. Bu çarpıtma ve perdelemedeki amaç, adeta kentleşme, sınıflaşma ve devletleşmenin toplumsallığın temel zemini olduğunu, toplumun bunlarsız oluşmayacağını ve düşünülemeyeceğini zihinlere kazımaktır. Hâlbuki insanlık tarihinin %98'i kentsiz, sınıfsız ve devletsiz toplum tarihidir. Bu tarihin temel toplumsal formu ise klandır. Klan,

işaret dili kullanan, geçimini avcılık ve toplayıcılıkla sürdüren, 25-30 kişilik gruplar olarak ana-kadın etrafında şekillenen bir toplumsal formdur. Toplumun ana hücresi rolündedir. Klanı ahlaki ve politik toplumun en saf hali, hiyerarşi, sınıf, devlet tanımamış hali olarak ifade edebiliriz. Dört önemli buzul dönemin büyük iklimsel ve doğasal alt-üst oluşlarına direnerek, yabani hayvanlara yem olmadan insan türünün günümüze ulaşmasında çok büyük rolleri olan ve tüm insanlığın borçlu olduğu insan atalarıdır. Klanlar, göçebe topluluklar olarak komünal yaşamın ilk elden yaşayanları, özel mülkiyet, iktidar ve sömürüyü tanımayan, eşitliği ve özgürlüğü de en saf bir biçimde yaşayan, farklılaşmanın henüz oluşmadığı toplumlardır.

Klanın kendisi aile olarak nitelenmese de ona yakındır. Aile, klan içinde ilk farklılaşan kurumdur. Uzun süre anacıl aile olarak yaşadıktan sonra, tarım-köy devriminden sonra (tahminen MÖ 5000'lerde) gelişen erkek egemenlikli hiyerarşik otorite altında ataerkil aile dönemine geçildi. Kadın üzerindeki sahiplik ilk mülkiyet düşüncesinin temeli oldu.

Kabile: Klan ve ailenin gelişen üretim ve güvenlik sorunlarında yetersiz kalması, dil devriminin (MÖ 30.000'ler) doğal bir sonucu olarak oluşan simgesel dilde ve kültürde yaşanan farklılaşmanın da etkisiyle aynı dil ve kültürü yaşayan klanları(aileler de dâhil) kabile biçimindeki bir toplumsal forma ve ilk toplumsal kimlik diyebileceğimiz yapılanmaya götürmüştür. Sadece kan bağıyla oluşmuş toplumsal birlikler değildir. Esas birleştirici unsur üretim ve güvenlik ihtiyacı ile kültürel yakınlıktır. Kabileler, ahlaki ve politik toplumun en güçlü yaşandığı çekirdek toplum unsurlarıdır. Tarım-köy devriminden önce göçebe ve yarı-göçebe olarak yaşayan kabileler neolitik devrimle beraber yerleşik yaşama geçmeye başlayan, bünyesinde bir hiyerarşi zaman içerisinde oluşsa da daha çok toplumun hizmetinde olan, uygarlıksal gelişmeye (kentli, sınıflı, devletli toplum) kadar tamamen komünalliğe dayanan bir toplum biçimidir. Temel felsefi "birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için" olan, aynı zamanda gerçek bireysellik ve toplumculuğun iç içe yaşanıp birbirini beslediği ve geliştirdiği toplumsal yapılanmalardır. Uygarlıksal gelişmeyle beraber kimi noktalarda yozlaşmalar gelişse de toplumsallığın temel varlığını sürdürme ve direniş gücü kültürüdür.

B-Uygarlık Sonrası Toplumsal Formlar

Tarım devriminin (MÖ 10000-5000 arası) yarı yerleşik kabile sistemine dayanarak geliştiği ve devrimsel bir anlam taşıdığı tüm tarihçilerin kabul ettiği ortak bir yargıdır. Bu döneme ait önemli hususlardan biri tapınak ve köy oluşumlarında niceliksel ve niteliksel gelişmelerin sağlandığıdır. İkinci önemli bir husus MÖ 7000'ler sonrası çanak-çömlekli neolitiği daha üst bir aşama olarak kent eşiğine kadar gelen gelişmeleri mümkün kılmasıdır. Konumuzun fazlaca dağılmaması için neolitiğin jeo-biyolojik alan olarak uygunluğundan dolayı verimli hilalde başladığını ve MÖ 5000'lerden itibaren taşıyıcı unsurları olan yarı-göçebe kabileler aracılığıyla hızlanan bir kültürel yayılma olarak başladı. Aşağı Mezopotamya'da Sümer, Mısır, bugünkü Hindistan-Pakistan sınırındaki Pencap ile Türkistan'ın Amuderya ve Siriderya vadilerinde olmak üzere geniş bir jeo-biyolojik alanda proto-kent eşiğine kadar bir gelişmeye yol açtığını, bir nevi döneme göre merkez çevre sisteminin ilk defa gözlemlenebilir olduğunu belirtmekle yetinelim.

Kent ve ona dayalı uygar topluma geçiş verimli hilali binlerce yıllık toplum geleneklerinde biriken maddi ve manevi kültür değerlerini niteliksel sıçramasıyla gerçekleşti. Farklı klan ve kabileleri bağrında buluşturan kent mekânları bu kültürel unsurların bir sentezi, yine kolektif üretim ve sulu tarım sayesinde büyük bir ürün artış yerleridir. Ayrıca çevre kabilelerden atılan-kopan unsurların yerleşmesiyle hızla artan nüfusu, kentin savunmasını yapan askeri yapılanması gelişen farklı mesleki işler ve karmaşıklaşan toplumsal ilişki ve ihtiyaçlar iş ve rol koordinasyonu anlamında bir yönetim sorununu doğurmuştur. Bu süreç kurnaz üç erkek karakteri (rahip-yaşlı tecrübeli bilge-yönetici ve askeri şef)dayanak ve giderek toplum üstü bir sınıfın ve bu sınıfın varlığını güvenceye alıp sürdüğü zemin olan devlet aygıtıyla sonuçlanmıştır. Toplumun yönetim ihtiyacı üzerinde oluşan bu yapı her geçen gün toplumdan koparak erkek egemenlikli sınıflı devletli ve iktidarcı bir zorbalık ve sömürü sistemi olan uygarlık sistemine dönüşmüştür. Uygarlık sistemi anti toplumsal bir sistem olarak tüm toplumun toplumsal değerlerin gaspı, talanı ve sömürüsü üzerine kurulmuş ahlaki ve politik toplumu zayıflatıp dayattığı oranda büyümüş ve yayılmıştır.

Aşiret: Aşiretler büyük oranda köleci uygarlık güçlerinin saldırıları karşısında kabile topluluklarını bir nevi federasyonu olarak oluşan toplumsal formlardır. Köleleşmemek ve

yok olmamak amacıyla birleşme ve direnme ihtiyacı bu örgütlenmeyi doğurmuştur. Aşiretler askeri ve politik örgütlenmesi hızla gerçekleşen zihniyet ve örgütsel birliğin esas olduğu bir tarihsel geçmişi ve kültürü beraberinde taşıyan bir yapılanmadır. Kolektif toplumsal yapıları yardımlaşma ve dayanışmayı gerekli kıldığı gibi komünal ruhun güçlü olduğu toplumlardır.

Kabile ve aşiretler uygarlık güçlerinin saldırıları karşısında büyük direniş gösterip ahlaki ve politik toplum yaşamında ısrarlı oldular. Kimi zaman kabile ve aşiretler üst tabakalarının yozlaşmaları ve işbirlikçiliğe yatkın yapıları sonucu uygarlık güçlerine teslim olma ya da uygarlık güçlerini yıkıp kendileri uygarlık gücü haline gelerek devletli uygarlık sistemine taze kan olmuşlardır. Yine de demokratik uygarlık tarihi büyük oranda kabile ve aşiretlerin özgürlük, eşitlik ve demokrasi için uygarlık saldırılarına karşı direniş isyan ve ahlaki politik yaşamında ısrarlı toplumunda ısrarlı toplumların tarihidir. Eğer komünalizm ve demokratik gelenek uğruna verdiği direnişleri olmasaydı insanlık bir kul ve sürü kitlesi olmaktan kurtulamazdı. Ayrıca kabile ve aşiretler günümüze kadar birer toplumsal form ve kimlik olarak varlıklarını kurmuş ve ulusal karakterinde yapıcı unsurlarıdır.

Kolektif toplumsal yapıları yardımlaşma ve dayanışmayı gerekli kıldığı gibi komünal ruhun güçlü olduğu toplumlardır

Kavim: Her ne kadar resmi uygarlıklar kavim ve ulusları egemen hanedan ve etnik grubun bir uzantısı olarak kavramlaştırıp kavim ve ulusu resmi hanedan veya etnik gruba nimetle borçlu kılarak öyküleştirdiği kavim ve ulusun babalarını ortaklaştırmaya (tekleştirmeye) çalışarak homojen bir toplumun ideolojik alt yapısını oluşturmaya çalışsa da gerçeklik çok farklıdır. Kabile ve aşiretler halinde gelişme kaydeden toplum doğası daha yerleşik hale gelip ortak dil ve kültürü geliştirdikçe ve özündeki ahlaki politik toplum kimliğini sürdürdükçe kavim ve ulus olarak şekillenmeye başlar. Kavim formu daha çok Ortaçağ'da gelişen toplumsal form ve kimliktir. Ağırlıklı olarak otak bir mekânı kendileri için yurt olarak geliştirirler. Her toplum kavim durumuna varmak zorunda değildir. Kavimler içinde çok sayıda klan, kabile, aşiret, hatta kavim yaşayabilir. Homojen kimlik anlayışı, ulus devlet faşizminin bir dayatmasıdır.

Bir diğer önemli husus ise devletli uygarlık tarihinin ulus-devlet biçimindeki devlet yapılanmasının esas alındığı kapitalist uygarlığa kadar ki devlet yapılanmalarını hiçbir zaman homojen bir topluma dayanmadığı ve homojen bir toplumu dayatmadığıdır. Hiçbir krallık, sultanlık ve imparatorluk tek kavim ve ulus adına homojen bir toplum mühendisliğine soyunmadığı gibi 5000 yıllık bu uygarlık tarihi süresince toplumlar öz kimleri ve değerleri ile var olmuşlar, büyük oranda kendi kendilerini yönetmişlerdir. Egemen sınıf, çok dar bir toplumsal üst tabakadan oluşmakta da ve sınıflı-devletli uygarlığı temsil etmekteyken, bu dar, toplumdan kopmuş üst tabaka dışındaki geniş toplumsal yapı ise demokratik uygarlığı temsil etmekte; her iki yapı iç içe ve mücadele içinde günümüze doğru iki nehir gibi akıp gelmişlerdir.

Kavim kimliğinin istikrarlı ve sürekli bir biçimde yaşaması halinde oluşacak kimliğe ulus kimliği ya da ulusal kimlik demek mümkündür. Ulusun ağır basan yanı öz iradesiyle kendi kedisini yönetebilmesidir. Kavimlerin Yakınçağ' la birlikte iki yoldan uluslaşmaya gittiğini konumuzun başında belirtmiştik. Şimdi bunlara yakından bakalım:

Vahşi Uluslaştırma Olarak Devlet-Ulusu

14.-15.Yüzyıl Avrupa'sında gerek yaşanan savaşların, gerek monarşi yönetim ve kilisenin baskı ve sömürüsünün vardığı düzey toplumda ciddi bir tepkiye ve ideolojik, politik kaosa yol açmış, bu süreçte ağır toplumsal bedeller pahasına hümanizm, özgürlük, eşitlik ve demokrasi taleplerine dayanan Rönesans ve reform sürecinin esas motor ve örgütleyici gücü toplumsal tüm kesimlerden alan halk gücü olmasına rağmen, çok küçük bir güç olan ama sıkı örgütlenmiş sermaye sahibi burjuvazi azınlık bu kaotik süreçte kendini ideolojik ve politik bir seçenek olarak sunabilme gücü göstererek devrimde öncülüğü ele geçirmiştir. Kür Hak Önderi Abdullah Öcalan, burjuvazinin bu çıkışını şöyle ifade etmektedir: "adeta binlerce yıldan beri devletli ve devletsiz uygarlık güçlerinin kafeste tuttukları insan kılıklı canavarın zincirlerinden kurtulup tüm insanlık üzerinde dehşet verici hegemonyasına benzetmekte, onu temsil etmektedir."

Gelişen burjuvasının daha fazla güçlenebilmek ve yeni bir dünya düzeni kurabilmek için, her şeyden önce kendisini koruyacak bir üst kuruluşa, ulusal sınırlara, bu amaca uygun olarak dizayn edilmiş toplumsal yapıya, can ve mal güvenliğini sağlayacak kural, kaide ve ölçüler manzumesi olan yasalara gereksinimi vardır. İktidar tekelini de eline geçiren sermaye tekelleri yatay ve dikey olarak ne kadar çok yayılırlarsa, güç ve kâr da birbirini besleyerek o denli büyüyecektir. İşte bu amaçla sermaye tekelleri iktidar tekelini de ellerine geçirerek uygarlığın kapitalist aşamasını ulus-devlet biçiminde yapılandırır. Kapitalist uygarlığın tanrısı olarak ulus-devlet, dini olarak da milliyetçiliğe dayalı olarak oluşturulan homojen toplum yani devlet ulusu inşa edilmiştir.

Özünde güçlü ulus sermaye ayrıcalığı, geniş pazar, sömürge imkânı ve emperyalizm üretir

Toplumsal doğaya aykırı olan bu ulus anlayışı ahlaki ve politik toplumun parçalanmasına dayanır. Toplumsal yaşamı düzenleyen kural, kaide ve ilkeler olana ahlak yerine ulusal hukuku, birey ve toplumunu irade sahibi kılıp kendi yaşamını düzenlemesini ve kendi kendisini yönetmesini sağlayan politik dokusu yerine ise burjuvazinin kati bürokratik idaresini hakim kılarak toplumsal dokuyu parçalayarak azami kârına hizmet edecek sürü-kul toplumunu oluşturmayı esas alır.
Devlet ulusunda her ne kadar simgesel anlamda bir ulus kimliği merkeze alınıp adeta kutsallık payesi biçiminde sunuluyorsa da, özünde söz konusu ulusun değerleri de yozlaştırılır. Dinde tanrı-millet ilişkisi neyse, ulus- devletin devlet-ulus anlayışı da odur. Millet, bir tanrının dinine mensup olup ona biat, itaat hizmet eden kullar topluluğudur. Bu bağlamda güçlü ulus söylemi kapitalist modernitenin genel bir propaganda malzemesidir. Özünde güçlü ulus sermaye ayrıcalığı, geniş pazar, sömürge imkânı ve emperyalizm üretir. Yani devlet ulusu sermayenin hem sömürü, hem de onun hizmetindeki ulustur. Zaten hiçbir toplumsal soruna çözüm getirememesi ve birçok sorunu kaynaklığını yapması da bu niteliklerinden ötürüdür.
Kapitalist uygarlık aşamasından önceki devletli uygarlıklarda egemenlik çok dar toplumsal bir üst tabakanın elindedir. Kapitalist aşamada egemenlik burjuvazi ve orta sınıf üst tabakası gibi geniş bir toplumsal kesime dayanır. Bu da toplumda 5-10 olan firavun yüzlerceleşmesi anlamına gelir. Yine çok kalabalıklaşmış bir sivil ve askeri bürokrasiyi gerekli, kıldığı gibi bu bürokrasinin de geçinme kapısıdır. Bu durum ise, daha önce bünyenin daha dar bir bölgesinde ve ya organında kontrolde tutulan kanserli "urun" tüm bünyeye yayılmasına yol açarak tüm bünyeyi zehirleyen bir kanserli hücre misali tüm toplamsal yaşamı zehirler. Ahlaki ve politik toplum yapısı milliyetçilikle zehirlendirilip homojen bir devlet ulusu denilen sürü-kul toplumu oluşturulmadan iktidar aygıtının toplumun kılcal damarlarına kadar sızması ve azami kârı elde etmesi, toplumu sömürmesi ve köleleştirmesi mümkün olamaz.
Ulus-devletin ya da devlet ulusunu en temel özelliklerinden biri de çoğulculuğa ve farklı oluşumlara kapalı oluşudur. Bunun nedeni çoğulculuğun ve farklı oluşumların demokratik karakterinde kaynaklı tekelin sömürüsü önünde engel teşkil ediyor olmalarıdır. Tek dil, tek bayrak, tek millet, tek (üniter) devlet biçimindeki tüm kavram ve söylemler, tekelciliğin ve sörü alanın daraltılması ihtimali-riski göz önünde bulundurularak türetilmiştir. Bu açıdan ulus devletin en çok işlediği milli (tekçi) kimlik, hegemonik gücün tarihteki en iş birlikçisi ve sadık hizmetkârıdır. Kapitalist uygarlık öncesi uygarlık tarihinin hiçbir sürecinde yerel ve bölgesel kültürler (klan, kabile, aşiret, kavim) bu denli maddi (fiziki) ve manevi (kültürel) imhaya tabi tutulmamışlardır. En merkezi imparatorluklar bile yerel ve bölgesel kültürün hukukuna dikkat etmiş, bu farklılıkları bir zenginlik olarak kabul etmiş, kendi otoritelerini ret etmedikleri müddetçe özerk bir biçimde yaşamalarını olanaklı kılmışlardır. Belki de yüzlerce yıl Hegemonik bir güç olarak varlıklarını sürdürmeleri de bu yanlarından ötürüdür.
Kapitalist uygarlığın ulus-devletinin homojen toplumu zihniyet dünyası monolitik hale getirilerek sakatlanmış, ulusal şovenizme-faşizme açık toplumlardır. Topluma dayatılan homojen toplum ve milliyetçilik sadece söz konusu devlet sınırları içerisinde yaşayan farklı toplumların fiziki ve kültürel soykırımlarına ve sömürülerine yol açmamış aynı zamanda fetişleştirilen homojen ulus ritüelleri (tek dil, tek millet, tek bayrak,

tek vatan, tek devlet)yoluyla zehirlenen toplumların ırk, din, mezhep vb. savaşlarının son iki yüzyılda büyük toplumsal trajedilere milyonlarca yaşamını yitirmesine birçok klan, kabile, kavim ve ulusun fiziki ve kültürel soykırımına ve doğa tahribatına yol açmıştır.
Ulus-devletin amaçladığı homojen ulus toplumu ancak iktidarla tüm uzuvlarını testereyle kesilip eşitlenir gibi yapay ve şiddet yüklü sözde hukuken eşit yurttaşlar inşa eder. Bu yurttaş kâğıt üzerinde hukuken eşittir. Ancak hayatın her alanında bireysel ve toplumsal bir varlık olarak eşitsizliğin en azamisini yaşar. Dincilik, milliyetçilik, cinsiyetçilik ve pozitivist bilimciliğin eklektik birliğine dayanan liberalizm ideolojisinin sözde "bireysel özgürlük" söylemi bireyci bencil bireyi oluşturduğu ve toplumsallığı dayattığı oranda anlamlıdır. Bir diğer husus ise kapitalist hegemonyaya kadar sadece ticaret tekelini elinde bulunduran burjuvazinin sanayi devriminden sonra kısa bir süre içerisinde sanayiyi de kontrolüne geçirerek gerek azami kâr amacıyla geliştirdiği endüstriyalizme ve gerekse finans kapitalle kârını toplum ve doğa yıkımına aldırmadan sürdürmesidir. Böylece toplumsal sorunları bir iken birleştirerek yaşamı cehenneme çevirmiştir. Hiç şüphesiz bunun da ahlaki ve politik toplumu zayıflattırılıp dağıtılması ve yerine inşa edilmeye çalışılan homojen devlet ulusu ve onun modern yurttaşlığıyla bağı vardır. Toplumun bu biçimde zehirlendirilmeden, parçalanıp dağıtılmadan, doğa ve toplumsal bağ üzerinde bu sömürü ve zulmün sürdürülmesi mümkün olamaz.
Zaten yapısı gereği toplumsal sorunların kaynağı olan kapitalist modernitenin toplumsal sorunları çözmesini beklemek saf dillik olur. İnşa ettikleri ulus-devlet modeli ve homojen toplum anlayışı var olan sorunları olabildiğince katmerleştirmiş ve büyük bir sistem krizine yol açmıştır. Gerek sistemin inşacıları olan hegemonik güçler açısından gerekse de binlerce yıllık toplumsal değer ve geleneklere dayanan toplumsal yargılar (demokratik uygarlık güçleri) açısından bir yandan bu krizden çıkış yolları aranırken öte yandan her iki cepheden gelişmelere yön verme mücadelesi yaşanmaktadır. Ulus-devlet ve onun homojen ulus anlayışının inşacıları olan merkezi hegemon güçler icat ettikleri canavarların yaratacağı tehlikelerin farkında olmalarından dolayı yaşanan krizi devlet ve toplum yapılarından kimi restorasyon ve reformasyonlarla aşma çabasındayken (Avrupa devletlerinin hemen hepsinde özerklik, eyalet vb. gibi yapılanmalar ve yerel bölgesel yönetimlere yetki devri, AB çatısı altında birleşerek sınırları kaldırma vb.) yarattıkları canavarların ihraç ettikleri alanlarda yaşadığı krizi de benzer yöntemlerle aşma çabası içerisindeler. Bugün kan gölüne dönen Ortadoğu coğrafyasında yaşananlar bu canavarların yarattığı sonuçtur ve kapitalist modernite güçleri bölgeyi yeniden kendi çıkarlarına hizmet edecek şekilde dizaynetme peşindeler. Gerek doğal topluma ve neolitik devrime gerekse uygarlıksal gelişmelere beşiklik etmiş ve binlerce yıl merkezi hegemonyayı elinde bulunduran bu coğrafyanın kadim kültürü kapitalist modernite sistemiyle doku uyuşmazlığı yaşmaktadır. Ne ulus-devlet biçimi ve onun homojen ulus anlayışı ne de klasik mezhepçi, dinci milliyetçi çözüm anlayışları var olan krizi ve toplumsal sorunları çözme kabiliyeti göstermektedir. Aksine sorunları ve krizi daha da derinleştirmektedir. Bu her iki anlayış çizginin dışında üçüncü bir çizgiye alternatif çizgiye-alternatife ihtiyaç vardır.

Demokratik Uygarlık Çözümü Olarak Demokratik Ulus

Konumuzun başında ulus formunun toplumsal akışı içerisinde klan, kabile, aşiret, kavim, halk, milliyet biçimindeki oluşumlardan sonra gelen ve kendini en çok kültür birliğiyle benzerliğiyle karakterize eden bir toplum biçimlenişi olduğunu belirtmiştik. Ulusal toplumların daha önceki toplumsal formlara göre daha kapsayıcı ve geniş hacimli olduğunu kapsadıkları yer ve toplumsal formlarla gevşek bir bağla bağlandıkları tekçi homojen toplumdan ziyade farklı çoklukların demokratik birliklerine dayandığını belirmek önemlidir. Demokratik ulus anlayışı, işte bu toplumsal doğanın akışına uygun bir ulus anlayışına dayanır ve onu derinleştirir.
Demokratik ulus; sınıf, cins, renk, etnisite hatta farklı kökenliliğe rağmen ortak bir kültür ve zihniyet dünyasına dayanan bir toplumsal form ve kimliktir. Farklı toplumsal yapıların (klan, kabile, aşiret, kavim, hatta ulusların) bir arada eşitçe özgürce demokratik bir biçimde yaşamalarının ortak zihniyeti ve zeminidir. Tüm toplumsal farklılıkları doğal ve aynı zamanda bir zenginlik olarak gördüğünden ulus-devlet zihniyetinin geliştirilip fetişleştirildiği tek dil, tek bayrak, tek millet, tek vatan, tek devlet anlayışlarının birer sömürü aracı ve toplumu zehirleyen argümanlar bilerek bunları sorunlaştırmaz. Bir toplumsal formun- kimliğin özgürlüğe açıklık düzeyi, o formun ya da kimliğin esnekliği ve açık uçlu olu-

şuyla bağlantılıdır. Demokratik ulus anlayışından her toplumsal yapının dili ve kültürü anlamlı ve değerli bir zenginlik olarak görülür. Önemli olan birbirini yok saymak ya da yok etmek değil bir arada özgürce yaşamaktır. Bu açıdan demokratik ulus, özgürlüğe ve eşitliğe en yakın ulus anlayışıdır.

Demokratik ulus ahlaki ve politik toplumu esas alır. Ahlaki ve politik toplum birey ve toplum ilişkisinin optimal dengesine ve birbirine güç savunmasına dayanır. Bu anlamda gerçek bireysellik ve toplumsallığın en doğru ve güçlü yaşandığı zemindir. Demokratik ulus 5000 yıllık uygarlık sisteminin parçalandığı, zayıflatılıp dayattığı ahlaki ve politik birey ve toplumu inşa ederek birey ve toplumun özneleşip iradeleştiği kendi kendisini demokratik bir tarzda yönetebildiği yeni toplumsallığın adıdır. Demokratik ulus zihniyetiyle inşa edilmiş ahlaki ve politik toplumlar en eşitlikçi ve özgürlükçü toplumlar olduğu gibi, sömürünün hiçbir türüne geçit vermeyen, zemin olmayan toplumlardır.

Farklı ve çoğul kimliklere sahip uluslar, demokratik olmak kadar zengin ve barışçıl olmaya da daha yatkındır

Demokratik ulus ancak yerel, bölgesel ve bireysel alanın kimliğinin özgürce gerçekleşmesiyle olur. Farklı ve çoğul kimliklere sahip uluslar, demokratik olmak kadar zengin ve barışçıl olmaya da daha yatkındır. Bundan dolayı bireyi ve toplumu iradesizleştirip hiçleştiren ulus-devletin bürokratik merkeziyetçi otoriter idare anlayışının aksine demokratik ulusta yerel ve bölgesel anlayışı olan demokratik özerkliği esas alır. Demokratik özerklik demokratik ulus zihniyetinin ruhunun bedenileşmesi olduğu gibi toplumun ahlaki ve politik yapısının esas inşa ve gelişim zeminidir. Demokratik ulus farklılıkların özerk yapılandırmalarını konfederal birliğine dayanır. Bu yönüyle tikelden evrensele doğru çözüm gücü olma üstünlüğüne de sahiptir.

Diğer önemli husus demokratik ulus ve devlet anlayışı arasındaki ilişkidir. Demokratik ulus devlet dışı toplumun temel yaşam formu ve kimliğidir. Devletin erkek egemenlikli, sınıflı, iktidarcı ve sömürücü uygarlık sisteminin bir unsur ve yapılanması olduğunu bilerek prensipte devleti reddeder. Ancak 5000 yıllık devletli uygarlık sistemini de cepheden yok saymaz. Devlet onu ne kadar tanır ve yaklaşırsa, o da devleti o oranda tanır ve devleti demokrasiye duyarlı hale getirmeye çalışarak devletin hâkimiyet alanını daraltmayı esas alır. Demokratik ulus demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü toplum paradigmasını esas alır.

Çözümleyici bir model olarak demokratik ulus modeli devlet ulusçuluğunu paramparça ettiği toplumsal ilişkileri yeniden demokratikleştirir, farklı kimlikleri uzlaşıcı, barışçı ve hoşgörülü kılar. Devlet ulusunun demokratik ulusa evrilmesi muazzam kazanımlara yol açar. Öncelikle ulus-devletin homojen ulus anlayışının yarattığı şiddet yüklü toplumsal algıları doğru bir toplumsal bilinçle yumuşatıp insancıl kılar. Sadece kendi içinde barış ve hoşgörü geliştirmekle kalmaz aynı zamanda dışta diğer uluslara karşı da baskı ve sömürü yüklü yaklaşımları aşar. Bu yönüyle sadece dar ulusal sorun çözüm aracı değil aynı zamanda ortak zihniyete dayalı ve evrensel (BM yerine inşa edilebilecek Demokratik Dünya Uluslarının Konfederasyonu) özellikler ve çözümler taşıma ve savunma üstünlüğüne sahiptir. Doğal topluma neolitik devrime de uygarlık sistemine beşiklik ve binlerce yıllık merkezlik yapmış Ortadoğu coğrafyasının kadim toplumsal mirası ve kültürü, demokratik ulus devriminin de beşikliğini yapabilecek yegâne zemindir.

Kaynakça

[1] Öcalan Abdullah, Ortadoğu'da Uygarlık Krizi ve Demokratik Uygarlık Çözümü, 3. Cilt, Özgürlük Sosyolojisi, Amara Yayın, 2015, İstanbul,
[2] Öcalan Abdullah, Ortadoğu'da Uygarlık Krizi ve Demokratik Uygarlık Çözümü, 4. Cilt, Amara Yayın, 2015, İstanbul
[3] Öcalan Abdullah, Ortadoğu'da Uygarlık Krizi ve Demokratik Uygarlık Çözümü, 5. Cilt, Amara Yayın, 2015, İstanbul
[4] Tanilli Server, Uygarlık Tarihi, Cumhuriyet Kitaplığı, 2013, İstanbul

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Ortadoğu Tarihsel Diyalektiği ve Sınırlarüstü Yönelim Özellikleri

İsmail Biçen

Kürt Halk Önder Abdullah Öcalan, "Diyalektik materyalizmi Türkmen tarihselliğine uygulayın, Türkmen tarihini aydınlatın; materyalizm esas tarih alanında sonuç alacaktır. Asıl tarih size kazandırır. Tarih şimdidir. Geleceği kurmak istiyorsan şimdiyi kuracaksın,"[1] der ve bin yıl önce Baba İshak direnişinin bugüne uyarlanmasına işaret eder. Geleceğin yeniden inşası, kurulması hafıza körlüğüyle mümkün değildir. Kör hafıza ile inşa edilecek şimdi problemli olacak hem de temeli sağlam olmayacaktır. Tarihsel diyalektik fenerine toplumsal sorunlara doğru tutarken, tarihsel hafıza gibi bir kılavuz sürekli canlı tutulmalıdır. Ahlaki-politik toplumun hem inşa edilmesi hem de sınırlar üstü evrenselliği için kaçınılmaz hakikattir.

Ortadoğu'da yaşanılanların geçmişten kalan anılardan ibaret sayamayız. Tam aksine canlı bir tarih hakikatiyle karşı karşıya olduğumuzun bilinciyle ele almalıyız. Ortadoğu tarihini aydınlatmak için kaçınılmaz olarak ilkin sağlam bir yönteme ihtiyaç duyarken, tarihsel diyalektik yaklaşım en kusursuzu gözükmektedir. Bugün Neolitik devrimin yaşandığı topraklarda evrenselleşen Kürt kadın devrimi canlanırken; binlerce yıl evvel yaşanmış neolitik devrim başta olmak üzere komünal, kabile konfederasyonu demokratik modernite çizgisinde güncelliğe erişiyor.

O nedenledir ki, Abdullah Öcalan, "Tarih günümüzde gizli, biz tarihin başlangıcında gizliyiz," derken yukarıda belirtilen gerçekliğe dikkat çeker. Bugün dahi Tevrat, İncil, Kur'an incelendiğinde Sümer ve Mısır mitolojilerine kadar uzanması boşuna değildir. Toplumsal-kültürel sorunların doğru çözümlenmesi adına Zerdüşt'ün "doğru düşün, doğru konuş, doğru yap" diyalektiğin ne kadar önemliyse, tarih de bir o kadar önemlidir. Tarihsiz toplumsal sorunların çözebilmek ve ilerisini görebilmek oldukça güçtür. Toplumsal sorunlara devletçi, iktidarcı zihniyetle eğilindiğinde sonuç hep hüsran olacaktır. Ancak tarihsel diyalektikle ele alındığında farklı ve zihin açıcı sonuçların elde edilme olasılığı artacaktır. Dolayısıyla bu aynı zaman da belli sınırlara hapsolma özelliğin yırtılması anlamına da gelir. Ulaşılacak hedef karanlık değil, aydınlık olacaktır.

Aydınlık-Karanlık İkilemi

Daha güçlü zihniyete ulaşılması için tarihsel diyalektik, sağlıklı bir zihniyete ihtiyaç duyar; ki bu ancak zihniyet devrimiyle mümkündür. Abdullah Öcalan, "zihniyet devrimiyle kastedilen özgür toplum bilinci ve inancıdır. Bilinç sadece olup biteni bilme değildir. Nasıl yapılacağını da bilmektir. İnanç ise bildiğine inanmak ve gereklerini yapmaktır. Uygulama gücünü ve kararlılığını ifade eder," der.

İnsan toplumu başlangıcından bugüne ahlaki politik olarak yaşamıştır. İnsanlık tarihinin evrensel "aydınlanma merkezi" Göbeklitepe tikelliğin ve evrenselliğin rahmi gibidir. Animizm diyalektik döngüsünün aktığı merkezdir. Ahlaki, politik, inançsal, ekonomik, komünal, köy vb. inşa yeridir. "köy-komün yönetimi, ilkel demokrasi" yi inşa etmişlerdir.

Burada hem yerelliği hem de sınırları aşan evrenselliği görmek mümkündür. Göbekli Tepe inanç-aydınlanma merkezi olarak Nippur'a, Kudüs'e ve Mekke'ye evrilirken tikellik ve evrenselliğin tarihsel diyalektik bağlamında canlılığını gösterir. Eğer ki inanç ve aydınlanma merkezi Sümer'de devletle iktidarlaştıysa son iki yüzyılda ise ulus-devletle tam bir kan emen vampire dönüştüyse bunun yanlış, sapmış zihniyet ile ilgisi var. O zamanın rahipleriyle günümüzün modernite rahipleri arasında farklılıklar olsa da özce anti-toplumsal ve sömürgecidirler.

Uygarlıkçı güçler ile demokratik uygarlıkçı güçlerin Ortadoğulu mücadeleleri de bu anlamda hala devam etmektedir. Bir örnekle buna anlam kazandırmak mümkündür: Mezopotamya topraklarında bundan yaklaşık 4.500 yıl önce Nippur kenti yıkılarak Mezopotamya kan revan içinde, viraneye döndürüldü. Dağdan gelen komünal topluluk Gutiler bu toprakları yıkıma çeviren tarihin ilk imparatoru Sargon'u ve onun

Akad devletinin varlığına son vermesiyle Nippur'un gözyaşları dindirildi ve yeniden inşasına başlandı. Bugün de 4.500 yıl sonra aynı topraklar uygarlık güçlerince kan revan içinde bırakılmıştır. Kadınların ağıtları ve uygulanan vahşet karşısında dağlıların çocukları Rojava Kürtleri demokratik ulus temelli demokratik özerklikle yıkım, viran içinden özgür yaşamı yeniden inşa mücadelesine girişmişlerdir.
Tarihsel diyalektiğin şimdiyi inşa etmesi kadar halklar arasında sınırları aşarak dünyanın Kobanê'ye sahip çıkmasıyla hem neolitik kültür hem de kabilelerin dayanışma ruhu uyandırılmış ve yeniden anlam kazanmıştır. Şimdi geleceği kurmanın temelleri sağlam bir şekilde atılırken Ortadoğu bağlamında, Ortadoğu'nun şahsında da insanlığa aydınlık, umut, ışık olmaktadır. Aynı zamanda düz ilerlemeci tarih anlayışı da geçersizleşmiştir. Yani ulus-devlet zorunluluk değildir. Ya da devlet olmadan insanlar kendilerini yönetemez algısını boşa çıkartan tarihsel diyalektiğin ruh verdiği demokratik Rojava özerk sistemi söz konusudur.

Boğazlaşmanın Adı Ulus-Devlet
Ortadoğu'da Huriler, Sümerler, Kasitler, Babiller, Mısırlar, Akadlar, Asurlar, Mitanniler, Persler, Medler, İskitler, Fenikeliler vb. devletçi ve toplumsal halklar yaşamışlardır. Gün gelmiş Asur gibi militarist imparatorluğa karşı Med Konfederasyonu çatısı altında Zerdüşt ideolojisine dayalı direnişler sergilenmiştir. Ya da Hz. İbrahim şahsında Nemrut uygarlık düzenine veya Musa'nın Mısır Firavununa karşı direnişleri söz konusu olmuştur. Her ne kadar isimler öne çıksa da halkların devletçi ve iktidar sahibi sistemlere karşı önemli direnişleri olmuştur.
Halkların direnişi İslam zamanında da devam etmiştir. Ne zamanki dinler; gerek İncil/Hristiyanlık gerekse de Kuran/İslam iktidarlaşmış, işte o zaman halklara da zulüm başlamıştır. İlk eşitlikçi, adil vb. ideolojik özünden saparak, astarı yüzünden pahalı hale gelmiştir. Özellikle Alevilik bağlamında gelişen direnişler, yine Karmati, Mazdek, Hürrem, Babek, Türkmen, Şeyh Bedrettin, Kürt direnişleri incelendiğinde tarihsel diyalektik bağlamında uygarlıkçı güçler karşısında "varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama" direnişleri olduğu rahatlıkla görülecektir.
Ortadoğu'da tüm savaşlara, yıkımlara karşın; Ortadoğu'nun farklı etnik, elini, mezhebi tarikatları yan yana birlikte yaşamayı bilmişlerdir. Aynı şekilde Avrupa'da da tarihsel diyalektik komünal direnişler temelinde sürmüştür. Ancak M.S.1800'lü yıllardan sonra ulus-devlet virüsünün Ortadoğu'da bulaştırılmasıyla birlikte halklar büyük kafese alındılar. Milliyetçilik, dincilikle aynı kafesin içine konularak halkların boğazlaşmasına sebep verdi.
Ortadoğu'nun en önemli kadim halkları vardır: Araplar, Farslar, Kürtler, Ermeniler, Asur, Suryani, Keldaniler, Türk, Türkmenler, Yahudiler yine Balkan ve Kafkasya'dan sürülen topluluklar vardır. Buradaki halklar Mezopotamya ve Anadolu topraklarında birlikte yaşamışlardır. Dinsel, mezhebi, tarikat, kültürel vb. farklılıkları ayrıştırıcı, çatıştırıcı değildir. Ancak emperyalizmin misyonerlik başta olmak üzere Ortadoğu'ya ulus-devletle sızmasıyla birlikte çok kültürlü bu bahçenin bu bahçenin içine atılan bombayla dağılmış, parçalanmışlardır. "Benim de bir devletim olsun!" tuzağına çekilen topluluklar Ortadoğu kapanında aç aslanlara yedirilmişlerdir.
Araplar yirmiyi aşkın devletle kendi hakikatine ters düşmüş ve emperyalizmin oyuncağı olmaktan öteye gidememişlerdir. Ulus-devletçi sistem İslam'ı da milliyetçilikle bozunuma uğratarak, Arapların İsrail'le çatışkısı yüzünden de kendi dar sınırlarına hapsetmiştir. Türk ulus-devletinde de aynı tiyatro sahnelenmiştir. Türklere devlet vererek; Ermeni, Süryani, Rum, Çerkez ve Kürtlere saldırtılmıştır. Devlet karşılığında Anadolu ve Mezopotamya topraklarını okyanus kadar ceset yığınına dönüştürmüştür. Yahudi halkı da Filistin topraklarına zorla yerleştirilmiş ve devlet olma karşılığında Arap devletlerinin bekçiliğine razı edilmiştir. İsrail-Filistin çatışmasının faturası halklar nezdinde ağır olmuştur.
Ortadoğu tarihsel diyalektiğinin halklar açısından ulus-devlet çizgisi mezarlıkları çoğaltmaktan başka bir işe yaramamıştır. Gerek Suriye, gerekse de Irak'ta Baas bir rejim olarak inşa olurken zihniyet olarak milliyetçi, beden olarak ulus-devlettir. Dolayısıyla Araplığı esas alındığında farklı etnik yapıdan ve zihni-mezhebi yapıda olanlara dönük yıkıcı ve kıyıcı pozisyondadır. Baas ideolojisi özü itibariyle Arap milliyetçiliğidir. Baasçılık - kısaca diriliş demek- fikir olarak Ortadoğu'daki Hristiyan Mişel Eflak ve Sünni Müslüman olan Selahattin el-Biter tarafından oluşturulmuştur. Çıkışlarını milliyetçilik ve sosyalizmin kimi özelliklerine dayandırmaktadırlar. 1946'da kurulan Baasçılık, Arap toplumunu İslam ve Araplık üzerinden inşaya çalışmıştır.
Irak'ın kendi topraklarında egemen etnik ve mezhebi yapı olarak Sünni-Arap üzerinde kendi-

ni konumlandırması karşısında Şiilik saldırı altında kendisini hissetmiştir. Suriye'de ise Nusayrilik iktidar olurken, Sünni olanlar tehdit altında kalmıştır. Her iki toprakta da mezhepçiliğin kaşınmasından ötürü milliyetçiliğin de rüzgârıyla sürekli bir gerginlik, kutuplaşma ve çatışma nedenine yol açmıştır. Karşıt olanların birbirini yok etmesi üzerine kurgulanan bu oyunda Baas rejimleri iktidar çıkarları ve oyunlarına göre katliam yapmaktan geri durmamışlardır.
Son iki yüzyılda İngiltere'nin başını çektiği kapitalist güçlerin ulus-devletçilik üzerinde milliyetçiliği İslam'ın boğazında zorla aşağıya dikerek bir felakete sebep olmuşlardır. Böylece Ortadoğu'da dini maske altında İran Şialıkla, Arabistan Sünnilikle bir kaos yaratırken; Suriye, Irak gibi ülkelerde de Baasçılık üzerinde milliyetçi ideolojinin tek tip toplum oluşturma çabalarının yol açtığı bastırma, imha karşısında direnişler söz konusu olmuştur.
Dolayısıyla hem Baasçılık, hem dincilik mezhepçilik gibi çatışmacı, inkârcı, tekçi yapılanmalar (buna Nasırcılık, Kemalizm gibi olguları da eklediğimizde) ulus-devletçi merkezlerle Ortadoğu sürekli bombardıman altında kalmıştır. En son Saddam Hüseyin'in idamını değerlendiren Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, "ulus devletinde boynuna ip geçirildiğini" söyledi ve çok geçmeden Irak toplu mezarlara dönüştü. Mezhepsel görüntü altında bölgeler kendi iktidarı için halkları birbirine kırdırmaktan çekinmediler. Aynı biçimde Afganistan'da, Libya'da ve en son Suriye'de olan biten hikâye, yıkım ve ağıtların yerden göğe yükselmesi olmuştur.
Kapitalist modernitenin "gübreliğinde oluşturulan IŞİD eliyle "halklar birbirine kırdırılmış, insanlar yurtlarından kaçarak büyük denizlerde sulara gömülmüşlerdir. Ulus-devletin yüzyıllık tarihselliği içinde halklara böylesine ağır bedellerle pahalıya mal olması trajiktir, korkunçtur. Şüphesiz yaşanılanlar bir kader değildi, olamaz da. Bu sürgit düzen karşısında Kürtlerin başını çektiği ve Rojava başta olmak üzere Kürdistan'da geliştirilmeye çalıştıkları demokratik ulus ve demokratik özerklik modeli çıkış kapısı olmaya adaydır.

Demokratik Değerlerle Yeniden Buluşma

Abdullah Öcalan, "iktidar hastalığı yaşamı gerçekten öldürür" der. Tarihsel diyalektik içinde devletin vb. özgürlük alanlarını sınırlayıcı ve halkları kafese koyucu yönünün önemine dikkat çeker. Dolayısıyla tarihten bugüne getirilen devasa toplumsal sorunların çıkış yolu da şüphesiz demokratik ulus çözümüdür. Demokratik konfederal sistemin bir özyönetim olduğu ve kendi kendini yönetme olduğu realitesinden hareketle tarihsel diyalektiğin güncellenmesi olarak da okunabilir.
Demokrasi özde devlet ve iktidar olmayan toplumsal yönetimdir. Tarihte klan, kabile, aşiret ve kavime kadar toplulukların kendilerini yönetmeleri bir nevi proto-demokrasidir. Dolayısıyla Ortadoğu'nun tarihsel kültüründe mevcut demokratik özyönetim kültürü gerçek kurtuluş yoludur. Ortadoğu'da halkların sınırlar üstü eğilimi tarihsel kültürden beslenmekte olan demokratik modernitedir. Demokratik modernitenin kökleri toplumsal kültüre dayanmaktadır. Tarihsel kültür üzerinden uygarlıkçı yaşama ve onun zihniyetine, sistemine, sınıflaşmaya, devletleşmeye karşı demokratik modernitenin unsurları olan klan, kabile, aşiret vb. çizgisinde kültürel yaşama, komünal demokrasiye dayanmaktadır.
Ortadoğu'da ulus-devletin ucu kapalı, tekçiliğe dayalı, dinci-milliyetçi doku katı sınırlar, devasa duvarlar örerken, demokratik uluslar birliği, demokratik ulus birimleri olarak inşa olduklarında sınır, duvar, birbirini yok etme, düşman görme gibi parçalayıcı yaklaşımlar olmayacaktır. Abdullah Öcalan, bölgenin kadim kültürleri, halkları olan Arap, Kürt, Ermeni, Yahudi, Asuri (Süryani, Keldani), Türk, Türkmen, Kafkas kökenliler, Fars, bazı etnisiteler (aşiret ve kabileler) demokratik ulus kimlikli olarak inşa edildiklerinde tarihsel kültüre karşılık verip, kapitalizmin parçalayıcılığına karşı durabileceğini belirtmektedir. Elbette Öcalan bunu Dicle-Fırat tarım, su-enerji komünü üzerinden sistemleştirmektedir. AB kömür, çelikle temelini atıp bugünkü devletler birliğine gelmiştir. Halklar da Ortadoğu'da demokratik Ortadoğu konfederalizmi üzerinden bu birlik ve kardeşliği oluşturabilinecektir. Ne kadar farklı birlik ve komün kendin inşa edebilirse demokratik Ortadoğu konfederalizm sisteminde birlikte bir arada bulunabilecektir.
Güncel bağlamda IŞİD barbarlığı karşısında sloganımızın "demokratik Ortadoğu konfederasyonu" olduğunu Öcalan belirtirken; Ortadoğu'da sınırlar üstü birliğin adı ve kardeşliğin temelini oluşturur. Bu aynı zamanda çoğul demokrasi, çoğul sosyalizm de olmaktadır. Ortadoğu'da son iki yüzyılda toplumsal kültüre dönük bu kadar vahşi saldırı karşısında halkların çoğulcu, özgür, eşitlik bilinci temelinde yurttaşların dayanışma,

ortak yaşam evi inşası şüphesiz Ortadoğu demokratik konfederalizmdir.
Anadolu ve Mezopotamya'da binlerce yıldır yaşayan toplumsal kültürler demokratik ulus zihniyetiyle (özgürlükçü, dayanışmacı) ve onun bedenleşme hali demokratik özerklikle baş belası kapitalizm ve onun hastalıklı sistemi ulus devletten kurtulabilir. Kültürler demokratik ulus grupları temelinde inşa çalışması yürütürlerken iç içe oldukları kültürlerle de üst düzeyde Demokratik Uluslar Birliği çerçevesinde yaşamlarını ortak ev çatısı altında sürdürürler. Bununla tekçilik sistemi yıkılmakla kalmayacak, tekillik-evrensellik diyalektiği temelinde Ermeni, Süryani, Helenler vb. bir arada yaşayabilecekler.
Demokratik ulus, özgür yaşam felsefesi, anlayışı ve mantığıyla Ortadoğu ortak evinde (konfederalizm) bir arada, yan yana yaşayabilmenin temellerini güçlü bağlarla kurar. Halkların sınırlar üstü birliği son iki yüzyılda örülen temeli parçalayarak binlerce yıldır ortak yaşamın ifadesi olan kültürel yaşamla yeniden canlanacaktır. Böylece Araplarda olduğu gibi daha fazla içe kapanmacı, tutuculuk, yeni sınırlar gelişmez; aksine devletler teknik koordinasyona indirgenir. Yine İsrail-Arap çatışması sarmalından da çıkılır. Milliyetçilik, dincilik ve cinsiyetçilik gibi toplumu kuşatan gerilikler hızla aşılarak demokratik özgür yaşam öne çıkar. Tarihte kadına dönük köleleştirici zihniyet kırılarak neolitik ruh, bugün özgür kadın mücadelesinde güncellenebilir. Yine Ermeni, Asuri, Rum ve Kafkaslardan yürütülen sürülen Çerkez vb. topluluklarda Ortadoğu'da yeniden kendi uyanışlarını radikal demokrasi ile yaşar hale gelebilirler. Birlikte bir arada ortaklaşarak dayanışma temelinde özgürce yaşanabilir. Klan ve kabile toplulukları binlerce yıl hâkimiyet ilişkisine göre değil dayanışma ilkesine göre yaşadılar. Tarihsel diyalektiği Ortadoğu'da yeniden canlandırmanın kendisi de ortaklaştırıcı ve bütünleştirici günlerinden geçmektedir.
Bugün Kürdistan coğrafyasında yeniden birlik ve kardeşlik temelinde örülen demokratik konfederalizm sistemi, alttan üste doğru radikal demokrasi temelinde komünler-meclisler tarzında kendi kendini özyönetim olarak örgütlenmenin olmaktadır. Özellikle Rojava'da demokratik konfederalist sistem, demokratik özerklik temelinde yapılandırmaktadır. Sosyal, siyasal, ekonomik, hukuki, diplomasi, öz savunma vb. boyutlarda kendini inşa etmektedir. Kadın öncülüğünde geliştirilen ve örülen demokratik toplum sistemi farklı kimliklerle birlikte ortak evde yaşamanın temelleri olmaktadır. Rojava Kürdistan'ındaki demokratik ulusun, demokratik özerklikle inşasına dönük tüm etnik, dini, kültürel vb. toplulukların sahip çıkması Ortadoğu açısından güçlü ve alternatif çözüm modeli göstermektedir. Dolayısıyla Ortadoğu, demokratik konfederalizmi salt Kürdistan açısından değil; İsrail Filistin'den, Afganistan, Pakistan'a kadar uzanan geniş bir coğrafyada hayat bulabilecek bir sistemdir.
Son iki yüzyılda kapitalist modernitenin sunduğu ulus-devlet sistemi Irak, Suriye, Libya, Afganistan, Türkiye, Mısır vb. ülkelerde çatışmacı, bölücü, yıkıcı, boğazlaştırıcı hareket karakterinin milliyetçilik-dincilikle toplumları ne hale getirdiği ortadadır.
Bu nedenle Kürdistan'da halkların inşa etmeye başladıkları demokratik konfederalizmin tarihsel kültürel olarak (kabile konfederasyonları vb.) damarları sağlamdır. Sınırları tekçiliği, milliyetçiliği, dinciliği, cinsiyetçiliği esas almayan yapısı çoğulcu demokrasi, çoğulcu demokratik sosyalizmdir. Milliyetçilik zehiri aşıldıkça, demokratik zihniyet bilinçlerde örüldükçe; ekmek ve su kadar ihtiyaç olduğu daha fazla görülüp sahiplenilecek, kendi komünlerini inşaya başlayarak cevap olacaklardır. Çünkü Ortadoğu'da ulus devletler artık tarihin çöp sepetine doğru atılırken yepyeni bir çağ başlamaktadır. Demokratik Ortadoğu çağı olmaktadır bu.
Demokratik Ortadoğu çağı; demokratik ulus, demokratik konfederalizm, ekonomik, ekolojik, endüstri temelli oluşturarak tarihin köklerindeki kültürel özüyle yeniden bulaşabilmektedir. Bunun başlangıcının ateşi Rojava'da kadın öncülüğünde yakılması, Ortadoğu'yu karanlığa boğanların kendilerinin karanlıkta bozulması ve Ortadoğu'nun yeniden aydınlanma zamanına dönmesine de vesile olacağını belirtmek mümkündür.

Demokratik Modernite Çağı

Öncesi olmakla birlikte 19. ve 20. yüzyıl boydan boya cumhuriyetçi/milliyetçi sistemlerin hakim olduğu bir yüz yıl oldu. Elbette ki cumhuru – halkı- olmayan cumhuriyet türleriydi. Özellikle Ortadoğu'daki birçok cumhuriyetçi oluşuma bakıldığında ulus-devletçi karakteri gereği halkın olmadığı bir cumhuriyet tarlasına dönüştüğünü söylemek gerçeğe aykırı olmayacaktır.
21. yüzyıl ise demokratik modernitenin tarihsel kökleri binlerce yıl önce ahlaki-politik topluma

dayanmasından hareketli demokrasi, özgürlük, eşitlik, adalet, insan hakları, ekoloji, kadın özgürlüğü vb. içine alan bir sistem olmaya aday olduğunu söyleyebiliriz. Ulus-devletler halkları devletleştirirken, demokratik konfederalizm halkları hem demokratikleştirmekte, hem de irade kazandırıp özgürleştirmektir.

Ortadoğu'da ulus-devletlerin ve efendilerinin demokrasinin posasını çıkardığını göz önüne alındığında, ilaç gibi gelecek olan demokratik konfederalizmin kıymeti daha iyi anlaşılacaktır. Demokrasiyi toplumsallaştırmış ve politikayı yerelde inşa etmiş toplum üstten beklemeden kendi kendini yönetebilecektir. Pekâlâ devlete ihtiyaç kalmadan da topluluklar kendi kendini daha iyi yönetebilirler.

Demokratik modernite çağının geldiği belirtilirken kastedilen halkların radikal demokrasi ile kendi kendilerini yönetmesinin zamanı ve ruhudur. Artık Ortadoğu'da "ben" kral-iktidarlaşmalar yerine; "biz" toplumsal-birey olarak tarihsel diyalektiğin ateşini yakarak Ortadoğu'yu aydınlatmanın tam zamanıdır. Bu manada demokratik modernitenin zamanı ve ruhunu doğru okuyabilme ve uygulama gücü haline gelebilmenin kılavuzu zihniyet devrimidir. Demokratik ulusun zihniyeti özgürlük, eşitlik, ahlaki-politik bakış açısı, kadın özgürlükçü, ekolojik ve toplum sağlıkla doludur. Yine farklılıkları içselleştirmiş, radikal demokrasiyi kavramış, demokratik zihniyetle donanmış zihniyetlerin-bireylerin toplumsallığıdır.

Demokratik konfederalizm bu zihniyetin pratikte kurumsallaşma halidir. Yani özyönetime, meclise, komünlere dönüşmesidir. Başka bir ifadeyle taban demokrasisi demokratik yönetimin kendisi olmaktadır. Bu nedenle demokratik konfederalizm sağlıklı toplumsallaşmadır. Köy, kasaba, sokak, mahalle, ilçe, kent gibi yerleşim yerlerinde meclis, komünlerle kendi kendini yöneten ve söz, tartışma, karar alabilen toplumsal işbirliğidir. Yerel demokrasi bilinci geliştiği oranda demokratik ulus bazında düşünme ve oradan da evrensel boyutta izleyici değil katılımcı olunabilinir. Yereldeki bir dere suyundan ağaca, bölgeselde madenler, petrol, ulusalda savaş-barış vb. konulara aktif katılarak politika yapar. Karşılıklı yardımlaşma, dayanışma ilkesini derinliğine ve genişliğine uygulamakla mükelleftir. Paris Komün deneyimi, yine New England Amerikan (1770) kasaba meclislerinde de olduğu gibi günümüzde Latin Amerika, Afrika vb. ülke, kıtalarda da bu yöne doğru hızla yol alındığı gerçeği bu realiteye işarettir.

Tarihsel diyalektiği içinde Ortadoğu'da demokratik ulusu ve konfederalizmi, uygulayan, ona öncelik yapanlardan biri de Kürt halkıdır. Özellikle Rojava Kürdistan'ında daha fazla ete kemiğe büründüğü görülmektedir. Etnik ve dini, kültürel vb. farklılıkların demokratik ulus zihniyetine dayanması, aşağıdan yukarıya radikal demokrasi sistemiyle oluşturulan yönetim modeli umut vericidir. Yine Ortadoğu'da kadın özgürlüğünün toplumsal hayatın her alanında özgün, özgürlükçü örgütlülüğü, sistemini hızla inşa etmeleri umudu gerçeğe yakınlaştırıyor. Kürdistan coğrafyasında ulus-devletler tel tel dökülürken, yeniden inşa edilen özgür yaşam,demokratik birlik ile birleşerek Ortadoğu'ya, Ortadoğu şahsında insanlığa ışık saçmaktadır. Devlet olmayan demokratik konfederalizmin kurulması aynı zamanda sınırları aşma anlamında yeni bir süreçtir. Sınırlar üstü demokratik değerlerle ve barışçıl, özgürlükçü, dayanışmacı ilkelerle farklı ülkelere ve topluluklara yaklaşım gösterilir.

Sonuç olarak, Ortadoğu tarihsel diyalektiği döngüsü içinde binlerce yıl önce oluşturulan ahlaki-politik toplumsal çekirdek binlerce yıl aradan sonra aynı topraklarda demokratik modernite çağının içini demokratik ulus ve demokratik komünalizmle doldurmaya başlamıştır. Artık Ortadoğu'da emperyalizm ve onun piyonu ulus-devlet eliyle toplumları zapturapt altına almak mümkün değil. Bu demir parmaklıkları parçalayan Kürtler kendi öz demokratik sistemleriyle tarihte Med konfederasyonunun oynadığı rolü güncelde daha derinliğine ve genişliğini oynuyor. Binlerce yıl sonra yeniden uyanan halklar özgürlük baharını güçlü karşılamaya hazırlar.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Kürt Sorunun Demokratik Çözümünde İkili Karakter: Devletli mi, Devletsiz mi?

Engin Elbistanlı

Önce neye toplumsal bir sorun diyeceğiz, ona bir cevap oluşturmamız gerekiyor. Çünkü her sorun toplumsal değildir. Doğal felaketler eğer insanların yol açtıklarıyla ortaya çıkmamış iseler burada toplumsal bir sorundan söz edilemez. Bir meteorun düşerek büyük felaketlere yol açması da buna benzer bir durumdur. Toplumsal sorun insan eliyle oluşturulan sorundur. Bu bağlamda: "Toplumsal problemi toplumun temel dinamiğini çiğnemek olarak sunmak" önemli olacaktır. "Toplumun toplum olmaktan çıkarılmasını temel sorun yapmak gerekir."

"Burada birinci husus, bir toplumu belirleyen, toplumsal varlığı inşa eden ve kurgulayan değerlerin varlığıdır. Varlığın kendisi dediğimiz husustan" söz ediliyor. "İkincisi, bu kendiliği, varlığı kendilik olmaktan çıkaran, varlığın temelini ortadan kaldıran gelişmelerden" bahsediliyor. "Bu iki husus iç içe yaşanıyorsa büyük bir toplumsal sorun var demektir.

O halde temel toplumsal sorunu toplumu temellerinden yıkan ve çözen güçlere bağlamak bizi doğru bir tanımlamaya götürecektir."

Sermaye ve iktidar tekeli bu güçlerin başında gelir. Nedeni açıktır, her iki güç de sonuç itibariyle; toplumun değerlerine ve ekonomik birikimlerine yöneldikleri gibi, topluma karşı saldırı halindedir.

Kürt Sorunu bu bağlamda ele alındığında karşımıza çok büyük bir toplumsal sorun olarak çıkar. Kürt Sorunu ağırlıklı olarak geçen yüz yılın başında yaşanmış olan I. Paylaşım Savaşı esnası ve sonrası giderek derinleşen bir sorun halini almıştır. 17 Mayıs 1916 yılında Sykes-Picot adıyla İngiltere ve Fransa arasında gerçekleştirilen, Ortadoğu'yu kendi aralarında paylaşma antlaşmasıyla birlikte Kürt Sorunu aslında bugün bilinen düzeyiyle yaşanmaya başlamıştır.

Bilindiği gibi İngiltere'nin 1. Dünya Savaşı esnası ve sonrası en çok uğraştığı durum Musul eyaleti olmuştur. Bugünkü Irak o zamanlar üç eyaletten müteşekkildi. Bunlar; Musul, Bağdat ve Basra eyaletleriydi. Irak'ın daha doğrusu Kürdistan'ın en çok petrol barındıran sahası Kerkük şehri de Musul eyalet sınırları içerisinde yerini almaktaydı.

Dile getirildiği gibi İngiltere bu Musul eyaletini almak için dünyanın neredeyse tüm hilelerini kullanarak -ki bu hilelerin içerisinde-; şantaj, tehdit, blöf, yalan ve gözdağı her zaman vardı.

Özcesi; İngiltere Musul'u almak için gerçekten de büyük uğraştı. Bunun için çok sayıda toplantı, konferans, kongre ve antlaşmalar yapıldı. Osmanlının teslimiyetini ifade eden Mondros Ateşkesi, San Remo, Sevr, Paris, Londra, Ankara, Kahire, Mudanya, Lozan ve 5 Haziran 1926 yine Ankara antlaşması.

Bu konferansların en meşhur ve bilineni 10 Ağustos 1920'de Sevr'de yapılanı idi. Bu konferansa göre Kürtlere kimi vaatler, Ermenilere bir Ermenistan denilirken Yunanlara Ege'nin bir kısmı, İtalyanlara Akdeniz, Fransızlara bir kısım Kürdistan toprağı ve yine Ruslara tahsis edilmiş yerler vardı. Türklere ise Ankara ve Konya'nın bozkırları bırakılmıştı.

Ve gerçekten de herkes bunun böyle olduğunu, böyle olacağına inanarak yaklaştı. Nitekim 1921 yılının Ocak ayında sonuçlanan Paris Konferansı'nın sonuçları da bu kararları tasdikler nitelikteydi. Mart 1921'de Londra'da gerçekleşen konferansın da sonuçları benzerdi. Ancak tarihle uğraşanlar da bilir ki; Sevr kararları alınırken ya da Sevr gerçekleştirilirken büyük hile ve oyunlara başvurulmuştu. Şöyle ki: Sevr Antlaşması William Eagleton'un sözleriyle; "daha imzalandığı anda ölü doğmuş bir metinden başka bir şey değildi. Çünkü tarih M. Kemal tarafından farklı yazılmaktaydı" ifade edilmekteydi. Yine boşuna Amerikalı diplomat George Kennan "gelecekte yaşanacak büyük trajediler, söz konusu antlaşmalarda şeytanın eliyle yazıya dökülmüştü" dememişti.

Sevr'in gerçek manada büyük bir aldatmaca olduğunu bizler Londra'dan Atatürk'e gönderilen mektuplardan biliyoruz. İngilizler her defasında; "eğer İstanbul Boğazı ve çevresi ile Musul-Kerkük'ten vazgeçilirse, Sevr kararlarının iptal edileceğini" bu durumu gönderdikler yazılarda ifade etmişlerdi. Başka bir deyimle Sevr Türklere yapılan bir şantaj ve tehditti. "Eğer rahat durmazsanız, eğer Musul'u vermezseniz, Türkiye'yi 8'e böleriz" mesajıydı. Yoksa Kürtlere ya da Ermenilere verilen sözlerin tümü -gerçek manada- içi boş hatta aldatmacadan başka bir şey değildi. Londra ardından gerçekleştirilen Kahire Konferansı'nda ise Türklere daha ileri düzeyde sözler verildi. Bu sözlere Türkler çok ikna olmayınca Kürt kartını yeniden kullandılar, ta ki Türkleri Musul Eyaletini vermeye ikna edene kadar. Bu arada Mudanya'da Türklere güven vermeleri açısından Yunanları Türkiye'de çekmelerine ikna ettiler. Kürtleri bir koz olarak kullansalar da, çok sayıda vaatle Kürtleri devre dışı bırakacaklarının da sözünü verdiler. İşte Lozan bu sözleri yerine getiren bir antlaşmaydı. Ancak resmi olarak ise bu 5 Haziran 1926 yılında gerçekleştirilen Ankara Antlaşmasıyla sabitlendi. Ankara Antlaşmasının sonuçları İngiltere'nin somut bir şekilde Musul Eyaletini almasıyken, Türklere ise "Kürtleri istedikleri gibi katledebilirsiniz" sözü idi.

Kürt Özgürlük Hareketi bu sorunun giriftliğine rağmen bir çözüm önerisi sunmaktadır

Nitekim Şeyh Said İsyanı ardından geliştirilen Şark Islahat Planı, İzale-i-Şekavet ile Takrir-i Sükûn kanunları özü itibariyle Kürtlerin tasfiye edilmelerinin belge ve kararları iken, 5 Haziran 1926 Ankara Antlaşması ise bunu sağlayan devletlerarası belge ve antlaşmaydı. Dikkat edersek; o zaman Musul ve Kerkük'ü aldılar, Kürtleri de sattılar.

Kürt Sorunu dediğimiz ve içinden bir türlü çıkılamayan sorun işte böyle oluşturuldu. Ve halen de bu sorunun nasıl çözüleceği, bilinmezliklerle doludur.

Kürt Özgürlük Hareketi bu sorunun giriftliğine rağmen bir çözüm önerisi sunmaktadır. Büyük direnmenin ve savaşmanın ardından, artık bu sorunu bir şekilde çözmenin yollarını arıyor. Bu ise sorunun çözümüne önemli bir katkı sunuyor. Kürtler belirtildiği gibi son yüzyıl da dahil büyük direndiler, büyük kavga verdiler. Son direnişleri hariç hep kaybettiler ve kaybetmeleri ardından ise hep katliamlardan, kıyımlardan geçirildiler. Bunlar yetmedi bu kez kültürel soykırım diye adlandırdığımız özel bir rejimle yok edilme cenderesine alındılar. Varlıkları bile tartışılır hale gelen Kürtler, son direniş kükreyişleri ile bu çıkmazı bu kez aşarak varlıklarını herkese kabul ettirdiler. Tuhaf gelebilir ancak dünyanın diğer halkları kurtuluş savaşları verirken, Kürtler sağlıklı bir şekilde kurtuluş savaşları verememiş, verme durumunda da değildiler. Çünkü Kürtlerin kurtuluştan önce varlık sorunları diye bir sorunları vardı. Önce kendi varlıklarını dünyaya kabul ettirmeleri gerekiyordu ki, kurtuluşa adım atabilsinler. Bunun aslında çok geri bir durum olduğu açıktır. Ne var ki, Kürt sorunsallığı böyle derin bir sorunsallıktır. Paradokslarla, çelişkilerle tuzaklarla dolu, "mayınlanmış" bir sorunsallıktır. Bundandır ki bu sorunsallığa el atma, el atıldığında ise çözmeye kalkışma çok zor olmaktadır.

Kürt Sorunu denilen bu girift sorun artık sadece bir iki devleti ilgilendirmemektedir. Hatta sadece Kürtleri de ilgilendirmemektedir. Kürtlerle birlikte bu coğrafyada yer alan tüm halkları, doğası gereği Kürtleri sömürge statüsüne tabii tutan devletleri, bölgenin bu hale gelmesinde oluşturulan gerici cepheleri derken ve belki de en önemlisi de bu sorunu yaratan Batı Dünyası'nı ilgilendirmektedir. Batı, bu sorunu kendi sorunlarını aza indirmek için üretmiş, bunun için de bu sorunun böyle kalmasında da dayatıcı ve ısrarcı olmuştur. Şimdilerde az da olsa çözüme niyetliymiş gibi görünse de, bunun ne kadar samimi ve içten olduğu tartışmalıktır.

Şöyle ki, dünyanın hiçbir yerinde bu coğrafyada verildiği gibi bir direniş verilmemiştir. Sömürge devletlerini bu denli zorlayan direnişler de eşine ender rastlanır durumlardır. Bir halk ki-yaklaşık 25 yıldır kesintisiz ayakta- buna rağmen Batı dünyası sağırdır, kördür, laldır. Duymuyor. Görmüyor. Söylemiyor. Ve öyle görülüyor ki; lal olmaya, sağır olmaya ve kör olmaya devam edecek.

Gerçekler böyle de olsa, bu sorunun mutlaka çözüme ihtiyacı vardır. Ve çözümün çok yolları vardır. Yöntemlerde ne kadar zengin olunursa çözümde de o denli zengin olunabilir. En zengin olan yol ise belki de en zor olanıdır. En zengin

olanı, gerçek manada bir barışı sağlayarak özgürlüğe ulaşılacak olan yoldur.
Barışa giden yol her zaman çetrefillidir. Bin yıllardır insanoğlu barıştan ziyade savaşla uğraşır hale getirilmiştir. Komünal yaşama karşı saldırıya geçerek egemenliği eline geçiren eril zihniyet, toplumları ortakçı yaşamdan uzaklaştırarak aşırı bencil bir yaşam geleneği yaratmıştır. Bu ise çatışkının esas olduğu bir zihniyet yapısını doğurmuştur. Doğru olan uyum iken uyum oportünistlik olarak ele alınmış, uyumsuzluk yani çatışkı ve savaş ise sanki tek olması gerekenmiş gibi puan toplamıştır. Başka bir deyimle güç her şey olmuştur. Gücü elinde bulunduran iktidar olmuş, iktidarı elinde bulunduran ise kendini hükmettirerek düşündüğünü kendi çıkarları temelinde uygulatmıştır ya da uygulatmaya çalışmıştır. Yukarıda dile getirdiğimiz mevcut durum esasen bir sapmayı ifade ediyor. Ama bu sapma, bir doğru olarak hatta tek geçerli yöntem olarak bugün benimsenir olmuştur.
Kürt özgürlük mücadelesi bu sapmayı düzeltmek için uzun yıllardır en sert saldırılara göğüs germeyi göze almıştır. Bu uğurda en seçkin Kürt evlatlarını uyumun yaratılmasının bedeli olarak kaybetmiştir. En zor olan yaşama dağların doruklarında yıllardır tahammül etmektedir. Adeta canını dişine takarak bir yaşam direnci göstererek sapma olanı düzeltmeye çabalamaktadır.
Sapılmışlığı düzeltmek dediğimiz gibi ciddi bedel ödemeyi gerektirir. Ve bunun bedeli çok ağır da olsa verilerek sapmanın nerede başladığı herkese gösterilmiştir. Varılması gereken yere ağırlıklı olarak varılmıştır. Ve doğru olanın ne olması gerektiğini de herkese göstermiştir. O nedenle de Kürt'ün silaha sarılma gerekçesi geçmişte de siyasaldı bugün de siyasaldır. Silah bir siyasal araç olarak rolünü yeterince oynamıştır. Ancak bugün silahın yani şiddetin yapacağı çok az şey vardır. Zorunlu olmadıkça silaha başvurulmayacağı da açığa çıkmıştır. Çünkü TC'nin tüm baskı, ezme, yok etme girişimleri hep fiyaskoyla sonuçlanmıştır. Kürdistan coğrafyasında Kürt'ün silaha sarılmış olanını alt etmek artık mümkün değildir. Bugün PKK'dir, yarın ismi başka da olabilir. Yani bu başka bir güçte olsa biraz doğru gerillacılık yaparsa yine böyle olacaktır. Kürdistan coğrafyasında bu bağlamda her türlü gerilla çalışması yenilmezdir. Bu altın değerinde sonuca ulaşılmışsa yapılması gereken hızla uyumu yaratacak olan adımların atılmasına geçmektir. Uyum için ne kadar bedel gerekiyorsa o bedelde verilmelidir.
Kürtler uyumu yaratabilmek için tek taraflı olarak sayısızca çatışkıyı durdurmuştur. Çatışmasızlık kararı alarak silahları pasif konuma getirmiştir. Ve silahların çok devreye girmemesi için de zamanında sürekli olarak çağrı üzerine çağrı yapmaktan da geri durmamıştır. "Türk ordusu kışlalarında çıkmadıkça silahlar konuşmayacaktır, Türk ordusu gerillaya saldırmadıkça gerilla saldırmayacaktır" demiştir.
Bugün Türkiye'de uyumu yaratmak için her türden imkanın olduğunu söylemek zordur. Çok değerli aydınlar görüş sunuyorlar. Yol gösteriyorlar. Kimisi Kürt tarafını da eleştiriyor, belki kimisi haklıdır da. Kimisi haksız da olabilir. Yeter ki uyumu yaratacak beyin çalışması yapılsın. Tarihi fırsatlara denk bir çalışma içerisinde olmak insanım diyen herkesin görevi olmalıdır. Kaldı ki böylesine süreçleri aşmak için hazır reçeteler yoktur. Çok sayıda düşünce, öneri, görüş her zaman olacaktır. Bazıları ayrıksı da olabilir. Benimsenmeyebilir de. Ancak her konuyu enine boyuna tartışmaya açık olmak böylesine zorlu süreçleri aşmaya destek sunacaktır.
Dünyanın birçok yerinde birçok halkın devrimci direnişine tanıklık etmişizdir. Kimisi uzun sürmüş, kimisi kısa sürmüş. Kimisi silahlı direnişle sonuca ulaşmış, kimisi alt edilmiş. Kimisi ise ne mücadelelerini başarıya götürmüş; ancak ne de ezilmiştir. Pata diyebileceğimiz bir durumu yaşamışlardır. Bu aynı zamanda sürgit bir direniş ya da savaş demek olduğu için, farklı arayışlar içerisine girilmiştir. Yine savaşın uzaması herkese-devletlerarası güçlere de dahil-zarar vermiştir. Ve tabii duyarlı uluslararası kamuoyunun sesini yükseltmesiyle birlikte, birçok mekanizma harekete geçmiştir. Barış Süreci denilen yollar böyle adım adım örülmeye başlanmıştır.
Direnenlerle ezenler arasında bu bağlamda en çarpıcı buluşmanın Güney Afrika'da yaşandığını söylememiz yanlış olmayacaktır. Güney Afrika derken doğası gereği Nelson Mandela'yı anmamız gerekiyor. Doğu Timor'da ise önemli isim, daha sonra Timor'un Devlet Başkanı olan Xanana Gusmao'dur. Daha yakinen bilinen örnek ise İRA'dır. İRA'nın siyasal kanadı olarak birçok kez ifade edilen Sinn Fein Partisi'nin Lideri ise Gerry Adams idi. Biraz geriye doğru gidildiğinde FKÖ'nün liderliğini yapan Yaser Arafat'ı anmak gerekecektir. Daha güncel olan bir örnek ise Kolombiya'da yaşananlardır. Zamanında Kolombiya devlet başkanı olan Pastrana, daha görevini resmen devralmadan önce Kolombiya Devrimci Silahlı Güçler (FARC) lideri Marulanda'yla gö-

rüşerek işe başlamıştır. Şimdilerde ise FARC ile ileri düzeyde görüşmeler yapılmaktadır.
Daha örnekleri sıralayabiliriz. Endonezya'da Özgür Açe Hareket -Açe gerillalarının hem direnişleri hem de çözüm arayışları sonuç itibariyle başarıya ulaşmıştır. Guatemala'da ise Guatemala Ulusal Devrimci Birliği-URNG ile devletin, yıllar süren görüşmelerden sonra barışa ulaşması ayrıca –ülkenin coğrafik durumu gözetildiğinde- örnek gösterilmesi gereken bir çözüm modelidir. Guatemala'da ilk soykırım davasını açmış olan avukat La Rue, bu durumu; "Devlet, askeri olarak savaşı kazanıyor ama politik olarak kazanamıyordu. Hem ülke içinde hem de ülke dışında desteğini yitirmişti, izole edilmişti. Bu durum hem ekonomiyi hem de uluslararası ilişkileri etkiliyordu. Ayrıca askeri olarak yense de gerillaları bitiremiyordu. Gerillalar yıllarca savaşmaya hazırdı. Böyle bir durumda savaşın sonu olmadığını gördüler" demişti. Orta Amerika demişken, Nikaragua ve El Salvador'u da örnek vermek gerekiyor. Özelde de El Salvador'da FMLN'nin 90'lardan sonra El Salvador devletiyle başlayan görüşmeleri aradan yıllar geçtikten sonra barış ve başarıyla sonuçlanmıştır.

Müzakere, tarafların gönüllü olarak katıldığı bir süreçtir ve başarılı olması için gerçek bir çaba gerektirir"

İspanya'da ise BASK'ların ETA'sı farklı farklı görüşmelerle BASK sorununu çözmeye çalışması halen devam etmektedir. Zapatistaları da anmamız önemlidir. Meksika'da sorunsalın ne olduğunu birçok renkli eylem ve ifadeyle dünya kamuoyuna götürerek belli bir duyarlılık yaratabildiler.
Yukarıdakilerinden farklı olarak ise Sri Lanka örneği verilebilir. Yıllarca görkemli bir direniş sergileyen Tamil Elam Özgürlük Kaplanları (LTTE) müzakere sürecine geçmeleri ardından, birçok hile ile yüz yüze kalarak-bu hilelerin uygulanmasında devletlerarası güçlerin çok büyük bir rolü olduğunu unutmayalım- 2009 yılında neredeyse binlere varan gerillanın katledilmesiyle neredeyse tam bir hezimete uğratılmışlardır. Yüz binlerce sivilin katledilişi, binlercesinin halen kayıp oluşu ayrı bir trajedidir. Öyle ki bugünlerde baskıcı birçok rejim için Sri Lanka modeli ezip yok etmeler için seçkin bir örnek olarak ele alınarak değerlendirilmektedir. Sri Lanka'daki kırıma yol açanların: "eline silah alan kanlı bir örgüt ile ancak anlayacağı dilde konuşulabileceği" sözleri ile böyle düşünenlere büyük umut aşıladıklarını ise ekleyelim.
Yukarıda çokça örnek dile getirilmiştir. Kimisi başarıyla sonuçlanmış, kimisinin çözümü halen ortada durmakta, kimisi de tamamen bir tasfiyeyi yaşamıştır.
Bu örnekler ışığında Kürt Sorunu'nun çözümüne eğilmek yerinde olabilir. Her ülkenin elbette kendi koşulları farklıdır. Nitekim çözüm yolları da farklı olmuştur. Kimisi çok sert, kimisi çok uzun, kimisi çok kısa, kimisi çok yumuşak, kimisi soykırım, kimisi büyük bir hoşgörü derken çok farklı ve zengin yol ve yöntemlerle sorunlar çözülmeye çalışılmıştır.
Müzakereyi dar anlamda: "Bir konuyla ilgili görüşme, danışma" olarak tanımlamak mümkündür. Ancak daha geniş olarak ise Müzakereyi: "Birbirinden birtakım şeyler elde etmek isteyen kişilerin, kurumların, hareketlerin, devletlerin, diğer tarafı ikna etmek ve etkilemek suretiyle, kendi istekleri gibi düşünmelerini ve taleplerini kabul etmelerini sağlamaya odaklanarak bilgi ve hüner sergiledikleri bir iletişim ve karar verme süreci diye tanımlayabiliriz. Müzakere bütün alternatif uyuşmazlıkların çözüm yollarının temelini oluşturur. Müzakerelere katılan hakem, arabulucu ya da tarafsız ön değerlendirmeci çözüm yolunun niteliğini belirler... Müzakere edebilmek için en az iki taraf gerekir. Müzakerenin tarafları gerçek ve tüzel kişiler, gruplar, devletler olabilir. Müzakerenin esaslı unsurları ise diğer tarafı etkilemek ve ikna etmektir. Bunun için bilinçli ya da bilinçsiz duygusal veya hesaplanmış birçok iletişim yöntemi kullanılır. Tarafların birbirlerini etkileyen menfaatleri ve ihtiyaçları vardır. Tarafların menfaat ve ihtiyaçlarının kesişmesinin yarattığı sorunları çözüme kavuşturmak için müzakere etmeye ihtiyaçları vardır. Müzakere karşılıklı etkileşim ve bilgi alışverişi nedeniyle, dinamik bir süreçtir. Müzakere tarafları, ikna çabalarının sonunda kendi isteklerine en yakın uzlaşmaya varmayı amaçlarlar. Müzakere, tarafların gönüllü olarak katıldığı bir süreçtir ve başarılı olması için gerçek bir çaba gerektirir."
Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan müzakerelerin Kürtler için nasıl ele alınacağını ya da nasıl olması gerektiğini şöyle formüle etmektedir:

"Türkiye'nin demokratikleşme sürecine girmesi ile Kürt Sorunu'ndaki demokratik çözüm bir madalyonun iki yüzü gibidir. Bir yüz diğerisiz olmaz. Çözümün Türkiye üzerindeki boyutlarını biraz somutlaştırmaya çalışırsak daha aydınlatıcı olacaktır. Her şeyden önce yukarıda kısaca değinilen ve tekrar edilen ilkesel yaklaşım göz ardı edilemez. İlkesi ve sistemi olmayan çözümler hem anlaşılır olmaz, hem de günübirlik pansuman tedavisinden öteye sonuç vermez. Düşünülen çözüm, Batı kapitalist hegemonik sistemi ister dağılsın ister devam etsin, tüm bu yapısal dönem boyunca uygulanması ve yaşanması savunulan bir çözüm olasılığıdır.
Birinci husus, demek ki Batı uygarlığı süresince, hatta onu aşmaya açık bir çözüm önerilmektedir.
İkinci husus, kapitalist modernite unsurlarının Türkiye Cumhuriyeti'ndeki yapısallıkları, kurumsallıkları ve arkalarındaki ideolojik tekelcilik ne olursa olsun, demokratik ulusal toplumun varlığını, dolayısıyla çözüm şansının mevcudiyetini ve meşruiyetini kabul etmektedir. Burada düşünülen demokratik çözüm unsurları ne kapitalist modernite unsurlarının (ulus-devletçiliğin, kapitalizmin ve endüstriyalizmin) devrimle tasfiyesini önermekte ne de bu unsurların askeri güç politikası tarafından imhası ve asimilasyonunu kabul etmektedir. Birbirlerinin meşruiyetini tanıyan iki ana varlığın, entite'nin barış içinde bir arada yaşamasını ve çatışmalı olmayan yarışını esas almakta, bunu önermektedir.
Üçüncü husus, ilk iki hususla bağlantılı olarak, demokratik siyaset kurumunun vazgeçilmezliğini önermektedir. Ortaya çıkacak bütün sorunlarla halen var olan sorunların çözüm zemini demokratik siyasettir. Demokratik siyasete demokratik müzakereler ve diplomasiler de dâhildir. Demokratik siyasetin işlemesi için var olan tüm engellerin kaldırılması gereğini de içerir. Kapsamlı düşünce özgürlüğü, demokratik yapılı parti, sendika, kooperatif ve her türlü sivil toplumun varlığı ancak mevcut engellerin aşılmasıyla mümkündür. Seçimlerde baraj sisteminin ya çok düşürülmesi ya da hepten kaldırılması demokratik siyasetin vazgeçilmez bir gereği durumundadır.
Dördüncü husus, her iki temel entitenin, varlığın öz savunma hakkının gereğini karşılayan sistemler geliştirilmek durumundadır."
Yine başka bir yerde ise sözlerine şöyle devam etmektedir: "Toplumsal sorunlarda önerilen her çözüm modeli pratik değer ifade etmedikçe zihin jimnastiği olmaktan öteye gitmez. Şüphesiz pratik adımlar da düşünceyle ilgilidir, yürüyen düşüncedir. Yine de başarılı çözümlemelerin değeri ancak pratikle yanıt bulabilir.
Anlamlı diyaloglara her zaman öncelik verilmesi gerektiğine inanırım. Ama diyalog adına kendini kandırmanın da felaket getirdiğini bilirim. Tarafların müzakere pozisyonunu hiç küçümsememek gerekir. En küçük bir müzakere zemini, en gelişkin ve başarılı geçen güç eylemlerinden daha değerlidir…
Savaşın tarafları arasında planlar yok değildir. Eylem planları, üzerinde en çok durulan ve yapılan çalışmalardır. Kendi deneyimlerimden bu çalışmaların varlığını çok iyi bilmekteyim. Tek taraflı eylem planları iştiyakla yapılır. Zor olanı, tarafları buluşturacak eylem planları geliştirmektir. Karşılıklı empati olmadan bu tür planlar geliştirilemez."
Kürtler kendi cephesinde sorunu çözüme yatırmaya çalışırken elbette çok yönlü düşünmeyi esas almaktadır.

Temel sorunlar olarak:
A-Geleneksel İnkârcı ve İmhacı Çözüm Modeli: Bunlar TC devletinin yüz yıldır Kürtlere uyguladığı ve bu uygulamalar ile de sonuç alabileceğini düşündüğü yöntemdir. Bu çözüm yöntemi daha çok dar bir çevrenin kendi ekonomik ve siyasal çıkarları için Türkiye toplumunun büyük bir kesimini kendi çıkarlarına angaje ve ajite ederek etkilemeye çalıştıkları yöntemdir. Ne var ki; bu yol uzun yıllar denenmiş ancak hiçbir sonuç elde edememiştir. Belki bir kesim kendi Kürd'ünü yanına alabilir, ancak önemli bir sayıda Kürd'ü ise karşısına alacağı için bu yolun yol olmadığı kendiliğinden anlaşılırdır. Son zamanlarda yeniden içine girilen yol ya da yöntem budur.

B- Federalist, Milliyetçi Çözüm Modeli: Birçok halkın içerisinde geliştirildiği gibi Kürtler içerisinde de milliyetçi eğilimlerle sonuç almak isteyen çözümler elbette vardır. Ve bunlar anlaşılırdır da. Yine bir çözüm modeli de Federal çözüm modelidir. Her iki modelin de uzun vadede yaratacağı sorunlar olacaktır. Örneğin milliyetçi çözüm modeli, hep birileri tarafından kullanılmaya açık olmayı ifade ettiği için geleceği tehlikelidir. Yine Federal yapılar bir çözüm modeli olarak ortaya çıksa da dört sömürge devleti bu hususta ikna etmek çok güçtür. Bu bağlamda bu modelin de uygulanması zor görülmektedir. Kaldı ki federal yapıların da devlet modelleri gibi

iktidarcı yapılar olması, halklara ne getirecekleri de tartışılır oldukları kadar, "Küçük Kürdistan" modelleri hep birileri tarafından birilerine karşı kullanılmak için açık yapılar olduklarından, Kürt halkı için bir çözüm modeli olamaz.

C-Demokratik Çözüm Modeli: Yukarıda dile gelen iki çözüm modeli, özelde de Kürtler için esas olmakla beraber ancak genel anlamda da bölgeye faturası ağır olmuştur. Özelde de son kırk yıllık mücadele hem TC'nin hem de ilkel milliyetçi yapıların yapmak isteyeceklerinin gerçekleştirilemeyeceğini birçok kez göstermiştir. Özgürlük Hareketinin çözüm modeli, toplumsal yaklaşımı, halkların kardeşliği, demokratik özerklik, demokratik konfederal çözüm modeli neredeyse tek seçenek olarak ortaya çıkmaktadır. Yukarıda ifadeye kavuşturulduğu gibi ezme, bitirme, yok etme yaygınca kullanılan deyimle: "inkâr-imha" siyaseti denenmiş, ancak bir çözüm sağlanamamıştır. Tam tersine bu çözüm modeli hem Türkiye'ye, halklarına zarar vermiş hem de Kürtlere büyük zarar vermiştir. Kürtler büyük zarar görmüş olsalar da, bu gerçekliği bilerek büyük direnişleriyle bugüne daha da büyüyerek gelmişlerdir.

İkinci çözüm modeli ise bugün Güney'de denenmektedir. Ancak en küçük bir saldırı karşısında her an dağılabilecek kırılgan bir model olarak durmaktadır. İlkel milliyetçiliklerin ise gelecek vaat etmediklerini, ortaya çıkan sayısız örnekten biliyoruz.

Tek çözüm olarak geriye Demokratik Çözüm Modeli kalmaktadır. Bu modelin çok büyük avantajları olsa da, eğer karşı taraf köklü militarist, milliyetçi, dinci zihin yapılarını değişime ve dönüşüme uğratmazsa, bu çözüm modelinin pratikleştirilmesi de çok zor olmaktadır. Hele buna bir de bu sorunsalı yaratan devletlerarası güçlerin sessizliği, görmezden gelmeleri, vurdumduymazlıkları da eklenince, bu modeli de sürdürmek zor olacaktır.

Demokratik Çözüm Modeli en kansız olan çözüm modelidir. Aklın yolu birdir denilir. Aklın yolu ise bu tür yaratılmış olan sorunların yeniden rayına konulabileceğini bize göstermektedir. Eğer toplumsal sorunlar insan eliyle inşa edilmiş iseler-ki öyledir- o zaman bu yanlış inşaların yeniden insan eliyle değiştirilebileceği anlaşılırdır. Doğası gereği bu çözüm modeline yüklenmek gerekir. Yukarıda onca örneği bunun için vermiştik. Ne var ki, müzakere kavramında da görüldüğü gibi bir sorunun müzakere edilebilmesi için en az iki tarafın varlığı zorunludur. Tek taraflı çözümler zaten çözüm olmadıkları için müzakere süreçleri öne çıkmıştır.

Abdullah Öcalan 1993 yılından bu yana büyük bir çaba ile Kürt Sorunu'nu müzakere aşamasına taşırmak için uğraşmıştır. Bunun için çok sayıda tek Taraflı Ateşkesler ilan etmiştir. Öyle ki kimi zaman, yaşanan onca sıkıntıya rağmen bu durumu sağlamak için ısrarcı olmuştur. Yer yer büyük kopuşların olabileceğini bilerek de olsa bu çizgide ısrar etmiştir. En son olarak ise 2013 yılında Amed Newroz konuşmasıyla Demokratik Siyasetin önünün açılması için çağrıda bulunmuştur. Nitekim iki yıl boyunca çeşitli görüşmelerle 28 Şubat 2015 yılında -Dolmabahçe'de devletin, hükümetin ve de HDP'lilerin hazır bulunduğu bir ortamda -Müzakerelerde ele alınacak konular madde madde sıralanarak ilan edilmiş ve bu karşılaşmaya birçok çevre, -özelde de hükümet çevreleri -zamanında müzakerenin başlaması olarak ele almışlardı.

Demokratik Çözüm Modeli en kansız olan çözüm modelidir. Aklın yolu birdir denilir

Ortaya çıktı ki, TC devleti adına görüşmelere katılan AKP yetkilileri-özelde de Erdoğan-yapılan ve gerçekleştirilen onca görüşmenin, buluşmanın, tartışmaların amacı Özgürlük Hareketi ile sorunları çözmek değil, Özgürlük Hareketini tasfiye ederek, yüz yıldır yok sayılan Kürtleri yeniden yüz yıl daha yok saymakmış. Erdoğan ve çevresinin beklentileri istedikleri gibi gelişmeyince önce masa devrilmiş, sonra görüşmeler yok sayılmış, verilen onca söz söylenmemiş sayılmış, demokratikleşme projeleri iptal edilmiştir. 7 Haziran 2015 yılında yapılan seçimlerle Halkların Kardeşliği bu bağlamda Demokratik Çözüm Modeli başarı elde edince de bu yok saymalar, iptal etmeler daha da ileriye taşınarak 24 Temmuz 2015 günü büyük bir kapsamlı, komple saldırıya dönüşerek, yüz yıllık tarihinin de tüm inkâr ve imha birikimlerini de değerlendirerek Topyekûn bir saldırı konsepti devreye konularak yeni bir süreç başlamıştır.

Çok önceleri Abdullah Öcalan, tarihi

öngörüsüyle farklı çözüm alternatiflerini şöyle ifadeye kavuşturmuştu:
"Günümüzde KCK çözümü bir yol ağzındadır:
Ya sorunların barış ve demokratik siyaset yoluyla çözümü demokratik anayasa yöntemiyle gerçekleştirilecektir. Bu durumda ilgili ulus-devletler sadece inkâr ve imha politikalarından vazgeçmekle kalmayacaklar, sorunun gerçekçi tanımını kabul edip çözümünü evrensel demokratik anayasada arayacaklar, demokratik anayasanın hem içeriğini hem de yöntemini muhataplarıyla paylaşacaklardır. Ülkelerin hem devlet hem de ulus olarak bütünlüğünü mümkün kılan bu çözüm radikal demokratik dönüşümleri gerektirmektedir.
Ya da eğer öncelikle arzu edilen bu yol ısrarla engellenirse, geriye KCK'nin tek taraflı ve devrimci tarzda kendi demokratik otoritesini inşa etme ve savunma yolu kalacaktır. Bu yolda başarıyla yürümenin birçok unsuru mevcuttur. Otuz yılı aşkın bir tecrübeye sahip olan PKK'nin ideolojik ve politik kılavuzluğu, halkın devrimci savaşımla denenmiş güçlü desteği, öz savunmayı her alanda yapabilecek askeri gücü, geniş iç ve dış ilişki ağları KCK'nin demokratik ulusu inşa etmesine, yönetmesine ve korumasına imkân vermektedir. Bu yol bir daha eskiden yaşanan tıkanmaya uğramayacaktır. Devlet ulusçuluğunu değil demokratik ulusu hedeflediğinden, her zaman çözüm ve barış yanlısı, ulus-devlet güçleriyle diyalog ve müzakereye açık olduğu gibi, bunda başarılı olmazsa kendi asli yolunda özgüçleriyle demokratik ulusu başarıyla inşa etmeyi sürdürecek, yönetmesini ve korumasını bilecektir."
Sonuç itibariyle; çözümün devlet ile mi yoksa devletsiz mi olacağı, TC devletine bağlıdır. "Devlet ile mi, devlete rağmen çözüm mü?" durumu da TC devletine bağlıdır. Bu bağlamda, çözümün anahtarı, seçilecek dilden sorumlu olan devlet olacaktır. Nedeni açıktır; Kürt tarafı büyük bir inatla, sabırla Kürt sorununu barışçıl yol ve yöntemlerle çözmek için büyük özverilerde bulunmuştur ve halen de bulunmaktadır. Onca eleştiriye rağmen bu yolu pratikleştirmek için ısrar etmiştir. Hiçbir gücün yapmadığı kadar Tek Taraflı Ateşkesler ilan etmiştir. Silahlı güçlerini kuzeyden iki kez çekmiştir. Üç barış grubunu-iyi niyetlerini göstermek için-göndermiştir. Birçok kez esir askerleri, polisleri hiç bir şey talep etmeden bırakılmıştır. Bazı durumlar için özür dilenmiş hatta geçmişte yaşanmış eksik ve yanlış yaklaşımlar için Hakikat ve Uzlaşma Komisyonları oluşturmak için çalışmalar yürütmüştür.
Özcesi, demokratik siyasetin savaşa galebe çalması için ne gerekmiş ise yapılmıştır. Hatta yer yer o kadar pozitif adımlar atılmıştır ki, dostları bile Özgürlük Hareketine karşı eleştiri geliştirmişlerdir.
Tüm bunlara rağmen en son görüldüğü gibi TC'nin Cumhurbaşkanı olan Erdoğan; olumlu cevap verme yerine, tamamen tanklarla-toplarla Kürdistan şehirlerini yakma-yıkma ile cevap vererek, topyekûn savaş ilan etmişlerdir.
Bu durumda Kürtlere kalan ise kendi yollarını çizmedir. Çünkü onlara başka bir yol bırakılmamıştır. Kendi yollarını ise Kürtler, toplumlarını daha önce sıkça dile getirilen tüm boyutlarda örgütleyerek çizeceklerdir. Kendi; ekonomik, eğitim, kültürel, basın, diplomasi, öz savunma, sosyal, hukuk, kadın, komünal yaşam ve demokratik özerklik sistemlerini oluşturur. Devletçi bir yapıya benzemeden, devletin dışında ancak toplumu tüm hücrelerine kadar, halkı Meclisler tarzında örgütlemek. Zihin dünyasını oluşturmak için Akademiler inşa ederek, -halkın kendi yaşamını, başkalarına bağlı ve muhtaç olmamak için- komünlerini oluşturarak ve tabi bir de ekonomik modellerini adım adım kooperatiflerle örerek Kürt Toplumunu tümden örgütleyerek kendi cevabını vermesini bileceklerdir.
Son tahlilde, varlık özgürlükle tanımlanıyor. Özgürlüğü olmayanın da varlığı tartışmalıktır. Tartışmalık değilse bile kölece bir yaşamın da ne kadar bir yaşam olduğu ayrıca değerlendirilebilir.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Kapitalist Modernite Kıskacında Kürt Varlığının İnkârı

Nesrin Akgül

"Kan, işkence ve kurban etme (yani acı) hafıza geliştirmenin en etkin aracıdır. Acı vasıtasıyla kazanılan bilme türü insanın nedenselliğini anlayarak, öngörüde bulunarak, olumsallık ve zorunluluğu birbirinden ayırarak söz verme yetisi kazandıran bilgidir."

F. Nietzsche

Toplumsal gerçeklikler de hafızanın kendini en şen, en coşkun ve en kalıcı özgürlük değerinde yarattığı, birikim değerinde oluşturduğu zaman bilgelik zamanı olarak da bugüne kadar akmayı başaran Neolitik Çağdir. Bu tarihten sonra yaşanan gerçeklikler toplumsal hafızada acı, gözyaşı trajediler silsilesinde yer edinmiş, toplumsal vicdanın da buna karşı direnişi ile anlamını kazanmaya çalışmıştır. Kürt toplumunun da yaşadığı gerçeklik kendi hafızasında; bir yanıyla binlerce yıllık insanlık miraslarının anısını, öte yanındaysa varlığında taşıdığı öz birikimlerin acımasız saldırılarla yaralanması, acının kangrenleşmesinin yakıcı anılarını, bilmelerini taşımaktadır. Binlerce yıllık öz gücüyle insanlığa analık etmiş Kürt halkının toplamında yaşadıkları doğru okunursa, okuyucuya verilen tarihsel mesajın "anlatılan senin hikâyendir" olduğu görülecektir. O hikâye büyük direnişlerin, kadının en mutlu, şen özgür zamanlarının ahlakın ve politikanın "soy kütüğünün" en acımasız saldırıların, kahramanlık destanlarının, binlerce yıllık yalnızlaştırılmış insanlığın yeniden dirilişinin hikâyesidir. O hikâye Leviathan heyulasının kapitalist modernite ile daha da büyümesi ile beraber, adeta binlerce yıllık uyutulmuş, ertelenmiş vahşetini uyandırarak Kürtlere de tufanını salarken ulus-devlet tufanı ile bir halk kendisinin yabancısı, kendi ülkesinin sürgünü, mivani olmuş; "en iyisi ölü halidir", hatta ölüsüne dahi ölümün kendisi az görülerek büyük bir soykırımın cenderesine alınmıştır. O nedenle özelde kapitalist modernite çağının dişlileri ile Kürt toplumun soykırım tarihini anlamak kulakların duymadığı, gözlerin kapandığı zamanlarda yaşanan gerçeklerle, sadece Kürtlerin değil o halk şahsında bedenleşen özgürlük hakikatinin yaşadığı acılarla kendi insanlıklarının da yaralandığını görecekler. Bu hikâyenin okuyucusu olmak önemlidir.

Kürtlerde Varlık Sorununu Yaratan Ana Kavşak

Toplumsal gerçeklikler, insanın kendini yaratma akışında zamana oluşum gücü kazandıran, varlığın da kendini özgürlük sorunu kapsamında tanımlamaya angaje olduğu, tarihin bu diyalektik içinde zaman-mekân bütünselliği ile varlık-hiçlik ikilemindeki mücadelesinde toplumsal doğanın kendini bilme yaratma ve sürdürme hallerindeki hakikatlerine tanımlar. Toplumsallıktaki hakikatlerin yaşam diyalektiği, iyi güzel ve doğru olanın arayışı doğrultusunda karakter kazanır ve toplumsal varlıklar bu esaslarda kesintisiz olarak oluşum mücadelesini verdikçe özgürlük momenti yükselişe geçiyor. Politik-ahlaki toplum orijini olarak Neolitik Çağ, özgürlük diyalektiğinin en coşkunca akış kazandığı zamanın kendisi olmuştur. Toplumsal problem olgusu ise zihniyetin hegemonik tekelci yapılarca tekelleştirilmesi ile at başı oluşarak toplumun kendisini inşa ettiği her alanda nüfuzlaşmasını sağlayan merkezi uygarlıkların büyümesiyle orantılı olarak ortaya çıkmıştır. Artık toplumların özgürlük problemi var olan özgürlük düzeyini büyütmeden öte, varlığını dahi her anlamda koruyamaması, yaşatamaması olarak ortaya çıkmıştır. Kendini yaratmayı başarmış bir hakikat hem yok sayılmakta, hem de kendini sürdürülemez kılınıp kadükleştirilmek istenmektedir. Toplumsal sorunları ortaya çıkaran tekelci-hegemonik yapının doğru tanımlanması, toplumsal doğada yarattığı etkileri doğru tanımlamak kadar, özelde uygarlığın doğuş yaptığı topraklarda o toprağın insanı olan halkları ve bunlara karşı yürütülen anti-toplumcu yapıların savaşlarını izana kavuşturmak önemlidir. Binlerce yıllık bir sürece yayılan bu süreçleri değişim-dönüşümün tepe noktasına ulaştığı kaos aralıklarının derinleştiği,

esas kırılma noktasını oluşturan eşik zamanlardan ele almak; bu tarihsel süreçleri, esas karakteristik toplumların varlık mücadelelerinden, belirleyici süreçleri tasnifleyerek düze çıkarmak, toplumsal zamanda yaşananları da özetleyecek güçte olacaktır. Kürt toplumu Ortadoğu coğrafyasındaki yaşanmışlıklarıyla öylesine güçlü bir gerçeğin taşıyıcısı olmuşlardır ki bugünden kendini sürdürmekteki başarılarıyla geçmişi de aydınlatmaktadırlar. Bu potansiyelleriyle Ortadoğu kördüğümünde hem sorunun merkezine yerleştirilmiş, hem de çözümün de başat gücü olmuşlardır. Bu minvalde projektör tutulması gereken belirleyici süreçlerden biri de Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecidir. Yine kapitalist modernitenin Ortadoğu'ya müdahalesini gerçekleştirdiği son 200 yıllık süreç olmaktadır. Kürt halkı kapitalist modernitenin Ortadoğu'ya ulus-devlet ayağı ile kendini projelendirerek müdahale ettiği andan itibaren yaşadığı soykırımlarla varlık sorunu yaşadı.

Kürtler iktidar ve devlet sistemleri peşinde pek koşmamıştır. Tarihsel ve toplumsal koşullar bu yönde çıkarlarına uygun gelmemiştir

Kürdistan tarihinde kapitalist modernitenin hegemonik işgali ile estirilen tufan, bu toprakları anayurt bellemiş, teritoryal toplulukların da soykırım sürecinden geçmesine sebep olmuştur. Kapitalist modernite ile beraber yükselişe geçen Avrupa uygarlığı köklü bir kültürel geleneğe sahip Ortadoğu uygarlığına hegemonik müdahalesini yapmak için elindeki ulus-devlet modelinin "böl-yönet" silahını kullanarak etkili olmayı hedeflemiştir. Kültürel toplum olma gücüne sahip Kürtler de bu nedenle öncelikli hedefler içinde yer almıştır. Ulus-devlet ile bina edilen belalar halklar, mezhepler ve farklılıkların karşıtlığına dayalı çatışmaya ve savaşlara neden olmuştur. Kürt toplumunun tarihsel varlık özelliğine bağlı olarak devletleşmemiş toplum yapısıyla ulus-devlet gömleğini giymemişse de, zorla tabi kılındığı ulus-devletlerin deli gömleği içine sığdırılmaya çalışılarak en ciddi yabancılaşma sorunları ile karşı karşıya kalmıştır. Kürtler edindikleri toplumsal dokusu ile kendi varlıklarını bir başka halkın varlığı üzerinde kurulacak hegemonya ile değil, ittifaka dayalı birliklerle korumuştur. Hititlerde, Urartularda, Med-Pers konfederasyonlarında ve sonrasında yaşananlar bu gerçeğin aynası olmuştur. Aynı özellik Kürt-Türk ilişkilerinde, ittifaklarında da kendini sürdürmüştür. Kültürel kimliğinin orjinalitesinde birlikte yaşam özelliği vardır. Doğal toplum geleneğini derinden yaşamaları, merkezi devlet otoritelerine karşı sürekli mücadele içinde olup direnmeleri, varlığını sürdürme ve korumayı sağlatan kültürel gücü ve örgütlenme formları kadar, doğal toplumun temel ilkesi olan "birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için" özelliğinin başka toplumlarla da birlikte yaşam özelliğine dönüşmesi bu tarihsel-toplumsal karakterde belirleyici olmuştur. Abdullah Öcalan, Türk-Kürt ilişkilerini de tanımlarken şöyle dile getirmektedir: "İki toplumun yoğunlaştığı coğrafyalar arasında tarih boyunca sıkı jeo-politik ve jeo-stratejik yaklaşımlarıyla belirleyen yoğun kültürel alışverişler yaşanmaktadır. Günceli, şimdiyi de belirleyen bu ilişkiler ancak bütünsel bir yaklaşımla doğru çözümlenebilir. İktidar ve devlet sorunuyla daha çok karşılaşan Kürt hiyerarşik üst tabakası, tarih boyunca ağırlıklı olarak kaderini nispi bir özerklik temelinde, hep kendisinden daha güçlü iktidarlara ve devletlere bağlamıştır. Kürtler iktidar ve devlet sistemleri peşinde pek koşmamıştır. Tarihsel ve toplumsal koşullar bu yönde çıkarlarına uygun gelmemiştir. Türklerle geçen yaklaşık bin yıllık tarihi de bu temelde değerlendirilmiştir." Bu tarihsel gerçekliği ele alırken özgürlük hareketinin neden ulus-devlet modelini tercih etmediğini de temel çözüm ilkesini demokratik ulus modelinin esas alınmasıyla gerçekleşebileceğini serimlemektedir.

Konumuz bağlamında Kürt halkının Ortadoğu özgülünde, aslında küresel bir boyut kazanmış olan varlık sorununu, bu sorununun kendini hangi yapılarda var ettiğini, özelde de kapitalist modernitenin hegemonik müdahalesi ile yaşadığı özgürleşme sorunsalı ekseninde ele alabilmektir. Son 200 yıllık süreç içerisinde Yahudi ideolojisi ve Türkiye cumhuriyetinin kurgulanışı ekseninde ele almak, gerçeğin "ben buyum" diye kendini kalın hatlarda tarihe yazdığı süreci okumaya ışık tutacaktır.

Yahudilerin TC'nin İnşasındaki Rolleri

Yahudi toplumu Ortadoğu'nun kadim halklarından biri olmakla beraber, farklı zaman-mekânlarda uzun süreye yayarak tekerrür ettirmiş di-

asporayı yaşamaları sonucunda da kendilerini dünyaya yaymış bir toplum özelliğini taşırlar. Öcalan'ın da dediği gibi Yahudiler; "Ortadoğu kökenli olan ama tüm dünyayı birinci derecede ilgilendiren, etkileyen temel bir kültür kaynağı olarak değerlendirilmelidir." Yahudi toplumunun kendi varlını yaşatma, koruma mücadelesinin kendisi de bu süreçlerin sonucu gelişmiştir. Yahudilerin Kudüs'te Davut ve Süleyman tarafından kurulan krallık dışında tarihe damgasını vuran bir iktidar otoritesi, devletleşmesi olmamışsa da; ideolojik etkinlikleri, maddi ve manevi yatırımlarıyla günümüze kadar "uygarlıkların sentezi bir uygarlık gücü" olmayı başarmışlardır. Babil Kralı II. Nebukadnezar'ın Kudüs işgali (M.Ö 587) ile beraber Yahudi halkının yaşadığı Babil sürgünü, bu halkın dünyaya yayılmasında önemli başlangıçlardan oluşmuştur. Bu sürgüne son veren ise Pers Kralı Sirus*'tur. Diasporanın etkili diğer biz zamanı ise Filistin'in Romalılarca işgali ile yaşanır. İslamiyet'in doğuşu ve yayılışıyla beraberde İspanya ve Portekiz'e göç ederler. Bu diasporalarla yaşadıkları bölünmelerle etkili olarak Aşkenazlarla ve Seferadlar olarak ayrışma yaşarlar. Yahudi toplumu yaşadıkları diasporalar karşısında kendi varlıklarını korumayı sürekli olarak var olan uygarlıklardan etkilenme, bunları kendinde sentezleme ve kendisini de etkili kılacak dönüşümleri yakalayarak, ideolojik, düşünsel yaratımlarla başarmışlardır. Babil, Mısır mitolojileri kadar Zerdüştlükten de yararlanmışlardır; gittikleri yerlerde de para, ticaret ve entelektüel güç ile varlıklarını etkili kılmışlardır.

Yahudi toplumunun yaşadığı süreçler ideolojilerinin gelişiminde etkili olmuştur. Özellikle Yahudi ideolojisini kapitalist modernite çağında ulus-devlet inşalarında daha etkin olarak görebiliriz. Türklerle tarihsel ilişkileri, ulus-devletin inşasındaki rollerini de bu eksende ele alabiliriz. Bilinen tarihle Türklerle Yahudilerin ortak devlet kurdukları ve Arap işgaline karşı kendilerini savundukları ilk devlet yapılanması Hazara Türk Devleti'dir. M.S 7. yüzyıla denk gelen bu süreç, Arap ordularının işgalci tarzda Kafkaslara kadar yayılmaya çalıştığı süreçte göçebe-savaşçı Hazara Türklerinin karşı direnişe geçtikleri bir süreçtir. Arap-İslam güçlerinin saldırıları karşısında Hazara Türkleri de önemli bir direniş gösterir ve kolay teslim olmazlar. Uzun mücadeleler sonucunda Hazara Türkleri kılıç zoruyla Müslümanlığı kabul ederler. Ancak gösterdikleri direniş ile de Arap yayılmacılığının Bizans'a kadar ilerlemesinin önüne geçerler, bunu engellerler. Bu sürecin dikkat çekici karakterini Erdoğan Aydın şöyle dile getirmektedir; "…Tüm baskılara rağmen Araplara ve onlar tarafından İslamiyet ile direnen Hazaralar 740'lardan başlayarak, başta hakanları olmak üzere (Selçuk Bey) Yahudi dinini gönüllü kabul ederler. En büyük Türk kavimlerinden birinin, İslamiyet'in tüm baskılarına karşın bağımsızlıklarını inatla koruduktan sonra toptan ve gönüllü olarak, üstelik her üç dinin temsilcilerini çağırıp onları tartıştırıp, uzun değerlendirmelerden sonra Yahudilikte karar kılmaları büyük tarihi önemde bir gelişmedir. Bu kadar büyük bir Türk topluluğunun Yahudiliği seçişi ilktir… Bir anda dünyadaki tüm Yahudilerden daha kalabalık bir topluluğun Yahudi olması…" Bu durum aynı zamanda Hazaraların dönemin hakim iki uyarlığı olan Doğu Roma İmparatorluğu (Hristiyan) veya Bağdat halifesi İslamiyet nüfusuna girmeyip bağımsız kalmaları tercih etmeleri açısından da dikkat çekicidir. Nihayetinde Cengiz Han saldırıları sonrasında buradaki Yahudi Türklerin önemli bir kısmı Avrupa'ya göre göç etmek zorunda kalır ve Türkler Orta Asya'dan göç edip bir uygarlık gücü olma arayışında yol alıp Ortadoğu'yu mesken edindikten sonra, bunu hâkim uygarlığın ideolojik kimliğini kabul ederek sağlayabileceklerini görerek İslamiyet'i kabul ederler. 10. yüzyılla beraber İslamiyet'i seçerek yurt kazanan Türklerin savaşçı karakterleri İslamiyet'in cihatçılığı ile birleşince etkin bir güç olmaya başlarlar. Artık tarih sahnesine İslamiyet'in halifeliğini de taşımayı başaran "büyük" Osmanlı İmparatorluğu artarak çıkarlar.

"dönmecilikle" ortaya Yahudi-İslam'ı bir tarikat olarak Sabetaycılık çıkar. Dışarda Müslüman gibi yaşarken, gizliden de Yahudi dininin esaslarını yerine getirirler.

Osmanlı süreci ile beraber Yahudi topluluklarının imparatorluk içindeki etkinliği dikkat çeker. Buna sebep etkenlerden biri Yahudilerin (1391, 1492, 1550) İsabella ve Ferdinand monarşilerinin hüküm sürdüğü İber Yarımadasından sürülmeleri ile yaşadıkları göçtür. Anadolu Yahudilere yurt olmaya devam etmektedir. II. Beyazıt Yahudilerin ticari güçlerini de keşfede-

rek, onların güven içinde İspanya'dan çıkıp ülkesine gelmelerine de yardımcı olmuştur. Benzer dönemlerde İspanya'dan göç eden Yahudiler Hollanda'ya kaçmışlardır. 'Seferat' olarak da adlandırılan İspanya'da yaşayan Yahudilerin bu süreçte Selanik'e yerleşmeleri de önemlidir. Nitekim ilerleyen süreçlerde Selanik Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamalarına kadar etkili bir göç, üs haline gelecektir. Osmanlı İmparatorları Yahudilerin ekonomik, ticari, mesleki, kültürel gücünden yararlanırken, Yahudiler de kendinde sağladıkları bu güçler vasıtasıyla iktidarda da etkin rol sahibi olarak varlıklarını kazanmışlardır. Bu yararlanma ilişkisini en güzel dile getirense İspanyol krallarının Yahudileri sürmelerine atıfla II. Beyazıt'ın; "Kendi ülkesini yoksullaştırıp, bizimkini varsıllaştıran Ferdinand'a, bir de akıllı krallarımız diyorsunuz" sözleri olmuştur.

Osmanlılar, Venedik Savaşı (1640-1649) ile beraber ticaret yapmakta zorlanan Yahudiler bu defa da İzmir'e yerleşirler. Artık Selanik, İstanbul kadar önem kazanan bir diğer mekân olur. Aynı dönemlerde İzmir'de kendisini müritlerine Mesih olarak gösteren Sabetay Sevi'nin ortaya çıkardığı Sabetaycılık, Beyaz Türklüğün en çok beslendiği kaynak olarak ve Yahudilerin kendi varlıklarını sürdürme yöntemlerini anlamak açısından dikkat çekicidir.

Sabetay Sevi'nin ailesi birçok Yahudi gibi İspanyol sürgünlerinden sonra Osmanlı'ya göç edenlerdendir. Sevi kendisini Mesih ilan ederek, bugünkü İsrail topraklarında bağımsız bir devlet kurarak, dünyanın birçok yerine yayılmış Yahudileri bir araya toplamak ister. "Yeni Mesih" bırakalım Osmanlı sınırlarını, düşünce ve örgütlemeleriyle Avrupa'dan Kuzey Afrika'ya kadar taraftar toplamıştır. Bu gelişmelerden rahatsız olan Mehmet ise Sevi'nin böylece kendi elinden de hükümdarlığını alacağını görerek onu tutuklar ve Sevi burada sultanın huzuruna çıkarak Müslümanlığı kabul ettiğini açıklar. Bu durumun memnuniyetiyle sultan hem Sevi'yi affeder, hem de Saraya yüksek memur olarak atar. Sabetay Sevi her ne kadar Müslüman görünse de Yahudi dinine olan inancını koruyarak, iki dinle bağını koparmadan Yahudileri bu kimlikle korumak ister. Yani "dönmecilikle" ortaya Yahudi-İslam'ı bir tarikat olarak Sabetaycılık çıkar. Dışarda Müslüman gibi yaşarken, gizliden de Yahudi dininin esaslarını yerine getirirler. Çoğu Seferat olan Sabetaylar daha çok Selanik'te örgütlü bir güç oluştururlar. Sabetaylar bu güçlerini cumhuriyetin kuruluş sürecinde, 2. Meşrutiyet'in ilanında ve devletin laikliği benimsemesinde etkili olarak kullanırlar. Türk politikası içinde de günümüze kadar ne kadar etkili olduklarını, hatta basın alanından kültürel alana kadar bunu yaptıklarını görmek için kimi isimlere bakmak yeterlidir. Peter Edel "Siyonizm Tarihi" kitabında bunları şöyle sıralar: "Türkiye'nin eski başbakanlarından Tansu Çiller anne tarafından yarı Sabetayist. Yine eski başbakanlardan Bülent Ecevit'in eşi Rahşan Ecevit de bir Sabetayisttir. Eski Dışişleri Bakanı İsmail Cem. Modacı Cemil İpekçi…" Abdullah Öcalan ise Yahudiler içinde gelişen dönmeciliğe ilişkin şu tespitleri yapmakta: "Dönmecilik olgusu olmasa ne Doğu'daki İslam çoğunluğu içinde, ne de Batı'daki Hristiyan çoğunluğu arasında varlıklarını sürdüremezlerdi. Dönmecilik bir yaşam stratejisi olarak kavranmalıdır."

Yahudilerin, özelde Türkiye Cumhuriyeti içindeki rolünü anlamak için, ulus-devlet ideolojisinin gelişimindeki rolünü anlamak önemlidir. Kapitalist modernitenin doğuş mekanı olarak bilinen Hollanda ve İngiltere, aslında Yahudilerin Avrupa'da göç sonrası yurt edindikleri mekanlardır. Yine Max Weber'in de belirttiği kapitalist modernitenin ruhu olan Protestanlık mezhebinin geliştirilmesinde de rol sahibi olmuşlardır. Yahudi dininin ideolojik dokusu yansımasını ulus-devletin kendisinde göstermiş; "İbrani kabilesi Yahudiliği etnik yapılı bir din olarak inşa etmiş ve bu din Yahudilerin dini olagelmiştir, bu da ulus-devlet modeline her ulusa bir devlet şeklinde yansıtılmıştır. Yahudi milliyetçiliği ulus-devletle beraber kapitalist modernitenin milliyetçi ideolojisine oluşum kaynaklığı etmiştir. Yahudiler Avrupa'da Protestanlık dininin gelişiminde rol sahibi olarak Ortodoks ve Katolik mezheplerinin etkisini kırdıkları gibi, Fransa'da ve Rusya'da yaşanan devrim süreçleri içinde de yer alarak eski sistemlerin yıkılıp yeni rejimlerin doğmasında etkili olabilmişlerdir. Avrupa'da kapitalist modernitenin doğuşunda ve küreselleşmesinde etkili olan Yahudileri Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan ikinci kanat içinde Karaim Yahudileri olarak tanımlamaktadır.

Anadolu'da örgütlenen Yahudilerse Osmanlı'nın içindeki etkinliklerini gelişen Jakobenist yapı içinde sürdürürler. Osmanlı İmparatorluğu artık "hasta adam"dır ve 19. yüzyıl ile beraber çözülüşü hızlanmaktadır. Yıkılan eski rejim üzerine inşa edilen yeni ulus-devletin kuruluşunda ise, Jakobenist örgütleme ve Beyaz Türklük kimliği içinde rol sahibi olurlar. 19. yüzyılda örgütlülüğüne kavuşan İttihat ve Terakki Cemiyeti ise

Türkiye Cumhuriyeti devletinin resmi ideolojisinin oluşmasında güç sahibi olan bir parti olarak, aynı Yahudi yapılarının etkinliğiyle darbeci yapısıyla kendini iktidarlaştırmaya başlar. Yahudilerin kutsal mekanı olan Filistin hala Osmanlı'ya hala bağlıdır ve Osmanlı'da onlar için hem bir ana yurt, hem de ileride kurulacak İsrail devletinin şimdiden prototipi olur. Dönem kapitalist modernitenin Ortadoğu merkezli dünyayı yeniden düzenlemeye çalıştığı bu emellerle Avrupa ülkelerinin merkezi uygarlık gücü içinde aralarında mücadele ettikleri bir dönemdir. Almanya ve İngiltere hakimiyet savaşında karşı karşıya oyunu sürdürmektedir. Osmanlı'da yasadışı kriz nedeniyle, bu güçlerin sömürgeleştirmek istediği bir ülkedir. 19. yüzyıl sonu ve ilk çeyreğine kadar Osmanlı üzerinde etkili güç olan Almanya iktidarı için de Yahudi sermayesi ile de özelde

Kürt aydınları yüzlerini Batı'ya dönmüşse de modernleşmeyi sağlayamamış, Kürt uluslaşmasının alt yapısı olmadığından sadece ilkel milliyetçi karakterlerde varlık sürdürmüşlerdir.

Selanik merkezli Osmanlı'ya müdahale etmektedir. İttihat ve Terakki Cemiyeti(İTC)'nin II. Abdülhamit döneminde Paris ve Selanik'teki özgürlükleri ise dikkate çekicidir. İTC ne tesadüftür ki I. Siyonist Kongresi'nin yapıldığı aynı tarihlerde kuruluşunu ilan eder. Bilindiği gibi bu kongrede de bir Yahudi devletinin kurulmasının kararı alınır. Hatta bu emelle Abdülhamit'e Osmanlı'nın dış borçlarının ödenmesi karşılığında Filistin'de devlet kurmalarına izin vermelerini isterler. Lakin II. Abdülhamit buna izin vermeyince de İTC örgütlenmesinin etkinliğiyle, aslında darbeci karakteriyle Abdülhamit'i tahtından ederek bedelini ödetirler. II. Abdülhamit bu süreçlerde merkezi yapıya muhalif herkesi baskılayarak imparatorluğu ayakta tutmak ister. Daha çok hegemonik güçler arasında dengeci bir rol kurmak istese de, kendini daha fazla Almanlara yakınlaştırır. Abdülhamit, Almanya'nın Ortadoğu'ya hakim olmak için geliştirdiği Pan-İslamizm'i uygulayarak Balkanlarda kaybettiği Hristiyan topluluklarda olduğu gibi Ortadoğu'daki Arap topluluklarını da imparatorluğa bağlı kılmak ister. İngilizlerse buna karşı Vahabiliği geliştirerek Arapları Osmanlı'dan ayırmak isteyince, padişah da cevabını Nakşibendicilikle verir. Yine Hamidiye Alayları'nı kurarak Kürtleri de kullanır. Abdullah Öcalan; "Nakşibendicilikte bir çeşit mason örgütüdür," diyerek günümüze kadar iktidar içinde etkili olan bu tarikatın rolünü tanımlar. Nitekim 16. yüzyıldan itibaren merkezi Osmanlı devletinin bizzat denetimine aldığı Bektaşi ocağı dağıtılınca, bu boşluk Nakşibendicilikle doldurulur. Abdülhamit 33 yıllık iktidarı içinde yıkılmak üzere olan Osmanlı İmparatorluğu'nu ayakta tutmak için sürekli iktidarını güçlendirmeyle uğraşır.

Buna karşı artık yeni bir rejimin kapılarını aralamak isteyen İTC içindeki masonik yapı, Selanik merkezli örgütlenmelerini büyüterek merkezi iktidara karşı paralel bir örgütlenmeye geçer. Osmanlı'nın Batı'ya açılan kapısı olan Selanik aynı zamanda ticaret burjuvazini de geliştirirken askeriyenin örgütlenme üssü, Teşkilat-ı Mahsusa'nın Rumeli üssüydü. Burası politik merkezi güç olarak konumlanmıştır. 1889 yılında kendini İttihad-ı Osmani olarak örgütlenmeye geçen Selanik'te yapı Sebatayların etkinliğinde güç kazanır ve öncülerinden biri de Dr. Nazım olur. Karma bir yapı ile oluşan bu yapı 1902 yılında Paris'te ilk kongrelerini yaparlar. Kongre çağrısını yapansa II. Abdülhamit'in eniştesinin oğlu olan Prens Sebahattin yapar. Artık Osmanlı muhalefeti içinde Kürt, Türk, Ermeni, Rum, Çerkez, Arap, Laz, Arnavut, Yahudilerin de olduğu çoklu yapıyla, değişim ve reform yanlısı olarak kongresini yapmıştır. Bu kongre içinde iki çizgi ayrıştığını görürüz: Bir kanat, Prens Sabahattin öncülüğünde II. Abdülhamit'in gitmesini, ancak sistemin sadece reformlarla değil âdem-i merkeziyetçilik sistemi ile değişimini savunurken; Dr. Nazım'ın öncülük yaptığı diğer kanat Abdülhamit'in devrilmesi ve bireysel teşebbescülük yerine devletçi ulusalcı ekonomiden oluşacak merkezi bir yapının gelmesini savunur. II. Abdülhamit bu muhalefetin örgütlenmesini engellemek için özetle Dr. Nazım için idam kararı çıkarır ve gelişen bu durum nedeniyle gizli örgütlenme ve askeri yolla harekete geçme kararı alırlar. Selanik 3. ordu merkezidir ve Abdülhamit buradaki harbiye çıkışı orduya güvenmemektedir. Kendisine yakın olan İstanbul'daki 1. Orduya güveni vardır. İttihat Terakki Cemiyeti (İTC) artık örgütlenmelerini hızlandırıp Abdülhamit'e karşı harekete geçer. 1908' de toplumsal ayaklanmaları (2.Meşrutiyet) geliştirerek Kanun-i Esasiye ilan ettirirler. Böylece II. Abdülha-

mit İslamcılık politikası karşısında farklı din ve milletteki halkların haklarını da tanımış olur ve aynı dönemlerde önemli olarak artık Yıldız Sarayı'ndan devleti yöneten padişahın da, merkezi otoriter yapının da yetkiler sınırlanır ve meclis kurulur. 1908 yılında kurulan Meclis-i Mebusan ile farklı halklardan da temsiliyet sağlanır. İstanbul'daki Kürt örgütlenmeleri de bu havadan soluyarak Seyyid Abdülkadir başkanlığında Kürt Teavün ve Terakki Cemiyeti'ni örgütlerler. Kürt aristokrat ve Kürt burjuvasında oluşan bu yapılar İTC içinde de yer almıştır. Ancak Kürt ayanları toplumdan uzak, elitleşmiş, kendileri adına politika yapan durumda olduklarından, Kürt toplumu adına önemli roller üstlenemezler. Hristiyan topluluklar hızla burjuvalaşıp ulusal hareketlere giderken, Kürtler öz dinamikleriyle burjuvalaşmayı sağlamayıp daha çok işbirlikçi karakterli gelişim sağlarlar. Nitekim Kürt aydınları yüzlerini Batı'ya dönmüşse de modernleşmeyi sağlayamamış, Kürt uluslaşmasının alt yapısı olmadığından sadece ilkel milliyetçi karakterlerde varlık sürdürmüşlerdir.

İTC Jakoben karakteriyle tıpkı Fransa'da olduğu gibi kralı devirerek iktidara gelmeyi hedefler. Bu amaçla 31 Mart vakası ile Yıldız Sarayı basılır, Meclis-i Mebusan adına Abdülhamit tahttan indirilerek Selanik'e hapsedilir. İTC bir devlet geleneği haline getirildiği komplocu, darbeci, hukuk dışı, keyfi yönetim tarzını hâkim kılmaya başlamıştır. İktidara gelmek için, azınlıkların ve halkın desteğe ihtiyacı olduğundan 1908 yılında konulan meclisin görece çoklu, demokratik yapısı Abdülhamit devrildikten sonra dağıtılmak istenir. Tabi bunda etkili olan bir diğer faktör de meclis içinde İngiliz destekli muhalif yapının İTC'de yarattığı rahatsızlık olmaktadır. Aslında meclis içinde İngiliz yanlısı Damat Ferit Paşa'nın yer aldığı Hürriyet ve İtilaf Fırkası ile Almanya destekli İTC güçlerinin çatışması yaşanmaktadır. Bu deneyde Balkanlarda Osmanlı'ya karşı savaş açılır, Selanik Yunanlılarca işgal edilir. Bu süreç nedeniyle meclis erken seçim kararıyla feshedilerek Hürriyet ve İtilaf fırkası iktidara getirilir. Balkan Savaşı'nda Osmanlı yenilince İTC bunun bahanesiyle faturayı bu partiye keserek Ocak 1913 Bab-ı Ali baskını ile darbe yaparak kendini iktidara taşır. Böylece Enver Paşaların iktidarında İTC kabinesi kurularak 5 yıl iktidarda kalırlar.

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin İktidarlaşması

Türkiye cumhuriyetinin ulus-devletleşme sürecinin darbeci bir geleneğin sürdürülmesi ile sağlandığını söylemek yerinde olacaktır. Aslında bu devleti yönetmenin de temel karakterini belirler. Talat, Cemal ve Enver Paşa üçlüsü İTC'yi darbe ve cinayet, tasfiye yöntemleriyle iktidara taşımışlardır. Yasal devlet değil de bir çete devleti olma durumu vardır. İTC'nin iktidara getirilmesiyle Almanya Osmanlı'yı kendi saflarında 1. Dünya Savaşı'na sokmayı başarmıştır. Osmanlı'nın savaşa girmesiyle yaşadığı kriz, Ruslara karşı geliştirilen "büyük" Sarıkamış seferinde 90 bin askerin soğuktan ve açlıktan ölmesiyle daha da derinleşir. İTC'nin Enver, Talat ve Cemal Paşalar üçlüsü ile iktidarda kaldıkları 5 yıl aslında kurulacak olan yeni ulus-devlet rejiminin özeti gibidir. İTC jakobenizmin sağ, tekelci burjuvazinin en terörist biçimi olarak faşizmini dikte ederken derin devlet yapısı olarak Teşkilat-ı Mahsusa'yı kurarak, kendisine karşı muhalif olarak gelişen yapılara karşı, bir cephe yapılanması içine girmiştir. Halk tabanı olmayan İTC homojen bir Türk devleti kurmak için halkı ordu-millet kılarak yönetmek için devlet müdafaası altında paramiliter güçlerce kurulan cemiyet ve farklı örgütlenmelerle kendini yayar. Türk-İslam ideolojisine dayalı bir reji kurulmak istenir. Bunun için milli ekonominin oluşması da gerekli olduğundan ilk olarak Ermeni ve Rum mallarına el konur. Rumlar mübadele ile ülkelerinden sürülürken, Ermeni halkına karşı da 24 Nisan 1915'de katliam, soykırımlar gerçekleştirilir. Bu Ermeni katliamında iki milyona yakın Ermeni'nin katledildiği belirtilir. İTC'nin iktidarı Almanya'nın 1. Dünya Savaşı'nda yenilmesiyle sona erir ve paşalar da ülkeden kaçar. Ancak İTC şeklen iktidardan ayrılır, izlediği ideolojik ve politik uygulamalar kendini daimi kılar. Özelde devletin oluşum kodlamalarını, iktidar yapısını anlamak için de İTC sürecini ve karakterini anlamak elzemdir. Bu yapının aşağıdan yukarıya doğru örgütlenmeyip, halk tabanından yoksun ve yukarıdan toplum mühendisliği yaparak kendini inşa etmesi; aynı paralelde Türk ulus-devletini aslında "Türksüz" oluşturdukları dikkat çekicidir ve bu homojen toplum ve tekli iktidar modelinin inşasında Yahudi sermayesinin oynadığı rol de aşikârdır. Türklük elbisesi giydirilmiş yeni devlet, aslında Ortadoğu'da gelişen ulus-devlet faşizminin kuruluşunu, yeni Yahudi devletinin sembolü temsil eder. Devletin, kuruluş ruhuna sinen ordu

darbeciliği derin devlet dayanaklı bürokrasi, anti demokratik yapılı yönetim icraatlarıdır. Artık yeni kutsal bu devlettir ve bu devletin vatandaşların Türk kimliği ile ona hizmet ederek ibadet etmelidir. Zaten halka dayanmadığı için devletin iktidarı yapısı ve güvenlik endeksli kendini yapılandırırken, kendine biat etmeyeni hain ilan ederek, kendinden olmayanı yok sayarak tekçi sistemi ile yönetimini icra ederken, halkı da bu ideoloji ile şekillendirmiştir. Devletin Ortadoğu'daki varlığı kapitalist modernitenin güvenlik gücüne dayandığından kendi öz gücü ile oluşum kazanmamış olmasında, sürekli dışa bağlı iç dinamiklerden yoksun, kendini yönetecek devlet aklından dahi yoksun kılmıştır.

Kürtler yurtsuzlaştırılarak batıya zorunlu göçe tabii tutularak, burada da asimilasyon ve tecrit koşullarında yaşamaya mahkûm kılınacaktır

Aslında bu durum Türk üst sınıfının tarihsel olarak kendini devletleştirdiği süreçlerden beri vardır. İktidar hep kutsal, uhrevi bir güç olarak şekillenir, arzulanır. Devletsiz ve iktidarsız yaşam düşünülemez bile. Selçuklulardan Osmanlılara, oralardan günümüze kadar işleyen iktidar çarkının en önemli ayaklarını Öcalan, "at, avrat, silah" olarak tanımlar ve bunu Şamanist simge tapıcılığından miras edinildiğini belirtilir. Bu iktidar eliti kendi toplumunu sürekli, baskı, talan ve sömürü ile sürekli vergi, ölünceye kadar asker bırakma, muhalefet ettiğinde ise hızla bastırmaya, yok etme ile yönetmiş; bu durum toplumsal hafızaya da kodlanmıştır. Tıpkı İTC gibi temel slogan, "iktidar kalmak her şeydir, iktidar için de her şey mubahtır" olarak iktidar zihninden bir diğerine aktarılmıştır. İktidarda kalmanın ve iktidarda olmanın en kestirme yolu darbecilik olmuş, böylesi bir zihniyetin eseri olan ulus-devlet öylesine faşizan bir iktidar yaratmıştır ki kendisinden öncekilere rahmet okutmuştur. Anadolu ve Mezopotamya gibi kültür mozaiği bir toplumsal yapı Türklük elbisesine sıkıştırılarak, devlet otoritesine, iktidarına bağımlı kılınarak soykırım yaşamıştır.

İTC'nin dağılmasından sonraysa Osmanlı üzerindeki yeni hegemonik güç İngilizler olmuştur. Bir dönem İngiliz-Almanya hegemonyası altında yürütülen devlet iktidarı 1945'lerden sonra ABD hegemonyasına tabi tutulmuştur. Bu aynı zamanda evrensel karakterli ikinci kanat Yahudilerin de etkinliğinin artması anlamına gelmektedir. 1916'yla beraber 1. Dünya Savaşı galipleri İngiltere ve Fransa, yine Rusya arasında gizli olarak imzalanan Sykes-Picot hayata geçer. Sykes-Picot kapitalist modernitenin Ortadoğu'da bitmeyen savaşlarının da sebebi olan antlaşma olmaktadır. Yine aynı yıllarda, 1917'de İngiltere'de Britanya Siyonist Federasyonu ile yapılan deklarasyon, İngilizlerin Filistin'de Yahudi devletinin kurulmasını destelemesi açısından önemlidir. Bu deklarasyon aynı zamanda siyasi siyonizmin kuruluş belgesi niteliğindedir. Ortadoğu böylece Arap-Yahudi çatışmasının da mekânı olur. İsrail devleti (1948) kuruluşu ile Ortadoğu'da iki kapitalist modernite gücünün, hegemonya temsilini yaparak inşa edilmiş kurulan yeni ulus-devlet Türkiye'de İsrail'in Ortadoğu'daki koruyucu gücü olarak da şekillendirilmiştir.

1919 yılı ile beraber gelişen süreç, Anadolu ve Mezopotamya'nın fiili işgali karşısında ulusal kurtuluş savaşının verilmesi ile yeni bir dönemin yaşanmasına fırsat sunan ama nefesi hızla kesilerek, boğdurulan bir sürecin de adıdır. Bu savaş yıllarında kurtuluşun ancak, yerel güç ittifakı ile sağlanacağını bilen M. Kemal öncülüğündeki küçük burjuva radikalist ve jakobenist hareket, bu gaye ile Kürtler, İslami yapı ve hatta sosyalistlerle ittifak yaparak, bunu dönemin meclisine, hatta anayasasına taşırır. Özellikle Kürtlerle kurulan ittifak 1921 Anayasasına, 1922 Kürt özerkliğine dayalı Kanun Tasarısı'na (Kürt Özerklik Yasası) kadar yansımıştır. 1919-1922 yılları arasında yoğunlaşan savaş ancak, bu ittifak güçleriyle kazanılacağı bilinerek hareket edilmişse de bu sürece hızla İngiliz eliyle müdahale edilir. İngiltere Anadolu'da Kürdistan'a kadar yayılan bu bağımsızlık hareketini, savaşını önlemek için önce dıştan Yunan işgalini geliştirir, bu etkili olmayınca da içten İsmet İnönü eliyle tasfiye hareketini geliştirir. İşgal koşulları nedeniyle ortaya çıkan Mustafa Kemal bu koşullar ortadan kalkmaya başlayıp Lozan Antlaşması'nın devreye girmesiyle etkisini kaybeder. 1924 anayasası ile beraber Türkiye Cumhuriyeti artık Beyaz Türklük ideolojisiyle ulus-devlet olarak inşa edilmeye başlanır. İttifaklar bozulur, Mustafa Kemal de Çankaya'ya "hapsedilir". Ancak yeni devlet manevi tapınç oluşturmak için Atatürk'ü bir "değer" olarak yaratır, kutsar. Bu süreç en faz-

la da Kürt halkının tasfiyesi üzerine geliştirilmiş, yeni ulus-devlet kuruluşunu Kürt inkârcılığı üzerinden bina etmiştir.

Dönemin Kürtler açısından tarihin ters-yüz edilmesine yol açan nirengi noktası Lozan'la belirlenen Musul-Kerkük antlaşması sürecidir. Bu antlaşma ile beraber cumhuriyet gerçek anlamda Kürtlerden vazgeçerek, ittifakını bozar. İngilizler eliyle devreye konulan plan çerçevesinde Mustafa Kemal'e "ya cumhuriyet, ya Kürtler" şartı konularak Kürt soykırımının da resmi olarak işlevselliği başlatılır. Aynı süreçte başlayan Şeyh Sait isyanı yahut komplosu da bu sürecin işlenmesinde tehdit olarak kullanılır. Kürt halkı yeni kurulan rejimle beraber birçok hakkından yoksun kılındığı gibi, varlığı yok sayıldığı için isyanlara başlamıştır. Devletse Kürtlerle kalıcı ittifak kurmak yerine inkârının yolunu seçmiştir. Şeyh Said isyanı bir provokasyonla erken başlatılarak hemen bastırılmak istenmiştir de ve çok kanlı bir şekilde bastırılmıştır. Bu sürecin hemen ardından geliştirilen Takrir-i Sükûn Kanunu Şark Islahat Planı iskân kanunu soykırım yasaları, politikaları olarak devreye girmiştir. Artık Kürdistan Kürtleri yaşadığı bir ülke olarak tanımlanmamakta, her anlamda bir işgalle denetlenmekte, Kürt varlığı reddedilmekte, Kürtçe dili yasaklanmakta, katliam ve baskılar meşrulaştırılarak asimilasyon kurumları yaygınlaştırılmaktadır. Kürtler yurtsuzlaştırılarak batıya zorunlu göçe tabii tutularak, burada da asimilasyon ve tecrit koşullarında yaşamaya mahkûm kılınacaktır. Kürtlük bu tarihten sonra her şekilde can çekişen, Kürtlük adına ufacık bir kıpırdanışta bulundukça, daha fazla yok sayılan, gömülen bir olgu haline getirilmektedir. Kürtler binlerce yıllık yaşanmışlıkları, yakın döneme kadar süren ittifakları, işgal orduları karşısında Çanakkale'den Maraş'a kadar her alanda savaş içinde yer almalarına rağmen, yaşadıkları karşısında hazırlıksız, örgütsüz, plansız kalmış ama isyan etmekten de vazgeçmemişlerdir. Kültürel ve fiziki soykırım politikaları ile konjonktürel olmaktan ziyade stratejik bir devlet yaklaşımı olmuştur. Kürtler Cumhuriyet rejiminin kuruluşundan varlığını sürdürdüğü her zamana kadar yayılmış, inkâr-imha politikaları ile varlık sorunu yaşamışlardır ve yaşadıkları bu inkâr ve imha politikaları, soykırım uygulamaları hegemonik güçlerin, bölgesel statükocu yapılarının dışında tanımlanamaz olmuştur.

Salt Kürtler üzerinde değil, Ermeni, Rum vb. diğer topluluklar üzerinde de yürütülen Beyaz Türklük adına geliştirilen tekçi, milliyetçi, faşist soykırım politikaları İTC kadrolarının öncülüğünde 2. Abdülhamit'in tahttan indirilişi, 1913 darbesi, 1. Dünya Savaşı'na giriş, Ermeni ve Rumların tasfiyesi, 1925 Şeyh Sait komplosu ile devam eden süreçlerde hayata geçer. Tarihsel gerçekliğinden ele alınırsa cumhuriyet rejimine nasıl girildiği, hangi güçlerin etkinliğiyle yol alındığı, kimlerce yönetildiği de aydınlanacaktır.

19. yüzyılla beraber artık dağılmaya, parçalanmaya yüz tutmuş Osmanlı İmparatorluğu iktidarını korumak için kapitalist moderniteye dayanmak dışında bir tercihte bulunmamıştır. Kapitalist modernitenin hegemonik güçler elinde adeta taşeron bir iktidar haline gelen imparatorluk, varlığını ancak bu güçlerin gölgesinde sürdürebilmiştir. Kürt inkârcılığı ile gelişen süreç sadece Türkiye'de değil Ortadoğu'da da önemli bir sorun olarak sürdürülmüştür. Her dört parçada aynı inkârcı sistem, farklı biçimlerde yürürlükte kalmış; sadece Türk halkıyla değil Araplarla da çelişki ve çatışma sebebi kılınmıştır. Nitekim 1921 yılında yapılan Kahire Antlaşması ile İngiltere yine Kürt inkârcılığının başoyuncusu olarak konumlanarak Kürt devletinin kurulmasına karşı çıkılmış, Güney Kürdistan'ın İngiltere denetiminde kalması ve Arapların denetimi dışında çıkmalarını engellemek için Kürt sopasının kullanılmasını temel yaklaşım olarak belirlemiştir. Toplamında ortaya çıkan yaklaşımla Kürt sorununu sürekli gündemde tutarak çözümsüz kılınması hedeflenmiştir. Sonuç itibariyle Kürt halkı 19. yüzyılda (1806) Baban aşireti ile başlayan isyanlarıyla kendilerine dayatılan statüsüzlüğe karşı çıkmışlardır. Ancak kurulan

küresel bir sorun olarak yaratılan Kürt halkının varlık sorunu bugün demokratik ulusla çözümünü yaratırken küresel düzeyde bir iletişim gücü olmaktadır.

ulus-devlet canavarı da soykırımlardan beslenerek, kendini büyüterek kanlı bir coğrafyayı sadece Türkiye'de değil, Ortadoğu'da da yaşadığımız zamana miras bırakmıştır. Kürt varlığı kapitalist modernitenin saldırıları karşısında yarı ölü bir hale getirilmiş, zihinsel ve bedensel olarak yaralanmış, ne geçmişte ne de içinde bulunduğu çağa

göre yaşayamaz hale getirilmiştir.
Kürt halkının yaşadığı varlık sorununu 21. yüzyıla kendini devretmiştir. Ancak çağın değişmezleri ve değişenleri olmuştur. Kürtler yeni çağ varlık savaşımını, onur savaşımı üzerinden kazanarak girmiştir. Buna karşı kendini Beyaz Türklükle inşa eden yapı yeni formatlar kazansa da Kürt halkının inkâr politikasından, ideolojisinden vazgeçmemiştir. Aynı darbeci karakterini iktidar politikalarını sürdürerek devleti, iktidarı sürdürmek istese de bunun karşısında gelişen direniş mücadelesi bu iktidarın taşlarını yerinden oynatmaktadır. Yüzyıllık politikaları ile Kürt inkârını sürdüren iktidar blokları faşizmin ruhunu diriltmektedir. 3. Dünya Savaşı olarak da tanımlanan yeni dönemde değişen dengeler, iç çatışmaların yoğunluğu, ulus-devlet statükosunun sürdürülemezliği ile yaşadığı kriz değişimini dayatmaktadır. Toplumsal muhalefetin büyümesi, Kürt halkının dayatılan statükoculuğu yıkması eski yöntemlerle yürünemeyeceğini serimlemektedir. Faşizmin zulmü arttıkça yıkımı da hızlanmaktadır. Hegemonik sistem krizi derinleştikçe de faşizm büyümektedir. Ortadoğu 21. Yüzyılla beraber binlerce yıllık sorunlarını da hortlattığı için, var olan sistemlerin çözüm gücü de zayıflamakta, yeni yol ve yöntem arayışları kendini dayatmaktadır.
En yakın tarihinden de ele alınsa Kürt halkının yaşadığı varlık sorununa birçok yapının ortak olduğu ve bu nedenle de yok edilemeyen Kürt halkının özgürlük mücadelesinin sonuçlarının hepsini de etkilediği görülmektedir. Bölgesel değil küresel bir sorun olarak yaratılan Kürt halkının varlık sorunu bugün demokratik ulusla çözümünü yaratırken küresel düzeyde bir iletişim gücü olmaktadır. Tarihin en kadim halklarından olan Kürtlerin yaşadığı coğrafyada yaşadıkları trajediler, acılar özgülünde nasıl kazanılacağını göstermiştir. Kürt halkı binlerce yıllık tarihi boyunca sürekli hegemonik iktidar güçlerinin saldırısı altında direnirken tutunduğu değerler toplumsal hafızanın ortak insanlık değerleri olmuştur. Bugün de sadece bu değerlerin direnişinin mücadelesini değil, aynı zamanda var olanı büyütecek, değerleri oluşturacak yeni yaşamın, demokratik ulus sisteminin inşasının mücadelesini vererek nasıl yaşayacağını, nasıl yaşanacağının kararlılığını ve büyümesini ortaya koymaktadır. Kürt tarihi sadece acılarla dolu bir hafıza oluşturmadı, bu acıların müsebbibini doğru tanıyarak mücadelesini verirken hep yaşanmış, özgür toplum geçmişini, hem de yaşanan ve yaşanacak özgür yaşamın da hafızasını inşa etmeye devam etmektedir.

Kaynakça*:*
1- *Özgürlük Sosyolojisi, Abdullah Öcalan*
2- *Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü,*
3- *Abdullah Öcalan*
4- *Tarih Bizde Gizlidir, Tayfun İşçi*
5- *Nasıl Müslüman Olduk, Erdoğan Aydın*
6- *Siyonizm Tarihi, Peter Edel*

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Kürdistan'da Parçalanan Toplumsal Bedenin Yeniden Yapılandırılması

Ali Haydar Munzur

Ortadoğu'da bir 3. Dünya savaşı sürmektedir. Bölge bundan yaklaşık 100 yıl önce 1. Dünya savaşı sonrası yapılandırılmıştır. O yapılandırma, esas olarak dönemin küresel çapta hegemonik güçleri olan Britanya ve Fransız emperyalistlerinin dünya savaşının galipleri olarak kendi ulus-devlet paradigmasını esas alan zihniyetle kuruldu. Bir İngiliz icadı olan "böl, parçala ve çatıştırarak idare et" yöntemi Ortadoğu'da da esas alındı. Araplar için 23 devlet kuruldu. Onların başına krallar ve prenslikler atandı. Kardeş ve düşman yapılar böylece kurulmuş oluyordu. Arap ile Arap çatışıyor, ortalığı sakinleştirme, teskin etme ve uzlaştırma işi de İngiliz ya da Fransızlara düşüyordu. Bundan daha kolay idare etme olabilir mi? Olamaz. Hem meseleleri çözen güçler oluyor, hem de Arap coğrafyasındaki yer altı yer üstü zenginliklerini talan ederek kendi metropollerine taşıyorlardı. Bir de bu yetmezmiş gibi Siyonizm ve İsrail devleti bir hançer gibi Ortadoğu'nun bağrına saplandı. Bir diğer önemli husus ise, günümüzde nüfusu en az 50 milyonu bulan Kürtler vardı. Kürtlere tanınan statü ise tam bir "statüsüzlük" halidir. Kürtleri temsil eden ne bir kurum, ne bir toplumsal form, ne de bir küçük simge bırakıldı. Bayrak ya da flama gibi… Yani Kürt bedenleşmesini temsil eden bayrak ya da flamalar, hatta Kürt kültürüyle sembolleşen renkler dahi yok sayıldı. Durum sadece bununla sınırlı değildi tabii. 1639'da Osmanlı ve Safeviler arasında imzalanan Kasr-ı Şirin antlaşmasıyla Kürtlerin ülkesi ikiye parçalandı. Çeşitli antlaşmalar daha önce yapılmış olsa da resmi olarak küresel bir karara dönüşen ve günümüzde hala varlığı ısrarla sürdürülen 1923 Lozan antlaşmasıyla Osmanlı egemenliği altındaki Kürdistan parçası üçe bölünerek dört parça Kürdistan statüsüzlüğü küresel bir karar olarak kayda geçirilecektir. Dört farklı egemen ulus-devlet yapılanması, Kürdistan üzerine ceberut bir yapıyı inşa etmeye başlayacaktır. Ve bu inşa süreci küresel bir karar olarak sürdürülecektir. Ancak Araplar 23 devlet olarak parçalansalar da parçalı bünyeleri "var" olacaktır. Kürtlerin durumu ise yok hükmündedir. Hem ülkeleri parçalanıyor, hem de egemenliği altına alan ulus-devletlerin ulusal yayılma alanı haline getirilecektir Kürdistan.

Günümüzde 3. Dünya savaşı olarak süren yoğun katliam, göçertme ve tam bir toplumsal dağıtılmaya uğratılan bölgemiz, özünde yüz yıllık statünün aşılmasının kaçınılmazlığını ortaya koymaktadır. 2010 yılları başında başlayan "Arap baharı" günümüzde Suriye, Irak ekseninde yoğunlaşarak kahredici çözümsüz bir savaşa dönüşmüştür. Yan semptomları Yemen, Bahreyn yine diğer Ortadoğu ülkelerinde sürmektedir. Emperyalizm ve yerli işbirlikçi yönetimleri, artık sürdürülemeyen 20. Yüzyıl yapılanmasını restore etme çabasındadır. Ancak toplumsal sorunlar derin bir krizi yaşadıklarından restorasyon temelli çözüm girişimleri karşılık bulamamakta ve savaş çeşitli uç noktalara kadar kayarak, çözümsüzlüğü daha da derinleştiren bir seyir izlemektedir. Bölgesel topyekün bir savaş olasılığı gündemdeki varlığını sürdüre gelse de, egemenler onu kontrol altında tutarak, giderek kendilerini yeniden sorun çözen pozisyonda halklarımıza dayatmaya çalışmaktadırlar. Suriye'de ve Irak'ta süren savaş aslında bu türden bir savaştır. IŞİD denen cellatlar topluluğu bizzat emperyalistler tarafından yüz yıldır yaratılan toplumsal çürümenin üzerinde ikame edilen bir durum olurken, sanki halkların başına musallat edilen IŞİD, El-Nusra gibi güruhlar, onların "eserleri" değilmişçesine sorunu çözmeye çalıştıklarını öne sürüyorlar. Böylece IŞİD Karşıtı Koalisyon gibi uluslararası yapılarla bir imaj temizleme aracı olarak değerlendirilmek isteniyor. IŞİD ve türevleri özünde küresel egemen ve ulus-devletçi güçlerin bölgemizde kirliliklerini

temizleyen küresel bir çamaşır makinesi gibidir. Her kirli güç, kirli giysilerini bu makinaya atarak yıkayıp temizleme gayesindedir. Böylece uygarlığın atık yığını IŞİD temizlenerek uygarlık güçleri paklanacaktır. Bununla bölge halklarının bir restorasyona rıza göstermeleri beklenmektedir. Ancak sahadaki gidişatın onların beklediği sonuçları üretmesi hayli güçtür. Zira yüz yıl önce parçalanan Kürdistan coğrafyası ve toplumu, parçalanan, inkâr edilen ve yok sayılan Kürdistan hakikati, zamanımızın taze bir gücü olarak örgütlenerek Ortadoğu sahnesinde yer almıştır. Özellikle Rojava bağlamında Kobanê odaklı sürdürülen savaşla bölge ve dünya halklarının takdirini kazandı. Yine umutlandıran tarihsel, toplumsal hakikati esas alan paradigmasıyla insanlığın önünü aydınlatarak yapılanmanın, yeni bir bünye kazanmanın ve bedenleşmenin yolunu göstermektedir. Özünde savaş Kürdistan eksenli sürmekte, bu durum aynı zamanda tarihi diyalektiğin de kendi mecrasına yol alması, tarih ve toplum hakikatine ulaşmayı amaç edinmesidir. Tarih ve toplum hakikatine aykırı ona ters her türlü sapma, toplumsal hakikate savaş açmaktır. İnsanlığın tarihsel gelişimi, başlangıcı yani ilk toplumsallaşmanın mayalandığı ve giderek kimlik kazandığı hakikatini açığa çıkardığı Toros-Zagros eteklerinde demokratik uygarlaşmasını gerçekleştirdiği ve böylece uygarlık nehrinin merkezi kolunu oluşturduğu ve oradan dünya insanlığına doğru akışını gerçekleştirmiştir. İnsanlık bu temelde oluşmaya başladı, varlıklaştı. Ancak 5 bin yıl önce yine coğrafyamızda bir sapma olarak ortaya çıkan devletçi uygarlık, insanlık yönelimini ana doğrultusundan saptırarak tarihsel yönü yani insanlığın insanlaşmasının yönünü değiştirmek için onunla savaştı. 5 bin yıldır küremizde süren tüm savaşların ana nedeni bu olmaktadır. Devletçi uygarlık demokratik uygarlığı yok etme ve onun yerine tüm insanlığa kendi sistemini dayatma temelinde bir savaş yürüte geldi. Ancak demokratik uygarlık güçleriyse ona karşı direnerek günümüze ulaştı ve günümüzde kendisini Kürt Özgürlük hareketinde dile getirmektedir. Dolayısıyla Ortadoğu'nun yeniden yapılanması, özünde insanlığın kendi hakikatine uygun inşası anlamına gelmektedir. Emperyalist güçler ise bu hakikatin önünü kesme, onu tasfiye etme ve kendi devletçi zihniyetini tüm toplumlara yeniden zerk etmeyi hedeflemektedir.

Tarih ve toplum hakikatine aykırı ona ters her türlü sapma, toplumsal hakikate savaş açmaktır

Akla şu soru geliyor: Yüz yıl önce inkâr edilen Kürt toplumunun yüz yıl sonra bu tarz bir çıkışı gerçekleştirmesi neye bağlıdır? Kürt Özgürlük Hareketi hangi temel dinamiklere dayanmaktadır? O temel dinamikle toplumsal hakikatin uyumluluğu nedir vb. türü pek çok soru geliştirilebilir. Verilecek tek cevap: Özgürlük Hareketi ana akım demokratik uygarlığın tüm tarihsel birikimini esas alan ve onu iktidar ve devletten arındırarak gerçek bir toplumsal özneleşmeyi yaratarak tarihsel doğrultuyu ortaya koymasıdır. Toplum hakikatini esas aldığında tarihin bu birikimdeki gücü onu yenilmez kılmaktadır. Mesele büyük ekonomik ve savaş tekniğine sahip olması değildir. Ona emperyalistler ve yerli işbirlikçi devletler fazlasıyla sahiptirler. Ancak gelinen aşamada yapabilecekleri çok fazla bir şey kalmamıştır onlara rağmen. Çünkü paradigmalarında halklar nesnedir. Ancak tarihin hükmü halkların,toplumların nesne değil hakiki özneler olduklarını ortaya koymakta, asıl gücün, yaratıcılığın burada yattığını göstermektedir. Kendisi olma hali halkların tüm öz güçlerini açığa çıkarmaktadır. Bunu yenebilecek hiçbir ekonomik ve teknolojik yoğunluğun olmadığını tarih söylemektedir. İşte Özgürlük Hareketi gücünü buradan almakta, halkların umudu olmakta ve geleceği aydınlanmaktadır.

PKK, çıkışını Kürt halkı içinde gerçekleştirmiştir. Kürt halkı 70'li yıllarda yok olmayla karşı karşıya gelmiş, adeta bir kadavraya dönüştürülmüş, ölümün sancılarını yaşamaktadır. Hani derler ya, kartal uçurumun kenarında kanatlanır. Benzeri durum Kürt halkı için de geçerlidir. Ölümün uçurumundadır ve oradan kanatlanmaya başlamıştır. Bu kanatlanmanın bedeni PKK biçiminde ortaya çıkacaktır. Ve daha sonraları genel bir toplumsal harekete dönüşecek ve Kürt Özgürlük Hareketi biçiminde kimliklenecektir. Yine diğer bir önemli husus, Kürt toplumu yok olmanın eşiğine gelmiş olsa da, kendi bünyesinde demokratik uygarlık değerlerini büyük oranda yaşamaktadır. O değerlerin saf ve paylaşımcı

hali Özgürlük Hareketinde anlam bulacak ve toplumun kendisi olma, tarihiyle bağ kurma ve tarihin derinliklerinde birikip gelişen toplumsal hakikatin yeni zaman koşullarında anlama kavuşmasıdır. Güç buradan açığa çıkmış, önceleri Kürt toplumu demokratik ulus biçiminde açığa çıkarken gelinen aşamada toplumsal bünyenin kendi yapısallığını oluşturma, zamanını yaşarken diğer bir yönüyle de halklarla buluşma süreci yaşanmaktadır. Yani Kürdistan'da doğup büyüme, iradeyi açığa çıkarma ve oradan Ortadoğu halklarını birleştirmeye yönelme, bu temelde bölgenin nasıl yapılanacağını ortaya koyan "3. Yol" diye tanımlanan dönemin içine girilmiştir.

1970 doğuş zamanındaki öncesine Kürdistan tarih ve toplumunda yaşanmışlıklar ve toplumun yok olmaya gelip dayanması hallerini ve özelliklerini bilmek gerekiyor. Bilindiği gibi Osmanlı imparatorluğu 19.yy'da Avrupa'daki topraklarını kaybetmektedir. En son Balkan Savaşlarıyla Avrupa'daki tüm iddialarını yitirmiş bulunmaktadır. Bunun nedeni Avrupa'da gelişen kapitalizm ve onun ulus-devlet paradigmasının, yer kürenin en başat gücüne ulaşma durumudur. Buna karşın Osmanlı yenilgi üzerine yenilgiler almakta, kendisini yaşatmanın çarelerini aramakta ve çözümü iki başlık altında bulmaya çalışmaktadır. Birincisi, Batı'nın etkisine girerek bir yönüyle yarı sömürgecilik konumuna gelirken, kendi devlet yapısını başta ordu olmak üzere modernize etme ve birliğini-"bekasını" güvence altına almaya çalışmaktadır. Diğer yönüyle İngiliz, Fransız, Alman, Çarlık Rusya'sı emperyalistleri arasındaki çelişki ve çatışmalardan yararlanarak yaşamaya çalışmaktadır. Diğer önemli bir husus da Avrupa'daki "toprak" kaybının ürettiği sonuçlar, onu devlet yapılanması olarak merkezileşmeye, yereldeki tüm özerklik yapıları dağıtıp İstanbul'da merkezileştirme yönelimine götürürken, böylece Avrupa'da kaybettiği maddi talanlar ve asker devşirme kaynakları kuruduğunda doğuya yönelecektir. Bu dönemde Kürdistan boydan boya yeniden işgal edilir. Kürt özerkçi yapıları şiddet temelinde yok edilmeye çalışılır. Buna karşı özerk yapılar, direnişe geçecektir. Bu yüz yıla yakın süren bir durumdur ve Kürdistan'da savaş hali hakimdir. Kesin sayısı bilinmemekle birlikte, on binlerce Kürt yok edilmiş, sürgüne gönderilmiş ve özerk yapılar büyük oranda tasfiye edilmiştir. Kürtlerdeki direnç noktaları esas anlamda parçalanmıştır. Daha sonra 20. Yy 'da Türk ulus-devleti parçalanmış Kürt toplumu üzerinde "kendi inşasını" başlatacaktır.

Kendisi olma hali halkların tüm öz güçlerini açığa çıkarmaktadır

Kürtsüz Türk Ulus-Devlet Oluşumu

1. Dünya Savaşına Kürtler hazırlıksız ve iradesiz gireceklerdir. Parçalı bir tablo hakimdir. Daha çok da onun bunun askeri olma rolündedirler. Kendi askerleri değildirler. Çünkü iradesiz kılınmışlardır. Başta emperyal güçler olmak üzere yerli işbirlikçileri adeta kılıcını kuşanmış durumdadır. Kimi Kürt aydınlarının arayışları ve çabaları olsa da onlar da Kürdistan'dan kopuk ve ağırlıklı olarak İstanbul'da üstlenmiş, yayıncılık ve dernekçilik yapmaktadırlar. Emperyalistlere çizdikleri Kürdistan haritaları sunarak bir Kürdistan ulus-devleti kurma hayalini yaşamaktadırlar. Ancak reel durum hiçte onların hayal ettiği gibi değildir. Sahada olmayı gerektiriyor, mücadeleci bir pratiğin geliştirilmesi halinde başarmak için özünde konjonktür oldukça müsaittir. Fakat o konjonktürü değerlendirebilecek, mücadele edebilecek ve bir bünyeyi kuracak öncülük söz konusu değildir Kürt halkında. Dolayısıyla savaş bittiği zaman Ortadoğu savaşın galipleri tarafından ve onların çıkarlarına göre yapılandırılırken Kürt'ün kendi iradesiyle temsili söz konusu olmayacaktır. Türk milli mücadelesi bu koşullarda Atatürk ve arkadaşları tarafından verilecektir. Bu mücadele verilirken dağılmış bir Osmanlı vardır. Ordusu da dağıtılmıştır. Anadolu'daysa çete türü örgütlenmeler vardır. Mustafa Kemal öncülüğü bu dağınık yapılanmaları birleştirmeye çalışırken asıl dayanacağı zemin ise Kürdistan olmuştur. Kürt-Türk ittifakından söz edilmekte ve kurulacak devletin asli unsurları Kürtler ve Türkler olacağı vaat edilmektedir. Bu temelde Erzurum kongresi, Sivas kongresi gibi çeşitli toplantılar gerçekleştirilecek ve o toplantılarda Kürdistan temsili de vardır ancak o temsil ortak bir düşünce ve stratejiye dayanan Kürt toplumunu temsil etmekten uzak, daha çok da Kürdistan'da öne çıkan ve etki gücü olabilen bireylerin katılımı şeklinde gerçekleşecektir. Yani

o Kürt temsiliyeti adına yer alan bireylerin aralarında bir birlikten söz etmek oldukça güçtür. Dolayısıyla ortak irade oluşturulamadığından daha sonra "yaşanacakların" da ön habercisi gibidir.
Yine BMM'de Kürdistan, Lazistan temsilcileri de bulunmaktadır. Ancak 1923 Lozan antlaşmasını imzalamasından sonra durum tersine dönecek, Büyük Millet Meclisinin adı Türkiye Büyük Millet Meclisi, yeni devletin adı da artık Türkiye Cumhuriyeti, olacaktır. Böylece Türklük esaslı ulus-devlet süreci başlamış oluyor.
1921'de kabul edilen ve toplumsal farklılıkları da içeren anayasası yerine 1924'te kabul edilen yeni anayasayla Türklük esaslı yeni dönem başlatılmış oluyor. Artık her türlü kurumsallaşma Türk kavramı odaklı gerçekleştirilecektir. Bu yeni anlayış, Türklük dışında hiçbir etnik kimliği kabul etmeyen, yok sayan ve hemen hepsini Türk olduğunu iddia eden, tarihlerini Orta Asya Türk boylarından geldiklerini ispata çalışan yeni bir tarih tezi yukarıdan tüm topluma dayatılacaktır. Türk Tarih Tezi, Güneş Dil Teorisi gibi özünde uydurulmuş çeşitli efsane ve hurafelere dayandırılarak, oluşturulan bu yeni Türklüğü herkesin tek doğru kabul etmesi istendi. Yine buna bağlı olarak Türk dilinin bütün 'milletin' tarihsel dili olduğu iddia edilecek, diğer dillerin Kürtçe vb. Türkçenin bozulmuş halleri, ondan sapma oldukları iddia edilecektir. Herkesin kendi dili olan Türkçeye "dönüş" yapması istenecek, buna ilişkin Türk Dil Kurumu(TDK) biçiminde kurumlaşma gerçekleştirilecektir. Anaokullarından başlayarak üniversiteye kadar tüm eğitim kurumları Türkçe tedrisata tabi tutulacaktır. Dil alanındaki bu yaklaşım, sadece Kürtleri, Lazları diğer halkların dillerini kırıma uğratmayacak, hakiki Türkçeyi de gerçekte kırıma uğratacaktır. Bütün bunlarla homojenleştirilmiş bir "Türk kütlesi" inşa etmek hedeflenmiştir. Bu proje batıdan ısmarlanmış modernist ulus-devlet projesinin Türk versiyonudur. Daha katı, tavizsiz, en küçük farklılığa dahi tahammül etmeyen bir anlayışın inşası olmaktadır. O nedenle de kütle kavramı kullanılmakta. Kütle iç içe kaynaşmış, homojen, tekliği ifade eden kaya gibi bir şey oluyor. Bu zihniyet ile sadece toplumsal farklılıkların yadsınması değil, kişinin özüne ve özerkliğine de yapılan bir saldırı söz konusudur. İnsan doğası tek tek bireylerde bile yığınla çeşitlilik ve farklılaşmayı sürekli̇leştiren bir halidir. Onların yadsınması özünde insanı yok oluşa doğru götürmektir. Gerek tarih tezi, gerekse dildeki tekleşme farklı toplulukların ve bireylerin karşı koyuşları beklenmelidir ve buda gerçekleşmiştir. Buna rağmen, devlet zorla Türk ulus-devletini inşa etmeye başlamış ve günümüze kadar Türkiye'de var olan sorunların kaynağını teşkil eden bir dönemin önü de açılmıştır. Türkiye'de başta ekonomi olmak üzere toplumsal sorunların kaynağında ulus-devlet projesinin inşası yer almaktadır. Genel şiddet toplumunun ve kadın cinayetlerinin de bu tek-tipleştirme Türk tipi uluslaşmayla doğrudan ilişkisi vardır. Ulus-devlet tüm düşünce ve kurumlarıyla aşılmadan ve demokratik ulus inşasına geçilmeden hiçbir sorun gerçek manada çözümünü bulamayacaktır.
Bu tek-tipleştirme projesine de en büyük karşı koyuşlar Kürdistan'dan gelecektir. 1921 Koçgiri ile başlayan ve 1938 Dersim direnişiyle son bulan Kürtlerin ortaya koyduğu karşıt duruş büyük katliamlarla sonuçlanacaktır. Yüzbinlerce Kürt katliamlara uğratılacak ve mecburi iskâna tabi tutulacaktır. "Şark ıslahat planı," "Tunceli Kanunu" gibi çok sayıda yasa, genelge çıkarılacak; "Umumi Müfettişlikler" gibi kurumlaşmalara gidilecek. Kürdistan derinleştirilmiş ve sürekli bir savaş rejimi günümüze kadar devam edecek şekilde uygulamaya konulacaktır. Bununla Kürt mefhumunun yeri geldiğinde katliam yeri geldiğinde kültürel soykırımla Türkleştirilmesi hedeflenecektir.

Ulus-devlet tüm düşünce ve kurumlarıyla aşılmadan ve demokratik ulus inşasına geçilmeden hiçbir sorun gerçek manada çözümünü bulamayacaktır

Kürdistan'da ekonomik, mali, eğitim gibi bütün kurumlaşmalar Türklük esasına göre kurumlaştırılıp pratikleştirileceklerdir. Kürt unsuruna kendisini ifade edebilecek en küçük alan bile bırakılmamaya çalışılacaktır. Parçalanma aileye kadar indirgenecek, aile bireyleri arasında bile bir husumet, çelişki ve çatışma geliştirilerek Kürtler arası güven ortadan kaldırılacak ve şiddet Kürt toplumu içerisinde yerleştirilecektir. Kürt'ün Kürt'e güvenmemesi, dar ve tepkici çatışmacı kişiliklerin şekillenmesi bu zeminin ürünüdür. Baba oğula, kız babaya, anne çocuğuna güvensiz kılınmıştır. Bu üsluba kadar yansıya-

caktır. Toplumsal parçalanma öylesine derindir ki; iki Kürt'ün en basit bir konuyu bile akl-ı selim ile tartışarak ortak bir sonuca varmaları imkansız hale getirilmiştir. Çatışmacı üslup kavgayla sonuçlanacaktır. Nedeni sömürgeciliğin varmak istediği sonuç Kürt'ü tam iradesizleştirme, bireycileştirme adı altında tekleştirerek güçsüz kılma ve devlete muhtaç hale getirmektir. Böylece toplumsuz, kimliksiz ve güçsüz olan Kürt bireyi devlete yönelecek, onun kölesi olacak ve biat edip Türkleşmekten başka bir seçenek bulamayacaktır. Buna sömürgecilik deniyor ancak bu sömürgecilikten ötedir. Derinleştirilmiş kişilik parçalanması toplumsal bağları da ortadan kaldırınca; geriye sadece fiziksel varlığını sürdürmesi kalacağından onu devam ettirmek ancak Türkleşebildiği oranda ve devlete biat etme şeklinde mümkün olabilecektir. Ancak o zaman "var sayma" düzeyine ulaşacak, hızla Türkleşecektir. Bu zihinsel kırımdır aynı zamanda. Sömürgelerde böyle bir hal yoktur. Zorla zihniyet değiştirilmesidir. Devlet karşısında uysal, her dediğini yapan, tepkileri öldürülmüş, adeta basit bir canlı türüne indirgenmiş oluyor Kürt. Kürdistan'da asıl katliam da budur. Kürt kültürel soykırımının temelinde bu gerçek bulunmaktadır.

Kürt'e Önce "Söz". Eylem Sonraki Aşamadır

1970'lere kadar sömürgecilik bu durumu derinleştirerek devam ettirecek, ona karşı kimi karşıt duruşlar olsa da bunlar, öyle fazla örgütsel bünyeye kavuşmayan, daha çok da bireysel tepkiler şeklinde olacaklardır. Yani Kürt toplumunun hafızası dağıtılmış, paramparça edilmiş, Kürt Kürt'e güvensiz kılındığı içindir de bireysel tepkileri örgütsel bir çıkış gerçekleştirebilecek zeminden yoksun kılınmıştır. Kültürel soykırım, bu temelde Kürt toplumu içerisinde hızla yayılır. Bu durum, giderek Kürtlüğü Kürtler tarafından dahi küfür addeden bir düzey ortaya çıkaracaktır. Zaten o yüzdendir ki daha sonra PKK biçiminde somutlaşacak olan partileşme, önderlik eksenli gelişme olacaktır. Kürt toplumsal yapısının bu durumu anlaşılmadan Özgürlük Hareketini anlamak mümkün değildir. Sömürgecilik bile Özgürlük Hareketinin 40 yıldır üzerinde çalışmasına rağmen oluşum diyalektiğini anlamaktan uzaktır. Başarısızlığının kaynağında da bu durum yatmaktadır. Her seferinde "bitirdim" diye diye katliamlar yapa yapa, aradan 40 yıl geçmesine rağmen etkisizdir, tam tersi aşılma zamanına gelip dayanmıştır ve aşılacaktır. Kürt'ün oluşan yeni diyalektiğinin dinamiklerini bu anlamda bilmek gerekiyor. Bilinebildiği oranda gelişmelerin nasıl seyredeceğinin görülebilecek, aksi halde hep yanılacaklar, fakat Kürt Özgürlük hareketi kendi kaynağında akarak coşkulu hedeflerine yürüyecektir. Buna hiç kimse şaşırmamalıdır. Öyle salt pozitif bilimle, tarih ve toplumsal hakikat karşısında eksik ve yanılgılı kalıplarla Özgürlük Hareketini anlamak, anlamlandırmaya çalışmak, yeni hatalara ve sorunlara yol açacaktır. Buna çabalayanlar hep yanılacaklardır.

Özgürlük Hareketinin doğuşu, 1970'ler ortamında gerçekleşecektir. O günün dünyasının durumu Kürdistan'ın koşulları ve özellikleri içerisinde Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın etrafında şekillenen ve doğuşunu gerçekleştiren bir harekettir. O günün koşullarında Kürt, ölümün uçurumunun başındadır. Ya uçarak uçurumu geçecek, ya da ölüm çukurunun dibini boylayacaktır. İşte Öcalan'ın Önderliğinde kanatlanarak uçuşa başlamış ve günümüze ulaşmıştır. Uçuş hala bütün görkemliliğiyle devam ediyor, menziline doğru yol alıyor. Artık sadece bu uçuş, Kürdün uçuşu değil, giderek bölge halklarını da etkileyen birlikte ortak bir uçuşa doğru kanat çırpmaktadır. Onlar özgürlük kanatlarıdır. Kanat çırptıkça büyüyecek, güçlenecek ve tarihi uçuşun ana doğrultusuna doğru girilecektir. Bundan kuşku duyulmamalıdır.

1973-1978 yılları Kürt'ün dağılan hafızasını, yitirilen belleğini yeniden kazanma mücadelesidir. Önce söz gerekir. Çünkü Kürt'ün sözü tüketilmiştir. Kürt'e önce "söz" lazımdı. Eylem sonraki aşamadır. Söz yoksa eylem yoktur. İşte bu dönemde "söz" inşa edilmiştir. Adeta Hz. Muhammed'e ilk gelen "oku" mesajına benzemektedir. Oku mesajı Kürdistan'da söze dönüşmüştür. Ortak söz, ortak görüş, düşünce, kavrama ulaşma ve hedefleme zamanıdır. Yani toplumsal amacı kazanma. Amaç nedir? O özgür Kürt ve Kürdistan'dır. Bu söz başarılmıştır. Kürt özgür olacak, Kürdistan özgür olacaktır. Bu aynı zamanda belleğe ulaşmadır da. Kürt tarihsel belleği, insanlığın tarihsel birikim belleğinin tümüne ulaşma ve kendi belleğini kurma aşamasıdır. Bu kuruluş 1978'de parti biçiminde kurumsal ifadeye kavuşacaktır. Artık doğuş gerçekleşmiştir. Uçmaya başlanabilir ve kanat çırpma dönemi açılmıştır. Söz başarıldı, sıra eylemdedir. 1978-2000'li yıllar eylem zamanıdır. 1990'lara gelindiğinde eylem bir halk isyanına dönüşecektir. Bu toplumsal bir akıştır, özgürlüğe bir akıştır.

Bütün saldırı ve katliamlara rağmen bu akış devam etmiş ve Kürt toplumu "sözün" etrafında birleşmiştir. Yönü bellidir. Bu aynı zamanda bir kültürel dirilıştır. Kürt kültürüne yönelim başarılmıştır. Bu aynı zamanda öze dönüş, tarihi kaynaklarına dönüş, onları içselleştirmedir. Kuşkusuz bu durum diğer halklara karşıtlık temelinde gerçekleşen değil, tarihi hafıza, halklar hiçbir zaman düşman olmamış, olmayacaklardır. Yaşam onlarla birlikte yaşandığı oranda anlam kazanacaktır. Onu saptıran ise genelde iktidar ve devlet, zamanımızda ulus-devlet olmuştur. Mücadele buna dönüktür. Aslında bu demokratik ulusun doğuşudur. Yani Kürt 2000'li yıllarına gelindiğinde Demokratik uluslaşmayı gerçekleştirmiş oluyor.

Özgürlük Hareketinin 40 yıldır üzerinde çalışmasına rağmen oluşum diyalektiğini anlamaktan uzaktır

Demokratik ulus zihinsel bir durumdur. Ortak amaç ve hedefe toplumsal olarak yönelimi ifade edecek şekilde tanımlanabilir. Kürdistan derken salt Kürtlerden söz edilmemektedir. O coğrafyada yaşayan hemen her farklı etnisite ve inanca yer vardır. Karşılıklı tanıma esaslarına göre kendi kendisini yönetme hakkına sahiptir. Kürt, Türkmen, Arap, Êzidî, Müslüman, Alevi, Hristiyan gibi tüm farklılıkların demokratik ulus içinde yaşam hakkına sahiptirler. O anlamda demokratik ulus çokluğu ifade etmektedir. Yani tekliği esas alan devletçi ulus yerine çokluk ve çokluğu esas alan farklılaşmaya uygun bir oluşumdur. Sadece çokluk değil, Kürt halkının kendisi de iç bünyesinde birçokluk, bir farklılık taşımaktadır. İnançta farklılıklar var, yine Kürt dilinde bir çeşitlilik ve farklılık vardır. Dolayısıyla bu farklılıkların da kendini ifadelendirme, o temelde kurumlaşma ve gelişmeye müsait bir formdur demokratik ulus. Yani hiçbir toplum ya da ulus homojen değildir. Onu homojenleştirmeye çalışmak o varlığa karşı savaş açmak anlamına gelir. Toplumlar heterojen varlıklardır. Demokratik ulus bunların tümünü içeren heterojenliği dile getirmektedir.

Sonuç Olarak

Özgürlük Hareketi 2000'li yıllarda Kürdistan'da gerçekleşen demokratik ulusun nasıl bir bedene kavuşacağının tartışma ve arayışlarıyla başladı ve yeni bir paradigma ortaya koydu. Demokratik ulusun politik ifadesi yani bedeni demokratik özerkliktir. Demokratik özerklik, yerele dayalı radikal demokrasiyi esas alan her çokluğun karşılıklı tanımayı esas alarak kendisini inşa etmesi ve kendi kendisini yönetmesidir. Karar gücü yereldir ve komüne dayanmaktadır. Demokratik ulus bünyesinin en küçük ve çekirdek örgütlenmesi oluyor komün. Asıl karar verici komünler olmaktadır. Komünler köy, mahalle, hatta bir apartman komünü, fabrika komünleri okul komünleri gibi aynı alanda bulunan topluluğun kendisini oluşturma hali oluyor. Komünlerin koordinasyonunu sağlayan ihtiyaca göre meclisler oluşur. Duruma göre 10, 15 ya da 20 vb. sayıdaki komün ortak bir meclis oluşturabilir. Ve kendi içinde bir yürütme çıkarabilir. Giderek meclisleşme ülke geneline yayılarak en üstte konfederal bir birliğe ulaşır. Bu demokratik konfederalizm oluyor. Bir piramit türü yapılanmadır. Ancak esas karar verici piramidin tepesi değil, tabandan çok yaygın ve örgütlü olan komünlerdedir. Yani karar vermede piramidi ters döndürerek onun üstü asıl karar verici durumdadır.

Kürt Halk Önderi Öcalan şöyle der:

"Demokratik özerklik, esas olarak benzer zihniyeti paylaşan bireyler ve toplulukların kendilerini öz iradeleriyle yönetmeleri anlamına gelir. Buna demokratik yönetim veya otorite demek de mümkündür."[1]

Öte yandan komünler sadece bedensel bir örgütlenmeyi ifade etmezler. Bu beden amaç ve hedeflere dönüktür. O amaç ve hedeflerde toplumun ortak kolektif ihtiyaçlarını giderecek düzeyde bir yapılanmayı da inşa eder. Toplum ve insan ihtiyaçları manevi anlamda düşünce yani eğitim, kültür, sanat, edebiyat, spor gibi çok yaygın bir alanı kapsarken maddi anlamda eko-ekonomi özsavunma, sağlık, barınma gibi yine çok geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Burada esas olan toplumsal ihtiyaçlardır. Komün ve onun yürütmesi bu çalışmaları örgütleme ve yürütme sorumluluklarıyla karşı karşıyadır. Devletten ya da herhangi bir dışsal güçten sorunlarının çözülmesini beklemeden kendisinin çözmesidir. Buna kendi öz gücüne dayanma ve buradan iradeleşip özgürleşme denilebilir.

Demokratik ulus bedeninin inşasında esasta iki

yol izlenmekte. Birincisi asıl tercih edileni devletle yürütülecek müzakereler sonucu demokratik bir anaysa ve hukuki mevzuatla karşılıklı birbirini tanıma esaslarının belirlenmesiyle gerçekleştirilmesidir. Özgürlük hareketi ve Önderliği uzun zaman bu yolla ve demokratik siyaset esaslarında çözüm arayışlarını sürdürdü. Devletle belli bir diyalog zemini de yakalandı. Ancak devlet sorunu çözmek yerine öteleme yolu ile zamana yayarak; Özgürlük Hareketini çürütmeyi ve tasfiyesini esas aldı. Öte yandan AKP Devleti,tek yanlı sürdürülen ateşkes durumundan yararlanarak aralıksız savaşa hazırlıklarını sürdürdü. Kale-kollar, Kürdistan'daki HES'ler gibi çok sayıda askeri hazırlıklar yaptı. Bir yönüyle de genelde Rojava'da, Kobanê'de DAİŞ ve El-Nusra türü güruhlara verdiği askeri, lojistik ve siyasal destekle Kürt özsavunma gücünü tasfiye etmeyi, orada bitirmeyi amaç edindi.

En son 24 Temmuz 2015 yılında topyekün saldırılarını başlatarak, 28 Şubat Dolmabahçe mutabakatına rağmen imhaya yöneldi. Buna cevap amaçlı özyönetimler atılımı yapıldı ve Kürdistan yeniden savaş alanına dönüştü. Masayı deviren Özgürlük hareketi değil AKP olmuştur. Çünkü artık diyalogdan müzakere aşamasına geçilmesi gerekiyordu. Ancak Kürtlerin kolektif hakları yani onları toplumsal bir varlık olarak görme yerine çok sınırlı kimi bireysel haklarla yetinmenin ötesinde bir anlayış taşınmamaktadır. Özünde inkâr ve imha zihniyeti esnememiş, tek ulus projesinden vaz geçilmemiş, sadece Kürt kardeştir edebiyatıyla Türk ulus-devleti içinde eritme yaklaşımına temel strateji olarak devam edilmek istenmiştir. Bu durumda Kürtler için tabandan başlayarak özyönetimleri inşa yöntemiyle demokratik ulusun bedenleştirilmesi, yani demokratik özerkliğin inşasını geliştirmek kalmıştır. Kürdistan'da yaşanan durum budur. Kürdün demokratik uluslaşmasının tamamlanması şayet uzun zaman bir bedene kavuşturulamasa varlığını sürdürmesi olanaklı olmayacaktır. Kendisini tanımlayamayacağından toplum olarak mevcut koşullarda yaşamını, yarınını güvenceye alması mümkün değildir. Her canlıda olduğu gibi demokratik ulus da canlı bir toplumsal oluşum olarak doğduktan sonra iradesiyle yürümek isteyecektir. Nasıl ki çocuğun doğduktan sonra yürüme isteminin engellenmesi halinde çocuğu yatağa mahkum etme ve giderek anlamsızlaşması gerçekleşebileceği gibi demokratik ulusun akıbeti de ondan farklı olmayacaktır. Çocuk yürümekte ısrar edecek ve her çocuk mutlaka yürüyüp kişilik ve irade kazandığı gibi demokratik ulus da iradesini başka bir güce teslim etmeyecek ve yürüyecektir. Kürdistan'da yaşanan hal budur. Demokratik ulus bedenleşerek, yapısallaşarak özgürlüğe yürüyecektir.

Kaynakça

[1] Öcalan Abdullah, Kürt Sorununda Demokratik Ulus Çözümü, Amara Yayın, 2015,İstanbul

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Demokrasinin Toplumsallaşması ya da Kavramsallaştırılması

Mahmut Yamalak

Demokrasinin yeniden kavramsallaştırılmasına ihtiyaç olduğunu düşünmek, mevcut halin daha ötesine geçme arayışına da işaret eder. Alışılagelen demokrasi anlayışlarıyla "demokratik ulus" un kavramsallaştırılması da mümkün değildir, çünkü demokrasinin sisteme ait versiyonlarının tümü de buna uygun bir kapasiteye uygun değildir.

Değinilmesi gereken ikinci nokta, yeni bir demokrasi tanımının bir kurgulama, öznel bir tanımlama olmadığıdır. İktidar-devlet güçlerinin gerilettiği ve zayıflattığı doğal toplum özünde demokratik ve komünaldir. Bu nedenle yeniden kavramlaştırmanın bir nedeni köklerine yabancılaştırılmış toplumun yeniden bu değerlerle buluşturulmasıyken, diğer bir nedeni de toplumun bugününe cevap verebilecek bir kapsama ulaşmasıdır.

Bu iki noktayı vurgulayarak konuya başlayabiliriz.

Tıkanan Devletçi Demokrasidir

Kapitalist modernite sisteminin bir ürünü değil; ona karşı verilen mücadelelerin bir sonucu olarak demokrasi bugün sisteme entegre bir hale getirilmek istenmektedir. Sistem karşısında hak ve özgürlükler mücadelesinin sonucunda kapsamı genişlemiş, ancak bu onun yetersiz kalmasını engelleyememiştir. Devlet-iktidar karşısında hak arayıcılarının ısrarlı çabaları sistemi bazı tavizler vermeye zorlamıştır. Dolayısıyla demokrasinin güncel hali devletli sistemin bir ürünü değil; onun mecbur bırakılmasıyla oluşmuş politik bir arenadır. Ancak bu da hak ve özgürlükler arayışının toplumsallaşmaması veya yetersiz kalması sonucunda dejenere olarak özünden uzaklaşmıştır.

Sistemin demokrasi anlayışının kökeninde empirizm, Kartezyen, felsefe, pozitivizm gibi aydınlanma dönemi akımlarınca oluşturulmuş "hak ve özgürlükler" bilinci yatmaktadır. Rönesans sonrası devlet ve toplum ilişkilerinin teorize edilmesiyle "yeni" demokrasi ilkelerinin de oluştuğu söylenebilir. Öz olarak bu eklektik ve pragmatik demokrasi anlayışı ideolojik olarak liberalizmden beslenir. Bilindiği gibi liberalizmin iki temel ayağı vardır: girişimcilik ve ticaret özgürlüğü adı altında ekonomi ayağı ve çoğulculuk adı altında siyaset ayağı. Bu iki ayağın birleşmesiyle liberalizmin demokrasi ilkeleri de somutlaşmıştır.

Konumuz itibariyle liberal demokrasinin ilkelerine kısaca bakmakta yarar vardır.

1-Çoğulculuk: Buna göre toplumda değişik görüşler vardır ve bunlar yaşamalıdır. Hiçbir düşünce diğeri karşısında ayrıcalıklara sahip değildir. Liberal demokrasinin bu ilkesi de bazı esaslara dayalıdır.

Her düşünce özgürdür. Düşünceye sınır getirilemez. Örneğin yararlı-zararlı vb. diye ayrıştırılamaz gerçeğini kabul eden liberalizm, ardından sistemin kendini koruma tedbirleri alması gerektiğinden söz eder. "Kamu düzeni", "devletin bekası" gibi gerekçelerle temel alanların tehdit edilmesi karşısında sistemin kendini savunması gerektiğini belirtir. Burada "sistemin tehdit edilmesi" bizzat sistemin aktörlerince sınırları belirlenen bir şey olduğundan, çoğulculuğun sınırları da buna göre oluşturulur.

Düşünce özgürce açıklanmalıdır, der liberalizm. Düşünce özgürlüğünün salt bir düşünme olayı olmadığını; başkalarına iletme hakkını içerdiğini de belirtir. Sistem karşısında somut ve açık bir kışkırtma olmadıkça düşünce özgürlüğü serbest olmalıdır diyerek, yine devletçi-iktidarcı güçlerin belirlediği sınırlara işaret eder.

Son olarak, düşünce özgürlüğü örgütlenmelidir diyerek, eylem, dernek ve parti gibi başlıca örgütlenme alanlarına işaret eder.

2- Katılım: Açıklanan ve örgütlenen düşünce söz olarak siyasal alana yansıyınca vücut bulur, somutlaşır. Bu nedenle "toplumun işlerine nasıl katılınmalıdır?" sorusu önemlidir. Kapitalist modernite "genel oy ilkesi" ile siyasete katılmanın esaslarını belirler. Seçimlerde oy verecek

olan halk, en çok oy alan partinin parlamentoda iktidarı ele geçireceğini, diğer partilerin parlamento içinde veya dışında muhalefette kalacağını, böylece genel iradenin iktidara yansıyacağını öne sürer.
Genel oy ilkesi çeşitli dönemlerde değişen kısıtlara sahiptir. Yunan site devletlerinde yabancılar, kadınlar, köleler; 20. yüzyılın başlarına kadar Avrupa'da mal varlığı olmayanlar ve kadınlar; günümüzde seçim barajları genel oy ilkesini sınırlandıran gerçekliklerdir. Bir de her dönem geçerli kısıtlar vardır; vatandaş olmayanlar, psikolojik veya ahlaki olarak yetersiz olanlar, yaşı tutmayanlar gibi sonuçta bu ilke doğrultusunda parlamentoya girebilen güçler de, parlamentonun gerçek anlamda bir yönetim merkezi olmadığı gerçeğiyle karşı karşıya kalır.
3- Çoğunluğun Yönetimi: Genel oy ilkesi gereğince en çok oy alan parti çoğunluğu oluşturacağından, parlamentoda temsil yetkisine de ulaşmış olur. Çoğunluk bu yolla iktidar olarak azınlığın karşısında önemli bir avantaj elde eder. Bu da ona parlamentonun etkisi ve yetkisi çerçevesinde yasa yapma ve uygulama imkânı verir. Azınlıkta kalan iktidarı denetleyebilir, uyarabilir ancak engelleyemez. Bu durumda azınlık ve çoğunluk gruplar haklar karşısında eşit olmalarına rağmen, yetkilerde güç sahibi olan çoğunluktur.
Yukarıda sıraladığımız temel ilkeler kapitalist modernitenin demokrasi anlayışının sınırlarıdır. Bu ilkelerdeki yetersizlikler üzerine çok şey söylenebilir. Ancak gerçeklikte toplumsal katılımın bu yolla sağlanamadığını pratikte de deneyimliyoruz. Ulaşılan toplam sonuç her zaman demokrasi adına sıfır oluyor. Zenginlik, güç ve bilgi tekelleşmiştir; zor aygıtları devlet-iktidarın denetimindedir; ideolojik kurumlar devlet tekelindedir. Bunların dışında kalan alanlar sistem için önemsiz ve tehlike içermeyen alanlardır. Ağırlık merkezlerinin dışında kalmaktadırlar. Parlamento (yasama) değil, yürütme stratejik öneme sahiptir. Parlamentonun yürütmeyi denetle yetkisi-gücü kalmamıştır. İktidar artık belli güç odaklarının elinde tekelleşmiş olduğundan, yasama da son tahlilde bu güç odaklarının denetimine bağlı olmaktadır. Buna bir de seçenlerin (toplumun) depolitizasyonu eklenince, parlamentoya seçilen partilerin de göstermelik kurumlar olmanın ötesinde bir işlevinin olamayacağı daha iyi anlaşılacaktır.
Kapitalist modernitede devlet-toplum ilişkisi bir tahakküm ilişkisidir. Bu sınıf, cins veya etnik tahakküm olabilir; biçimi ve kapsamı değişebilir ama özü hep tahakküm ilişkisi olarak kalmaktadır. Bu tahakküm sistemi onun demokrasi anlayışını da etkiler. Sivil hak ve özgürlükler bu demokrasi anlayışında seçme ve seçilme hakkıyla sınırlandırılmış çelişik bir kurallar toplamıdır. Burada iki temel alan karşımıza çıkmaktadır.
Birinci alan; mülkiyet-iktidar alanıdır. Güç ve iktidar tekeline kapsar. Sermayenin dolaşımı, mülkiyet tekeli, iktidarın güç biriktirmesi gibi devlete-iktidara ait olguları içerir. Bu alandaki hakların genişletilmesi demokrasi mücadelesi değildir. Örneğin "mülkiyet ihlali", "devletin zor-şiddet tekelinin ihlali" gibi devletçi refleksler bu alan kapsamındadır. Bu alan demokrasi mücadelesinin dışında kalmıştır.
İkinci alan; hak ve özgürlükler alanıdır. Oy hakkı, seçme-seçilme, örgütlenme hakkı, kadın-erkek eşitliği, askeri yaşam hakkı gibi toplumu ilgilendiren alandır. Hak ve özgürlüklerin genişletilmesi mücadelesi esas olarak bu alanla sınırlıdır.

Zenginlik, güç ve bilgi tekelleşmiştir; zor aygıtları devlet-iktidarın denetimindedir; ideolojik kurumlar devlet tekelindedir

Sorulması gereken soru şudur: Hak ve özgürlükler alanı genişletilerek birinci alan sınırlandırılabilir mi? Devlet tüm kurumları ve örgütlülüğüyle yönetim, ekonomi gibi temel alanları elinde tutuyorken, hak ve özgürlükler ne kadar genişletilebilir? Bu mümkün değilse, o halde demokrasinin birinci alana dönük de sözü olmalıdır. Sadece "devlet kötüdür" demek veya sadece kararsız alanlarda top koşturmak ne gerçek anlamda demokrasinin inşasını sağlayabilir, ne de sistemi sınırlandırabilir. Demokrasi esas olarak birinci alanı yani devlet-iktidar alanını sınırlandırmasıyla yaşama şansını bulabilir.
Klasik sol anlayış şizofrenik bir tutarsızlık yaşadığından somut bir kuramsal yapı oluşturamamıştır. Reel sosyalizmin demokrasi konusundaki tutarsızlığı kimi zaman toptan reddiyeye kadar gitmesine neden olmuştur. Bu anlayışta çifte içeriğe dikkat çekilebilir. Ezilenlerin taleplerindeki demokrasi içeriği, yönetici-yürütücü gücün iktidar perspektifiyle çelişir. Hak ve özgürlük anlayı-

şı iktidarı ele geçirme mücadelesine dönüşür. Bu çifte refleks teorilere de yansımıştır. Sonuçta kapitalist modernite sistemi belli alanlarda esnerken, devlet de demokrasinin ilkeleriyle tanışır ve kendini buna uyarlamayı öğrenir.
Kuramsal olarak demokrasiyi kabul eden reel sosyalist kesimler için ise demokrasinin anlamı "halk iktidar"dır. Bu tanımın kendisi iktidarın egemenden ezilene geçişini isterken kategorik olarak iktidarı benimser ve el değiştirmesini hedefler. Bu durumda iktidar baki kalacaktır; yeni aktörler eskilerini ezmeye başlayacaklardır -ki, bu da hak ve özgürlük talepleriyle mücadele edecek yeni mağdur kesimlerin oluşması demektir. Devlet ve iktidar ise varlığını ve gücünü koruyacaktır.
Sistemin sol yorumu kimi eşitlikleri şart koşar: Herkesin yasalar karşısında, toplumsal işlere katılımda, siyasal iktidara katılımda eşit olunası gibi. Buna benzer şekilde liberal demokrasi de belli şartlar öne sürer: kuvvetler ayrılığı, iktidar karşısında fırsat eşitliği, karar süreçlerine katılım imkanı... Sonuç da her iki taraf da, devlet-iktidarın alanına dokunmadan sistemin aşırılıklarını törpüleme, onu hakim olduğu alanlara da esnetme ve kabul edilebilir sınırlara çekme noktasında buluşurlar. Kuşkusuz bu yolda elde edilen kazanımlar da önemli birer mevzi olarak değerlendirilecek şeylerdir. Ancak bunun biçimsel ve yüzeysel bir demokrasi mücadelesi olduğu da unutulmamalıdır. Nitekim bu mücadele içinde belli bir bilinç edinmekle birlikte, doğru öncülük oluşmazsa perspektif sığlığı da yaşayabilmektedirler.
Burada demokrasi araçsallaştırılmıştır, esas olan iktidarın ele geçirilmesidir. Hak ve özgürlüklerde ancak bu kapsamda önem kazanırlar. Bu da onları salt birer politik söylem derekesine indirger. Sağ ve sol yorumlar devlet ve iktidar alanıyla ilgilendiklerinden, demokratik mücadele sadece bir kenar süsü olarak kalır. Demokratik kazanımlar bireyselleştirilerek toplumsal bağlamından koparılır.

Radikal Demokrasi

Demokratik uygarlık paradigmasında demokrasinin yeniden kavramsallaştırılmasına ihtiyaç olduğu ifade edilirken, yukarında ifade edilen tıkanmadan yola çıkılmaktadır. Demokrasinin tanımındaki bu daralma aşılmak durumundadır. Ancak esas olarak toplumun özünde komünal ve demokratik olması ve mevcut yaklaşımların bu gerçeğe uygun olmamasından kaynaklanmaktadır.
Kürt halk önderi Abdullah Öcalan, demokrasi kavramını açımlarken iki önemli noktaya dikkat çeker. ‘‘demokrasi geniş anlamda devlet ve iktidarı tanımamış toplulukların kendilerini yönetmeleri olarak tanımlanabilir. Klan, kabile ve aşiret kendilerini yönetmeleri bu kategoriye dâhildir. İktidar ve devlet olgularının yoğunca yaşadığı toplumlarda iktidar ve devlet yönetimi dışında kalan özyönetimleri dar anlamda demokrasi kapsamında değerlendirmek mümkündür.‘’

Demokrasinin devlet ve iktidarı tanımamış toplulukların özyönetimi olduğu gerçeğidir. İnsanın varoluş biçimi de demokrasidir

Demokrasi bu iki parametreye dayanır. Birinci nokta, demokrasinin devlet ve iktidarı tanımamış toplulukların özyönetimi olduğu gerçeğidir. İnsanın varoluş biçimi de demokrasidir. Özcesi, toplum eşittir komünal demokrasidir.
İkinci önemli nokta iktidar ve devlet üzerindedir. Demokrasi iktidar ve devletle bir arada olamaz; her iki olgu yapısal olarak birbirilerine karşıttırlar. Bu nedenle devletin esnetilmesi demokrasi demokrasinin nihai hedefi olamaz. Devletli toplumda ‘’ devlet + demokrasi" formülasyonunun gerçekleşme şansı olabilir. Sistem içinde demokratik çözüm anlayışı, sistemden demokratikleşmesini beklemektir –ki sonuçta her ikisinin de yozlaşmasına yol açar. Bu da demokrasi devletin birbirine yakınlaşmasıdır. Sorunun kaynağı kendini demokrasiyle maskelemek isteyen devlet ile devlet olmak isteyen demokrasinin dejenerasyonudur. Bugün temsili demokrasinin ulaştığı düzey devletin anayasayla sınırlandırılmasının ötesinde değildir. Anayasayı değiştirme gücünü elinde bulunduran kesime toplumu baskılama imkânı tanıya bu çözüm sorunun devam etmesinin de en önemli nedenidir.
Demokratik modernite devletle özdeşleşmeden, "halk iktidarı" adına devletleşmeden, sınıf adına devletleşmeden demokratik özyönetimlerle çözümü oluşturmaya yoğunlaşır. Bunun özlü ifadesi radikal demokrasidir. Parlamenter sisteme dayalı temsili demokrasiden ve STÖ'lerle sınırlı

katılımcı ve çoğulcu demokrasiden farklı olarak radikal demokrasi doğrudan demokrasiye dayanır. Hak ve özgürlükler mücadelesi yanında iki temel olguyu daha önceler: Örgütlenme ve özyönetim. Dolayısıyla temel sınıfları da kapsamlılaşır: 1) Farklı kimlik ve kültürlerin varlığının ve özyönetim haklarının kabulü; 2) Doğa üzerindeki egemenliğin reddedilerek, doğayla uyumlu, ilkesel olarak benimseyen ekolojik bilincin kabulü; 3) Kadın özgürlüğünün ve toplumsal yaşama katılımının öncelenmesi… Radikal demokrasi toplumun demokratik kurumlaşması ve yaşam biçimidir. Toplumun tabandan örgütlenerek demokratik irade ve güç olması demek olan bu demokrasi anlayışı yerel ve genel ölçeklerde toplumun örgütlenmesini hedefler. Yukarıda bunun özlü ifadesinin örgütlenme ve özyönetim olduğuna işaret etmiştik.

Bu noktada demokrasinin yeniden kavramsallaştırılması noktasında bazı temel parametrelere değinebiliriz.

1- Kapitalist modernitenin sağ ve sol versiyonlarının ürünü olan temsili veya çoğulcu demokrasi kapsamında sistemi yumuşatma ve kabul edilebilir düzey kazandırma. Sınırlara çekme tarzındaki dar yaklaşımlar çözüm üretemez durumdadırlar. Artık amaç sistem içinde nefes alınabilir alanlar yaratmak değil, toplumun devlet dışında var olabileceği ve kendi özyönetimine sahip olabileceği olanaklar oluşturmadır. Bu da devlet-iktidar denetimindeki tüm kurumların özgürlükçü-toplumcu kurumlarla yer değiştirdiği bir demokrasi anlayışıdır.

2- Demokrasinin kaynağı doğal komünal toplum ve özgürlükçü mücadelelerdir. Bu yanıyla yeni değildir. Ancak insanlığın ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel alanlarda geldiği aşama; iktidar-devlet güçleriyle yaşanılan beş bin yıllık süreçte edinilen tecrübe ve özyönetim yoksunluğunun yarattığı yıkıcı sonuçların deneyimlenmesi sonucunda yeni bir içerik ve biçim kazanma ihtiyacı onu yeniden yorumlamayı gerektirir.

3- Temel özelliği devlet karşıtlığıdır. Devlet dışında kalan toplumun özyönetime sahip olması esasına dayanır. Bunun karşısındaki en önemli direnç noktaları da sistemin sağ ve sol versiyonlarının demokrasiye olan yaklaşımlarıdır. Demokrasiyi oy kullanma, parlamentoda ya da STÖ'lerde görev almayla sınırlandıran anlayışla; "devleti ele geçirme" aracı olarak gören anlayış birleşerek, demokrasiyi önemsiz, değersiz, salt sistemin bir parametresiyle var olabilen bir oyalanma alanı olarak kabul eder. Devlet karşısında demokrasinin gücünü görmeyen bu yaklaşımlar demokrasiye de darbe vurmaktadırlar.

4- Siyaseti devlet denetiminden kurtarıp gerçek özüne, topluma geri döndürmenin yolu demokrasiden geçer. Devlet hükmetme kanalları yaratır. Toplum işlerini gasp edip devlet adına hareket eden aktörlere bırakır. Demokrasi ise bu görevi yeniden topluma aktarmanın zeminini oluşturur. Demokrasi siyaseti gasp etmenin bir aracı değil; toplumu özyönetime yönlendirme ve bunun devamlılığını sağlayacak örgütsel, kurumsal mekanizmaları oluşturma yöntemidir.

Özyönetim ve Örgütlenme

Demokrasinin kavramsallaştırılması bu parametreler üzerinden yapılınca demokratik ulus perspektifine de ulaşabilir. Hak ve özgürlükler, bireyin inancını, kültürünü ifade etme ve savunma bedelini denetleme ve yaşam hakkını savunmayla sınırlı değildir: Bununla birlikte kültürel-kimliksel aidiyeti koruma ve geliştirme ve özyönetimine sahip olmadır da. Bu demokrasi anlayışı iktidarı içermez; iktidar karşısında toplumun yönetim gücü olmasını hedefler. Bu nedenle "halkın iktidarı"nı değil, "toplumun özyönetimini amaç edinir. Özyönetim toplumsallıkla ilgilidir. Bu nedenle demokrasi bir toplumsal özyönetim olgusudur.

Demokrasinin özlü ifadesi olarak toplumsal özyönetim kültür, kimlik ve aidiyetler bakımından çoğulcudur. Toplum birden fazla kültürel, etnik, dinsel ve siyasal grubun toplamından oluşur. Her grup özyönetimle kendini temsil etme hakkına kavuşur. Bu, tabandan beslenen bir çoğulculuk anlayışıdır. Sistem açısından çoğulculuğu oluşturan her grup potansiyel bir iktidar merkezi ve ortağıdır. Bu nedenle sistem daha çok katılımı sınırlandırma üzerine yoğunlaşır. Bu şekilde katılımı bireyselleştirerek ve grupları birbirine rakip hale getirerek dayanışmayı engeller. Oysa esasen demokrasi toplumsal grupların dayanışarak ortak bir irade oluşturması ve buna uygun olarak politik işlerin yürütülmesi prensibine dayanır.

Katılımın somut biçimi örgütlenme ve kurumlaşmadır. Sistemdeki parti, dernek gibi kurumlar göstermeliktir. Esas güç odakları olan ordu, okul, aile, iş yeri gibi sistemin temel kurumlarının hiçbiri demokrasi ile işletilmez. Buralar gerçek iktidar merkezleridir. Temsili demokrasi kurumlarıysa işlevsizdir. Sistemin gözde kurumlarıyla tahakküm alanlarıdır.

Demokrasi ve kurumlaşmanın çelişik özellikler

barındırdığını da belirtmek gerekir. Bu, kurumun yapısından kaynaklanmaktadır. Kurum durağanlığı demokrasi genişle ve derinleşmeyi içerir. Kurumların demokratik yapıya kavuşması başarılmazsa iktidarı üretip demokrasiyi yutabilir. Bu da ancak kazanımların içyapısının özyönetim prensibine uygun düzenlenmesiyle engellenebilir. Toplumsal amaçlarla oluşturulmuş bir kurum demokrasi için bir tehdit haline dönüşmeden veya demokrasinin ilkeleriyle çelişir duruma düşmeden varlığını sürdürmesi için bu temel ilkeyi gözetmek durumundadır.

Özyönetim toplumsallıkla ilgilidir. Bu nedenle demokrasi bir toplumsal özyönetim olgusudur.

Kurum, örgütsel, toplumsal bütünlüğe katlım alanlarıdır. Toplumsal kurumlarda söz, karar ve uygulama süreçlerine katılım demokrasinin de temelidir. Katılım yoluyla mutlak surette hiyerarşik iktidar yapısından uzaklaşarak toplumsallaşabilir. Çünkü bu şekilde denetleme ve hesap sorma da mümkün hale gelebilir.
Yeni bir demokrasi tanımına duyulan ihtiyaç sistemin yarattığı demokrasi bunalımından kaynaklanmaktadır. Bunun yanında toplumsal mücadelenin ulaştığı düzey anlaşıla gelen tanımları yetersiz hale getirmektedir. 20. yüzyıl toplumsal mücadeleler açısından önemli yeniliklere tanık oldu. Siyaset devletin ve elit kesimlerin denetiminden çıkarak topluma indi; kadın özgürlük mücadelesi politik-kurumsal bir çerçeve kazandı; kültürler, kimlikler, inançlar politik olarak kendini ifade olanağı buldu. Özcesi siyasetin kapsamı genişledi, aktörleri ve üslubu değişti. Demokrasi artık yalnızca liberal söylemlerle sınırlandırılmayacak kadar yeni ilgi alanları kazandı. Şimdi günlük yaşamın, politik alanın, kurumsal yapıların ilkelerinin yeni siyasal duruma göre hayata geçmesinin zeminini oluşturacaktır.
Bugün ulus-devlet yüzyılın sonunda artık miadını doldurmuşken, demokratik ulus toplumsal özyönetimi açığa çıkarma alanı olarak kabul edilmektedir. Toplumsal ve kişisel hak ve özgürlüklerin birleşerek oluşturduğu bu zeminde siyasal aktörlerin tanışması, kaynaşması ve dayanışması mümkün hale gelmektedir. Bunun için toplumsal yapıyı ilgilendiren temel kavram ve alanlara dönük yeni bir bakış açısı edinilerek başlama ihtiyacı vardır.
Hak ve özgürlükler devleti ele geçirmekle, iktidar olmakla sağlanamaz. Öyle olunca yeni hak ve gaspları ve haksızlık alanları oluşur. Bu da hakları yalnızca kendine isteme, öteki sınıf, halkı veya inancı-kültürü ötekinin karşısında engel olarak görme anlayışını doğurur. Hak ve özgürlükleri elde etmenin yolu iktidarı hedeflemek değil, toplumsal örgütlülüğü ve özyönetimi geliştirme ve derinleştirmedir. Bu da yeni bir siyaset anlayışını gerektirir.
Demokrasinin yeniden kavramsallaştırılması sistemden köklü kopuşu gerektirir. Bu, sistemin sağ ve sol versiyonu olmayı reddetme demektir. Sistemden ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel bağları koparmanın özlü ifadesi ancak gerçek bir demokrasi yoluyla başarılabilir. Demokrasinin özü devlet dışında, devletten beslenmeden, kendi öz değerleri üzerinde yaşamı yeniden inşa etmektedir.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Devlete Karşı, Devletin Ötesinde ve Devletsiz Demokrasi

Mark Purcell

Ben kimi düşünürler gibi akademik başarılara sahip değilim, bir sosyal bilimci değilim, hatta bir İngiliz bile değilim.

Ben demokrasi, demokrasi fikrinin ve pratikleri üzerine düşünen yazan herhangi biriyim. Dolayısıyla bugün burada sunabileceklerim ve katabileceklerim üzerine düşündüm.

Katkımı iki sav üzerine yapılandırdım:

İlk savım "demokrasi" ve "devlet" terimlerini anlamanın en iyi yolunun onları birbirlerine zıt kavramlar, farklı yönlere hareket eden politik süreçler olarak düşünmek olduğuna ilişkindir.

İkinci savım siyasi ve ekonomik güçlerin bizleri 2007-2008 iflasına götürdüğü ve kemer sıkma yoluyla karlarını merkezde iki katına çıkardıkları zor dönemlerde, bizi kurtarabilecek ve ihtiyacımız olan şeyin demokrasi olduğudur. Enerjimizi demokratikleşme ve kendi kudretimizi koruma ve onu kendimizi yönetmek için kullanmayı öğrenme projesi üzerine yoğunlaştırmalıyız.

Demokratikleşmek pozitif bir eylemi içerir: Kendi irademizi kullanmayı öğrenmek. Aynı zamanda negatif bir eylemi içerir: Kendi irademizi kendi dışımızdaki ya da kendimizin üzerinde herhangi bir varlığa teslim etmeyi reddetmek. Söz konusu varlığa en iyi örnek devlettir ve tabi ki çok uluslu şirketler, uluslararası kuruluşlar (BM, Dünya Bankası, Troika vb.), kiliseler ve ticaret birlikleri.

Ben refah devletinden daha iyisini yapabileceğimizde ısrar ediyorum. Demokrasiyi gerçekleştirebiliriz.

Birlikte ele alındığında, bu iki sav günümüzde giderek daha da kötüleşen sosyo-ekonomik eşitsizliği gidermek için daha çetin hükümet politikalarını savunanlarla gerilimli bir ilişki anlamına gelir. Bu daha büyük bir eşitliğe yol açacak gibi görünürken ben bunun demokratikleşme projesini saptırdığını iddia ediyorum. Muhakkak ki sağlam bir refah devleti ne demokrasi ne de eşitlik sunan neo-liberal devlete karşı daha yeğindir. Fakat ben refah devletinden daha iyisini yapabileceğimizde ısrar ediyorum. Demokrasiyi gerçekleştirebiliriz.

Demokrasi Düşündüğümüzden Fazlası Olabilir

Demokrasi derken neyi kastediyorum? Benim anladığım kadarıyla demokrasi, halkın kendi iradesini tekrar alma ve onu kendi işlerini yönetmek için kullanmayı öğrendiği bir yaşam biçimidir. Eğer izin verirseniz etimoloji yoluyla ne anlatmaya çalıştığımı açıklayacağım.

Demos ve Kratia

Demos'un ne anlama geldiğini iyi bildiğimizi sanırız fakat eski Yunan da yani Platon ve Aristo'nun politik teorilerini oluşturdukları Yunan'da demos tipik olarak yoksullara, yaşamak için çalışmak zorunda olanlara işaret eder. Demos daima zenginlerden sayıca daha fazladır ancak hiçbir zaman toplumun tümünü kapsamaz. Platon ve Aristo için demokrasi polis'in işlerinin en geniş grupça kontrol edildiği bir yönetim biçimidir. Bu modern çağda rahatlıkla Hobbes'da görülür, Hobbes için demos herkestir tüm vasıfsız kişilerdir. Ve böylece demokrasiyi herkesin hükmettiği bir politik sistem olarak düşünme eğilimindeyizdir.

Sözcüğün ikinci parçası kratia, biraz daha karmaşık olabilir. Bu kelimeyi İngilizcede genel olarak "yönetmek ve "hükmetmek" şeklinde bir varlığın diğerleri üzerindeki "iktidarı" anlamına geldiğini düşünürüz. Fakat kratia Platon ve Aristo Yunan'ında kullanıldığı şekliyle ve kullandığımız kelimelerin dayandığı (aristokrasi, bürokrasi, meritokrasi vb.) anlamıyla iki anlamı çağrıştırır. Bu anlamda kratia kontrol eden,

sınırlandıran, egemenlik kuran iktidara işaret eder[1]. Ve aslında kratia kelimesi "demokrasi" kelimemiz için Grek'le olan ilişkide en esas noktayı teşkil ediyor: Kelimenin sonu "krasi" ," kratia" ile yakından bağlantılı. Fakat "kratia" nın kendi etimolojisi daha derinlere gidiyor olabilir. "Kratos" güç, iktidar, kudret gibi daha spesifik anlamlara işaret eder. Spinoza ve Nietzsche eğilimli kişiler için burada bir imkân var: kratosu insanın dünyada eyleme geçirmek zorunda olduğu bir iktidar; insanın somut bazı yollarla çevresine etki edebilme kapasitesi olarak anlayabiliriz. Bu anlamda "kratos" daha çok insandaki yeni bir şeyler yaratma, keşfetme ve dünyamızı değiştirme gücü anlamını taşır(2). Ve böylece ikinci kelime olan "kratia" ya dönecek olursak anlamını tekrardan tahsis edebiliriz. "iktidar kurma" anlamını taşırken, köklerinde "iktidar olma" , içinde bulunduğumuz dünyayı değiştirmek için sahip olduğumuz insan kapasitesini de çağrıştırır.
Böylece bu bakış açısı bize demokrasiyi herkesin vasıfsız olduğu(demos) ve eyleme geçme ve dünyayı değiştirme gücünün(kratia) alıkonulduğu bir toplumda "demos" u ve "kratos" u birbirine bağlı bir koşulda anlama imkânı sağlar.
(kratia için bu etimolojik yorumumun tek gerçek anlam olduğunu ve yıllardır yanlış anladığımızı iddia etmiyorum. Daha çok kelimenin her iki anlamı da içerdiğini söylüyorum. Dolayısıyla seçim yapmak bizim elimizde istersek "iktidarı kurmak" a karşılık "iktidar olma" yı öne çıkarabiliriz.)

Hobbes'un Devleti

Anlattığım üzere modern devletin kuruluş süreci kesinlikle demokrasinin aksi yönünde gelişmiştir. Bunu tartışmak için yine sabrınızı rica ediyorum çünkü Hobbes hakkında konuşmam gerekiyor.
Hobbes Devlete ihtiyaç olduğunu hararetle savunan biriydi, çünkü bizi kendimizden sadece devlet koruyabilirdi. Devletsiz olduğumuzda, yani doğal durumda (devlet toplumunun dışında olma) tümden savaş durumundayızdır. Bu savaş bellum omnium contra omnes, yani herkesin herkese karşı savaşıdır.
Bu savaş vardır çünkü herkes kendi yaşamını garantiye alma hakkına sahiptir. Burada bu gücü kullanabilecek ahlaki ya da meşru bir yasa yoktur. Bu nedenle Hobbes herhangi birinin eğer yaşamasını sağlayacaksa bir diğerine zarar vermesini ve hatta öldürmesini önleyecek hiçbir engel olmadığını iddia eder. Böylece savaş durumu söz konusudur çünkü doğal durumda kendi irademiz (eyleme gücü) bizim elimizdedir ve gerekli gördüğümüz her an onu kullanma hakkına sahibizdir. Bu "katlanılmaz durum" için tek çözüm irademizi teslim etmektir. İrademizi suni bir insana, varlığa yani modern devlete teslim ederiz. Devletin özgün işlevi bizim dışımızda bizden gayrisi olmaktır. İrademizden bizden gayri olan suni bir kişilik için vazgeçerek kendimizi kendi iktidarımızdan ayrı tutuyor, kendimize yabancılaşıyoruz. (Marks'ın yabancılaşma için söyledikleri burada yol göstericidir. Entfremdung: Bir şeyi benzediğine/olduğuna yabancı hale getirmek). Bütün mesele bu yabancılaşmada: Biz bizi tehlikeye atmaktayız ve dolayısıyla kendimizi güvende tutmak için kendi irademizden ayrı tutulmalıyız. Ve Hobbes modern devletin kuruluşunda insanları kendi iktidarlarından uzaklaştırmak olduğunu çok açık bir şekilde belirtiyor.
(Bu Nietzsche'nin devletin soğuk canavarların en soğuğu olduğuna ilişkin yaptığı iddiayı anlamak için çok ideal bir kontekst: o soğuk bir canavar ve yapay bir kişiliktir.)

Hobbes Devlete ihtiyaç olduğunu hararetle savunan biriydi, çünkü bizi kendimizden sadece devlet koruyabilirdi!

Yabancılaşmaya ek olarak; doğal insanla yapay insan arasındaki ilişki konusunda başka kritik nokta daha var: Yapay insan sadece bizden ayrı değildir aynı zamanda bizden üstündür de. O bizim üstümüzdedir ve bizim üzerimizde bir iktidardır. Başka deyişle o egemenliktir
Dünyada onunla kıyaslanabilecek başka bir güç yoktur. O ölümcül bir Tanrıdır, böyle olmak zorundadır. Eğer gücü en fazla olmazsa, eğer iktidarı diğer tüm iktidarlardan daha üstünde olmazsa herhangi bir doğal insan (ya da bir grup doğal insan) kendi iktidarlarını tekrar ileri sürebilir, kendi sorunlarını kendi ellerine alabilir, hayatta kalmak adına ne gerekiyorsa onu yapmak için doğal haklarını kullanabilirler. Elbette bu Hobbes için bir felaket olurdu: insanların kendi iktidarlarını almaları kesinlikle bellum, yani savaşın nedeniydi. Bu nedenle devletin gücü diğer tüm güçlerin üstünde olmalıydı. Bu, niçin

merkez-devlet, merkez –hukuktan bahsettiğimizi de açıklıyor. Merkezi kelimesini alır çünkü o baştadır, ilk gelendir, yeryüzünde her şeyin üstünde bir güçtür. Şunu hatırlatmakta fayda var ki Hobbes kendi iktidarımıza onu kendi dışımızdaki ve üstümüzdeki bir otoriteye devrederek yabancılaşma kararımıza ilişkin yorumlarında çok dikkatlidir: bunu kendimiz, kendi irademizle, birbirimizle mukavele ederek yaparız. Hobbes bunu yaptığımızı çünkü aklımızın devletin tek seçenek olduğunu ve bizi topyekûn savaştan koruyacak tek şeyin bu olduğunu söylediğini belirtir.

Hobbes ile ilgili bir sürü önemli şey var aslında ama ben yalnızca onun modern devletin kuruluşu ile ilgili temel savı hakkında konuştum. Fakat burada başka önemli şey daha var. Hobbes modern devleti yeni modern bir fikir zemini üzerinden kurar: İnsanların eşit ve kendi egemenliklerini korudukları fikir. Bütün erken modern düşünce- özellikle Locke ve Rousseau- bu varsayımı kabul eder ve bu fikir Antik ya da Orta Çağ'dakiler tarafından nadiren tutulmuş olsa da hızla düşünce için bir aksiyom haline gelmiştir.

Bu düşünürlerin temel amaçları bizleri bu egemenlikten vazgeçirmek olsa da, kendimizi yönetmek için kullandığımız kendi iktidarımızdaki bu "doğal" ya da orijinal durum fikri orada, onların çalışmalarındaydı ve ayrıntılarıyla tanımlanmıştı. Hobbes, Locke ve Rousseau başat bir biçimde bizim o orijinal durumumuzun demokrasi olduğunu ve modern Devletin amacının bizi bu orijinal demokratik durumumuzdan çıkarmak olduğunu iddia ediyorlardı.

(Bu düşünceler her ne kadar tartışmayı Platon ve Aristo'nun polis'i üzerine yerleştirse de Jacques Ranciere'in çalışmalarıyla benzerlik gösteriyor. Ranciere bu düşünürleri bizim demokratik orijinal durumumuzu ele geçirebilen ve kontrol edebilen meşru bir siyasi düzen inşa etme çabasıyla bağdaştırarak okur. Ranciere'e göre söz konusu orijinal durumda herkes eşit, konuşmaya ve siyasete katılmaya ehildir.)

Dikkatimi doğrudan Hobbes üzerine yoğunlaştırıyorum çünkü Hobbes modern devlet konusunda açık ve dürüst argümanları sunar. Aynı zamanda gerçeklenin Hobbes'un mutlakiyetçi devleti olmadığına ancak Locke' un sınırlandırılmış liberal devleti olduğuna yönelik itirazların da farkındayım. Bu "liberal-demokratik" denilen hükümetler için doğru. Fakat bu, iki düşünür arasındaki farklar -Hobbes' un "mutlak otorite devleti" ve Locke'un " sınırlandırılmış otorite devleti hangi noktalarda ortaklaştıklarını kaçırmamıza neden olmamalıdır. Her iki düşünürde de devletin kuruluşuna karışan politik sürecin doğası kesinlikle aynıdır: İnsanlar iktidarlarını kendi dışındaki ve üstündeki varlığa, devlete teslim eder. Locke yasa koyucu iktidarın sınırlandırılmasına rıza gösterir ancak insanlar kendi iktidarlarını bu işlevleri gerçekleştirilebilmesi için teslim etmelidirler.

(Şunu belirtmek önemli ki aynı dinamikler Rousseau'da da vardır: İnsanlar bütün iktidarlarını "devlet kurumu" (body politic) dediği bir varlığa devreder. Burada Rousseau "devlet"i (body politic) Hobbes'da olduğu gibi yapay bir insan olarak ya da Locke'de olduğu gibi bütünün bir parçası olarak değil, insanların kendisi olarak düşünüyordu. Ancak Rousseau'nun "body politic" i yapay bir varlıktan daha az değildir, çünkü aslında bütün insanlar bu bedenin (body) parçası değildir. "Body politic" Hobbes'un yapay insanı kadar icat edilmiş bir gerçekliktir. Rousseau'da her birimizin iktidarı Hobbes'da olduğu kadar yabancılaştırılmamıştır.)

Hobbes büyük bir berraklıkla formüle etse de, modern Devletin mantığına eklemli politik düşünürler bunun aynı politik süreçler üzerine kurulduğunu kabul ederler: İnsanlar iktidarlarını onlar egemen ve onlardan ayrı bir varlığa teslim ederler.

Liberal-Demokratik Devlet Demokrasi Değildir

Böylece bu düşünsel doğrultu bizi net bir şekilde devletin demokrasi olmadığı ve olamayacağı sonucuna götürüyor. Devlet demokrasinin aksi yönünde hareket eder.

Ve hala nelerle meşgul oluyoruz:

" Mısır demokrasiye geçiş yapıyor…"

" Demokratik bir yönetimde yaşıyoruz…"

"Eşitsizlik bölünmüş bir demokrasi tehlikesine neden olabilir…"

Liberal-demokratik bir hükümetçe yönetilen bir ulusal topluluğa dâhil olanlarımız genel olarak bir "demokrasiyi yaşadığımızı söyler. Sürekli olarak liberal-demokratik devleti demokrasiyle karıştırırız. Ancak, bir devlet olmasından dolayı liberal-demokratik devlet insanların iktidarlarını onlardan ayrı bir varlığa transfer eder ve bu varlığa insanların itaat etmek zorunda oldukları kanunlar yapma yetkisi verilmiştir. Bu nedenle tüm devletler gibi liberal-demokratik devlet de demokrasiden çok oligarşi yönünde işler: Devlet çoğunluğun iktidarını ona yabancılaştırarak birkaç kişiye devreder.

Elbette seçimlerin varlığı ve insanların onları devlette temsil edecek kişileri seçmeleri[3] bu temsilcilerin insanlara karşı zayıf bir şekilde de olsa sorumlu olduğu anlamına gelir. Bu devlet ilişkilerinde demokrasiye benzer unsurlar temsilcilerin iktidarının insanların iradesinden tümüyle bağımsız olmadığı şeklinde yansır. Fakat bu demokratik unsur insanlardan sadece iktidarlarını kime teslim edeceklerini karar vermelerini ister, iktidarlarını teslim etmek isteyip istemediklerini sormaz. Zaten teslim ettiklerini varsayar. Bu nedenle seçimler halkın iktidarını devlete teslim ettiğine ilişkin sözleşmeyi yeniler ve teyit ettirir. İnsanlar doğrudan ve gönüllü bir şekilde iktidarlarını birkaç kişiye devretmeye katılırlar ve bu katılım devletin kurumsallaştırmış olduğu oligarşik ilişkileri güçlü bir şekilde meşrulaştırmıştır.

bu düşünsel doğrultu bizi net bir şekilde devletin demokrasi olmadığı ve olamayacağı sonucuna götürüyor. Devlet demokrasinin aksi yönünde hareket eder

Eşitlik sorununa gelince; Keynesçi refah devletinin tipik olarak ilk liberal-demokrat devlet olduğunu düşünürüz. Tabi ki ne tüm refah devletleri aynı ne de tüm Keynesçi politikaları benimsemiş rejimler. Ancak onların bakış açısına göre devletin eşitsizlik sorununu ele alan, çözümleri uygulayan ve insanlar adına hareket eden bir rolü vardır. Bu politik rejimler bizi demokrasiden, kendi işlerimizi yönetme etkinliğimizden uzaklaştırır.

Demokrasi değil, Demokratikleşme

Liberal-demokratik olsun ya da refah devleti olsun devlet bizi demokrasiden uzaklaştırır, seçimleri kazanmak, politikaları değiştirmek ya da yeni yasalar yapmak hep yanlış yöne götürür bizi, peki bunun yerine ne yapabiliriz?

Belki de sadece "geri dönebilirdik". Hobbes, Locke ya da Rousseau hepsi iktidarlarımızı devlete teslim etmeden önce başlangıçta "demokratik" olduğumuzu düşünürler. Peki, sonrası sadece devleti bir kenara bırakma ve sözleşmeyi orijinal demokratik koşullara çevirebilme meselesi midir?

Keşke bu kadar kolay olsaydı. Ancak demokrasi dönebileceğimiz orijinal bir durum değildir. O geleceğimizi yeniden yapılandırmak için zor ve bir o kadar da keyifli ve sonu gelmeyen bir projedir. Demokrasi başlangıçta var olan iktidarımızla bütünleştiğimiz bir olma ya da tüm problemlerimizin çözüme kavuştuğu bir durum değil, demokratikleşme mücadelesi olarak tasarlanmış açık uçlu bir proje. İktidarımızı tekrar ele almak için kararlarımızı gözden geçirmek ve sürekli bir şekilde işlerimizin yönetimini başkalarına bırakmanın cazibesine karşı koymak zorundayız. Dahası buna nasıl çare bulacağımızı hep birlikte düşünmeliyiz: demokrasi daima kolektif bir projedir. Ve böylece demokratik topluluğun ne anlama geldiği ve onu en iyi şekilde nasıl gerçekleştirebileceğimiz konusunda karar vermek durumundayız.

Demokratikleşme zor bir proje çünkü kendimiz için yapmaya yönelik çaba ve sadakati gerektirir. Ama aynı zamanda da keyifli bir projedir, çünkü o irademizi dünyada eyleme geçirmek için bir araya getirir ve beraber yaşamak için yeni yollar üretir. Bizleri politik birer oluş olarak yeniden hayata döndürür.

Sonuç

Eşitsizlik, özellikle de bugün yüz yüze olduğumuz eşitsizlik türü hayati bir sorun. Fakat hatırlatmak isterim ki sorunu nasıl tanımladığımız da başlı başına bir sorun.

İsteğim iktidarımızı devlete teslim etmekten daha fazlasını arzulamamız ve eşitsizlik sorununu kendimizin ele alması ve iktidarımızı kendimiz için kullanmayı öğrenmemiz.

Belki kendinizi biraz tedirgin hissedebilirsiniz: Devlet olmadan tüm bu işler nasıl yürüyecek? Bunların tümünü biz kendimiz yapamayız! Daha da özgün olarak, devlet olmadan bu neo-liberal dönemde hızla artan eşitsizliğin önüne nasıl geçeceğiz?

Bu anlaşılabilir bir hissiyat. Söylediğim gibi devleti reddetmek eşitlik sorununu sihirli bir şekil çözüme kavuşturduğumuz, işlevini yerine getiren demokratik bir toplum yarattığımız anlamına gelmez. Bununla beraber, eğer devleti reddedersek ve demokratikleşme cesaretini gösterirsek sizi temin ederim ki insanlar o zaman bir araya gelip eşitliğin onlar için ne anlama geldiği konusunda karar verebilecekler. Eşitliği dışımızdaki ya da üzerimizdeki herhangi bir iktidardan bize erişen bir sonuç olarak görmek zorunda değiliz. Onu demokratik pratiğimizin sürekli gelişimi ile ilgili olarak düşünebiliriz.

Devlete dayanmaktan kendimize dayanma-

ya yönelik bir değişimin gerçekleşmesi sizde kendinizi boşluğa bırakmak gibi, sert toprağı yumuşak deniz için terk etmek gibi bir izlenim bırakabilir. Belki de sizin için yapabileceğim en iyi şey size şunu hatırlatmak olacaktır: her ne kadar bizi kendi iktidarımızdan ayıran bir devlet altında yaşıyor olsak da demokratikleşme konusunda deneyimsiz değiliz. Aslında bunun üzerinde çok uzun bir zamandır çalışıyoruz. Bu görüntü üzerinde ilgimi çeken birkaç örneğe işaret etmekteyim. Ancak tabi ki bu bizim demokratik deneyim okyanusumuzda yalnızca bir damla.
Demokratik deneyimleri birçokları arasında üç gruba ayırdım.

demokrasi dönebileceğimiz orijinal bir durum değildir. O geleceğimizi yeniden yapılandırmak için zor ve bir o kadar da keyifli ve sonu gelmeyen bir projedir

Ekonomik iş ve üretimlerini yönetmek için mücadele eden işçileri ve toplumun özel bir grubunu mavi renkteki emek temsili.
Yeşil grupta yani Topluluk/Mahalle de, üyelerinin ait oldukları topluluğun işlerini yönetmek için mücadele içinde olanlar yer alıyor.
Kırmızı grupta ise kentsel, ulusal ya da global ölçekten her tür insanın mevcut duruma duydukları öfke ile kendileri için başka bir dünya inşa etme projesi için bir araya geldikleri popüler protestolar,toplantılar var.
Elbette bunların hiçbiri birer model olarak alınmamalıdır. Her birinin eksikleri ve hataları var. Onun yerine bu örnekler bizim demokratikleşme arzumuzun açık birer kanıtı olarak görülmelidir. Dahası bu arzumuz için harekete geçiyoruz ve demokratikleşme için aktif mücadeleye katılıyoruz. Bazen mücadelemiz güçlü bir zenginleşme yaratır ve bilincimizi hazır hale getirir. Bazen de mücadele sessizce, görünmez ve ufaktan çalışır. Gördüğümüz her olayda insanlar önemli gelişmelere katılım sağlayarak kişisel ve kolektif olarak yeni kapasiteleri keşfediyorlar, eşitlik fikrini tartışmaya açıp uyguluyorlar, yeni örgütlenme ve iletişim tekniklerini deneyimleyim öğreniyorlar. Bunların tümü insanların kendi kendilerine ulaştığı şeyler. Hiçbiri mükemmel değil tabi ama bu hiçbir şeyin başarılmadığı anlamına gelmiyor. Bu deneyimlere yakın bir ilgi göstermek yaşamasal bir önem taşıyor. Bu deneyimler süren demokratikleşme mücadelemizde yararlanabileceğimiz derin ve geniş kaynak havuzlarımızdır.
Hasta olduğumuz doğru. Fakat bizi eşitsizliğin hasta ettiği gerçek değil. Bizi hasta eden bizi kendi politik etkinliğimize, dünyada eyleme geçmek için karar verebilme gücümüze yabancılaştıran şeydir. En başta gelen ihtiyacımız demokratikleşeme, yani nasıl bir dünya istediğimize birlikte karar verme işine kalkışmaktır.

İngilizceden Çeviren: Gökhan Öngüllü

(1) *Bu iktidara Spinoza potestas, Deleuze ve Guattari pouvoir ve Hardt ve Negri ise kurulu iktidar adını verir.*
(2) *Bu Spinoza'nın potentia, Deleuze ve Guattari'nin puissance, Hardt ve Negri'nin kurucu iktidar olarak adlandırdığı şey.*
(3) *Hobbes tarafından tüzel kişiyi "kişiselleştirmek" için doğal insan olarak tanımlanmıştır.*

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Yahudilik, Türk-İsrail İlişkileri ve Kürt Sorunu

Sinan Türkmen

Yahudiliğin Ortadoğu'da etkisi tartışılmazdır. Hem inanç bağlamında, hem de siyasi dengeler açısından üzerinde durulmayı fazlasıyla hak ediyor. Bugünü anlamak, sorunlara çare üretmek istiyorsak; tarihin arka planını iyi yorumlamalıyız. Kürt sorunu ve onun yaratmış olduğu dar boğazdan çıkışın yolu buradan geçer. Kürt coğrafyasını egemenliği altında tutan Türk siyasal sistemi ve onun arkasındaki güçler, tarihsel olarak gücünü nereden alıyor? Yahudi inancı, düşünce gücü ve onun yönlendirici etkileri bu meselede ne kadar etkilidir? Bunları ele almaya çalışacağız. Bugünkü Türk siyasal sisteminin şekillenmesinde Yahudilik çok etkilidir. Yahudilik anlaşılmadan Türklük ve onun dayanakları anlaşılamaz.

Musevilik öncelikle bir kabile dini olarak, daha sonra da bir toplumun dini olarak şekillenmiştir. Bu önemli bir ayrım noktası olmakla birlikte tek ayırıcı konu değildir. Yine merkezi uygarlık karşıtı olmakla birlikte, bunu aşmayı değil, aynı uygarlık zihniyeti ve araçlarıyla yapmaya çalışmıştır. Merkezi uygarlık zihniyetinin alternatifi, merkezi uygarlık zihni ve uygulamalarının geliştirilmesi, yetkinleştirilerek geliştirilmesi olmuştur. Bu çok önemli bir ayrımdır. Diğer dinsel inanç sistemleri farklı olarak, bunu reddederken, bu reddediş üzerinden var olmaya çalışırken, Musevilik reddedişi, temelden değil, onu ele geçirme geliştirme kendine mal etme tarzında yapmıştır. Tarihi gelişim seyrinde bugün ortaya çıkanlar ışığında ele aldığımızda bunun sonuçları çok net olarak anlaşılacaktır.

Bu dinsel inanç sistemi, Babil, Mısır ve Hitit gibi merkezi güçlerin egemenlik mücadelesi içinde oldukları zamana denk gelir. Her üç gücün Mezopotamya'da egemenlik kurmaya çalışmaları, kendi aralarındaki rekabete de yansımaktadır. Dönemin birikim tarzı ticaret kadar, savaş ekonomisi ve kısmen tarımdır. Ticaret önemli bir birikim tarzıdır. Her kabile güçlü topluluk ticaret ile yakından ilişkilidir. "İbrahim'de kurumlaşan ticaret sınıfının bir ferdidir." Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan hayvancılık yapmakta, uzak diyarlara seferler düzenlemektedir! İbrahim de sürüleri ile birlikte hareket halindedir. Museviliğin temelinde de bu çoban kültürünün önemli yer tuttuğunu hemen belirtmeliyiz. Hayvan ticareti kadar, köle ticaretinden de söz edilir. Ticaret kervanları uzun mesafeli yolculuklar yapmaktadır. Mısır'a kadar uzandığı söylenebilir. Nitekim bölgede oluşturulan ticaret kolonileri, Mezopotamya tarihinde önemli yer kaplar. Asur, Babil, Hitit ve Mısırlılar bu konuda mesafe kat etmişlerdir. Her ticaret kolonisinin bulunduğu alanlarda, kabile dinleri ve tapınaklarının da varlığı, dinsel inançların yoğunluklu olarak bu ticaret merkezlerinde geliştiğini gösterir. Ticaret merkezlerindeki bu tapınaklar birbirlerini etkilediği gibi, bir rekabette söz konusudur. Tarihte kabilelerin savaş ve mücadeleleri, bir anlamıyla tanrıların rekabetidir de. İktidarın merkezileşmesinin serüvenini burada aramalı, izleri sürülmelidir. Gerçekten de merkezileşmiş iktidar merkezileşmiş tanrıyı da doğurmuş. En güçlü kabile, en güçlü Tanrıya da sahiptir.

İbrahim de bir kabile lideri olduğu akıldan çıkarılmamalıdır. Dönemin en güçlü uygarlık gücü konumundaki Babilliler İbrahim'in yaşadığı Urfa'da iktidardır. Babil adına o zamanın iktidar temsilcisi Nemrut'tur. Nemrut acımasız Babil gücünün sembolüdür. Zaten Nemrut ismi kötülük, acımasızlık, güç ve kudretle özdeştir. Bu güç ve kudret ürkütücüdür. Astığı astık, kestiği kestiktir. Halen Urfa'daki yerli halk tarafından ismi anıldığında kötülüğün ve büyüklüğün iç içe geçtiği ulaşılamayacak bir iktidar akla gelir, bir insan değil. Başı göklere değen, kendini Tanrı ilan eden ve Tanrı ile kavgayı da göze alacak kadar kendi iktidarına güvenen biridir. Binlerce yıl öncesinde yaşamış olan bir sembolün bugün bile böyle tanımlanması ilgi çekicidir. Bugünkü çağrışımlar bize Urfa'daki dönemin Nemrutlarının uygulamaları konusunda fikir vermektedir. Anlaşılıyor ki Nemrut bir isimden ziyade, bir unvana karşılık gelmektedir. Unvan kişiselleştirilmiş-

tir. Bu unvanı alıp, Babil adına hüküm sürenler, kendi merkezi uygarlık güçlerini korumak için tavizsiz çalışmışlardır. Oradaki kabileleri baskı altında tutmuş, egemenliğini kabul ettirmiştir. Babil'in tanrıları da en güçlü tanrılar olduğu muhakkak iktidar gücünü kendi tanrılarına biçtikleri Nora'dan almışlardır. Bununla iktidarlarını kutsamışlardır. Kutsallık maddi olarak Babil'in putlarında ve onun adına Babil'in iktidarında, Nemrut'ta somutlaşmıştır.

Tarihin yorumlanmasından anlıyoruz ki İbrahim'in babası Nemrut'un hizmetindedir. Hem de tanrılara bekçilik yapacak kadar yüksek bir mevkide yer almaktadır. Tanrı Panteonunun kilidini taşıyor, iktidarın sembol güçlerinin en yakınında yer almaktadır. Ancak bu aralarında bir rekabet olmadığı anlamına gelmez. Merkezi uygarlıkların tümünde temel bir düstur vardır. Mutlaka bir rekabeti öngörür. Merkezi uygarlık rekabet olmadan el değiştiremez, gelişim kaydedemez. İbrahim'in kabilesi yörenin en güçlü kabilesi olduğundan, yörede egemenlik peşindedir. Bu doğası gereği kaçınılmazdır. Babil'in egemenliği en güçlü rakiptir. Onu yenmek için öncelikle dayanacağı bir zihni altyapı olmalıdır. Dönemin en güçlü zihniyeti dindir. İbrahim'in kabilesinin dini, Babil'in dini formu ve inanç sistemi ile mücadele etmeden, kurtuluş mümkün değildir. Ancak görece olarak güçlü olsa da gerçekte Babil'e karşı yapabileceği pek bir şey yoktur. Bir mucize gereklidir. Yeni ittifaklar ve bunları bulacağı bakir topraklar, İbrahim'in Tanrı Panteon'daki tüm putları kırması hikâyesi ve sonrada baltayı büyük putun boynuna asması metaforu, yeni inancın temel zihniyetinin işaretidir. Nemrut ile aralarında geçtiği varsayılan diyalog çarpıcıdır. Nemrut'un suçlamalarına karşı, kendini savunmakla kalmıyor, cansız varlıkların, putların Tanrı olamayacağını söyleyerek, onun tanrılarını zihniyet boyutuyla yener. Nemrut onu kaleden mancınıkla ateşe atar. Ateş söner, odunlar balığa dönüşür. Bu mucize anlatımı, artık İbrahim'in dininin üstünlüğüne delalettir. Sonraki örneklerle bunu detaylandıracağımızdan şimdilik özet olarak geçiyoruz.

İbrahim mevcut koşullarda, Babil egemenlik gücüyle baş edemeyeceğini bildiğinden, kabilesinin önemli bir bölümünü de yanına alarak hicret eder. Kabilesinin kurtuluşu için yeni alanlar gereklidir. Bunu yapmak zorundadır. Uzun yolculuğu, Harran'a dönüşü ve ardından Mısır'a kadar gidişi, hep merkezi uygarlık karşısında yükselen kabile direnişinin anlatım hikâyesidir, çok güçlü iktidarların olmadığı yerleri, uzak diyarları arıyor. Aynı zamanda uygarlık makinası Babil'e karşı ittifak yapacak güçlerin peşindedir. Babil daha o dönemde bile pozitif hukuku geliştirmiş, oldukça kurumsallaşmış bir yapıya sahiptir. Öyle ki Tevrat'ın anlatımında, insanın Tanrı ile boy ölçüşecek kadar ileri gittiği anlatılır, bu anlatım bize Babil konusunda fikir verecektir. Tevrat'taki kule hikâyesi şöyledir: İnsanlar başlangıçta aynı dili konuşuyorlar. Birbirlerini rahatlıkla anlıyorlar. Sonradan bu insanlar bir kent inşa ediyorlar. İnsanlar kentin inşası ile birlikte bir kule de inşa ederek, göğe ulaşmaya çalışıyorlar. Tanrı insanların ne yaptığını merak ederek gökten aşağı iniyor. Ardından da insanların niyetlerini anlıyor. Bunun üzerine öfkelenen Tanrı, insanların dillerini farklı kullanarak ve sonradan yan yana gelmesinler diye de onları dört bir tarafa dağıtıyor. Bu anlatıma benzer mitolojik anlatımların geçtiği tarihler çok bilinmiyor. Çok eskilere dayalı böyle mitler vardır. Ama Tevrat'ın anlatımındaki kulenin Babil zigguratları olduğu anlaşılıyor. İnsan artık Tanrı ile yarışıyor ya da kendini Tanrı yerine koyuyor. Babil merkezi uygarlığı bu mitolojik anlatımda iyi resmedilmiştir. Babil o dönemin en güçlü iktidar ve dolayısıyla merkezi konumundadır.

Yahudilik anlaşılmadan Türklük ve onun dayanakları anlaşılamaz.

Museviliğin dini formunda ve zihniyetindeki ipuçlarını Tevrat'tan okumalarla izlemeye devam edelim. Daha ilk anda uygarlık silahının dönüştürülüp, sahiplenilmesini amaçlamış ise de, Tevrat'ta çok önemli tarihi anlatımları satır aralarına serpiştirilmiş ve yorum değeri güçlü hikâyeler bolca bulunur. Örneğin; Havva'nın yasaklı ağaçtan meyve yemesi ve ilk günah anlatımı çarpıcıdır. Bu sadece ilk günah olmakla kalmadı, yeni sonuçlar doğurdu. Kısaca özetleyelim: Havva doğurduğu Habil (Çoban anlamına geliyor) ile Kabil (Demirci anlamına gelir) Tanrı'ya sundukları hediyenin ardından kavga ederler. Çünkü Tanrı Habil'in sunmuş olduğu hediyeyi kabul eder, onun sunduğu hediyeyi beğenir. Kabil

bunu kabul etmek yerine kıskanır ve kardeşiyle kavgaya tutuşur. Kabil Habil'i öldürür. İlk kardeş kavgasıyla kan dökülür. Sonradan Kabil'in soyundan olanlar şehirler kurar. Tunç ve demir aletler yaparlar. Yani tunç ve demiri kullanarak, teknikle ilerleyen, şehirleri kuran Kabil'in soyu ilk cinayeti de işlemiş olanlardır. Kentli ve teknik buluşların sahipleri ilk büyük günahı, cinayeti işleyen kültür ve zihniyettir. Bu "uygarlık" diye övülen, düşün ve kültürün kendisidir. Bu anlatımın özünde, açıkça çoban kültürünü yücelten bir yaklaşım var. Sürekli hareket halinde ve özgürlüğüne düşkün bir kabile kültürünün dışavurumunu görüyoruz. Habil çobandır, Kabil ise tarımla uğraşıyor. Tanrı Habil'in hediyesini kabul ederek, takdirini ondan yana kullanıyor. Bunun ticaret ile olan yakın ilişkisini görmek gerekiyor.

Bir başka reform ise insana ilişkindir. İnsanlar tanrılardan farklı olarak ölümlüdürler. İnsanlar Tanrı olamaz, onunla boy ölçüşemezler. Adem, Havva ve oğullarının ömrü uzun yıllara, yüzyıllarla ifade edilir. Onlar da ilahi bir güç vardır. Ancak bu ilahi gücü olanlar insan kızlarla birleşirler. İlahi güç ile insani güç birleşmiştir. Bu nedenle Tanrı insanın yaşını 120 ile sınırlayarak yeni bir ayrımı getiriyor. Bu anlatım tekniğinin de mesele insanın kaç yıl yaşadığından ziyade, kanımızca İlahi güç ile insani gücün birleşmesi metaforuyla, insanda tanıdığını suretinden olduğu, lakin aynı olmadığı yorumuna da gidebiliriz. Çünkü dönemin kralları kendilerini Tanrı ilan etmekte, bu yolla da kendilerini kutsamaktadırlar. İnsanlar Tanrı olamaz, Ancak eksik Tanrı'dırlar. Tanrısı mükemmeldir, egemen güç ve yaratandır. Bunlar çok önemli ve dönemin Zihni gelişimi ve sınırları açısından radikal reformlardır. Mükemmel soyut Tanrı'ya karşı, Tanrı'nın suretinden olan eksik ve ilk günahı işlemiş olan insan tanımlanması, aynı zamanda "uygarlık" kavramının üzerinde şekillendiği kodları da bize verir.

Musevilik 'teki ahlaki değerler de çok güçlüdür. Nuh tufanını yorumu bu yönlüdür. Ahlaki çürüme, bozulan insanlık, dolayısıyla toplum karşısında Tanrı'nın Öfkesi büyüktür. Öfkenin cezaya dönmesi gecikmeyecektir. Üstelik Tanrı bu yıkımdan dolayı hiç üzülmez, yıktığı kadar. İnşayı da düşünen Tanrı, Nuh, çocukları, eşleri ile yeni inşayı amaçlamıştır. Dünyadaki ahlaki bozulmanın boyutları konusunda fikir vermekle birlikte muhtemelen insanın güç ve iktidar için. Uygarlık canavarının yaratmış olduğu manevi yıkımın tepkisidir. Çünkü Nuh tufanına benzer bir anlatım, aynı Tufanın varlığı Gilgamêş ve başka anlatımlarda da görülmektedir. Habil- Kabil kavgası ile birlikte bu tarz bir yorum yanlış olmaz.

Tanrı bu durumu aşmak için, İbranilerle bir sözleşme yapma gereği duymuş. Tekvin'in on ikinci babında bize Musevilerin seçilmiş halk olma hikâyesi şöyle anlatılır. "Yahve Avram'a şöyle der; 'Ülkeni, akrabalarını, baba evini bırak, sana göstereceğim ülkeye git. Seni büyük bir millet yapacağım, seni kutsayacak, sana ün kazandıracağım, bereket kaynağı olacaksın, seni kutsayanları kutsayacak, seni lanetleyeni lanetleyeceğim. Yeryüzündeki bütün halklar senin aracılığınla kutsanacak.'"(12;1-3)

Kutsallaştırma aynı zamanda insan aklının sınırlarının dışına çıkma, bir aşkın hale gelmeyi de ifade eder.

İbrahim Keldanilerin Ur şehrinden ayrılıp, Mezopotamya'nın kuzeybatısındaki Harran'a geçmesi, daha sonra güneye geçmesi, en sonunda da Filistin ile Mısır arasında yerleşip kervanlarını getirmesi anlatımı ve bu uzun yürüyüşün sebebi ise şöyle yorumlanabilir. İbrahim kabilesinin özgürlüğü için, merkezi uygarlık güçleriyle çatışmış ve onlardan uzak bir diyarda yerleşerek hicretini gerçekleştirmiştir. Ancak burada da olamayacaktır. Uygarlık makinesi buralarda da onları bulacaktır. Mücadele kesintisiz devam etmek zorundadır. Tanrı'nın seçilmiş milleti olarak, zamanı geldiğinde iktidarı ele geçirip merkezi uygarlığının tam ortasına yerleşeceklerdir. Ama bunun için zamanın gelmesi ve Tanrı ile aralarındaki sözleşmeye uymaları gerekiyor.

İbrahim'den sonra ikinci uzun hicret ve uygarlık merkezlerinden uzaklaşma, yukarıda bahsettiğimiz sözleşmenin sonuçlarıdır. Musa'nın çıkış hikâyesindeki iç içe geçmiş paradoksu ve bugüne ışık tutacak zihniyeti anlamak açısından stratejiktir. 46. ve 50. Bablardaki "Çıkış ve Sayılar" kitabında; çoğunun doğrudan tanrının direk müdahalesiyle gerçekleşen olayları anımsayalım. Yakup ve oğullarının Mısır'a yerleşmesi; birkaç yüzyıl sonra İsrailoğullarının ilk doğan bebek-

lerinin öldürülmesine ilişkin Mısır firavununun Emri ve baskıları, kardeşlerinden birinin dövülmesine kızıp, Musa'nın bir Mısır askerini öldürmesi ve bu olay sonrasında Musa'nın başından geçenlerdir. Midyan çölüne kaçış, alevli salının Musa'ya görünmesi (Yahve ile ilk karşılaşma), Tanrı'nın ona, Mısır'dan halkını çıkarma görevini vermesi ve Tanrı'nın adının Musa'ya bildirilmesi. Firavuna boyun eğdirmek için Tanrı tarafından gönderilen on felaket, İsrailoğullarının yola çıkması, Kızıldeniz'in sularının yarılması, İbranilerin geçişi sonrasında Firavun'un ordusunun Kızıldeniz'de yok olması. Sina Dağında Tanrı'nın Musa'ya görünmesi Yahve'nin halkıyla yaptığı Ahit ve Vahye'nin içeriğindeki tapınmayı kapsayan buyruklar, çölde 40 yıl boyunca süren yürüyüş ve mücadele, Musa'nın ölümü ve Yeşu komutasında Kenan ülkesinin fethi…

Musa'nın katliamdan kurtulduktan sonra saraya yerleştirildiği ve Saray kültürüne yabancı olmadığı yorumları oldukça fazladır. Ramses II ile ilişkilere ve aralarındaki tartışmalara bakılınca, bu yorumun en doğru yorum olduğu anlaşılıyor. Ayrıca o dönemde MÖ. 1375-1350'lili yıllarda Amon tapımının yerini Güneş Tanrısı Aton'a yönelik tek tanrıcılığı geçiren "Akhenaton" reformuna da şahitlik etmiş olabileceği değerlendirme konusudur. İki din ve inanç sistemi arasında güçlü benzerlikler de bulunmuştur.

Bu minvalden bakıldığında, ikinci bir çıkış olarak uygarlıktan uzak diyarlara göç tekrarlanmaktadır. Güçlü iktidarlar altında özgürlük çıkışı imkânsıza yakındır. Babil'den uzaklara göç, yerini Mısır'daki uygarlık göçüne dönüşüyor. Her iki egemen gücün de, bölgenin en güçlü merkezi uygarlık merkezleri olduğu ve zaman zaman merkezler el değiştirirse de, özü itibariyle aynı kuralın işlediği anlaşılırdır. İbraniler özgürlük için her fırsatta ayaklanmış, durumu kabullenmemişlerdir. Tercih hep uzak yerler ve uzun yürüyüştür. Tek çare uygarlık güçleri karşısında rekabet edebilecek yeni bir iktidar gücünü inşa etmektir. Ahlaki açıdan radikal reformlar yapsa da, siyasi anlamda mevcut olanları öykünme hatta geliştirme arayışı vardır. Hatta onunla da kalmıyor, iktidarın zihniyet dünyasında yadsınamayacak gelişmelere de imza atıyorlar. İktidarlarını kutsallaştırmalarını da, "seçilmiş millet" olmaya dayandırarak, bir anlamı ile kendileri şahsında iktidar ve meşruiyet kaynağı da üretmiş oluyorlar. Bunlar tarihsel katkılardır. Kutsallaştırmanın diyalektiğini anlamlandırmak gerekiyor. Kutsallaştırma aynı zamanda insan aklının sınırlarının dışına çıkma, bir aşkın hale gelmeyi de ifade eder. İnsan anlamaktan ziyade inanmak ve kesin bir itaatle onu yüceltmek durumundadır. Kutsal olmayanın kutsallaştırılması ve onunla özdeşleştirilmesi Merkezi iktidarcı uygarlığın büyük başarısıdır. Bunda Museviliğin rolü oldukça önemlidir. Özellikle kapitalist modernite açısından bunu belirtiyoruz.

Eğer kırk küsur yıl boyunca İbraniler vaat edilmiş olana ulaşamıyorsa bu İbranilerin tanrı ile yapmış olduğu ahite uymamaları ile ilgilidir. Yolculuk boyunca defalarca eski putlara tapmaktan tutalım da, ahlaki değerleri ihlal etmiş, Tanrı'nın öfkesini üstlerine çekmiştir. Tanrı kavramının çerçevesi çok net ve keskindir. Öfkeli ve acımasızca cezalandırıyor. Başka tanrılara tapınmayı kesinlikle yasaklamıştır. Yorum yapılamaz, esneklik gösterilemez. Çok merkezi bir konumdadır. Bu uzun yürüyüş boyunca Musevi topluluğun sık sık her fırsatta eski pagan inancına yönelmeleri ayrıca ele alınmayı hak ediyor. Aslında bu durumu, doğal topluma olan özlem biçimde ele alınması gerektiğini belirten epey yorum ve değerlendirme de vardır. Yani Museviliğin içine yerleşmiş olan "uygarlık" zihniyetine bir başkaldırı işaretidir. Çünkü uzun yürüyüş ikili bir yapıdadır. Bir yandan özgürlükçülüğü ifade eden kavim direnişi var, diğer yandan ise, çıkış olarak uygarlığın öngördüğü iktidarlaşma var. Bu kısa yorumun ardından, yeniden anlatımımıza dönelim:

Yeşu yönetiminde MÖ 1250 Kenan'a giden İsrailoğulları Saul'un kral ilan edilmesini "hâkimler çağı" olarak isimlendirir. Burada kraldan, komutanlardan, danışmanlardan, hukuk adamlarından söz edilir. Tanrı (Yahve) bu dönemde savaşa direk müdahil olur. Parlak zaferlerden söz edilir. Gökten yağan iri dolularla düşman askerlerinin binlercesi öldürülür. Kenan kralına karşı kazanılan "zafer" ardından, kendi tanrılarının Kenan tanrısından güçlü olduğu belirtilir. Savaş "Yahve" adına yapılmıştır. Savaşta ganimet haramdır. Her şeyin yok edilmesi salık verilir. Mabetler yıkılacak Kenan'ın tanrıları yerle bir edilecektir. Nitekim bu bölümde yıkılan, talan edilen, fethedilen kentler ve bu kentlerin fethetme mücadeleleri zafer öyküleri olarak anlatılır. Bir uygarlık makinesinden kaçarken, kendi elleriyle yeni bir uygarlık makinası inşa ediliyor, üstelik çok güçlü bir tanrının desteği ve kutsallığını da arkasına alarak. Kendilerini o kadar güçlü görüyorlar ki, tanrılarıyla güreşiyorlar. Bu kadar büyüklük duygusu tarihte başlarına bela olmuş,

tarihin en kanlı vahşi soykırımlarına uğramalarının bir nedeni de bu üstünlük iddiasıdır. Kapitalist modernitenin örgütlenişi, onun ekonomik ve para teorisinin temelinde de bu hükmetme arzusu vardır. Nemrut ve firavun şahsındaki kolektif köleciliğe darbe vurmuş ve kısmen yumuşatmış. Ama aynı liberal yan, kapitalizmin örgütlerinin toplumu sarmasına da neden olmuştur. Özellikle örgütledikleri para teorisi ve uygulamalarıyla kapitalist birikimi toplumun gözeneklerine kadar ilerletmişlerdir. Ama aynı zamanda evrensel çapta etkili olan entelektüel-bilimsel ve sanatsal dehalar da yetiştirmiş, dünya insanlığının hizmetine sunmuşlardır. Böylesine paradoksal bir rolleri vardır.
Musevilik merkezi uygarlık açısından taze bir kan olmuş, uygarlık canavarını mükemmel denecek düzeye taşırmışlardır. Bu katkılarını görmeden, merkezi uygarlıktaki belirleyici (kapitalist modernitedeki) yerlerini göremeyiz. Museviliğin özgür kabul edilen direnişindeki rolünü görüp, hakkını teslim etmekle ve onun merkezi uygarlık karşısında bir direniş hareketi olarak tanımlamanız, Museviliğin iktidarcı merkezi uygarlık açısından taze bir güç, itici bir faktör olduğu yönündeki yorumlarımız çelişki yaratmaz. Bu ikili diyalektiğin bir başka yanına ilişkin yorumumuzu haklı çıkarır. Diyalektik hep ileri doğru ve aynı yönde ilerlemez; bazen geriye, bazen yükselişe, bazen inişe ve ileriye de evrilebilir. Musevilikte de özgür kabile edilen direnişi egemen güce başkaldırmış, hatta ahlaki bir çıkışla yeni bir toplumun öngörmüştür. Bu anlamıyla halkların direniş mirası olarak tarihteki yerini almıştır. Lakin bunun dayandığı zihniyet kalıpları, egemenin zihniyet kalıplarını parçalamamıştır. Bu zihniyet kalıplarını sağlam dişlilere kavuşturmuş, makineyi daha da ileri bir düzeye taşımıştır. İktidarın etrafına ördüğü duvarlarla, ezilen halklar açısından ciddi bir karşı güç üretmiştir. İktidarı kutsallaştırması, ona dokunulmazlık zırhı yaratması, milliyetçilik ve son tahlilde ırkçılık temelini buradan alıyor. Ulus-devlet formunun inşasına katkısı da belirleyicidir. Ekonomide yaratmış olduğu dönüşüm birikimin biçimini değil, aynı zamanda bunun derinliğine ve genişliğine toplumda yayılarak meşruluk kazanmasının da yolunu açmıştır. İktidara karşı yükselişe geçen özgür kabile direnişi, yeni bir iktidar formu ile iktidarı tarihin belki de en güçlü kalesi olarak yeniden kurmuşlardır. Museviliği ele alırken bu gerçeği gözden kaçıramayız. Bu tarihsel bir gerçektir. Hem teorisi ve hem de pratikteki rollerini yansımadan objektif olarak ele almakta büyük yarar vardır.
İktidar ve din ilişkisi Yahudiliğin sembollerinde çok nettir. Genel olarak Yahudiliğin sembolü yedi kollu şamdan (Menorah) ve altı köşeli yıldızdır.(Magen David) Magen David, İsrail'in milli sembolüdür. Bu sembol bayraklarında da yer almaktadır. Menorah da Yahudilerin dini sembolü olarak bilinir. Manevi bütün kurum ve kuruluşlarda dini motif olarak bulunur. Siyasal ve dini kurumlar iç içedir ve birbirlerini sürekli beslemektedir. Bugün de aynı şey söz konusudur. Bu durumu Roma döneminde Hristiyanlığın çıkışında da görüyoruz. İsa'nın çarmıha gerilmesinde, statükocu, iktidar odaklı din adamlarının rolü neredeyse tüm tarihçilerin ortak fikridir.

Türk-İsrail İlişkileri
Yahudiliğin bu tarihsel gelişimi gözden kaçırılmadan Türk-İsrail ilişkileri ele alındığında bugüne ışık tutacaktır. Hazara Türk/ Yahudi Devleti'nden bugüne kadar süregelen ilişki köklüdür. Osmanlı'dan cumhuriyete kadar süren bu ilişki bugün için daha da boyutlanmıştır. Biraz geriden başlayarak açıklayalım.
Türklerle Yahudilerin ilişkisi oldukça geriye gitmeyi gerektiren tarihsel bir derinliğe sahiptir. 6. ve 7. yüzyıldan günümüze kadar devam eden ve özellikle Osmanlı'nın son döneminden başlayarak cumhuriyetin kuruluşuna kadar sürer. Osmanlı'nın 18.yüzyıldaki tarihsel kesiti içinde çok önemli roller oynamışlardır. Özellikle Osmanlı ekonomisinde üstlendikleri misyon yine kültürel ve sosyal alanda izledikleri yol Yahudileri Osmanlı'da etkili kılmışlardır. Osmanlı-Yahudi ilişkileri karşılıklı çıkara dayalı olmakla birlikte, aynı zamanda Osmanlı hanedanlığı yaşadığı dar boğazdan çıkmak, Avrupa karşısındaki ekonomik, siyasi, kültürel ve sosyal zayıflıktan kurtulmayı Yahudi sermayesi ve zihniyet dünyası ile aşmayı hedeflemiştir. Yahudiler de tarihsel rüyalarını gerçekleştirmek, bir Yahudi ülkesi yaratmak, bu topraklarda güçlü bir müttefik edinmek, bölgede güç olmayı başarmak üzerinden ilişkilerini geliştirmişlerdir. İspanya'dan sürülen Yahudilerin tüm birikimleriyle Osmanlı'da yurt edinmeleri Edirne, Selanik ve İzmir'de yoğunlaşmaları bu çabanın ürünüdür. Çünkü ilk göç ettikleri ve vaat edilmiş topraklar bu sınırlar içindedir. Bu çaba güncel ve konjonktürel değildir. Hem Yahudi inancına göre, hem de iktidarcı merkezi kapitalizmin tarihsel gelişimine uygun olarak şekil alan ve form kazanan stratejik bir ilişkidir.

Yahudilerin tarihsel rüyaları dikkate alındığında şaşılacak bir, durum yoktur. Pragmatist ve karşılıklılık ilkesi gereği Osmanlı-Yahudi ilişkisi tarihsel bir akış içinde zamanla başka türlü bir yönde seyredecektir. Çünkü dönem ulus-devletler dönemidir.

İçinde güçlü bir Yahudi damarın olduğu İttihat ve Terakki Cemiyeti bu ilişkinin başka türlü işlemesine öncelik edecektir. Eski ve artık canlandırılması imkânsız bir imparatorluk zihniyetinden, günün ve tarihin ruhuna uygun yapılar inşa etmek olanaksızdır. Bunu en iyi bilen Yahudilerdir. Bu nedenle İttihat ve Terakki'de önemli roller alan Yahudiler yönlendirici güçleriyle yeni cumhuriyetin temel parametrelerini adım adım örmüşlerdir. Burjuvazisi zayıf Batı ile arasındaki mesafe giderek açılan, kendi iç sorunlarına da boğulan, toplumsal muhalefeti de geri olan bir yapıdan, dönemin devlet ve zihniyetini ortaya çıkarmak çok zordur. Devreye giren Yahudi düşünce gücü buna çare üretmiştir. Tıpkı geç uluslaşmasını tamamlayan Almanlardaki gibi yeni cumhuriyetin temellerinin atılmasında başat bir rol oynamışlardır. Osmanlı hanedanları yerine, o dönemde güçlü bir etnik yapı olan Türklükten, Türkçülük fikrini geliştirmişlerdir. Türklüğün motive edici gücüne dayanarak ulus-devlet için gerekli olan ve özünde Anadolu ve Mezopotamya'nın yabancı olduğu Batı yaratımı milliyetçiliği inşa etmişlerdir. İkinci koşul olan gerekli sermayeye zaten sahipler. Böylelikle dışarıdan örgütlendiler. Sermaye aracılığıyla, eski devletin en geri ve tortu yapılarından türedi bir burjuva sınıfı ortaya çıkarılmıştır. "12 Eylül faşizmi ve PKK Direnişi" adlı eserinde, Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan bu oluşum biçimini çok çarpıcı bir tanımlamayla Alman Bismarckçılığına benzetmiştir.

Yeni cumhuriyet aşağıdan yukarıya baskı uygulayan toplumsal muhalefetin dayatmasıyla açığa çıkmış bir yapı değildir. Aksine, bir toplumsal mühendislik, kurgulanmış aklın eseri olarak hayat bulmuştur. Bu nedenle oldukça merkeziyetçi otoriter ve baskıcı karakteriyle nevi şahsına münhasırdır. Hastalıklıdır ve batıdakilerine benzer biçimiyle esnek ve uzlaşmaya açık değildir. Ulus-devlet değil, devlet-ulus şeklinde karşımıza çıkar. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan bunu "kışla kültürü ve darağaçları sistemi" olarak çözümler. Devleti ve özellikle de kışlada kabul görmedikçe sistemin içine hiçbir şey giremez. Temelde askeri ve militaristtir. Başta Yahudilikte çözümlediğimiz iktidarcı damarla karşılaştırılırsa aradaki muazzam benzerlik görülecektir. Adeta Yahudilikteki iktidarcı ruh Türkiye Cumhuriyeti'nde vücut bulmuştur. Cumhuriyet'in kuruluş felsefesindeki ruhlar bu ruhun Yahudilikle ilişkisi İttihat ve Terakki geleneğinde gizlidir. İsrail Devleti ile Türkiye arasındaki ilişki stratejiktir. Güncel planda zaman zaman sorunlar yaşasa da stratejik planda onların kaderini birlikte ele almayı gerektirir. Bu hem kapitalist modernitenin bölgedeki kaderi açısından, hem de Yahudilerle Türkiye'nin geleceği açısından böyledir. Göbek bağı ile birbirine bağlı olan her iki yapının da Mezopotamya ve Anadolu coğrafyasında üstlendikleri rol kapitalist modernitenin bekçiliği kadar düzenleyici unsurudurlar da. Bir yanıyla merkezi iktidarcı sistemin devamlılığını sağlarken, öte yandan düzenleyici olma vasfı ile de buralarda gelişen özgürlükçü, demokratik muhalefeti sindirmek dönüşüme uğratarak kapitalist modernitenin sınırları içinde çekmektir. Her iki yapının da böylesine hayati bir rolü vardır. İsrail'deki Filistin ve Türkiye'deki Kürt sorunu ele alınırken, bu durumu asla göz ardı etmemek gerekir. Bu durum ıskalanırsa sonuç alınamaz.

Kürt Sorunu

Kürt meselesi baştan beri Türkiye'nin bir iç sorunu olarak ele alınmamıştır. Kürt sorunu aynı zamanda İsrail'in bekası açısından çok önemlidir. Kürt sorunu sadece bir ulusal mesele değildir.

Eğer tarihsel bir hata yapılmaz ise Türkler ve Kürtler şahsında halklar gerçekten de bir bahar yaşayabilirler

Tek başına kültürel haklar ve sosyal adaletsizlik de değildir. İktidarı ve devleti ele geçirme, ya da Kürt patentli bir devlet kurma arayışı, çabası olarak da ele alınamaz. Başka reel sosyalizmin etkileri olsa da bünyesinde kapitalist modernite karşıtlığını taşıyan, çok boyutlu ve katmanlı bir sistem karşıtlığı meselesidir. Problemin özüne bakıldığında bölgesel sınırları da aşan oldukça iddialı ve cüretkâr bir ihtiras hareketidir. Kapitalist modernite karşısında demokratik modernite olarak kendini formüle etmiş ulus-devlet, liberal

serbest piyasa ekonomisi, cinsiyeti paradigma, temsili demokrasi ve tahakkümcü iktidara karşı, demokratik ulus ve onun siyasal örgütlü yapısı olarak konfederalizm, piyasayı reddetmeyen, fakat vahşi bir rekabeti dışlayan, dayanışmacı, katılımcı, kadın merkezli demokratik bir ekonomik yapı, kadın özgürlükçü, ekolojik, doğrudan demokrasi, dolayısıyla demokratik özerklikte kendini somutlaştırmış yerelleşmeyi iktidar ve tahakküm yerine yönetime ve koordineyi öne çıkaran bir sistem öngörüsüyle ortaya çıkmıştır. Yani Kürt sorunu çoktan kendi sınırlarını aşmış, evrensel anlamda bir sistem mücadelesine dönüşmüştür.

Kürt sorununun etnik ve kültürel yanı bu problemin gerçekten de yüzde 10'u bile değildir. Bu sorunda bütün dünyanın Türkiye'nin arkasına dizilmiş olmasının anlamı budur. İsrail'in neredeyse bütün gücüyle Kürt özgürlük hareketine yönelmesinin anlamı budur. Kürt düşmanlığı ile izah etmek yanıltıcıdır. KDP ile ilişkiler, Güneydeki yapının "bağımsız" bir yapıya dönüşmesi için harcamış olduğu mesai dikkate alındığında bu görülecektir. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, İsrail'in ve ABD'nin ortak işbirliğiyle Türkiye'ye teslim edildi. Uluslararası komplo bu stratejik yaklaşımın bir ürünü olarak geliştirilmiştir. ABD ve özellikle İsrail rolü belirleyicidir. T.C sadece teslim almıştır. KDP tarzı bir zihniyet ve yapı ortada tek alternatif olarak kalmış olsaydı Kürt meselesi günümüze her dört parçada önemli oranda sonuçlandırılmış olurdu. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın paradigması bu yönelimlere rağmen sisteme eklemlenemedi. Anti-merkezci, anti-kapitalist, anti-iktidarcı yani sistemi tehdit etmekten vazgeçmedi. Bu nedenle de PKK'yi içeriden fethetme yaklaşımdan hiç vazgeçmediler. PKK tarihi bir yanıyla tasfiyecilerle mücadele tarihidir. Kürt sorununa bu pencereden bakmayan her politika eksiktir ve başarısızlığa mahkûmdur.

Günümüzde Ortadoğu'da Kürt sorunu etrafında kopan fırtınanın en önemli nedenlerinden biri tıkanmış olan küresel sistemin çözümsüzlüğü karşısında Kürt siyasal hareketinin alternatif üretmesidir. Sistemi inşa eden küresel güçler krizi idare ederek zaman kazanmaya çalışırken, aynı zamanda uzun vadede bu krizin yönetilebilir olmadığını da iyi biliyorlar. Üçüncü, dördüncü elden sisteme eklemlenmiş olan despotik, baskıcı ulus-devletler ise mevcut statükoda direniyorlar. Kürtlerin Bakur'da, Rojava'da, Başur'da henüz fazlaca güncel olmasa da Rojhilat'taki çıkışları bütün dikkati üzerinde toplamıştır. En zayıf halka olan Başûr'da KDP ile sürece müdahale eden küresel güçler Rojava'da ise direkt kendisi ilişkilenerek içeriden fethetmesi arzulanmaktadır. Bakur'da ise ileri karakolu olan Türkiye ile birlikte en acımasız katliamları tehdit etmekte, boğmaya çalışmakta, çelişki ve çatışmayı derinleştirmektedir. Başta da belirttiğimiz gibi, çok katmanlı ve karmaşık bir sorun haline gelen Kürt sorunu, yeni sistemin nasıl olacağının da ipuçlarını bünyesinde taşımaktadır. Bakur'da, Rojava'da veya Başur'da konfederal yapı içinde demokratik özerklik inşa edilecek olursa, burada hayat bulmuş olan siyasal sistemin etkileri küresel sistem sahipleri açısından öngörülemez değildir. Sonuçları abartısız sarsıcı ve yıkıcı olur. Ama aynı zamanda tıkanmış ve kendini üretemeyen sistem çıkış da yapamıyor. Kürtler ve halklar açısından en büyük şansı da bu tıkanmışlık halidir. Eğer tarihsel bir hata yapılmaz ise Türkler ve Kürtler şahsında halklar gerçekten de bir bahar yaşayabilirler. Bakur, Başur ve Rojava'da bir kez halka kırılsın, gerisi art arda gelecektir. Bütün dünyanın Rojava'ya bu kadar odaklanmasının esas nedeni gösterilen askeri başarı değildir. Bu cehennemde inşa edilen sistemin yaratmış olduğu motivasyon ve bütünleştirici ruhudur. Bütün farklı yapıların, farklılıklarını bir kenara koymadan, kendinden feragat etmeden, kendini inkâra yatırmadan, egemen ve güçlü olanın içinde erimeden, bu sistemde kendisi olarak var olabilmesi ve bununla da yetinmeyerek, diğerleri ile birlikte evrensel-ahlaki yasanın gereği olarak hem değişmesi hem de değişime uğratmasıdır. İşte bunun adı demokratik modernitedir. Kürt sorunu tam da budur. Türk-İsrail ilişkileri bu minval üzerinden okunması gerekir.

İsrail yeni duruma müdahale etmek için, Kürt sorununa devlet formu içinde çözüme kavuşturmaya çalışarak, Kürt hareketinin sistem meselesi haline getirdiği atağı bertaraf etmeye çalışıyor. Güneydeki oluşum üzerinden bağımsızlık yönünde çabalarını ilerletirken, küresel sistem de bunun altyapısına dönük çabaları bizzat yürütmektedir. Türkiye'nin ekonomik siyasi ve diplomatik ilişkilerini de buna eklemek gerekir. PKK'ye karşı Türkiye ile KDP'nin ittifakını da buna eklemeyi unutmayalım. PKK'nin Güney Kürdistan'daki askeri varlığı kadar siyasal, sosyal ve en önemlisi de paradigmasal olarak gücü mevcut durumu zora sokan yegâne gelişmedir. Bu gelişmeden duyulan rahatsızlık KDP ile Türkiye'yi ve KDP ile İsrail daha yakınlaştır-

maktadır. KDP'nin İsrail ile ilişkileri derindir. Bu Baba Barzani öncesine kadar uzanan tarihsel bir boyutu içermektedir. İsrail'in özelde kendi güvenliğini garanti altına alması, genelde de küresel aktörlerin ittifak dengeleri içinde yeni çevre oluşturma planlarının da bir parçası olmaktadır. Küresel sistemin merkez-çevre ilişkisi dikkate alındığında, Türkiye-İsrail ittifakının yanında bir de Güney Kürdistan-İsrail ittifakı bir sigorta olarak görülüyor. Bunun önünde en büyük engel PKK ve onun Önderlik gücüdür. İçinde bulunduğumuz uluslararası komplonun 17. yıldönümünde bu daha iyi anlaşılmaktadır.

Kürt sorununun bu bağlamda etkileri gerçekten de köklüdür. Son dönemlerde kimi pratik politika konuları ve bölgesel gelişmelerden kaynaklı krizler incelensin. Bu krizli bir durum karşısında takınılan tutumlar ve Kürt hareketinin gelişim dinamiği karşısında ortaya çıkan yeni duruş bütün bu çözümlemelerimizi doğrulamaktadır. Gazze'ye yönelik ablukayı kırma amacıyla denizden geliştirilen eylem ve sonrasındaki Mavi Marmara olayı uzun zamandır Türk-İsrail ilişkilerini derinden etkilemektedir. Görünürde ciddi bir çelişki ve çatışmadan söz edilir. Bir yere kadar bu analiz anlamlıdır. Bunu tümüyle inkâr etmek yanıltıcı olur. Ama Suriye'deki, Mısır'daki, Irak'taki ve İran'daki gelişmeler dikkatle analiz edildiğinde çatışma ve çelişkinin köklü olmadığı görülür. Irak, Rojava ve Türkiye'de etkili olan Kürt özgürlük hareketinin gelişim dinamiklerinin seyrine bağlı olarak, İsrail ile Türkiye çelişkileri bir yana bırakmış, yakınlaşma ve stratejik ilişki canlanmıştır. Nitekim Türkiye'de en ateşli Yahudi düşmanları bile İsrail ile ilişkilerin oturtulmasını istemişlerdir. Aynı biçimde ABD İngiltere ve Almanya'daki Yahudi lobileri harekete geçmiş, Türkiye ile tarihsel ilişkilerini canlandırma ihtiyacı duymuşlardır. Rojava'daki gelişmeler üzerinden bölge dengelerine müdahaleyi öngören bu ittifak aynı zamanda sistemin en ateşli savunucularıdırlar da.

Dikkat edelim en güçlü ve dinamik olan Kürtlerle bu iltifat aranmıyor. Tam tersine kaybeden ve zorlayan Türkiye ile eski ittifaklarını canlandırıyor. Kürt çözümünün kendi içinde sistemin çözülmesi olduğunu biliyorlar. İktidarcı, devletçi İsrail aklı gelişmelerin seyrini nereye doğru evrildiğinin ayrıdındadır. Rojava'daki deneyimin pratikleşmesi halinde bütün Ortadoğu'da olduğu gibi İsrail'de de çoklu yapıya uygun anti devletçi, toplumların ortak ve eşit yaşamını öngören konfederal yapının boy vereceğinden korkuyor. Bu tahakkümün sonudur. Yahudi inancının iktidarcı, tahakkümcü damarı bunu asla içine sindiremez. Gelişmeleri kendi güvenliği açısından çok riskli görüyor. Şimdiye kadar sürdürdüğü, pratik, ektiği nefret tohumlarının kendisine fazlasıyla dönmesinden korkuyor. Türk devleti ile ilişkisi bu nedenle tahakkümün devamı yönündedir. Bu ortaklık Kürt sorunu şahsında yeniden kendi tarihsel akışına uygun olarak gelişiyor. Kürt özgürlük hareketinin paradigması ve bu önderliksel gücün pratik sahadaki kuşatıcılığı İsrail ile Türkiye'yi korkutmaktadır. ABD'nin Rojava'daki ilişkilenmesi de bunun dışında ele alınamaz. ABD Kürtleri sahada yakınında tutarak denetlemeye ve ona sınır çizmeye çalışıyor. Son tahlilde kendi stratejik ittifaklarına döneceklerinden en ufak bir kuşku duyulamaz. Önemli olan bunun bilincinde olarak ilişki içinde olmak, halklara dayalı bölgesel ittifakları geliştirerek sahada kurumsallaşmaktır.

Kürt sorununun böyle bir boyutu vardır. Kürtler sadece halk olarak kendi halklarının mücadelesini vermiyor; Ortadoğu'nun kaderini değiştirecek tarihsel bir role de soyunmuştur. Küresel bütün aktörlerin bulunduğu bir coğrafyada, sistemin içinde sistemin bizzat merkezinde özgürlük mücadelesi veriyor. Belirsizliklerle dolu, ama aynı zamanda tarihin belki de en büyük şans ve olanaklarını da içinde taşıyan fırsatlar ortaya çıkmıştır. İmkânsızlıklar çok, lakin başarı şansı ve olasılığı da yüksek. Kazanmanın da kaybetmenin de imkân dâhilinde olduğu bu mücadelede şans Kürtlerden yanadır. Kürtler ve halklar kazanacaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

1993 yılından Uluslararası Komploya Kadarki Süreçte Barış Arayışları

Ramazan Besili

1968'lerde dünyayı etkisi altına alan "Anti-modernist Kültür Devrimi"nin sosyal, siyasal ve düşünsel alanda yarattığı çığır açıcı gelişmelerin, soğuk savaş parametrelerine göre şekillenen iki kutuplu dünya sisteminde ortaya çıkardığı sarsıntıları etkisiz kılmak için kapitalist sistem 1970'lerde karşı-devrimci bir hamleyle Finans Kapital çağına geçiş yapar. Ulus devlet iktidarı üzerinde şekillenen finans kapitalist çağ, özellikle büyük Fransız ve Sovyet devrimleri ile insanlara mal olmuş demokratik-komünal değerleri ve mücadele mirasını özünden boşaltmak için kesintisiz bir saldırı ve savaşım içinde olur. 1970-90 arasında doruk noktasına çıkan bu karşı saldırı, Fransız Devrimi'nin 200. yıl dönümünde reel sosyalizmin çöküşüne yol açar. Bu çöküş, aynı zamanda iki kutuplu dünyanın üzerinde inşa edilen zihinsel ve politik zeminin yapaylığını da açığa çıkarmıştır. Hegelci ulus-devlet paradigmasının sağ ve sol versiyonları olan bu yapılanmanın "sol ayağı"nın çözülüşü iddia edildiği gibi "kapitalizmin zaferi" olmadığı gibi sistemin iç bunalımlarını daha da arttırmıştır. Kapitalist modernite derinleşen bu bunalımı aşmak için 1990'ların başında kendisini "Yeni Dünya Düzeni" adı altında yeniden yapılandırmaya gider.

"Yeni Dünya Düzeni" denilen bu sistem; o güne kadar bir türlü hâkim olamadığı, denetime alamadığı, insanlık tarihinde sayısız ilk yaratımlara analık, öncülük etmiş Ortadoğu coğrafyasıdır. I. Körfez Savaşı'yla ilk pratik sınamasını bu kadim topraklarda yapar. Bu sistemin belirgin özelliklerinden biri de kapitalist modernitenin artık-yaratıcısı da olduğu- ulus-devlet formuyla yürütülemeyeceği gerçeğidir. Saddam Hüseyin şahsında hedef alınan da (devletin ilk kez ortaya çıktığı Irak'ta) ulus-devlettir. I. Körfez çıkarmasıyla "3. Dünya Savaşı"nı başlatan küresel sermaye, Ortadoğu'da "hazine avcılığı"na çıkarken sadece maddi zenginliklerine göz koymuyordu. Bundan da öte, özellikle bu kadim coğrafyanın tarihsel, kültürel ve toplumsal direniş dinamiklerini ve mirasını da hedef almaktaydı. Bu dinamikleri ve mirası hedef almadıkça; bu coğrafyayı hükmedemeyeceğini biliyordu. Bu mirasa sahip çıkan toplumsal kesim ve örgütsel yapıları bertaraf etmeden Ortadoğu'ya yerleşmeyeceğini gören dünyanın hegemonik güçlerinin özellikle Özgürlük Hareketine karşı geliştirdikleri karşı saldırı, komplo ve tasfiye çabalarının altında bu gerçeklik vardır.

Özgürlük Hareketinin Doğuşu ve Gladio Savaşları

İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra şekillenen iki bloklu dünya sisteminde, kapitalist cenahta yer alan Türkiye'nin 1952'de NATO'ya girdiği andan itibaren ordu bünyesinde direkt ABD önderliğindeki NATO'ya bağlı Gladio gizli örgütünün tesisine gidilmiştir. İlk başta "Seferberlik Tetkik Kurulu" adı altında örgütlenen bu örgütün yönetimi ve maliyesi (ABD) tarafından belirlenip karşılanır. Türkiye'de kuruluşundan itibaren ekonomik, sosyal, politik, askeri, siyasal, kültürel vb. alanlar başta olmak üzere tüm alanlara sızar ve derinliğine örgütlenir. Toplum karşıtı, anti-sosyalist karaktere sahip olan bu örgüt, Türkiye'deki bütün darbelerin, siyasi cinayetlerin ve komploların arkasındaki temel güçtür.

Darbe mekaniğinin temel gücü olan bu örgüt, Özgürlük Hareketine karşı Grup aşamasından itibaren daima tetikte olmuş, komplo, saldırı ve tasfiye içinde olmuştur. Özgürlük hareketi Önderliği, bu örgütün karşı-faaliyetlerini "Gladio Savaşları" biçiminde değerlendirmiştir.

Gladio Savaşlarının birinci dönemi 1975-80 arasıdır. Grup aşamasından sonra Özgürlük Hareketi'nin Türkiye'deki sol güçlerden bağımsız hareket ettiğini fark eden Gladio, Hareketi takibe alarak KDP üzerinden Stêrka Sor eliyle Haki Karer'i 1977'de katlederek müdahalede bulu-

nur. Bu saldırı, grubun partileşmeden dağıtmaya dönük olduğu gibi; Haki Karer şahsında iki halkın ortak mücadelesini ve enternasyonalist dayanışmasını boşa çıkarmayı amaçlamaktadır. 1978'de partileşme kararının hemen ardından ise, Maraş Katliamı'nı gerçekleştirilir. Özgürlük hareketi çizgisinin halk içinde taban bulmasını, kitleselleşmesini engelleyip, devrim yürüyüşünü durdurmayı hedeflemektedir bu katliam.

Gladio savaşlarının ikinci dönemi ise 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesiyle başlar, 1985 yılına kadar devam eder. Darbenin amacı başta sol güçler olmak üzere bütün devrimci ve muhalif hareketleri bastırıp tasfiye ederek, finans kapitalin hegemonyasına bağlanmış, 24 Ocak 1980 ekonomik kararlarını uygulamayı esas alan, 2. Cumhuriyet de denilen Türk-İslam ideolojisine dayalı sosyal, siyasal ve kültürel faşist bir sistemin tesis edilmesidir. Bu darbede belirleyici olan ABD önderliğindeki NATO'nun Gladio merkezi ve Türkiye'deki uzantılarıdır.

Gladio savaşlarının ikinci dönemi ise 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesiyle başlar, 1985 yılına kadar devam eder.

Bu dönemde Özgürlük Hareketine karşı tasfiye planları yapılsa da; Özgürlük Hareketi Önderliğinin Ortadoğu sahasındaki yoğun çabaları, zindanda gelişen destansı direnişler, devrimci halk savaşının 1984'te başlatılması başarılı olmalarını engeller. Ancak 1982'de Ortadoğu sahasında geliştirilmek istenen "Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi"nin pratiğe geçirilememesinde, 15 Ağustos atılımının gecikmesinde, sınır geçişleri sırasında ve Güney'de çok sayıda özgürlük hareketi militanı ve kadrosunun KDP tarafından şehit edilmesinde Gladiocu güçlerin sızma ve saldırılarından bağımsız ele alınamaz.

Gladio savaşlarının üçüncü ve en önemlisi ise 1985'ten cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın 1993'te tasfiyesine kadar süren dönemdir. 15 Ağustos atılımıyla başlatılan devrimci halk savaşı hamlesi sonrası, NATO'ya üye ülkeler (kuruluşun 5. maddesi "NATO'ya üye bir ülkeye yapılan saldırı, tüm üye ülkelere yapılmıştır" hükmünden hareketle) Özgürlük Hareketine karşı harekete geçerler. Bu hükmün yürürlüğe konulduğu yer Almanya'dır. 1985'te Özgürlük Hareketi Almanya tarafından "terör örgütü" olarak ilan edilir. Daha sonraki süreçlerde de birçok saldırı ve uygulamaya Almanya öncülük eder. Türkiye'ye istihbari, diplomatik, askeri teçhizat ve silah yardımı yapmasının yanı sıra, yoğun tutuklama, yargılama, kurum ve kuruluşları kapatma, baskı, yüksek cezalar verme vb. uygulamalarının içine girer. Uluslararası komplo sürecinde, sonrası ve günümüzde de bir çok uygulamalarda rol sahibidir. 1985'de alınan kararın ardından, ABD, İngiltere (ki İngiltere Kürt sorunun çözümsüzlüğünde de, 1990'ların başında gelen toplumasaldırıların da asıl planlayıcı güçü). İsrail, Türkiye KDP, NATO ve Gladio güçleri, Özgürlük Hareketine karşı saldırılarını arttırılır.

Nasıl ki toplumsal mücadeleler tarihsel ise, bu toplumsal mücadelelere karşı gelişen karşı-mücadeleler saldırı ve komplolar da tarihseldir. Sistem mücadeleleri engellemek için bir nevi eskinin devamı olan yeni örgütlenmelere gider. 1985'ten sonra tarihi, Hamidiye alaylarına kadar giden koruyuculuk sistemi; geliştirilir. Yine 1914'te İttihat ve terakki partisi tarafından kurulan dönemin Teşkilat-i mahsusa rolünü oynayan JİTEM kurulur. Hem Hamidiye alayları hem de Teşkilat-i Mahsusa Ermeni soykırımı başta olmak üzere birçok katliam ve soykırımda yer almıştır. Homojen ırkçı bir Türk ulus-devleti yaratmak için soykırım ve katliamlar başta olmak üzere her türlü yöntemi uygulamakla yetkili kılınmış ilk faşist örgütlenmelerden biridir Teşkilat-i Mahsusa. JİİTEM bu örgütün günümüzdeki devamı ve uyarlamasıdır. Ayrıca halk arasında "Hizbul-Kontra" olarak adlandırılan Hizbullah; yine Özgürlük Hareketi safların kaçıp, teslim olan ya da gözaltında, sorguda düşürülüp birer suç makinası, tetikçi haline dönüştürülen itirafçılar operasyon ve sayısız "faili meçhul" cinayete, işkence ve saldırılarda yer almışlardır. OHAL, OHAL valiliği vb. birçok oluşuma gider sistem, 1985-1990 arasında. "Bu örgütlenmelerin en belirgin özelliği; yasa ve anayasa üstü olmalarıdır. Soykırım olma özelliklerini buradan alırlar." der, Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan. Hem bu oluşumların (Jitem, Hizbullah, Korucular, itirafçılar) hem de KDP kanalından gelişen sızma ve saldırılar, hem de erken iktidar hastalığına kapılan, 4'lü çete olarak da adlandırılan kesin ve benzerlerinin Özgürlük Hareketi çizgisini, gerilla sistemini başa çıkaran tutum ve anlayışlarının yanı sıra, çok sayıda kadronun şe-

hadetlerindeki rolleri nedeniyle Devrimci Halk Savaşının 1990'ların başında yeni bir aşamaya geçmemesinde önemli rolleri ve paylarının olduğu açığa çıkmıştır.
Tarihsel temeli olan bu komplo ve saldırılar, sızmalar, Özgürlük Hareketi ve Abdullah Öcalan'ın yoğun çaba ve hamleleriyle etkisiz hale getirilip boşa çıkarılmıştır. Ayrıca tüm bu sızmalara, uluslararası saldırı ve komploların yansıra Reel Sosyalist sistemin çöküşü de Özgürlük Hareketi'nin nicel ve nitel olarak büyümesini; siyasi, askeri ve diplomatik alan da etkili bir güç haline gelmesini engelleyememiştir. Sistem, başka bir ifadeyle Türk devletinin Kürdistan'da çıplak zoru dışında belirgin bir gücü, temsiliyeti ve meşruiyeti de kalmamıştır. 1993 yılının yani birinci ateşkes ve siyasi çözüm arayışlarının ön gününde ülkede aşağı yukarı resim budur. Devlet ve Gladio sistemi derin bir kriz ve kaos içindedir.

Barış Arayışları ve Karşı Saldırılar
Cumhurbaşkanı Turgut Özal, reel sosyalist sistemin çöküşüyle beraber dünyada ve bölgede ortaya çıkan durumu görebildiği gibi olası gelişmeleri de öngörebilmekteydi. Uzun yıllar devletin çeşitli kademelerinde görev yapmış, DPT müsteşarlığı, Başbakanlık danışmanlığı, uluslararası finans tekellerinde çalışan, 24 Ocak kararlarının altında imzası olan Turgut Özal 1983'ten itibaren sırasıyla başbakanlık ve cumhurbaşkanlığı yapan biridir. Dolayısıyla uluslararası sistemi, devleti bildiği gibi özgürlük hareketini gücünü ve düzeni de bilmektedir. 1984'te gerçekleşen 15 Ağustos Atılımı'yla başlayan Devrimci Halk Savaşı'nı, devrimci mücadeleyi bastırmak ve tasfiye etmek için de en çok uğraşan, bunun için yasal ve anayasal düzenlemeleri yapan hükümetin başbakanı, devletin cumhurbaşkanıdır. 1985'ten başlayarak oluşturulan koruyuculuğun, JİTEM'in, OHAL, OHAL Valiliği'nin, anti terör vb. düzenlemelerin altında imzası olan biri olduğu gibi, icranın da başında olan kişidir. "Çekiç gücü" Türkiye'de üstlenmesinden tutun da, kırmızı pasaport verip kendisine bağladığı Güneyli Kürt liderlerini özgürlük hareketine karşı savaşan (1992 Güney savaşında Türkiye ile ortak cephede yer alırlar.) sürmesine değin birçok tavsiye amaçlı politika ve planlamanın içinde, başında yer alır.
Tüm bu özelliklerinin yanı sıra pragmatist, değişim ve gelişmeleri okuyabilen Özal, devleti de bu yeni paradigmaya göre yapılandırmak isteyen biridir. Gladio ve uzantıları eliyle yürütülen kirli-özel savaşı gittikçe ülkeyi derin bir çıkmaz ve krize sürüklediğini gören Turgut Özal bir yandan da ABD öncülüğünde Ortadoğu'yu yeniden dizayn etme strateji ve politikaları geliştirilirken (alt-emperyal güç olma hevesi nedeniyle) bu "yenidünya düzeni" paradigmasının dışında kalmak istemiyordu. Örneğin Rusya'dan ayrılmış olan Türki Cumhuriyetlerinin hamiliğine soyunup orayı Türk burjuvazisinin arka bahçesi, Pazar ve sömürü alanı haline getirmek için hiç zaman yitirmemişti. Ayrıca devleti rehin alacak kadar büyümüş olan Kürt sorunu, alt-emperyal güç olma stratejisi önündeki en büyük engel olduğunun farkındaydı. Musul ve Kerkük'ü de kapsayacak tarzda bir Kürt-Türk federasyonu bu stratejiyi hayata geçirmede çok önemli bir parametre oluşturacağına kendisini inandırdığı gibi sivil, askeri, bürokraside hatta siyasi kanatta da birçok kesimi inandırmıştı. Güneyli siyasi liderler de ilişkisini hayli geliştirmişti. Bu bağı da kullanarak Celal Talabani aracılığıyla Özgürlük Hareketi Önderliğine sorunun çözümü yönünde yeni bir süreç başlatma isteğini iletince Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın da demokratik esaslar çerçevesinde siyasi mücadele yöntemiyle Kürt sorununu barışçıl yollardan çözülmesi amacıyla 17 Mart 1993'te ateşkes ilan eder.
Bu yeni sürecin (Kürt sorununun diyalog ve müzakere yoluyla çözme) ipuçlarını Özgürlük Hareketi Önderliğinin politik kişiliğinin şekillendiği ortam ve ilişkilere kadar götürmek mümkündü.

Gazeteler bombalandı, gazeteciler tutuklandı, katledildiler. Medya da gazeteci andiçları geliştirildi

Her ne kadar klasik Marksist literatürde "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" hep ayrı "devlet kurma" olarak yorumlanmışsa da, ilk çıkışından itibaren Kürt ve Türk halklarının özgürlük ve eşitlik temelinde ortak mücadele ve bir arada yaşamasından yanadır. Ayrıca "68 Devrimci Gençlik Hareketi" önderlerine ve bu mücadeledeki ilk Türkiyeli yol arkadaşlarına olan derin sevgi ve bağlılığı, devrimci mücadelesinde olduğu gibi barış arayışında da önemli bir yere sahiptir.
Tarihte ilk defa emekçi Kürtlerin ideolojik ve

politik perspektifini esas alarak yarattığı ulusal uyanış, birlik ve örgütlenme düzeyiyle, ortaya çıkardığı devasa askeri, siyasi ve diplomatik gücüyle esas aldığı özgürlükçü (devrimci çizgisiyle herhangi bir güce dayanmadan, herhangi bir devletin, odağın yedeğine düşmeden) sürdürdüğü bağımsızlıkçı tutumuyla, kendi öz gücüne dayanarak tüm iç ve dış saldırı, komplo ve tasfiye planlarına karşın nicel ve nitel olarak büyüyüp gelişmesini sürdürebilmiş bir örgüt olarak belli bir düzeye gelip dayanmış mücadelesini yeni bir evre ve düzleme taşımak isteyen özgürlük hareketi ve önderliği Özal'dan gelen çözüm ve barış çağrılarına bigâne kalmamıştır.

Sorunun diyalog ve müzakere ile çözülebilmesi için devletin köklü değişim ve dönüşümü temelinde siyaset yapma yollarının açılması, inkâr ve imhadan vazgeçilmesi kültürel soykırım politikalarına son verilerek ana dilde eğitim hakkı önündeki engelleri kaldırması, halk olmaktan ileri gelen kolektif hakların kullanımı önündeki engelleyici yasal ve anayasal düzenlemelerin kaldırılıp, kendi öz kimliği ve kültürüyle yaşama olanağının yaratılması, ifade, örgütlenme ve kendini yönetme önündeki engellerin kaldırılması vb… Ve tüm bunların hayat bulması için gerekli yasal ve anayasal, idari vb. düzleme ve değişikliklerin yapılıp bir arada yaşama sözleşmesi olan yeni bir anayasayla, çözümün onurlu bir toplumsal barışla neticelenmesi amaçlanmaktaydı.

Bu esaslar çerçevesinde halklar lehine gelişme ihtimali olan bir çözümü iç ve dış Gladio kendilerinin tasfiyesi olarak gördüklerinden boşa çıkarmak için Turgut Özal'ı tasfiye ettiler. Küresel hegeman güçlerin Irak başta olmak üzere Ortadoğu'ya ilişkin planları farklı oldukları için Özal'ın Musul ve Kerkük'ü de içeren Misak-ı Milli sınırları içindeki Kürt-Türk federasyonuna yönelik çözüm planına karşıydılar. Kendi çıkarlarına uygun görmüyorlardı. Bunun için özgürlük hareketinin belirttiği Gladio savaşlarının 4. dönemini başlattılar.

Özal'ın tasfiyesiyle süreç sabote edilince peşi sıra çözümden yana olan Orgeneral Eşref Bitlis, Bahtiyar Aydın, Özal'ın yakın çalışma arkadaşı ve bakanlık da yapmış olan Adnan Kahveci, yine Bingöl'de sivil araçlarla sevk edilen askerlerden 33 olmak üzere birçok tasfiye gerçekleştirilir. Başını Çiller-Güreş ve Ağar'ın çektiği bu darbe, bir nevi devlet içindeki barıştan yana olan kesimlerin tasfiyesiyle başlar. Bu darbenin icazeti İngiltere'den alınmakla birlikte arkasındaki önemli güçlerden biri de İsrail'dir. İsrail, Özgürlük Hareketinin Ortadoğu'da üstlenmesinden duyduğu korkunun yanı sıra, hareketin kendi öz gücüne dayalı bağımsız ve özgür gelişmesini kendi çıkarına görmüyordu. O, daha çok KDP güdümünde, kendisiyle iş birliği içinde olabilecek bir Kürt hareketi istiyordu. Özgürlük Hareketine ve 15 Şubat 1999'da önderliğine karşı geliştirilen uluslararası komploda aktif yer almasını ve Türkiye ile (1958'de başlayıp Erbakan döneminde doruk noktasına çıkan askeri anlaşmanın yanı sıra) her alanda ilişki ve işbirliğini derinleştirerek devam etmesinin sebeplerini Özgürlük Hareketi ve Önderliğinin bağımsız duruşunda aramak daha doğru olacaktır.

1993'te devlet içindeki çözüm yanlıları tasfiye edilirken aynı zamanda Kürt halkı ve Özgürlük Hareketine karşı da tarihin en büyük imha ve saldırı konseptlerinden biri yürütüldü. Binlerce köy boşaltıldı, yakılıp yıkıldı, milyonlarca insan göç ettirildi. 17bin "faili meçhul" cinayet işlendi. Köy ve kentlere gıda ambargosu konuldu. 1991'de Vedat Aydın'ın katledilmesiyle başlayıp Apê Musa ile devam eden siyasi cinayetler, milletvekili Mehmet Sincar'ın katledilmesiyle doruğa çıkarıldı. DEP kapatıldı, milletvekilleri tutuklanıp on yılı aşkın bir süre cezaevinde tutuldular. Gazeteler bombalandı, gazeteciler tutuklandı, katledildiler. Medya da gazeteci andıçları geliştirildi. Sivas-Madımak da çok sayıda aydın, sanatçı, düşünür diri diri yakıldı, linç edilerek katledildiler. Cezaevlerine on binlerce siyasi tutsak dolduruldu, ağır cezalara çarptırıldılar. JİTEM, Hizbullah, köy korucuları ve itirafçılar gün içinde, sokak ortasında cinayet işleyebilecek kadar rahat ve pervasız hareket ediyorlardı. Çok sayıda Kürt iş insanı katledildi, ekonomik olarak iflas ettirildi. Gerillalara karşı cumhuriyet tarihinin en büyük ve aylara yayılan askeri operasyonlar yapıldı. Gerilla cenazelerine işkence yapılıp uzuvları kesilecek kadar, hiçbir değer tanınmayacak uygulama ve suç pratikleri sergilendi.

Gladio şefleri, Özal ve ekibini tasfiye ettikten sonra iktidarı tümüyle ele geçirmişlerdi. Devletin her kademesinde belirleyici olan bu güçler sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, sanatsal, medya, spor vb. her alanı yeniden düzenleyip özel savaşın ihtiyaçlarına göre mobilize ediyorlardı. Toplumu içten içe çürüten, yozlaştıran uygulamalar yaygınlaştırılıyor. Her alanda mafyalaşma, çeteleşme, ırkçılık alıp başını gidiyordu.

Bu dönemde de tüm geriye çeken, iktidarcı-çeteci çizgi karşıtı tutumlara, Özgürlük Hareketi önderliğinin yoğun çaba ve iç eğitimleri, perspek-

tife, çözümleme, direktif ve müdahaleleri, yine halkla kurduğu ilişki ve yaratılan aydınlanma… Mutlak tasfiyeyi önüne koymuş Gladio'cu güçleri hedefine varmaktan alıkoyduğu gibi özgürlük hareketini yenilmez bir duruma taşımıştır. Özel hareketin etkinliğini arttırdıkça uluslararası Gladio ve onun uzantıları da içerdeki kuralsız savaşın yanı sıra, diplomatik, siyasi çabalarını hatta suikast gibi komplo ve tasfiye amaçlı planlarını da yoğunlaştırıyorlardı. Örneğin; dünya hegemonik gücün lideri konumunda bulunan ABD'nin başkanı Bill Clinton 21 yıl aradan sonra 1994'te Şam'a yaptığı ziyaretinin merkezine Özgürlük Hareketini ve Önderliğini koymuştur. Bu çabaları yetersiz görüyor olacaklar ki, Gladio'nun Türkiye'de olan uzantıları ve işbirlikçileri eliyle patlayıcı yüklü bir araçla özgürlük hareketi önderliğine Şam'da 6 Mayıs 1996'da suikast düzenliyorlar.

Özgürlük Hareketi direnişiyle, eylem kapasitesi ve halk gücüyle askeri, siyasi ve diplomatik alanda etkisini arttırdıkça, iktidara gelen siyasi parti ve liderlerin ömrü de kısalıyor. 15 Aralık 1995 seçiminde iktidardaki partiler çok büyük bir oranda oy kaybederler. O güne kadar sistemin "öteki" olarak gördüğü, İslami kesimlerin taleplerini siyasete taşıyan Refah Partisi birinci olur. ANA-YOL koalisyonu denenip sonuç alınmayınca Erbakan'a Doğru Yol partisiyle koalisyon hükümeti kurmasına müsaade edilir. Böylece Necmettin Erbakan 1996'da "Refah-Yol" hükümetinin başbakanı olur.

Necmettin Erbakan kaos ve krizin alabildiğine derinleştiği, enflasyonun, işsizliğin yüksek olduğu, Türkiye'nin Batı yakasına her gün onlarca asker-polis cenazesinin taşındığı; Gladiocu güçlerin her alana derinliğine sirayet ettiği bir dönemde hükümete geliyor. Kürt temsilcilerinin olmadığı o parlamentoda hükümetin diğer ortağı olan Doğru Yol eliyle özel savaşın neredeyse tüm şefleri var. Tansu Çiller, Doğan Güreş, Mehmet Ağar, Hayri Kozakçıoğlu, Ünal Erkan, Necdet Menzir ve aşiret lideri korucu başı M. Sedat Bucak vb. parlamentoya taşınarak dokunulmazlık zırhıyla korunmaya alınmışlardır. Necmettin Erbakan yürütülen özel savaşın hiçbir ahlaki, hukuki, insani sınır tanımadığını; tüm alanlarda derin bir yozlaşma ve çürüme yarattığının farkındaydı. Gladiocu-darbeci kliğin derinleştirdiği vesayet nedeniyle, sorunların çözümü engellendiği gibi siyasi kanalların da tıkandığını görüyordu. Toplumdaki ayrışma ve kutuplaşmanın derinleştiğini, bu durumun devamı halinde kopuşun kaçınılmaz olduğunu, özel harbe göre dizayn edilen devletin giderek temel normlardan uzaklaşıp çeteleştiğini, bütün bunların kaynağında ise çözülemeyen "Kürt sorunu" olduğunun bilincindeydi. Bu savaş sürdüğü sürece siyaset üzerindeki vesayetin bitmeyeceğini savaşa giden insani ve maddi kaynakların her gün daha da arttığını, savaş sürdükçe hiçbir hükümet planının başarıya ulaşamayacağını biliyordu. Bu soruna el attığında başta Kürtler olmak üzere toplumun büyük kesimi tarafından destekleneceğini, bu desteğin kendisine "öteki" görünmekten kurtaracağını, temsil ettiği siyasi eğilimin toplum içinde büyük bir meşruiyet ve kabul göreceğini, dolayısıyla önünün açılacağını öngörüyordu. Kendi siyasi geleceğinin yanı sıra devletinde prangalarından kurtulacağını ekonomik, siyasi, kültürel, diplomatik alanda daha etkili ve hamle içinde olabileceğini tasavvur ediyordu.

Bütün bu sebeplerden dolayı Necmettin Erbakan Suriye yönetimi üzerinden Özgürlük Hareketi çeşitli mesaj ve mektuplar gönderip sorunun diyalog ve müzakere ile çözme isteğini iletir. Bu yaklaşım ve çabaların yanı sıra ordu içinde de –millici ve Anadolucu- bir kanadın sorunu barış içerisinde çözme arayışları gündeme gelir. Bunun üzerine özgürlük hareketi Önderliği 1997'de, bir kez daha "barış ve siyasi çözüm" yönünde gelişen çaba ve arayışları şans vermek amacıyla tek taraflı ateşkes ilan eder.

Bu irade beyanından sonra, yine Gladio ve arkasında bulunan iç ve dış güçler harekete geçerler ve bir kez daha "barış ve siyasi çözüm" umuduyla başlatılan süreç akamete uğrar, çabalar sonuçsuz kalır. Bir kez daha açığa çıkar ki NATO-Gladio ve iç uzantıları Türkiye'deki rejim üzerinde çok derin etki ve güce sahiptirler. Siyasi çözüm arayışlarına fırsat verilmediği gibi Necmettin Erbakan ve hükümetine karşı 1997'de tarihe "28 Şubat Darbesi" olarak geçen –darbe yapılarak Necmettin Erbakan siyasetten tasfiye edilir. Partisi kapatılır. Kendisine siyaset yasağı getirilir. Kurulan Fazilet Partisi de 2001'de parçalanır. O bölünmenin içinden 14 yıldır iktidarda olan ve özel savaşı en pespaye biçimde yürüten AKP hazırlanıp çıkarılır. Erbakan çizgisinde yürüdüğünü iddia eden Fazilet Partisi ise alabildiğine etkisiz haldedir günümüzde.

Üçüncü Barış Süreci ve Uluslararası Komplo

İlki 1993'de olmak üzere 1998'e dek gelen 3. barış sürecinde ise "28 Şubat Darbesi"ni yapan ordu içindeki bir kanadın arayış ve çabası et-

kili olur. Özgürlük Hareketi Önderliği de bir kez daha barış ve çözüme kapı aralamak için 1 Eylül 1998'de (Dünya Barış Günü'nde) üçüncü kez tek taraflı ateşkes ilan eder. Bu karar ile birlikte Özgürlük Hareketi Önderliği devleti dönüştürmeyi hedeflediği gibi özgürlük hareketini de, Kürt sorunun siyasi çözüm hareketi haline getirip, demokratik siyasi mücadele stratejisi temelinde yeniden yapılandırmak istiyordu. Özgürlük Hareketi barış çağrılarını ciddiye alıp kendini yeniden yapılandırma çabası içine girerken, hatta bunun için bir kongre hazırlığı içindeyken uluslararası küresel güçler bir kez daha savaştan yana tavır alırlar. Bir kez daha klasik İttihat ve Terakki çizgisinin devamı olan "Beyaz Türkçü" faşist kanadın arkasında durarak barış isteyen «Anadolucu-Millici» kanadı etkisiz kılmak için harekete geçerler. Uluslararası Gladiocu güçler savaşın bitmesini istemiyorlardı. "Düşük yoğunluklu" da olsa sürdürülmesinden yanaydılar. Kürt sorununun çözümsüz kalması, 1920'de Kahire Konferansı'nda alınan çözümsüzlük kararıyla örtüşüyordu. Bu kararla Kürt sorunuyla bölgeyi (Ortadoğu'yu) daima kaos ve kriz içinde tutup denetim altına almayı hedefliyorlardı. O günün hegemonik gücü olan İngiltere'nin Kürt sorununun çözümsüz kalmasında rolü belirleyicidir. Bugün de sorunun devamı "Yeni Dünya Düzeni"nin Ortadoğu'da hayata geçirilmesi için aynı güç odaklarınca elzem görülmektedir. Türkiye'yi de Kürt savaşıyla güçten düşürüp kendi planlarına karşı razı etme isteği, 1998'de yetişme imkânı olan barış şansını da sabote etmelerine neden olmuştur. Ayrıca özgürlük hareketi çizgisini kendi stratejileri açısından tehlikeli gördüklerinden ta ilk ateşkesten (1993'te) sonra Özgürlük Hareketinin Önderliği Ortadoğu sahasından çıkarılması için plan ve arayışlar içinde olmuşlardır.
Böyle bir tasfiyenin ya da komplonun gelişebilmesi için uluslararası ayağının yanı sıra iç ayağının da oluşturulması gerekiyordu. Ateşkes ilan edilir edilmez Mesut Barzani hemen Ankara'ya çağırılır. 17 Eylül'de ise Mesut Barzani ve Celal Talabani Amerika'ya çağırılır. Burada bir araya getirilen iki lidere Güney'de Kürt otonomisi kabulü karşılığında Özgürlük Hareketini "terörist" ilân etmeleri sağlanır. Böylece planlanan uluslararası iç ayağı-Kürt ayağı da oluşturulur.
ABD başkanı Bill Clinton uluslararası ayağı inşa etmek için kimine Türkiye ile olan çatışma alanlarını çözeceğine dair taahhütte bulunur, kimine ise içinde olduğu ekonomik krizden kurtaracağına dair verdiği kredi desteğiyle uluslararası komploya dâhil eder. Örneğin, Yunanistan başbakanı Kostas Simitis ile 9 Nisan'da Amerika'da gizli bir görüşme yapar. Bu görüşmede Kıbrıs ve Ege adaları konusunda Türkiye ile yaşanan sorunları Yunanistan lehine çözeceğine dair söz ve güvence vererek uluslararası komplonun içine çeker, razı eder.
Komplonun Kürt ve uluslararası ayaklarını inşa ettikten sonra Özgürlük Hareketi Önderliğini Suriye'den çıkarmak için Türk devletini Suriye'nin üzerine sürer. Askerden, siyasetçilerden ve cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'den peş peşe açıklamalar yapılır. Mısır devlet başkanı Hüsnü Mübarek Ankara ile Şam arasında mesaj taşımak için devreye sokulur. Türkiye'ye ABD'den açıktan destek gelir, mesajlar basına yansır.

Özgürlük Hareketi Önderliği... gelişen komplonun neyi hedeflediğini çok iyi görmekteydi

Özgürlük hareketi önderliği yaklaşan tehlikenin farkındadır. Suriye yönetiminin gelişen uluslararası baskılara daha fazla direnemeyeceğini görmektedir. Önünde iki seçenek vardır; bunlardan biri dağ, biri de iki yüzyıl önce dayattığı ulus-devlet modeli nedeniyle bu sorunun kaynağı ve asıl yaratıcısı olan Avrupa'dır. Dağı tercih ederse, bugüne kadar imha amacı taşıyan saldırı ve yönelimleri çok çok aşan bir yönelimin gelişeceğini, bunun da çok büyük bir kayıp ve imhaya sebep olacağını, dolayısıyla böyle bir seçeneği sorunu çözmeye hizmet etmekten ziyade çok daha kaotik, içinden çıkılması güç büyük trajedi, yıkım ve sonuçlara yol açacağını ön görerek tercih etmez, Avrupa'yı tercih eder. Böyle bir tercihte sorunu barışçıl ve demokratik esaslar çerçevesinde çözme olanaklarının olduğuna dair inancıdır. Kimi ülke parlamentolarının, çeşitli siyasi parti ve grupların çağrı ve davetleri de olmuştur. Ayrıca Avrupa uygarlığının demokrasi ve evrensel hukuk normlarında yakaladığı düzey; sorunları çözmede diyalog ve uzlaşı kültürünün gelişkinliği, kıta Avrupa'sında toplumsal mücadelelerin ortaya çıkardığı devrimci ve demokratik miras, Avrupa

halklarının Kürtlere gelişen yakın ilgi ve alakası, Avrupa parlamentosu gibi kurumların sık sık Kürt sorununu gündeme alıp çözümü yönünde sergilediği çabalar, Kürt Özgürlük Hareketi'nin devletler, çeşitli parti ve güçler nezdinde geliştirdiği diplomatik ilişkiler, çeşitli sol ve demokratik çevrelerle gelişen dostluk ve dayanışma bağları…Tüm bunların yanı sıra Kürt emekçi ve diasporasının Avrupa'daki yoğunluğu, buradaki yurtsever kitlenin önderlikle, özgürlük hareketiyle kurduğu ilişkilerin gelişkinliği, Türkiye'deki baskılar nedeniyle sürgündeki sol ve demokratik çevrelerin yoğunluğu, vb. nedenlerin yanı sıra Avrupa'daki birçok kuruma üye olan Türkiye'ye bu kurum ve üye ülkelerden gelebilecek baskı ve telkinlerin çözüme hizmet edebileceği inancı vardı. Ayrıca Öcalan, kendisine, örgütüne ve Kürt halkına duyduğu öz güvenden dolayı Avrupa'dan yana tercihini kullanmıştır.

Özgürlük hareketi önderliği, uluslararası NATO-Gladio güçlerinin tehdit ve baskıları sonucunda Suriye yönetiminin "daha fazla dayanamıyoruz" yönündeki mesajından sonra 9 Ekim 1998'de barış ve siyasi çözüm umuduyla Ortadoğu sahasından ayrılıp Avrupa'ya gider. Avrupa kıtasına ayak basar basmaz "çıplak krallar ve maskesiz tanrıların" günümüz temsilcilerinin, hile, komplo ve entrika ve saldırısı karşısında kendisini bulur. Verilen sözler ve yapılan davetler unutulmuş, avının üzerine atlamaya hazır avcılar gibi pusuda beklemektedirler. O ülkeden bu ülkeye sürüklenip durulur. Yunan hükümeti Kıbrıs ve Ege adaları için Türk devletinden koparacağı tavizler karşılığında, Rus hükümeti içinde olduğu krizi aşmak ve İMF'ye olan borçtan kurtulmak için ABD ve İsrail'in vereceği kredi ve "mavi akım" enerji projesiyle Türkiye'den elde edeceği para karşılığında, İtalya hükümeti ise Almanya, Fransa, İngiltere tarafından yalnız bırakıldığı gibi Gladiocu Berlusconi'nin saldırı ve karşıt propagandalarına ve de ABD yönetiminin baskılarına dayanamayarak özgürlük hareketi Önderliğine sahip çıkmadıkları gibi uluslararası komploda yer alırlar. Özgürlük Hareketi Önderliği Roma'dayken sorunun çözümü için "barış ve çözüm deklarasyonu" da yayınlar. Ancak bu çağrılara kulaklarını tıkayan, yüreklerini kapatan efendiler çoktan derdest edip Türk devletine teslim etmeyi planlamışlardır. Tüm Avrupa'nın kapısı kendisine kapalıdır. Nitekim 15 Şubat 1999'da Kenya'nın başkenti Nairobi'de Yunan elçiliğindeyken kendisine "Hollanda sığınma talebini kabul etmiş" denilerek elçilikten çıkarılır ve havaalanında bindiği uçakta onu bekleyen uluslararası Gladio'nun Türkiye uzantılarına teslim edilerek «bir ateş topu gibi» Türkiye'nin kucağına bırakılır. Böylece bir kez daha NATO-Gladio güçleri, "barış ve siyasi çözüm" arayışlarını engellemişlerdir.

Uluslararası komplonun iki tane temel hedefinden bahsedilebilir. Birincisi, Özgürlük Hareketini başsız bırakarak dağılmasını sağlamak... İkincisi ise, yüzyıllara yayılan bir Kürt-Türk savaşını başlatmak bu iki hedefi de, Ortadoğu'da "yeni dünya düzeni"ni oturtmak için elzem görüyorlardı.

Özgürlük hareketi Önderliği ise gelişen komplonun neyi hedeflediğini çok iyi görmekteydi. Bu komployu boşa çıkartmak için, uluslararası İmralı işkence sistemine hapsedildiği andan itibaren geliştirdiği "demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü" zihniyet ve toplumsal model paradigmasıyla; birincisi, Özgürlük Hareketini örgütsel ve ideolojik olarak dönüştürüp yeniden yapılandırmak, ikincisi, Ortadoğu'da "Kürt kapanı" üzerinden geliştirilen çözümsüzlük zeminini ortadan kaldırmak, üçüncüsü de farklılıkların inkarı üzerinden inşa edilmiş ulus-devlet zihniyetini (Türk ulus-devleti özelinde) dönüştürerek, demokratik ulus paradigmasına göre yeniden yapılandırılıp çözüme hazır hale getirerek uluslararası komployu boşa çıkarmayı hedeflemiştir. Bugünden bakıldığında Abdullah Öcalan bu hedeflere büyük oranda ulaşmıştır diyebiliriz. Sonuç olarak, Özgürlük Hareketi ve Öcalan(grup aşamasından başlayarak günümüze kadar) gelişen tüm saldırı, komplo ve tasfiyeleri boşa çıkardığını hatta bu tasfiyecilikleri aştığı gibi mücadeleyi bir üst aşamaya taşırdığını görüyoruz. Bir diğer nokta ise tüm saldırı, komplo ve tasfiye çabalarına karşın halkların özgürlük ve eşitlik temelinde, bir arada yaşamalarını esas alan barış ve siyasi çözüm arayışlarından hiçbir zaman vazgeçmediğidir.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Kürt Meselesinde Barış ve Çözüm Arayışları

Derya Moray

Evrenin oluşum süreci, varoluşun zamansal ifadesidir. Hiçbir varlık, canlı bu oluşum sürecinin herhangi bir halkasından kopuk ele alınamaz. Bu varoluş serüveninin her bir halkası var olabilmenin koşullarını ve karakterini ortaya çıkarabilir. Bir varlığı ifade ettiğimizde, o varlığı zamansal ve mekânsal gerçekleşme aşamalarından bağımsız ele alamayız. Zira varoluş an'da ve an'ın mekânıyla sınırlı değildir. Tüm oluş süreçlerinin toplamının yansıyışıdır an'da yakalanan. An aynı zamanda oluş süreçlerinin aşkınlığının da ifadesidir. Zira an'da yaşanan hemen öncesinin daha ötesinin ve en önemlisi de hakikatin yansıyışıdır. Bu temelde halk olarak kendi hakikatimize denk geliştirmeye koyulduğumuz varoluşumuza kavuşma mücadelemizi bundan kopuk ele alamayız. Kendi oluşumumuzu kavrarken, hakikatimize erişme ve bu temelde hakikatinden kopuk maddi güç gerçekliği ile "yok etme" yönteminden başkaca bir yaklaşım bilmeyene de borcumuz "kendini bilme" kapısını aralamak; tüm ezilenlere, tüm direnenlere ve en önemlisi de "evrene" karşı en temel devrimci görevimizdir.

Bu temelde halkları, biz Kürtleri var olmama tehlikesi ile karşı karşıya bırakan "ezen ferasetini" çözümlemek, bugün bize dayatılanların "nedenlerine" dokunmak kangrenleşmiş "Kürt sorununun" anlaşılır kılınması açısından önemlidir.

Yaşadığımız coğrafya ile bağlarımız neolitiğin toplumsal hakikatiyle iç içedir. İnsanlığın, toplumsallığın oluşum, yayılım süreçleri boyunca içinde bulunduğumuz coğrafya her daim " ev sahibi" olmuştur. Köklerimiz bin yıllara dayanmaktayken, bugünkü gerçekliğimizde dallarımız budanmaktadır. Elbette bu hakikatin inkârlarından bağımsız ele alınamaz. Zira bugün direnen tüm halkların, toplumların, varlıkların direniş karakterlerinde ve savaşma gerçeklerinde hakikatten kopmayan bağları vardır. Bunca ısrarın nedeni "hakikate" duyulan aşktır, aşkla, tutkuyla yaşanmak istenen özgürlüktür.

İçinde bulunduğumuz gerçekliğin tarihsel arka planında Türkçülük ideolojisinin iktidar erkiyle bütünleşen gerçekliği yatar. Türk-Kürt ilişkilerindeki tarihsel ittifak 1071 ile başlar. Anadolu'nun "kapısı" Malazgirt ile açılır, 1514'de Çaldıran Savaşıyla, Safevilere karşı girilen "din-mezhep" ittifakıyla devletin sınırları doğuda genişler. Safeviler yenilir, Kürtler "etten duvar" olur. Kasr-ı Şirin antlaşmasıyla Osmanlı Devleti'nin duraklama dönemine denk gelen, 1639 tarihinde Kürdistan'ın parçalanışının ilk adımı atılır. Anadolu'nun "kapılarını" Türklere açan Kürtlerin kendi topraklarına sınır kapıları 1639'la birlikte dikilmeye başlar. Bu döneme kadar kendi içinde "kendi" olarak kalan Kürtler kültürel dokularını, coğrafik yapılarına sığınarak yine korumaya, özgürlükleriyle yaşamaya devam eder.

Osmanlı Devleti'nin yıkılmasıyla ayyuka çıkan paylaşım savaşları, artık İmparatorluktan çaldıklarıyla kalanı da payelendirmek ve Ortadoğu'da "dizayn" çalışmalarını halkların mücadelelerine rağmen sürdürür. O dönem için kullanılabilecek en uygun deyim "kurtlar sofrasında kuzuyu kapma" savaşıdır.

En yoğun haliyle Cumhuriyet'in kuruluş dönemiyle birlikte şiddetin bin bir yöntemini Kürtler üzerinde uygulamaya başlanmıştır. Zaten öncesinde Ermeniler, Asuriler, Çerkesler vs. birçok halk üzerinde uygulanan tüm yok etme yöntemleri uygulanmıştı. Yok, etme yoğunluğu Kürtler üzerinde de uygulandı. Kürt direnişleri kanlı bastırıldı.

Bugün yaşananları anlamak için Cumhuriyet tarihindeki ideolojilere, örgütlenmelere kısaca değinmekte fayda var. Zira Cumhuriyet'in 1924 kuruluş felsefesinde ırkçılık ve nefretle yoğrulmuş tekçi ulus-devlet zihniyeti yatmaktadır.

Şüphesiz o dönemin koşullarında oluşmaya başlayan rejim değişikliği, kendisiyle beraber

"eski" olana duyulan özlemi de barındırır. Osmanlı devletinin rejim olarak ortadan kalktığı o dönemin, belli başlı düşünce akımlarının biri Osmanlıcılıktır. Ve her kavmi yan yana yaşatma amacı güder. Elbette Osmanlıcılığın düşünce içeriğini besleyen İmparatorluğun karakteridir. Zira İmparatorlukta katı merkezci ve tekçi bir devlet formu geliştirilemezdi.
Türkiye ulus-devlet şekillenmesinde en çok üzerinde durulması gereken ideoloji İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin benimsediği ideolojidir. İttihat ve Terakki Cemiyeti örgütlenmeye koyulurken "Yeni Osmanlılar" hareketine dâhil olmuş kişilerden de faydalanır. Kuruluş tarihi 1889'a denk gelir. İttihat ve Terakki Cemiyeti örgütlenme ve üye kaydı konusunda oldukça esrarengiz davranır. Hücre tarzında bir örgütlenmeyle Masonlara özgü bir yöntem uygular.

Anadolu'nun "kapılarını" Türklere açan Kürtlerin kendi topraklarına sınır kapıları 1639'la birlikte dikilmeye başlar

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kurucuları farklı kökenlerdendir. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin özellikleri incelendiğinde, şu anda Türkiye'deki asker, sivil, bürokrat ve aydın tipi ortaya çıkar. Jön Türklerin direkt İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin ideoloğu olduğu, bu cemiyetin esas ferasetinin "hürriyetten" ziyade "devlet" olduğu nettir. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin devlet algısı kutsal olana denktir. Hak ve özgürlüklerdense esas kutsal olan devlettir, "devlete zeval gelmemesi için her yol mubahtır." Bu anlayış esas odaklarıdır. Bunlarla beraber ve bu oluşumu da derinden besleyen akımlar arasında Pan Türkizm, Türkçülük, İslamcılık, Osmanlıcılık da mevcuttur. Tüm bu akımlar Cumhuriyet döneminin yani ulus-devletleşme sürecinin temel kimyası niteliğindedir. Bunlar ulus-devletin oluşumuyla beraber Türk devletinin kendi "ulusal sınırları" içerisinde barındırdığı halklar, kültürler, topluluklar vs. açısından yeni bir baskılanma sürecinin başlangıcıdır.En yoğun haliyle 1915 Ermeni Soykırımı ile başlayan süreç; artık yeni devletin, rejimin de kendisi açısından "tehlikeli" gördüğü taleplere karşı koyacağı, bundan beslenecek politikalar geliştireceği bir mirastır.

Kürdün "kökünü kazıma" Dönemi

Cumhuriyetin kuruluşu itibariyle Kürt ve Türk ilişkileri farklılaşmaya, gittikçe keskinleşme başlar. Türkçülük ideolojisinin devlet programları, kurumları içerisinde gittikçe çoğalması ve yayılması nedeniyle 1919-1921 yıllarında ilk tepki Koçgiri Direnişi ile başlar. Bu ayaklanmanın esas nedeni Kürtlerin ulusal, kültürel değerleri karşısında gittikçe çoğalan Türkleştirme politikası, şiddetin birçok biçimleriyle devreye konmasıdır. Bu direnişin bastırılma biçimi ret, inkâr ve imhayla şekillenmiştir. Bu artık Türkiye ulus-devletinin bugüne kadar devam eden politikalarının da rengini belirlemiştir. Elbette Kürt'ün başkaldırısı bununla bitmez, bu henüz başlangıçtır ve devletin yönelimlerine duyulan öfke, kendini Şeyh Said isyanıyla farklı bir evreye taşıyacaktır. 1925'de Şeyh Said'in ve Kürt yurtseverlerinin ulusal sorumlulukları çerçevesinde başlattığı "uyanış" hareketi kısa sürede binlerce Kürt'ün desteğiyle büyük bir isyana bürünür. Bu isyana Türkiye'nin yaklaşım biçimi -bugün de görüldüğü gibi- inkâr ve çarpıtma eksenlidir. 1925 Şeyh Said İsyanına devletin yaklaşımı bir halkın taleplerini görmekten ziyade "şeriat geri getirmek isteyen şakilerin" isyanı olarak lanse edilir. Böyle bir algı yaratmanın amacı sırtını batıya dayamış "körpe" cumhuriyetin sıvazlanmaya ve desteğe duyduğu ihtiyaçtır. Bu elbette tek taraflı bir ihtiyaç değildir. Ulus-devlet İngiltere'nin, Fransa'nın vs. emperyalist dünyanın bir uydusu haline gelme sürecinin de başlangıcıdır. Şeyh Said öncülüğünde gelişen isyanın da bastırılma biçimi kanlıdır. Günlerce devam eden bu direniş yine çeşitli oyunlarla bastırılmış, Şeyh Said ve birçok direnişçi yurtsever idam edilmiştir. Bu süreçte yüzlerce köy yıkılmış, yakılmış, binlerce insan öldürülmüş ve kalanların çoğu da sürgüne gönderilmiştir.
1937-1938 yıllarında Seyit Rıza öncülüğündeki Dersim Direnişi gelişmiştir. Dersim meselesi meclis gündemine alınıp soykırım "yasallaştırılmıştır". Mecliste "Tunceli kanun" görüşülürken yapılan konuşmalarda "Dersim bir çıbanbaşıdır ve sokulup atılacaktır" değerlendirilmeleri yapılmış, bu konuşmalarda "kökün kazınacağı" vurgusu ön plandadır. Nitekim Dersimde tam bir "kök kazıma" yapılmış, Dersimlilerin değimi ile Tertele gerçekleştirilmiştir. Özünde bu "kök kazıma" Kürdün kökünün kazınmasıdır. Direniş kanlı bastırılmış, Dersim insansızlaştırılmış-

tır."Anlaşma yapma gayesi ile davet edilen Seyit Rıza, hile ile alınıp Elâzığ'da yoldaşları ile birlikte idam edilmiştir.
En yoğun haliyle cumhuriyetin ilk kuruluş dönemlerine denk gelen bu direniş süreçleri Kürtlerin hak davalarını bitirmemiş, tersine arayışlar zaman ilerledikçe daha da yoğunlaşarak ve düşünsel-ideolojik muhteva kazanarak 1970'lede niceliksel ve nitelikse sıçrama yapmıştır. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın önderliği ile oluşmaya başlayan süreç, birçok açıdan geçmişin derin muhasebesinin yapıldığı, yoğun tartışma ve eylemsellik neticesinde 27 Kasım 1978'de partileşti. Böylece ulusal kurtuluş süreci başlamış oldu. Yürütülen mücadele sonucu, Özgürlük Hareketi bir halk hareketine dönüştü. Devletin yürüttüğü her türlü özel savaşa rağmen günümüzde bölgesel ve küresel çapta etkide bulunan bir kapasiteye ulaşılmıştır. İmralı'da tutsak tutulan Öcalan'ın paradigma değişimi ile yeni bir düşünce ve çözüm seçeneğini geliştirmiş olması ve bu doğrultuda yürütülen mücadele Özgürlük Hareketi'ni Ortadoğu'da 3.yolu, yani halkların çözüm yolunu açığa çıkarmıştır.

Öcalan'ın Çözüm Arayışları
Öcalan'ın Kürt sorununu siyasal ve demokratik yöntemlerle çözüm arayışları 1990'ların başına kadar uzanır. İlki 1993'te geliştirilen tek yanlı ateşkes ilanıdır. Dönemin cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın dolaylı görüşmesi ile ateşkes ilan edilmiştir. Öcalan, Özal'ın girişimini anlamlı bulmuş ve ateşkes ile cevap olmak istemiştir. Ancak Türk derin devleti yaptığı komplolarla Özal ekibi ile birlikte etkisiz kılınmış ve 1993 topyekûn imha konseptini devreye konmuştur. Özgürlük Hareketi daha sonraki süreçlerde de demokratik siyasete şans vermek için çeşitli defalar tek yanlı ateşkeslere gitmiş, ancak devlet imhada ısrar etmiştir. 1 Eylül 1998 ateşkesine ise uluslararası komplo ile cevap vermiş ve Öcalan esir düşürülerek İmralı adasında yoğun bir tecrit altına alınmıştır. Komploya rağmen Öcalan, barışçıl çözümde ısrarını devam ettirmiş ve 1 eylül 1999 tarihi itibarıyla gerilla güçlerinin Türkiye sınırlarının dışına çıkması çağrısı yapmıştır.21 Mart 2013 Amed Newroz'unda Öcalan yeni bir çözüm süreci başlattı. Diyarbakır Newroz Alanında milyonların huzurunda okunan mektubunda Öcalan, "Bugün yeni bir dönem başlıyor. Silahlı direniş sürecinden, demokratik siyaset sürecine kapı açılıyor. Siyasi, sosyal ve ekonomik yanı ağır basan bir süreç başlıyor; demokratik hakları, özgürlükleri, eşitliği esas alan bir anlayış gelişiyor. Artık silahlar sussun, fikirler ve siyasetler konuşsun noktasına geldik."demekte idi. Yaptığı çağrısıyla gerilla, Türkiye sınırlarının dışına çıkma sürecini girdi, ancak AKP hükümetinin sorumluluklarını yerine getirmeme ve yapması gerekenleri yapmadı ve oyalama yolunu seçti.
28 Şubat 2015'te tarafların direkt katılımıyla "10 maddelik mutabakat metni" Dolmabahçe'de kamuoyuyla paylaşıldı. Bu on maddenin tüm kamuoyunda yarattığı heyecan, inanç günlerce TV kanallarında, gazetelerde, birçok basın-yayın organında işlendi. Halklarımızın Kürt sorununun çözümüne desteği %80'e yakınken süreç neden bozuldu? Oyunbozanlık yapan taraf kimdi? Açık ki AKP devletiydi. Dolmabahçe mutabakatını tanımadığını dillendiren Tayyip Erdoğan'dı. Erdoğan'ın tutumu devletin müzakere yöntemi ile Kürt sorununun çözümü değil, tasfiyeyi esas aldığı, sözcülüğünü de Erdoğan'ın yaptığı kısa süre içinde anlaşıldı.30 Nisan 2015 tarihli MGK toplantısında alınan karar gereği topyekûn imha konseptine geçildi.
Gelinen aşamada bu sürecin ülkemiz açısından vardığı nokta, binlerce insanın ölümü, kentlerin ve ilçelerin yakılıp-yıkılmasıyla çözüm sürecinin devlet eliyle boşa çıkarıldığı aşikârdır. Zira yakalanan çatışmasızlık sürecinde Kürtler ilk defa Türkiye'nin batısında belirli bir empatiyi kısmen de olsa görebildi. Mevcut haliyle demokrasinin sadece sandık ile ifade edilmediği bir zamanda bile, demokratik paradigma %13'lük bir oy oranıyla başarı sağladı. Elbette Kürtler, A. Öcalan'ın çözüm perspektifiyle batıya giden yolları kendi elleriyle ördü ki, bu düzeyde bir seçim başarısı elde edildi.

halklara düşen daha fazla direnmek, fiilen özyönetim yapılarını oluşturmak; hakikate denk bir yaşamı örmek ve yaşam uğruna mücadele etmektir.

Dünyada çözüm süreçlerinin anayasal güvencesiyle sağladığı birçok örnek bulunmaktadır. Türkiye, cumhuriyetinin kurulduğu tarihe yakın bir dönemde 1931'de Finlandiya'da özerk bölge oluşturuldu, Aland Adaları özerkliğine kavuştu. Uzun süren çatışmalı süreçlerden İspanya örne-

ğinde olduğu gibi, Franco faşizmine karşı direniş örgütleyen ETA, 1962 yılından itibaren "kendi kaderini tayin hakkı" için mücadeleye başlaması günümüz açısından da öğreticidir. 45 yıl boyunca süren BASK sorunundan dolayı yaklaşık bin insan hayatını kaybetmiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen "siyasal özerklikle" beraber ETA'nın Nisan 2006'de almış olduğu "süresiz silah bırakma" kararıyla sonuçlandı.
Yine İspanya'ya bağlı Katalonya 7,5 milyon nüfusuyla Avrupa'nın en büyü özerk ulusudur. 1978'de yapılan referandumla Katalonya, İspanya anayasasına bağlı özerklik statüsüne kavuşmuştur. Buna benzer örnekler İngiltere'de, Hindistan'da, Sudan'da, Rusya'da da mevcuttur. Tüm bu süreçlerde tarafların yükümlüklerinin gereklerini yerine getirdiği esas yol, anayasal güvence ile ve yine BM'nin uluslararası geçerliliği bulunan hukukuna dayanarak halklar açısından önemli sonuçlar elde edilmiştir.
Yukarıda da belirttiğimiz gibi Dolmabahçe mutabakatıyla yakalanan müzakere ortam anayasal değişikliklerle hem Türkiye'nin hem de Kürtlerin avantajlar getirecek bir olanak yaratmıştır. Ancak bu olanak imkâna dönüştürülmeyerek, hiç de kabul edilemeyecek gerekçelendirilmelerle heba edilmiştir.
Elbette bir halkın kaderi kendini çözümsüzlüğe mahkûm eden iktidarların elinde değildir. Abdullah Öcalan'ın bu noktada belirttiği üzere "açık ki imha ve inkâr yöntemlerine karşı değişik türden de olsa onların etkisini kıracak yöntem ve araçlarla mücadele etmek, varlık, kimlik ve özgürlüğün birlikte kazanılması için şarttır." Bu sürecin karakterini bu belirlemeyle okumak ve mücadele etmektir.
Sonuç olarak, içerisinden geçtiğimiz süreci okuduğumuzda anayasal güvenceyi sağlayacak herhangi bir ferasetin altyapı hazırlığının bile olmadığı aşikârdır. Olmayan bir şeyden, gasp edilmiş hakların iadesini beklemek daha fazla hak gaspı, daha fazla şiddet ve daha fazla tekçilik getirecektir. Mevcut devletin tarihsel gerçekliğinde İslam sultasının geleneği ve ulus-devlet ideolojisinin milliyetçilik ile yoğrulup yola koyulmuştur. Şiddeti devreye konarak faşizmi hortlatılması sonucu bastırma ve yok etme yöntemlerinin (bombalama, yakıp-yıkma, tehcir vs.) tümünü genel bir politikaya dönüştürülerek topyekûn bir yönelime girmiştir.
Bu aşamada halklara düşen daha fazla direnmek, fiilen özyönetim yapılarını oluşturmak; hakikate denk bir yaşamı örmek ve yaşam uğruna mücadele etmektir. Bu elbette beraberinde zorunlu bir dönüşümü de getirecek, zamanın özgür mekânlarla akışını sağlayacaktır. Çağlar boyunca hakikatin ifadeye kavuşma hali bu kez sanatın, felsefenin, dinin, mitolojinin oluşturduğu; toplumsal bilinçle ve devrimci bir yöntemle bütünleşecektir. Artık mücadelenin bağrında evrenin amacı da olan "özgürlüğe "akış olacaktır. Burada hakikate varma aracı da devrimci savaştır, toplumsal bilincin tek yürek atışında buluşmasıdır. Zira "hakikati anlama ve açıklama gücü de toplumdur."
Evrenin ritmini yakalayıp, çağın özgür gücü artık toplumsallığın devrim yaptığı bu coğrafyada yeniden yeşermekte, renklenmektedir. Halk olarak geldiğimiz nokta "modernitenin bir zırh gibi giydirdiği deli gömleğini çıkarmak, ondan nefret ederek bu yaşamdan vazgeçeceksin" tezinden, dört parça Küdistan'da evrene varmaktır!..

Kaynakça

1) *Öcalan Abdullah, Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü, 1. Cilt, Amara Yayın, İstanbul, 2015*
2) *Öcalan Abdullah, Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü 3. Cilt, Özgürlük Sosyolojisi, Amara Yayın, İstanbul, 2015*
3) *Benedikter Thomas, Modern Özerklik Sistemleri, Nika Yayın, İstanbul, 2014*

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Toplumun Kendi Yönetimi: Özyönetim

Selami Kılıçaslan

Temel bir toplumsal faaliyet olan toplumun kendi yönetimi insanlığın çıkışından günümüze kadar üzerinde çokça tartışılan bir konudur. Bu anlamda denilebilir ki tarihsel ve güncel olarak mevcut tüm toplumsal sorunların kaynağı ve ortaya çıkış nedeni esasen "nasıl bir yönetim?" sorusuna aranan cevapla ilgilidir. Üzerinde bunca tartışma ve çatışmanın olduğu yönetim sorununa ilişkin Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan şöyle söylemektedir: "Evrendeki düzenlilik ve kaostan çıkış halini ifade ettiği gibi aynı zamanda toplumsal beyne de yönetim demek mümkündür." Demek ki toplumun kendi yönetimi olan toplumsal beyni tarih boyunca devletçi iktidarcı ve uygarlıkçı güçlerin hedeflemesi ve her türden hile, komplo ve entrikalarla saptırarak topluma karşı açık bir saldırı, sömürü ve egemenlik aracı olarak kullanılması boşuna değildir. Zira toplumsal beyni dağıtmakla kendisine kolay sömürge toplumları oluşturacağı gibi iç içe geçirilmiş zor ve asimilasyon yöntemleriyle yönetimi "tecavüze uğramış" toplumun "rızası" gasp edilerek çok daha kolay yönetmeyi hedeflemiştir. Kurnaz adamın rızaya dayalı toplumsal yönetimi "halk adına" gasp etme sahtekârlığı, aslında sınıflı toplumun başından beri çok incelikli bir şekilde kurgulanmış erkek egemenlikli eril-iktidarcı zihniyetin toplumsal yönetimi dağıtma, parçalama ve ters yüz etme cambazlığından başka bir şey değildir.

Birey ve Toplum

Toplumsal dağıtılanın geleceğinin de olmayacağı tersine yok olmayla karşı karşıya kalacağı ve dolayısıyla öz benliğine, öz değerlerine yabancılaşacağı gerçeğini beş bin yıllık uygarlığın her safhasında rahatlıkla gözlemlemek mümkündür. Dağıtılan toplum aynı zamanda dağıtılan, teslim alınan ve kendisine yabancılaştırılan özgür birey gerçekliğidir. Açıktır ki böyle bir durumda bireyin özgürlüğünden bahsetmek şurada kalsın; varlığı bile tartışma konusudur. Liberalizmin sahte özgürlükçü anlayışının tersine birey ancak toplumsallığıyla vardır. Toplumsallığı dağıtılan bireyden özgür iradeli bir birey söz edilemez. Birey ancak toplumuyla toplum içinde ve toplum için oluşturacağı söz ve irade gücüne var olunur. Varlığını da bu şekilde toplumuyla birlikte, sürdürebilir. Bu ise bireyin özgür ve aktif bir şekilde katılması demektir.

Özyönetim mi, Yabancı Yönetim mi?

Toplumun kendi yönetimi zaten toplumun kendisi hakkında söz ve karar sahibi olabilmesidir. Halkın devlet olmayan demokratik sistemidir. Kadınlar ve gençler başta olmak üzere toplumun bütün kesimlerinin kendi farklılıkları temelinde kendi demokratik örgütlenmesini yarattığı, politikayı kendi meclislerinde doğrudan ve özgür-eşit bireyler olarak yaptığı sisteme halk yönetimi veya halkın kendi özyönetimi diyebiliriz. Bu anlamda kendi öz güç ve öz yeterlilik ilkesiyle yaşamsal ve toplumsal tüm sorunlarından alan yeniden inşasını gerçekleştirme çabasında olan bir anlayışa atıf yapar özyönetim. Dolayısıyla toplumun siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel, inanç ve mezhepsel, etnik ve kadın özgünlüğüne dayalı demokratik, ekolojik ve komünal alandaki örgütlenmelerinin birliği ve örgütlenmiş toplumun kendi kendini yönetmesidir. Özyönetim, kapitalist uygarlığın ulus-devletçi anlayışı olan tekçi, baskıcı, asimilasyonist ve bu temeldeki her türden monolitik, pratik ve uygulamalarının toplumu öğüten devletçi ve iktidarcı güçler tam da bu nedenle tarih boyunca toplumu özenle ve bin bir hileyle bu alandan uzaklaştırmaya çalışmışlardır. Bunu toplumla alakası olmayan yabancı, iktidarcı, erkek egemenlikçi zihniyetin ve yönetimin anlayışının ince taktikleriyle pratikleştirirler. Toplumla alakası olmayan yabancı yönetim bu anlamda toplumun özüne ters iktidarcı, baskıcı, sömürgeci ve yalana dayalı yönetim modelidir. Bu anlamıyla iktidarlaşarak üzerinde

kurduğu toplumu bir ahtapot gibi yutan, baştan çıkaran, özünden koparan ve böylelikle anti-toplumcu bir yapıya sahiptir yabancı yönetim. İronik olan şudur ki, toplumun karşıtlığı üzerine kendisini örgütleyen bu mekanizmanın toplum adına ve topluma karşı çok vahşice kullanmasıdır. Bunun sonucu olarak toplum özyönetimsiz bırakılmıştır. Bu da topluma imha, inkâr, asimilasyon ve soykırım olarak dönmüştür. Bu açıdan özyönetimden yoksun bırakılmış halklar toplumlar tarihi süreç boyunca devletçi-iktidarcı güçlerin uyguladığı politikalarla yabancı yönetimlerin gazabından kurtulamamışlardır. Böylesi birçok halk tarih sahnesinden silinmiş, katliamlara maruz kalmış ve kendisinden başka her şeye benzeyen iradesi kırılmış, kültürel soykırıma uğramış, varlığı bile tartışma konusu olmuştur.

Toplum için hayati olan özyönetimi en genel anlamıyla şöyle tanımlayabiliriz: Özyönetim, kendi toplumsal doğasındaki erki düzenleme, denetleme ve böylece toplumun sürekliliğini sağlama, yaşamı iç ve dış tehlikelerden koruma ve güvence altına almayı ifade eder. Dolayısıyla toplumun kendi öz gücü ve öz iradesine dayalı yaşamın kurup korunmasını amaçlar. Başka bir ifadeyle toplumun hiçbir yabancı güce dayanmadan kendi kendini tüm farklılıkları ve zenginlikleriyle birlikte örgütleyerek yönetmesine özyönetim veya toplumun kendi yönetimi diyebiliriz.

Demokratik Siyaset

Özyönetim toplumunda tüm toplumsal faaliyetlerin çoğulcu, demokratik ve özgürlükçü bir anlayışla yönetilmesi ve topluma egemen kılınan devletçi siyasetin aşılması için hayati derecede önemlidir. Bugüne kadar topluma empoze edilen devletçi-iktidarcı siyaset anlayışı tüm toplumsal sorunların kriz ve çatışmaların nedeni olarak açığa çıkmış ve sağladığı meşruiyet ve rıza üzerinden yürütülerek toplum bunun dışında tutulmuştur. Oysa çok iyi bilinir ki toplumun çıkarlarıyla alakası olmayan bu hâkim devletçi siyaset anlayışı kâr dışında toplumun hiçbir sorununa çözüm üretememiştir. Adeta devletçi-iktidarcı yönetim güçlerinin toplum-kırım rolünü örten asma yaprağı gibi "hukuk", "meşruiyet" ve "teslimiyet" gibi kavramlar üzerinden manipülasyon rolünü oynamıştır. Devletçi siyasetin bu anlayış ve uygulamaları sonucu toplumun en etkin olması gereken bu toplumsal alan çalışması bir nevi boş bırakılmış ve devletçi-iktidarın topluma karşı kullanıldığı bir alan olmuştur. Hâlbuki siyaset ve başka bir ifadeyle politika toplumun kendiişlerini yürüttüğü tüm toplumsal çalışmaları ifade eder. Zaten toplumun kendi yönetimi veya özyönetim denilen şey de tam da budur. İnsanların kendi hayatlarını iyileştirmek; doğru, güzel, iyi ve ahlaki olanı yaratmak için giriştikleri faaliyetlerin toplamıdır. Bunun için de ekonomiden ekolojiye, sağlıktan eğitime, sanattan-sosyal kültürel ve askeri, savunma konularına kadar toplumla ilgili tüm faaliyetler mevcuttur.

siyasetin hem nesnesi hem de öznesi olan insan esasen toplumsal varlık haline geldiği andan itibaren siyasetin içindedir

Devletçi-iktidarcı yönetim anlayışı ise bilinçli olarak toplumun en hayati faaliyet alanlarından biri olan siyaseti sanki salt devletle "ilgili bir faaliyetmiş gibi yansıtarak topluma empoze etmiş ve bugüne kadar yürütmüştür. Siyaset "kirlidir", "siyasetle işim olmaz", "siyaset devlet işidir", " "siyasetten anlamayız", siyaset birbirini kandırma, dolandırma, hile, entrika vb. gibi siyasetle ilgili günlük dile yansıyan yığınca anlam çarpıtmasının nedeni çok bilinçli bir şekilde topluma sunulan iktidarcı-devletçi hâkim siyaset anlayışından kaynaklanmaktadır. Bu yolla aslında toplum ve üyesi olan birey siyasetten bilinçli olarak uzaklaştırılmakta ve dışına itilmektedir. Dolayısıyla toplumsal varlık olan insanın özne olarak varlık ve özgürlük problemi elinden alınarak düşünemeyen "robot birey" ve "karınca toplumuna" dönüştürülmüştür. Oysa siyasetin hem nesnesi hem de öznesi olan insan esasen toplumsal varlık haline geldiği andan itibaren siyasetin içindedir. Aynı şekilde toplumsallık ve toplumsal yaşamın olduğu yerde siyasetin olması kaçınılmazdır. Toplumsal varlık olan insanın doğası gereği de böyledir. Bu anlamda demokratik siyaseti kapitalist uygarlığın toplumu hiçleştiren, bireyi iradesizleştiren siyaset anlayışına karşı toplumun ve bireyin öz niteliklerini kazandıran bilinç, örgütlülük ve iradeleştiren özgürlükçü bir yaklaşımla yönetme ve yönetilme ilişkilerinin tamamını ifade eden toplumsal yaşam bütünselliği içerisinde pratikleştirir. Toplumun kendi özyö-

netimi olan yönetim mekânları bu yanıyla demokratik siyasetin en iyi hayat bulduğu mekânlardır. Çünkü özyönetimin demokratik siyaset anlayışında halkın tartışma süreçlerine doğrudan katılımı esas alan demokratik çoğulcu katılım esastır. Bunu kuşkusuz ki halkın öz örgütlülükleri olarak komün, meclis, konsey, sivil toplum gibi mesleki kurumlar üzerinden gerçekleştirir. Açıktır ki, kendini devletleştirmeye kapatmış toplumun kendi kendini yönettiği özyönetim toplum modelidir. Tüm toplumsal kesimlerin; farklı etnik, dini, mesleki, inanç gruplarının doğrudan katılımına, tartışma ve kararlaşmasına dayandıran, halkın ahlaki-politik ve demokratik esaslar çerçevesinde her düzeyde örgütlendirilmesi ne denli yaygınlaştırılırsa hem toplumun politik niteliği artar hem de özyönetimin yaşamsallaşması, ete ve kemiğe büründürülmesi hayat bulur. Bu anlamda özyönetim toplumunun demokratik siyaset anlayışı öz itibariyle dağıtılan, siyasetten düşürülen, kendisi için düşünemez, iş yapamaz ve karar alamaz duruma getirilen toplumun kendine sahip çıkma, kendini koruma ve özgürlükler temelinde geliştirme gücü kazandırma çabası ve sanatıdır da denilebilir.

Kendi kendini yönetme, Kürtçe'deki anlamıyla "xwerêvebir" tabandan örgütlenip toplumun tüm kesimlerinin doğrudan karar alma ve tartışma süreçlerine katılımını esas aldığından demokratiktir, radikaldir, çoğulcu ve de özgürlükçüdür. Günümüzün kaos, kriz, çatışma ve savaş üreten ulus-devlet yönetim anlayışının tersine öz yönetim yegane çözüm modeli olarak özgün, özerk ve evrenseldir. Kendi kendini yürüten toplumun kendisi için en doğru, en iyi ve en güzeli arama çabası onun dayandığı tarihsel toplumun demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü ahlaki ve politik toplum gerçeğiyle ilgilidir.

Ahlaki-politik toplum bireyi görev ve sorumluluklarının bilincinde olup toplumun çıkarlarını esas alır. Varlığı ve özgürlüğü korunur. Zira özgürlüğün yaşamın yaşanılır duruma getirilmesi demek olduğunun bilincindedir. Varlığını ve özgürlüğünü korumanın kutsallığıyla kendisi katar ve katılır. Emek kutsaldır ve bunun kaynağında kendi emeğinin olduğunu bilir. O nedenle toplumsal yaşamın her alanında aktif katılır, sahiplenir ve geliştirmeye çalışır. Bunun dışındaki bir yaşamın yaklaşımı ve anlayışın devletçi, yabancı yönetimin hastalığı olan gasp, sömürü, hırsızlık ve emeksizliğe dayanan lanetlilik bir durum olduğunu bilir. Bu açıdan her türden lanetliliğin anti-toplumculuğa tekabül eden devletçi, sömürgeci ve yalancı güçlerin; kutsallığın ise emeğe, yaptığı işin farkındalığı demek olan sorumluluğa kavuşturur. Öz bilinç, öz sorumluluk ve varlık, özgürlük ve toplumsallık olan toplumun kendi kendini yönetme anlayış ve bilincine ait olduğu ve dolayısıyla da bunun vazgeçilmez ve devredilmez olduğunu bilir. Yaşamı buna göre anlamlandırır, farklı olanın farkındalığı ahlaki ve politik değerler temelinde zenginlik olarak tanır. Bu bilinci taşıyan birey aynı zamanda özgür, iradeli, demokratik toplum üyesi özgür yurttaş bireyidir. Dolayısıyla özgür iradeli birey toplumsal yönetim için çalışma çabası içinde olan bireydir.

Diğer yandan özyönetim toplumun, özgür yurttaş bireyi aynı zamanda varlığı koruma ve özgürlüğünü sağlamanın özyönetimle mümkün olduğunu derin bilincindedir. Zira özyönetimi olmayanın varlığı ve özgürlüğünü koruması söz konusu olamaz. Bunun en somut örneği, son iki yüz yıldır ulus-devlet yönetim modellerinin baskısı altında sürekli varlık ve özgürlük sorununu kanıtlama çabası ve mücadelesi içinde olan Kürt toplumunda görüyoruz. Yüzyıllara yayılan varlığını kanıtlama ve özgürlüğünü sağlama mücadelesi her defasında acıyla bastırıldığından büyük bedeller ödemiştir. Özyönetimini sağlayamadığı için bugüne değin varlık ve yokluk gibi hayati bir sorunla yüz yüze kalmıştır. Bu nedenle tarihin hemen hemen her döneminde yabancı, zorba ve sömürgeci yönetimlerin amansız saldırılarıyla karşılaşmış; imha, katliam, soykırım ve asimilasyon gibi devletçi yönetimlerin uygulamalarına maruz kalmıştır. O nedenle özyönetimi dağıtılan toplum hayati ihtiyaçlarını, sorunlarını, toplumsal yaşam ihtiyaçlarını yürütebilmesi düşünülemez, sağlıklı tartışıp karara bağlayamaz. Bu temelde yaşamın her alanında kendisini örgütleyemeyen eylemeye geçemeyen toplumun uğrayacağı hiçbir iç ve dış tehlikeyi yabancı yönetimlerin toplumu özünden saptıran saldırılarını engelleyemeyeceği gibi buna karşı kendini

Ahlaki-politik toplum bireyi görev ve sorumluluklarının bilincinde olup toplumun çıkarlarını esas alır.

koruma, yaşamını devam ettirme ve mevcut sorunlara çözüm olma iradesini de geliştirmesi beklenemez. Bunun içindir ki özyönetimi olmayan toplum örgütsüz, dağınık ve savunmasız toplumdur diyoruz. Deyim yerindeyse böylesi haklar ve toplumlar başsız kalmış sürü misali her türlü tehlikeye açık, korumasız, dağınık ve parçalı toplumlardır. Örgütsüz toplumu yönetmek iktidarcı, sömürgeci yönetim sisteminin çarkları içerisinde dağıtılıp örgütlenmesi çok daha kolaydır. Bu nedenle iktidarcı yönetimin topluma reva gördüğü örgütsüzlük ve dolayısıyla yönetimsizliktir. Ulus-devletçiliğin böl-parçala ve yönet sisteminin dayandığı zemin özyönetimsiz bırakılmış toplum gerçekliğidir. Özyönetimi olmayan toplumun, bu anlamda dilini, kültürünü, sanatını, edebiyatını kısacası hayati dayanaklarını koruması mümkün değildir. Özyönetimsiz Toplum Ölüme Yatmış Toplumdur.

Egemenler, toplumun yönetim sistemi içerisinde söz ve karar sahibi olmasını hiçbir zaman istemezler. Devletçi, egemenlikçi iktidar sistemi anlayışında toplum, basit bir nesne olmaktan başka bir anlam ifade etmez. Kendilerini özne toplumu ise birer nesne olarak görürler. Nesnenin üzerinde her türlü uygulamayı ve tasarrufta bulunmayı kendilerine hak görürler. Çıkarları neyi emrediyor ve gerekli kılıyorsa, topluma rahatlıkla reva görür ve onun için hiçbir toplumsal değerin gözden çıkarılmayacağı, pazara sunulmayacağı yoktur. Onun için özyönetimsiz toplum olamaz. Özyönetimsiz toplum demek, bu anlamda ölüme yatmış toplum demektir. Bir metaforla ifade edecek olursak; beden için beynin önemi ne kadar hayati ve vazgeçilmez ise, toplum için özyönetim o derece hayati ve bir o kadar da vazgeçilmezdir. Özyönetimin asla ihmal edemeyeceği bir boyutda öz savunmadır.

Toplumun Öz Savunması

Yaşamı söz konusu olduğunda her canlı varlık kendisini her türlü tehlikeye karşı savunmak için kendine has bir savunma sistemi geliştirir. Bu anlamda yaşamı ve varlığı tehlikede olan hiçbir canlı savunmasız kalamaz. En basit bir bitkiden insana kadar bu böyledir. Ancak insanda bu daha da geliştirilmiştir. Bu açıdan insandaki savunma mekanizması, hem biyolojiktir hem de toplumsaldır. Nihayetinde toplumsal bir varlık olan insanın toplumuyla var olduğunu biliyoruz. Onun içindir ki demokratik ulus toplumunda "hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için" felsefesi ve ilkesiyle özyönetim üyesi tüm bireylerin toplumsal varlığı ve özgürlüğü savunması esastır. Özyönetim toplum anlayışında herkes, savunması yaşamın özgür bir yaşam olamayacağının bilincindedir. Onun için ahlaki-politik toplumun güvenlik politikasının esası öz savunma ilkesine dayanır. Toplumun iradesini kırmayı, özgürlüğünü yok etmeyi ve değerlerini gasp etmeyi isteyenlere karşı varlığını ve özgürlüğünü korumayı meşru savunma temelinde gerçekleştirir. "Savunma hakkımızdan asla vazgeçmeyeceğiz" temelinde ahlaki ve politik toplum esasına dayanır.

yaşamı ve varlığı tehlikede olan hiçbir canlı savunmasız kalamaz.

Buna en açık örnek Kürt halkıdır. Özyönetimden mahrum bırakılmış Kürt halkı, sürekli egemenlerin hedefi olmuştur. Ülkesi parçalanmış ve her bir parçası farklı devletlerin egemenliğine verilmiştir. Kürt halkı gibi Kürdistan ismi de yasaklanmış ve yıllarca yok sayılmıştır. İnsanlığa beşiklik etmiş Kürdistan coğrafyası sömürgeci devletlerin ve yabancı yönetimlerin ret, inkâr ve imha politikaları sonucu Kürdistani halklarla (Kürt, Suryani, Ermeni vb.) birlikte vahşi politikalara maruz kalmıştır. Varlığı ve özgürlüğü yok sayılan Kürt halkının devletçi, iktidarcı güçler tarafından öz yönetimi dağıtılmak istendiği için tarih boyunca varlık ve özgürlük mücadelesi içinde olmuştur. Buna karşın işgalci, sömürgeci yabancı yönetimler Kürt halkı üzerinde askeri zor yöntemleriyle kendini kurumsallaştırmış ve bu yolla adeta doğal bir yönetimmiş gibi kendisini yansıtarak kabullendirme çabasında olmuştur. Bugün bile Kürt halkının özyönetim ilanlarına karşı "kamu düzeni" ve "terörle mücadele" adı altında geliştirilen imha saldırılarıyla halkın kendi özyönetimini geliştirme çabalarına acımasızca saldırarak halkı bundan vazgeçirmeye ve sindirmeye çalışıyor. Oysa Kürt halkının özyönetim talebi ve ilanları ayrı bir devlet kurma veya yeniden halklar arasına sınırlar çizmeyi ön görmüyor ve bunun gereğine de ihtiyaç duymuyor ve de inanmıyor da. Çünkü tekçiliğe dayalı ulus-devletçiliğin halklara acı, gözyaşı ve katliamdan başka bir şey getirmediğini yaşadığı ken-

di acılı tarihinden de iyi bilmektedir. Dolayısıyla demokratik ulus toplumlarının özyönetimi herhangi bir devletin sınırlarını parçalamayı, herhangi bir dil, din veya etnisiteyi bir diğerine egemen kılmayı içermiyor. Aksine her farklılığın hem farkını yaşayıp geliştirebildiği hem de farklılık gözetilmeksizin ahlaki ve politik esaslar temelinde yönetime katılabildiği bir modeli ifade ediyor. Uzun yılların deneyiminden ve ağır bedellerinden sonra Kürt halkı ayrı yönetimlerini demokratik özerklik esprisiyle gerçekleştirmek istiyor. Hukuka dayalı ve demokrasiye duyarlı egemen bir devlet açısından böylesi köklü ve kapsamlı bir sorunu bu çerçevede çözüme kavuşturmak büyük bir şans olacak iken, devletin Kürt halkının bu talebine fiili bir savaşla cevap vermiş olması, aslında derin bir korku ve telaşın sonucudur. Zira halkın yönetimi olduğu yerde egemenlikçi yabancı yönetimler hayat bulamaz. Halkın özyönetim gücü ve direniş mücadelesi buna karşı sürekli öz örgütlülük gücüyle karşı koymuştur. Bunun en canlı örneği Rojava Kürdistan'ında Kürt halkının geliştirdiği ve tüm bölge halklarının özgürlük umudu olan insanlık tarihinin en büyük kadın özgürlükçü devrimiyle gerçekleştirdiği özyönetim ilanlarıdır. Faşist DAİŞ çetelerinin tüm vahşi saldırılarına rağmen Kürt halkı Rojava'da özyönetimini kurmuş, demokratik komünal yaşamı esas alarak demokratik ulus perspektifiyle halkların kendi farklılık ve zenginlikleriyle birlikte yaşadığı Rojava Kürdistan'ında tüm insanlığa barış ve özgürlük umudu olmaktadır.

Sonuç olarak ulus-devletlerin miadını doldurduğu, Ortadoğu'nun yeniden şekillendiği ve bunun için tüm bölgesel ve küresel güçlerin sahaya indiği bir dönemde halkların iradesini hiçe sayan demokratik, özerk ve özyönetim taleplerini dikkate almayan hiçbir çözüm modeli hayat bulmayacaktır. Bugüne kadar denenen ve doğal, toplumsal sorunların hem nedeni hem de sonucu olan devletçi, iktidarcı sistemin ve onun iki yüz yıllık ulus-devletçi modelin çözüm göstermediği çok açıktır. O halde yegâne çözüm modeli olan demokratik ulus ve onun demokratik özerklik perspektifiyle hayat bulan halkların-toplumların kendi yönetimi olan özyönetim sistemidir. Bu anlamda insanlığın baş belası DAİŞ çetelerine karşı insanlık onuru ve özgürlüğü korumak için büyük insanlık mücadelesi veren halkları ve inançları koruyan Kürt halkının kendi kendini yönetme hakkı ile varlığını ve özgürlüğünü koruma mücadelesini yok saymak veya kültürel soykırım politikalarıyla sonuç alacağını düşünmek mümkün değildir. Kapitalist moderniteye karşı demokratik moderniteyi savunan devlet dışı komünal bir yaşamı esas alan ve kendi öz gücüne dayanarak kendi özyönetimlerini kurmaktadır. Kendi demokratik sistemini kuran kadim Ortadoğu'nun en dinamik ve örgütlü gücü Kürt halkıdır. Sadece kendine değil tüm bölge halklarına demokrasiyi, özgürlüğü ve barışın oluşumunda öncülük yapabilecek kudrete ulaşmıştır. Ortadoğu'da parlayan yıldız gibi umudu ve özgürlüğü muştulayan Kürt halkının demokratik özyönetim gücü insanlığın kurtuluş ve özgürlük umudu olmaya devam ediyor.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Tüm iktidar baldırı çıplaklara!

Murat Çakır

Emperyalist-kapitalist dünya sisteminde halkların alternatif birliği olanaklı mıdır?
Demokratik Modernite yazı kurulu bu sayıda yer alan "Demokratik Ulusun Bedeni" dosyasında öncelikli olarak BM'lere, NATO'ya, G8'e, yani devletlerin sorunu büyüten yapılarına karşı alternatif bir birlik, yani "Dünya Demokratik Konfederalizmi" düşüncesini öne çıkarmayı amaçladıklarını ve bu bağlamda halkların devlet dışı, komünal, sosyalist birlik arayışlarını yorumlayan bir katkı istediklerinde, sunabileceğimiz katkının konunun kapsamı nedeniyle ancak eleştirel bir girizgâh olabileceğini belirtmiştik. Elbette tam kelime anlamında bir "girizgâh" olarak değil, aksine insanlığın ve doğanın yakın gelecekteki var oluşunu olumlu anlamda etkileme potansiyeline sahip ve oluşturulmasının zorunluluğu gün gibi açık olan bir halkların alternatif birliği üzerine gerekli gördüğümüz tartışmaya giriş babında.
Ama başlamadan önce okuru bir noktada aydınlatmak mecburiyetindeyiz: Bu makaledeki düşüncelerimizin yer aldığı temel çerçeve, sınıfsal bakışa ve işçi sınıfının bilimsel dünya görüşüne dayanmaktadır. Yani tespitlerimiz, eleştirilerimiz ve çözüme dair önerilerimiz taraflıdır – ezilenlerden, sömürülenlerden, kısacası baldırı çıplaklardan yana. O nedenle makalede kullanacağımız "ulus" tanımını, birleşik toplumsal-siyasal bir bütün, bir nevi "sınıfsız ve imtiyazsız olarak" bütünleşmiş bir yapı anlamında kullanmadığımızı belirtmeliyiz. Görüşümüze göre dünyanın hiç bir yerinde – ister ezen, isterse ezilen olsun – "sınıfsız ve imtiyazsız" bir "ulus" yoktur. Aksine, her "ulus" farklı çıkarlarıyla farklı toplumsal katmanlar ve sınıflardan oluşur. Günümüz "ulusları" ve "ulus-devletlerinin" reddedilemez gerçeği: mülkiyet ve sermaye sahibi sınıflar ile ezilen ve sömürülen sınıf ve katmanların çıkarlarının birbirleriyle taban tabana çelişmekte olduğudur.
Örneklersek: Mülkiyet ve sermaye sahibi sınıfların çıkarları, milliyetlerinden bağımsız, ekonomik ilişkilerde ranta ve emek sömürüsüne dayanır, hukuku özel mülkiyet üzerine kurdurur, formel burjuva demokrasisini egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerini ve burjuvazinin sınıf tahakkümünü koruma aracı hâline getirir; cins, din, mezhep ve milliyet ayırımcılığının egemenlik araçları olarak kullanılmasını gerektirir, yaşamın ve doğanın istisnasız her alanının kapitalist sermaye birikiminin boyunduruğu altına sokulmasını zorunlu kılar ve sermaye ihracı ile yayılmacılık ve ilhak siyasetini dayatır. Buna karşın emek sömürüsünün ortadan kaldırılması, ekonomik ilişkilerin ve üretim araçlarının toplumsallaştırılması, hukukun insan ve doğa odaklı adalet ve hakkaniyet anlayışına dayanması, her türlü iktidar ilişkisinin yatay ve en geniş demokratik, sosyal ve siyasal haklar üzerine kurulup, uzun vadede aşılması; sosyo-ekolojik dönüşümün gerçekleştirilmesi; cinsiyet eşitliğinin, vicdan özgürlüğüne ve yasaların üstünlüğüne dayanan laik din ve mezhep yaşamının garanti edilmesi, milliyetlerin kültürel yaşamlarının ve özyönetim haklarının eşitlik ve sosyal adalet temelinde anayasal güvence altına alınması ve komşu ülkelerle karşılıklı güven, iyi komşuluk, adil iktisadî ilişkiler, işbirliği, dostluk ve barış anlayışı çerçevesinde geliştirilen bir dış politika, her milliyetten ezilen ve sömürülen tüm katman ve sınıfların

"demokratik ulus" anlayışı Friedrich Engels ve Rosa Luxemburg'un kullandıkları anlamda bir demokratik cumhuriyet oluşturulmasının önkoşuludur

çıkarınadır.
Her ne kadar "demokrasi" ve özgürlükler konusunda mülkiyet ve sermaye sahibi sınıflar ile ezilen ve sömürülenlerin çıkarları örtüşüyor gibi görünse de, aslında tam tersi: yani tam bu konuda iki tarafın çıkarları arasında en bariz uyumsuzluk ve en açık çelişki söz konusudur. Bu, ezen ve ezilen "uluslar" içerisindeki sınıflar için aynen geçerlidir. Dünyanın hangi köşesinde olursa olsun, burjuva demokrasileri egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerini koruduklarından ve de sürdürülebilir kıldıklarından öz itibariyle ezilen ve sömürülen sınıf ve katmanlar açısından, kendilerini boyunduruk altında tutan bir sınıf diktatörlüğüdür. Ezilen ve sömürülenlerin büyük bir kesiminin kendilerini ezen ve sömüren sınıfların partilerine oy veriyor olmaları, bu gerçeği değiştirmemektedir. Tersinden bakıldığında ise; ezilen ve sömürülen sınıf ve katmanların çıkarlarını önceleyen, devletin her köşesinde aynı ve eşit sosyal, iktisadî ve siyasî standartları korumak, ama aynı zamanda özyönetimi anayasal güvence altına almak için devlet ve yasama zorunu kullanan bir demokrasi, yani kelime anlamıyla bir "Demokratik Cumhuriyet", mülkiyet ve sermaye sahipleri açısından bir diktatörlük anlamına gelmektedir. Ama bu "diktatörlük" ezilen ve sömürülen halklar için en geniş demokrasi, en geniş özgürlükler, eşitlik ve sosyal adaletten başka bir şey değildir. Günümüzün gelişmiş kapitalist devletlerinin (örneğin Almanya'nın) anayasalarında dahi mülkiyet ve sermaye sahiplerinin "kamuya karşı sorumluluklarına" atıfta bulunulmakta, hatta bu anayasalar kamu yararı gerektirdiğinde "başta kilit sanayiler olmak üzere, büyük mülkiyetlerin ve özel işletmelerin toplumsallaştırılabileceğini" öngörmektedirler. Gerçi şimdiye kadar bu "hak" kullanılmamıştır, ama sadece bu örnek dahi burjuva demokrasilerinin mülkiyet ve sermaye sahibi sınıfların iradelerinin, kamunun genelinin çıkarı söz konusu olduğunda, göz ardı edebileceğini öngördüğünü kanıtlamaktadır. O açından ezilen ve sömürülen sınıfların çıkarlarına uygun bir "diktatörlük" burjuva demokratik hukuk devleti çerçevesinde de olanaklıdır – gerçekleştirilebilmesinin tek önkoşulu, güçler dengesinin ezilen ve sömürülen sınıflar lehine değiştirilmesidir.
Tüm bu nedenlerden dolayı çıkarları çelişen sınıflardan oluşan toplumlarda "ortak ve birleşik" bir iradeden bahsedilemez. Günümüzde "ulusal çıkarlar"olarak deklare edilenler, her zaman ve her yerde sadece burjuvazinin çıkarlarıdır. Demokratik cumhuriyetin "demokratik ulusunun" çıkarları ise, verili kapitalist koşullar altında dahi, her zaman ezilen ve sömürülenlerin çıkarları anlamına gelmek zorundadır. Bu açıdan "demokratik ulus" anlayışı Friedrich Engels ve Rosa Luxemburg'un kullandıkları anlamda bir demokratik cumhuriyet oluşturulmasının önkoşuludur. Demokratik cumhuriyet ise, sadece milliyetlerin değil, bizzat her bireyin özgür ve bağımsız iradesiyle kendi kaderini tayin etmesini olanaklı kılacak biçimde sınıflı toplumun aşılması ve insanların üretim koşulları ile toplumsal süreçlere hakim olmaları için verilmesi gerekli olan sınıf mücadelesinin önünü açacaktır.
İşçi sınıfının devrimci güçleri, bilhassa biz komünistler açısından asıl önemli olan ezilen ve sömürülenlerin özgür ve bağımsız iradeleri ile kendi kaderlerini ve ortak iradeleri ile tüm toplumun kaderini tayin edebilecekleri ekonomik, siyasî ve toplumsal koşulları yaratmak, yani işçi sınıfının iktidarını kurmak için mücadele etmektir. İstisnasız tüm toplumsal, iktisadî ve siyasî sorunlara bu pozisyondan hareketle yanıt ve çözüm getirmeyi tarihsel görevlerimiz arasında görmemizin nedeni budur. Ve tam da bu nedenle burjuva demokrasisinin demokratikleştirilerek demokratik cumhuriyete dönüştürülmesini, milliyetler sorununun "demokratik ulus" anlayışı temelinde, asıl mücadelenin önünü açacak biçimde ve verili koşullar altında eşit, barışçıl, adil, demokratik ve özerk çözümünü savunuyor, Kürt Özgürlük Hareketi ile Türkiye işçi sınıfının devrimci güçlerinin bu hedefle ortak ve birleşik mücadelesini zorunlu görüyoruz.
Okuru, yüzeysel olsa da, görüşlerimizin dayandığı temel hakkında bilgilendirdiğimize göre, şimdi konuya girebiliriz. Demokratik Modernite dergisinin öne çıkarmak istediği "Dünya Demokratik Konfederalizmi" düşüncesini değerlendirebilmek için, alt başlıkta sorduğumuz "emperyalist-kapitalist dünya sisteminde halkların alternatif birliği olanaklı mıdır?" sorusuna yanıt aramak, bizce doğru bir yöntem olacaktır. Sonunda söylemek istediğimizi şimdi söyleyelim: Evet, olanaklıdır! Ama bu yanıtı gerekçelendirmek için önce günümüz realitesini ele almamız gerekmektedir.

Günümüz dünyasının gerçekleri

1989/1990 karşı devriminden ve reel sosyalizm ülkelerinde kapitalizmin restorasyonundan bu yana, siyasî hedefler için militarizmin, savaşın ve askerî müdahalelerin araç olarak kullanılması, dünya çapındaki gündelik yaşamın karakteristik özelliği hâline gelmiştir. Bunun sonucunda ülkeler içindeki ve uluslararası alandaki sömürü, baskı, antidemokratik uygulamalar, cinsel, dini ve etnik ayrışmalar, silahlı çatışma ve ihtilaflar uluslararası ilişkilerin gidişatını belirlemekte, farklı alanlardaki çelişkileri derinleştirmektedir. Artık her bölgesel savaş veya ihtilaf dünya çapında bir savaş çıkarma potansiyelini içinde barındırmaktadır.

Aslına bakılırsa, fiilen ilân edilmemiş ve "Dünya Savaşı" olarak nitelendirilmeyen bir "Üçüncü Dünya Savaşı" içerisinde olduğumuzu söylemek olanaklıdır – 60 milyondan fazla insanı mülteci yapan, geniş bölgeleri kasıp kavuran, son 25 yılda milyonlarca insanın yaşamına mal olan, yaklaşık 1 milyar insanı açlık sınırına iten ve temiz içme suyuna ulaşmaktan alıkoyan, insanlık tarihinin kadim miraslarını yok eden, doğayı katleden ve ekolojik felaketlere yol açan, toplumlara milliyet, ırk ve mezhep nefretini aşılayan, nihâyetinde insanlığın var oluşunu tehdit eden bir savaş içerisinde olduğumuzu! Dünyanın zengin ve imtiyazlı coğrafyalarında, hatta savaşların sürdüğü bölgelerin belirli kısımlarında görece refah ve barış ortamında yaşanılabiliyor olması, bu gerçeği değiştirmemektedir. Aksine, dünyanın neredeyse bütün refah bölgeleri tehdit altında, mülteci akınlarının yol açtığı sorunlarla boğuşmakta, "güvenlik" için hak ve özgürlüklerden feragat ettirilmekte, otoriter güvenlik rejimlerinin inşasına rıza vermek zorunda bırakılmakta ve giderek derinleşen sosyal, ekonomik, siyasî, hatta kültürel krizlerle karşılaşmaktadırlar. Bu gerçekler, burjuva demokrasilerinin ve görece refah ve "özgürlük" düzenlerinin tümünün kum üzerine kurulu ve son derece kırılgan olduklarını kanıtlamaktadır.

Tüm bu gelişmelerin en temel nedeni, bizzat emperyalist-kapitalist dünya sistemi ve kapitalist sömürünün kendisidir. Ancak bu gelişmeleri tetikleyen, sadece kapitalist gelişme süreci ve kapitalist ülkeler arasındaki çelişkiler değil, aynı zamanda ve özellikle emperyalist devletlerin jeo-stratejik çıkarlarının çarpışma noktalarında veya kültürel-tarihsel veyahut farklı iktisadî düzen sınırlarında bulunan bölgeler ve ülkelerdeki çatışmalar da çelişkileri ve ihtilafları derinleştiren faktörler hâline gelmişlerdir.

Emperyalist güçler, genellikle zengin hammadde ve enerji taşıyıcısı kaynakları ile önemli nakil yollarının bulunduğu bu bölgeler ve ülkelerdeki çatışmaları, çelişki ve ihtilafları, bilhassa milliyet ve mezhep sorunlarını, jeo-stratejik, jeopolitik ve jeo-ekonomik hedefleri için araçsallaştırmakta ve kullanmaktadırlar. Bu güçlerin başında ABD emperyalizmi ve AB çatısı altında toplanan Batı Avrupalı emperyalist devletler gelmektedir. Aynı zamanda, emperyalist güçler ile örtüşen ve kimi zaman çelişen çıkarlar bütünlüğü içerisinde işbirliğine giren bölgesel egemenlerin politikaları da önemli bir rol oynamaktadır.

Emperyalist-kapitalist dünya sisteminin motor gücü – tüm sorunlarına rağmen – hâlen ABD emperyalizmidir. 1990'dan bu yana toplam 19 savaşı ve askerî müdahaleyi yürüten ABD, uzun vadeli stratejileri ile dünya çapındaki gelişmeleri belirlemektedir. ABD emperyalizmi devlet aklı hâline getirdiği meşum "Wolfowitz Doktrini" ile 1990'lı yıllardan bu yana mütemadiyen dünya çapında tek egemen olma çabası ve aynı zamanda bu hedefine engel olabilme potansiyelini taşıyan devletleri bertaraf etme uğraşı içerisindedir. Dünyanın farklı bölgeleri için geliştirilen "stratejileri" bu hedefine yöneliktir. Örneğin Doğu Avrupa'da hem NATO'yu kullanarak, hem de diğer NATO üyelerinin onayına muhtaç kalmamak için, NATO dışında bir siyaset izleyerek, Rusya Federasyonu'nu NATO üyesi ülkelerle kuşatma stratejisini izlerken, ilân ettiği "Pasifik Stratejisiyle" Çin Halk Cumhuriyeti'ni hedefine koyarak, 2020'ye kadar donanmasının üçte ikisini Pasifik bölgesinde konuşlandırma ve böylelikle Pasifik bölgesini öncelikli etki alanı hâline getirme hedefini gütmektedir. Askeri gücünün önemli bir bölümünü Pasifik bölgesinde yoğunlaştırma kararı, ABD'nin Ortadoğu ve Afrika politikalarını doğrudan belirlemektedir. Ortadoğu'nun "yeniden düzenlenmesinde" düzen kuruculuk ve koruyuculuk "sorumluluğunu", F. Alman emperyalizminin öncülüğündeki Batı Avrupalı emperyalist devletler ve bölgedeki stratejik partnerleri olan despotik rejimler ile paylaşmayı öngörmektedir. Ancak bu "sorumluluk paylaşımı" Batı Avrupalı emperyalist devletler ile bölge egemenlerinin ABD'nden bağımsız davranabileceklerine izin verildiği anlamına

gelmemektedir. Aksine, ABD stratejilerini öncü rolünü kaybetmeyecek biçimde şekillendirmektedir.
Ekonomik gücüne ve askeri üstünlüğüne güvenen ABD emperyalizmi, hem NATO'yu kullanarak, hem de NATO kurumlarını dışlayarak aldığı farklı ülkelerde askeri üsler kurma, roket sistemleri yerleştirme ve silah yardımı yapma kararlarıyla, AB'nin ekonomik ve jeo-stratejik üstünlük kazanmasını ve işbirliği içinde olduğu bölge egemenlerinin kendisinden "bağımsız" hareket etmelerini engelleyebilmekte, gerek Batı Avrupalı emperyalist devletlerin kendi aralarında olan çelişkileri, gerekse de bölge egemenleri arasındaki ihtilafları öncü konumunu güçlendirmek için kullanabilmektedir. Ekonomik gücünün zayıflama tandansına rağmen, bilimsel-teknik potansiyeli ve bilhassa okyanuslar ile uzayı kontrolü altında tutması nedeniyle ABD emperyalizminin en az önümüzdeki on yıl boyunca bu konumunu koruyabileceğini varsayabiliriz.

Emperyalist çatı olarak AB, ABD'nin hem yanında, hem de ABD ile rekabet içerisinde dünyanın yeniden paylaşımının organizasyonuna katılmaktadır.

ABD'nin en önemli müttefiki, ama aynı zamanda en büyük rakiplerinden birisi olan AB, F. Almanya'nın iç pazarı olarak ve F. Alman emperyalizminin öncülüğünde Batı Avrupalı emperyalist devletlerin iktisadî ve siyasî yapılanması hâline gelmiş durumdadır. Kendi içerisinde de çelişkisiz olmayan bu yapılanmanın yönlendirici itici gücü, saldırganlığını ve militarizmini katlayarak artıran F. Alman emperyalizmidir. "Lizbon Stratejisi" temelinde "dünyanın en büyük rekabet yetisine sahip olan iktisat merkezi" olma hedefine odaklanan AB, her ne kadar ABD'nin askeri üstünlüğüne yetişemese de, hızla dış politikasını militaristleştirmekte ve "sorumluluk paylaşımında" payına düşen "görevleri" layıkıyla (!) yerine getirebilecek askeri, siyasî ve iktisadî yeteneklere sahip olmaya çalışmaktadır. Emperyalist çatı olarak AB, ABD'nin hem yanında, hem de ABD ile rekabet içerisinde dünyanın yeniden paylaşımının organizasyonuna katılmaktadır.
ABD ve AB'nin stratejik partnerlikleri çıkarlarının örtüştüğü alanlarda derinleşmektedir. AB, NATO ile paralel olarak Doğu Avrupa'ya genişler ve NATO ile ortak askeri operasyonlara girişirken, ABD'nin askeri güçlerini azaltmakta olduğu Akdeniz ve Kuzey Afrika ülkeleri ile Doğu ve Batı Afrika kıyılarında askeri ve siyasî görevler üstlenmekte, "AB Komşuluk Politikası" ve "Bölgesel Diyalog Projeleri" gibi tedbirler ve borçlandırmalar üzerinden komşu ülkeleri boyunduruk altına sokmaya ve Akdeniz'i "Avrupa'nın iç denizi" hâline getirmeye çalışmakta, özellikle Ortadoğu'daki despotik rejimlere silah ihracatı ve sanayi yatırımları yaparak, etki alanını genişletmeye çalışmaktadır. Aynı şekilde CETA, TTIP ve TISA gibi sermaye ve tekellerin lehine olan serbest ticaret ve yatırım koruması antlaşmalarıyla "Transatlantik Ticarî İşbirliğini" kökleştirmeye çalışmaktadır.
Ancak diğer yandan da ABD emperyalizminin stratejik hamlelerinin kendi çıkarlarını zedelememesi için girişimlerde bulunmaktadır. Örneğin AB, yaptırımlar ve ambargolar konusunda ABD gibi Rusya Federasyonu'na karşı hasmane tutum içerisinde olmasına rağmen, Rusya Federasyonu'na olan enerji bağımlılığı nedeniyle, ABD'nden daha esnek bir politika izlemek durumundadır. Aynı şekilde Ortadoğu'daki "bakir" pazarlarda ABD'nin "egoist tutumuna" karşı politikalar geliştirilmekte, örneğin yeni İran pazarından daha büyük pay alınabilmesi için, ABD tekelleriyle açık rekabete girilmektedir. Benzer bir rekabet Uzak Doğu – bilhassa Çin Halk Cumhuriyeti ve Japonya – ve Latin Amerika ülkeleriyle olan ilişkilerde de gözlemlenebilir.
Tüm bu çıkar örtüşmeleri ve çıkar çelişkileri bütününce belirlenen işbirliği ve rekabet keşmekeşi üzerine kurulu olan emperyalist konglomera, özellikle BRICS ülkelerine karşı olan düşmanlıkta ortaklaşmakta, BM Şartı'nın temellendirdiği uluslararası hukukun işlevsizleştirilmesi, hükümran devletlerin bağımsızlıklarının ve toprak bütünlüklerinin tehdit altına sokulması, uluslararası tahkim mahkemeleri, finans kurumları ve serbest ticaret antlaşmalarıyla neoliberal uygulamaların ve emperyalist devletler lehine olan politikaların dayatılması konularında ve diğer nice noktada ortak çabalar içerisinde girmektedir. Bu ortak çabaları kuran ve belirleyen temel etmen: dünya piyasalarına, dünya

çapındaki hammadde ve enerji kaynaklarına engelsiz ulaşım, nakliyat yollarının kontrol altına alınması ve emperyalizmin dünya çapındaki askeri, iktisadi, siyasi ve kültürel hegemonyasının korunup, genişletilmesi hedefidir.

ABD emperyalizmi ve Batı Avrupalı emperyalist devletler bu hedeflere ulaşmak için savaşlar çıkartmakta, işgaller gerçekleştirmekte, farklı bölgelerde farklı etnik, dinsel veya mezhepsel ihtilafları körüklemekte, despotik ve faşist rejimleri desteklemekte, emek ve doğa sömürüsünü katmerleştirmekte, kısacası, dünyayı cehennem ateşlerinin alevlerine atmaktadırlar. Bunun nedeni, emperyalist devletlerin yöneticilerinin iyi veya kötü niyetli oldukları veya yanlış politikalar izledikleri değil, aksine emperyalizme içkin ve kapitalizm çerçevesinde çözümü olanaksız iktisadî ve toplumsal krizlerin artırdığı saldırganlıktır. Emperyalist-kapitalist dünya sistemi, katmerleştirerek artırdığı vahşi kapitalist sömürü ve saldırgan yayılmacılığı ile savaşlara ve silahlı çatışmalara, ekolojik felaketlere ve çevre kirliliğine, kitlesel yoksulluk ve sefalete, milliyetler ve dinler arasında kin ve nefrete yol açarak, insanlığın var oluşunu, 65 milyon yıl önce dinozorları yok eden gök taşının gücünde tehdit eden bir unsura dönüşmüştür.

"Ulus-devletler" çağı bitti mi?

Emperyalist-kapitalist dünya düzeninin en önemli özelliklerinden birisi, İkinci Dünya Paylaşım Savaşı sonrasında, reel sosyalizmin varlığının ve sömürgeciliğe karşı verilen ulusal kurtuluş mücadelelerin etkisi ile uluslararası ilişkiler için geliştirilen hukuksal kuralların, özellikle BM Şartı'nın çiğnenmesidir. Savaş ve şiddetin siyasî hedeflerin aracı olarak kullanılmaması, hükümran devletlerin iç işlerine karışılmaması, bir iç savaşta taraflardan birinin lehine müdahale edilmemesi, iyi komşuluğa dayanan ilişkiler kurulması, hükümran devletlerin sınırlarının üçüncü devletler tarafından değiştirilmemesi, ilhak yasağı vb. bir dizi kural, özellikle Avrupa'da faşizmin yol açtığı derin yaraların tekrarlanmaması için konulmuştu. Emperyalist güçlerin 1990'lardan bu yana uyguladıkları pratik, tüm bu kuralların bilinçli ve keyfi bir biçimde stratejik çıkarlar için çiğnendiğini kanıtlamaktadır.

Emperyalist güçler hükümran "ulus-devletleri", ki "ulus-devlet"1921'den bu yana uluslararası hukukun küresel normudur, ve bu çerçevede hükümran "ulus-devletlerin oluşturduğu" BM Örgütü, AGİT veya Avrupa Konseyi gibi uluslararası hukuka dayanan kurumları, hegemonik hedefleri önünde birer engel olarak görmektedirler. Günümüzün "ulus-devletleri" emperyalist güçlerce yerel ve bölgesel kaynakları, piyasaları ve nakliyat yollarını kontrol etmelerine, vergi sistemlerinin dışında kalmalarına, gümrüklerden muaf tutulmalarına ve yasal engelleri aşmalarına yardımcı olmakla mükellef "hizmet yapılanmaları" olarak görülmektedirler. Herhangi bir şekilde anayasal temel üzerine kurulu olan "ulus-devletleri" çıkarlarına hizmet eden yapılara dönüştürmek, "ulusal" parlamentoları işlevsiz kılmak, sosyal ve demokratik hak ve özgürlükleri bir biçimde garanti eden ve ülke ekonomisini korumaya yönelik olan "ulusal" yasaları kendileri için geçersiz kılmak amacıyla AB Komisyonu, AB Hükümet ve Devlet Başkanları Zirveleri, G8 zirveleri, eşik ülkeleri G8'e eklemledikleri G20 toplantıları, NATO, IMF, Dünya Bankası gibi yasallıkları (legaliteleri) olmayan, ama üretilmiş bir meşruiyete sahip yapıları, BM Örgütü vb. uluslararası hukuka dayanan kurumların karşısına geçirmektedirler. Parlamentolara, böylelikle "ulus-devletlerdeki" seçmen iradesine hiç bir biçimde bağlı olmayan yapılarda, bizzat sermaye ve uluslararası tekellerin temsilcilerinin katılımıyla alınan kararlar, "ulus devlet" parlamentolarına "uluslararası kurallar ve kararlar" gerekçesiyle dayatılmakta ve "ulus-devlet" bürokrasisinin bunları eksiksiz uygulaması sağlanmaktadır. Böylelikle "ulus-devletler" hükümranlık haklarını üretilen meşruiyetten başka hiç bir meşruiyeti olmayan "ulus-devletler üstü yapılara" devretmekte, bu yapıların keyfi biçimde belirlenmiş "yürütmelerinin" aldıkları "kararları" yasa hükmünde uygulamakla mükellef tutulmaktadırlar.

Ancak emperyalist güçler bunu henüz dünya çapında uygulayabilecek konuma erişememişlerdir. Bir kere önlerinde duran en büyük engeller, hükümranlık haklarını devretmek istemeyen ülkeler, uluslararası hukukun koruyucusu olan BM Örgütü ve veto hakkıyla BM Güvenlik Konseyi'dir. Kuşkusuz birçok "ulus-devleti", BM Örgütü'nü ve BM Güvenlik Konseyi'ni eleştirmek için yeterince haklı neden bulunmaktadır. Zaten BM Genel Kurulu'nda temsil edilen devletlerin öncelikli olarak bu devletlerdeki egemen sınıfları temsil ediyor olmaları, "yeryüzünün lanetlile-

ri" açısından büyük bir sorun teşkil etmektedir. Ama tek başına BM Örgütü ve uluslararası hukuk, emperyalist güçlerin saldırganlığını frenleyen ve uluslararası antlaşmaların yasallığı ile geçerliliğini garanti eden yegâne yapıdır.

Uluslararası sermaye ve tekeller, egemen sınıfların siyasî temsilcisi olan hükümetler ve emperyalist devletler tam da bu nedenle BM Örgütü'nü ekarte etmeye çalışmakta, BM Şartı'nı bilinçli olarak çiğneyerek, fiili durum yaratmak istemektedirler. Örneğin "terörle mücadele" veya "insanî müdahale" gerekçesiyle NATO'da alınan bir kararla veya "Suriye'nin dostları", "İstekliler Koalisyonu" gibi hiç bir yasallığı ve meşruiyeti olmayan süreli birliklerle BM Şartı bir yana itilerek askerî müdahaleler, bombardımanlar, devlet dışı güçlere ve terör gruplarına silah yardımları, lojistik destek, ambargolar ve yaptırımlar gerçekleştirilmektedir. Böylelikle uluslararası hukukun geçerlilik alanı daraltılmaktadır.

Aynı zamanda "ulus devletin miadını doldurduğuna" ve "ulus devlet sınırlarının önemini yitirdiğine" dair ideolojik manipülasyon yürütülmektedir. Ancak burada da burjuva ikiyüzlülüğü ortaya çıkıyor: sermaye, ürün ve hizmetler trafiği için sınırlar kaldırılırken, insanların serbest dolaşımı kısıtlanıyor, görünmez duvarlarla örülen sınırlar mültecilere ve göçmenlere kapatılıyor.

İdeolojik manipülasyonun ne denli kapsamlı olduğunu kavramların kullanılış biçimiyle tartmak mümkün. Örneğin "ulus" kavramı: Büyük Fransız Devrimi'nin ulus kavramı, belirli bir coğrafî bölge içerisinde etnik, dil veya benzer kategoriler temelinde kurgulanan kolektif bir kimliği değil – ki bunun asıl tanımı "milliyettir" –, aksine anayasal temelde genelin çıkarlarını tekil çıkarların üstünde tutan eşit haklı yurttaşlar birliğini tanımlamaktadır. "Ulusu" salt etnik, dil veya din birliğine indirgeyen gerici burjuva ideolojisidir ve bu bağlamda "tek dil, tek vatan, tek devlet, tek millet..."teranesi bir egemenlik aracıdır. Buna karşın Büyük Fransız Devrimi'nin "ulus" kavramı ilericidir, çünkü esas itibariyle milliyetlerin eşitliğini öngörmektedir.

Aynı şekilde "demokrasi" ve "insan hakları" kavramlarının da içi boşaltılmıştır. Burada da Büyük Fransız Devrimi'ni referans alabiliriz: eşit yurttaşlar birliğinin ortak çıkarlarının sosyal konumundan, etnik veya dini kökeninden bağımsız eşit haklı, adil ve özgür biçimde her alanda kararlara katılım. Yaşam hakkı başta olmak üzere bu siyasî özgürlükler ile temel hak ve özgürlükler insan haklarıdır. Buna karşın üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet insan hakkı değildir. Ancak bugün içi boşaltılmış "demokrasi" ve "insan hakları" kavramları kisve olarak kullanılarak savaşlar ve işgaller gerçekleştirilmektedir. Sonuç itibariyle mülkiyet ve sermaye sınıflarının "ulusu", "demokrasisi" ve "insan hakları", ezilen ve sömürülen sınıfların "ulusu", "demokrasisi" ve"insan hakları" ile aynı değildir. Mülkiyet ve sermaye sahibi sınıflar, lehlerine olan güç dengeleri, egemenliklerinde olan iktidar ve mülkiyet ilişkileri sayesinde "ulusu" ve "ulus devleti" kendi çıkarına göre tanımlamakta ve tahakkümlerinin araçları olarak kullanmaktadırlar.

Demek ki burjuva demokrasisi ve verili kapitalist üretim koşulları çerçevesinde kavramların gerçek ve ilerici anlamlarına geçerlilik kazandırabilmek için ezilen ve sömürülen sınıfların iktidarı ele geçirmeleri bir zorunluluktur. Bu çerçevede, iktidar mücadelesi uzun vadeli bir süreç olduğundan, siyasî açıdan ilk adımlar olarak "demokratik ulus" anlayışı temelinde demokratik cumhuriyetin oluşturularak, yasama çerçevesi olan "ulus devletin" hükümranlığını koruması ve uluslararası hukuku temellendiren BM Şartı'nın geçerliliğinin savunulması ezilen ve sömürülen tüm sınıf ve katmanların çıkarınadır. "Ulus-devletler" çağımızın realitesidir ve liberal iddiaların telkin etmeye çalıştığı gibi, aşılamamışlardır. "Ulus-devletin" aşılması, ezilen ve sömürülenlerin adım adım dünya çapında iktidarı ele geçirmeleriyle başlayacak olan süreçle olanaklı olacaktır. Verili "ulus-devlet" yapılanmalarını ve etnik temele dayalı "ulusu" savunan milliyetçi ve "ulusalcı" akımlarla olan temel fark buraya kadar saydığımız noktalarda yatmaktadır.

Demokratik cumhuriyetin ve "demokratik ulusun" gerekleri

Ezilen ve sömürülenler lehine demokratik cumhuriyet mücadelesi, hem verili "ulus-devletin" dönüşümünü, hem de "ulus-devletin" sınırlandırılmasını ve uzun vadede aşılmasını hedeflemelidir. Aslına bakılırsa bu, Abdullah Öcalan'ın "iktidar, devlet ve sınırlar ötesinde" önerdiği Demokratik Özerklik Konsepti ile tam uyum içerisindedir. Çünkü verili "ulus-devletler", bu devletlerin sınırları içerisindeki yasama,

yürütme ve yargının çerçevesini ve bu bağlamda demokratik cumhuriyetin hükümranlık alanını oluşturmaktadırlar. Milliyetler için özerklik hakları, en küçük beldeden en büyük bölgeye kadar özyönetim uygulaması; vicdan özgürlüğüne ve yasaların üstünlüğüne dayanan laik din ve mezhep yaşamı; sosyal adaleti sağlayacak vergi sistemi, sosyal ve sendikal hak ve özgürlükler, iktisadın demokratik kontrolü, sosyo-ekolojik dönüşümü olanaklı kılacak altyapı yatırımları, doğal zenginliklerin ve kilit sanayilerin kamu elinde kalacak biçimde toplumsallaştırılmaları; cins eşitliği, en geniş demokratik ve siyasî hak ve özgürlükler, fırsat eşitliği, bölgelerin eşit gelişiminin sağlanması; milis anlayışına dayanan ve kadın ve erkekler için aynı oranda ve vicdanî

Türkiye ve Kürdistan'daki toplumsal muhalefetin en büyük ve en temel sorunları bu bağlantının kurulamamış olmasından kaynaklanmaktadırlar.

ret hakkı saklı kalmak koşuluyla zorunlu olacak yurt savunması ve asayiş örgütlenmesi; her türlü karara yurttaşların doğrudan katılımı; kuvvetler ayrılığı ve hukukun üstünlüğü; sağlık, konut, ulaşım ve eğitim-öğrenim hizmetlerine herkesin kendi anadilinde ücretsiz ulaşımının gerçekleştirilmesi, en geniş basın ve yayın özgürlüğü ve bilgilenme hakkının korunması vs. vs. – kısacası "ulus-devlet" sınırları içerisinde ve her köşesinde eşit, adil, demokratik, kültürel, sosyal, ekonomik ve siyasî standartların sağlanması, korunması ve geliştirilmesi, ancak ve ancak merkezi yasama ile, burjuva demokrasisi koşullarında dahi olanaklıdır.

Ancak bu merkezi yasama, demokratik özerklik ve aşağıdan yukarıya özyönetimle birlikte gerçekleştirilmediği takdirde, merkezîleşme tandansını her daim artırarak kazanımları boşa çıkartacak ve demokratik cumhuriyetin temellerini dinamitleyecektir. O nedenle merkezi yasama ve demokratik özerklik kombinasyonu, demokratik cumhuriyetin olmazsa olmaz koşulu, birbirini tamamlayan taşıyıcı sütunlarıdır. Demokratik özerklik ile özyönetimlerin temel görevi, milliyetlerin tüm kültürel haklarının korunup, geliştirilmesini, yerel ve bölgesel özgün sorunların çözümünü, özyönetimlerin katılımcılığının güçlendirilmesini ve merkezi yasama ile sağlanan tüm hak ve özgürlüklerin engelsiz kullanılmasını olanaklı kılacak koşulların yaratılmasıdır. Merkezi yasama ise "ulus-devlet" sınırları içerisindeki ortak çıkarlar ile uluslararası ilişkiler, ülke savunması vb. anlamda dış politikanın şekillendirilmesini, özerk bölgelerin haklarının korunmasını, eşit gelişimlerinin sağlanmasını özerk bölgelerin ve yurttaşların gönüllü birliği temelinde korumak ve geliştirmektir.

Demokratik cumhuriyet ve demokratik özerkliğin esaslarını teoride kısaca böyle tanımlayabiliriz. Pratikte bunların gerçekleştirilmesi ise, daha önce belirttiğimiz gibi ancak mücadeleler sonucunda olanaklı olacaktır. Böylesi bir mücadelenin ana eksenlerinden birisi de, bugünden itibaren "ulus-devlet" yapılanmalarının üretken "dekonstrüksiyonunun" başlatılması, yani iktidar, güç ve hegemonya tekelinin toplumsallaştırılmasıdır. Verili yasa sınırlarını zorlayan, bu sınırların genişletilmesi için etkide bulunan, halkları ve bireyleri ortak ve tekil çıkarlarının savunulması için aydınlatan, bilinçlendiren ve örgütleyen, karar alma mekanizmalarında katılımcılığı ve eşitliği – bilhassa cins eşitliğini – teşvik eden, sorun çözümüne odaklanan ve yaşamın her alanında oluşturulacak otonom kolektifler, komünler ve meclisler, bu zorunlu olan üretken "dekonstrüksiyon" süreçlerini şekillendirecek, hızlandıracak ve gerçekleştirecek yapılardır. Böylesi otonom yapıların bir özelliği de, emek ve doğa sömürüsüne dayanan, böylelikle her türlü eşitsizliği yeniden üreten kapitalist ilişkiler dışı üretim ve tüketim ilişkilerini kurmayı hedeflemeleri olmalıdır. Üretim ve tüketim kooperatiflerinin, ödeme aracı olarak parayı gereksiz kılan ilişkilerin kurulmasının, ortak yaşam, çalışma ve eğitim-öğrenim alanlarının inşa edilmesinin, gönüllü emek temelinde ücretsiz sağlık hizmetlerinin örgütlenmesinin, toplumsal dayanışma temelinde ve karşılıklılık ilkesine dayanan çocuk evleri ve kreşlerin, öğrencilere ders ve ödev yardımının, yaşlıların toplumsal ve kültürel yaşama aktif katılımlarını olanaklı kılacak bir bakım sisteminin, kadın evlerinin, aile içi şiddet, cinsel taciz ve eril söylem karşıtı tedbirleri ve cinsiyet eşitliği yaptırımlarını içeren toplumsal dönüşü-

mün, emek hareketinin sınıf sendikacılığına dayanan yeniden yapılandırılması için gerekli olan müdahalelerin, belde ve kent yönetimlerine halkın doğrudan katılımının dayatılmasının vs. vs. gerçekleştirilmesi, verili yasalar ve günümüz koşulları dahilinde olanaklıdır. Bunun temel önkoşulu ise, yaşamın her alanında örgütlenmektir!
2013 Haziran Direnişi esnasında Gezi Parkı'nda kurulan komünler ve ortaklaşma, ardından farklı kentlerde oluşturulan park forumları ve benzeri oluşumlar, Kürdistan'da gerçekleştirilen komünler ve halk meclisleri pratiği, bazı sanayi kentlerinden patlak veren ve sarı sendika bürokrasisini işlevsiz bırakan kendiliğindenci başarılı grevler, kadın hareketinin pratiği, HES karşıtı hareket ve güncel olarak Artvin'de olduğu gibi madenlere karşı oluşan halk örgütlenmeleri, bir kölelik yasası olan "Kiralık İşçi Uygulamasına" karşı emek hareketinde başlayan kıpırdanmalar ve en önemlisi Cizre, Sur, Nusaybin, İdil ve diğer kentlerde uygulanan vahşi şiddete ve topyekun kirli savaş dayatmalarına karşı sivil halkın gösterdiği olağanüstü direnişin kırılamaması, – cılız olsa da –bu direnişe gösterilen dayanışma, üretken "dekonstrüksiyonun" coğrafyamızda bir temeli olduğunu kanıtlamaktadır. Ancak buradaki en büyük sorun, bu farklı direniş odakları arasında kalıcı bir bağlantı kurulamamış olmasıdır. Türkiye ve Kürdistan'daki toplumsal muhalefetin en büyük ve en temel sorunları bu bağlantının kurulamamış olmasından kaynaklanmaktadırlar.

Sonuç yerine

Kürdistan'da verilen özgürlük mücadelesinin pratiği, Kürt yoksullarına ve bilhassa kadınlara dayanan Kürt Özgürlük Hareketinin geniş toplumsal tabanının politizasyonu ve tüm sorunlarına, dağınıklığına, dayandığı toplumsal tabanın zayıflığına rağmen Türkiye işçi sınıfının devrimci güçlerinin bütününün birikimi, son yıllarda elde edilen parlamenter ve yerel yönetim olanaklarıyla birlikte, farklı muhalif kesimler ve farklı direniş odakları arasında bağlantıyı kurabilecek, mücadeleleri ortaklaştırabilecek ve ezilen ve sömürülenlerin itici gücü olan geniş bir toplumsal ittifakı örecek bir potansiyeli ortaya çıkartmaktadır. Sokağın gücünü iktidara geri adım attıracak şekilde artırabilecek, mücadeleleri kazanımlarla yaygınlaştırabilecek ve farklı toplumsal katmanların ezilen ve sömürülen sınıfların öncülüğünde ortaklaşmalarını sağlayabilecek güce sahip olan bu potansiyelin kullanılması, Anadolu-Mezopotamya coğrafyasında yaşayan halkların alternatif birliğinin inşasını olanaklı kılabilir.
Böylesi bir birliğin etkisi sadece Türkiye ve Kürdistan ile sınırlı kalmayacak, doğrudan Ortadoğu'yu ve böylelikle dünya çapındaki benzer mücadeleleri de etkileyecektir. Anadolu-Mezopotamya coğrafyasında oluşturulacak olan böylesi bir halkların alternatif birliği, farklı ülkelerdeki devlet dışı güçler, emek hareketleri, kadın hareketleri, antikapitalist ve antiemperyalist hareketler, sosyalist ve komünist yapılar, topraksız köylü hareketleri vb. tüm diğer aktörler ile birlikte devlet dışı güçlerin bir enternasyonalist birliğinin, dayanışma ağlarının, şuraların, işbirliği konseylerinin, kısacası dünya çapında demokratik ve konfederatif yapıların inşa edilmesine ön ayak olabilir. "Demokratik ulus" anlayışına dayanan demokratik cumhuriyet mücadelesi ve aynı anda "ulus devlet" yapılanmalarının üretken "dekonstrüksiyon" sürecinin başlatılması, "insanı esirleştirilen, hor görülen ve aşağılanan bir varlık olmasına neden olan tüm koşulları alaşağı etme" ve "her insanın özgürce gelişmesinin, herkesin özgürce gelişmesinin şartı olacağı bir birliğin" kurulma mücadelesini tetikleyecektir. Demokratik cumhuriyetin kurulması için, sorunları büyüten tüm yapıları aşmak için verilecek mücadele, savaşsız ve sömürüsüz bir dünya için verilmesi zorunlu olan asıl mücadelenin olanaklarını zenginleştirecek, halkların alternatif birliğinin kurulmasını olanaklı hâle getirecektir.
İşte, tüm bu nedenlerden dolayı, gerçek anlamda demokratik, barışçıl, adil, eşit ve kurtuluşçu bir gelecek davasına baş koyanların temel şiarı: "Tüm iktidar baldırı çıplaklara" olmak zorundadır!

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Demokratik Ulusun Yapısallığı; Demokratik Konfederalizm

Yılmaz Baran

Toplumsal olan her formu, oluşumu ve yapılanmayı çift yönlü olarak değerlendirmek gerekir. Buna iki temel boyut da diyebiliriz. Bunlardan birini; anlamsallık-ruh-öz, diğerini ise; yapısallık-beden-biçim olarak tanımlayabiliriz. Bu da toplumsal formların gerçekliklerini, işlevlerini, derinliklerini ve kapsama alanlarını açığa çıkarmada ön açıcı bir yaklaşım olur. Oluşumları bu temelde ele aldığımızda her formun hem anlamsallığı-ruhu-özü hem de yapısallığı-bedeni-biçimi görülmüş olacaktır. Çünkü her yapısallığın-bedenin-biçimin aynı zamanda bir anlamsallığı-ruhu-özü, her anlamsallığın-ruhun-özünde- bir yapısallığı-bedeni-biçimi mevcuttur.

Bu temelde konu başlığımızı ele alarak, Demokratik Ulusun Yapısallığını oluşturan Demokratik Konfederalizmin tanımını, oluşumunu, bileşenlerini ve işlevini irdelemeye geçmeden önce demokratik ulusun anlamsallığına vurgu yapmakta fayda var.

Demokratik Ulusun anlamsallığı

Demokratik ulusun zihniyet ve karakteri; özü itibariyle ahlaki ve politiktir. Demokratik ulusu aynı zamanda demokratik toplum olarak da tanımlayabiliriz. Çünkü demokratik ulusu, ahlaki ve politik topluluklardan oluşan ulus olarak tarif edebiliriz. Her oluşum burada kendi kültürel değerlerini ve özgünlüklerini, özgürlüğü temelinde katarak yer alarak aynı zamanda ulusu da zenginleştirmiş olur. Her katılım ve zenginlik ulusu daha da demokratik kılar. Uygarlığın saldırılarına karşı barikat, zehirlerine dönük panzehir olur. Onu kapitalist uygarlığın sömürücü, yıkıcı ve yok edici olan fikri, zikri ve eyleminden, tamamen korumuş olur. Böylece de ulus adım adım demokratik karakter kazanır. Her yapının ve bireyin kendini rahatlıkla ifadeye kavuşturduğu bir kimliğe ulaşır. Bu da ortak kimlik etrafında buluşan, toplumsal bir ruhu yaratır.

Demokratik ulus zihniyeti, komünlerden oluşan bir bütündür. Komün ise; Demokratik ulus içerisindeki birimlerin kendilerini işlevsel kıldığı örgütlenme şeklidir. Toplumun kendi işlerini kendisinin yerine getirdiği en demokratik birimler olmaktadır. Öz güce ve öz yeterliliğe dayanan demokratik-komünler, ulusu oluşturan birimlerin örgütlenme modelidir. Toplumun çekirdek yapılanması olup, adeta kök-hücre konumundadır.

Sonuçta demokratik ulus; halkların, kültürlerin, dinlerin, mezheblerin, inançların bir arada ortak bir hayat kurmalarının tanımıdır. Demokratik konfederalizm ise; bu yaşamın ete kemiğe büründürülüp var kılınarak, devlet karşısında savunulup, korunmasının ifadeye kavuşup, statü kazanmasıdır.

Demokratik ulus zihniyeti, komünlerden oluşan bir bütündür. Komün ise; Demokratik ulus içerisindeki birimlerin kendilerini işlevsel kıldığı örgütlenme şeklidir

Bu ilişki ve bütünlükler toplamında; demokratik ulus demokratik konfederalizmin ruhunu temsil ederken, ahlaki ve politik toplumların da toplamıdır. Demokratik komünlerin ifadesi olurken, demokratik toplumun ise; canıdır. Bu kapsamda demokratik ulusun anlamsallığı derinlik içermektedir. Bu doğrultuda bir kaç vurgu yaparsak; bir yandan iyilik, mutluluk, doğruluk ve güzellik, diğer yandan ise; özgürlük, eşitlik ve demokrasiyle olan özselliği mevcuttur. İyilik ve mutluluk ahlakın özü olurken, doğruluk ise; hakikatle direkt bağlantılı bir olgudur. Yine hakikati ahlaki ve politik (demokratik komünal) toplumun dışında aramak anlamsızdır. Ahlaki ve politik karaktere kavuşmayan, onun değerleriyle buluşmayan, hakikate erişemez. Onun Aşkını yaşayamaz. Özgürlüğe ulaşamaz .Özgür hayatı kuramaz.

Diğer yandan iyiye dost, güzele sevdalı yaşam felsefesi anlamsallığın tanımıdır. Fakat ahlaki ve politik öz kazanmadan güzelliğin peşine

düşmek, onu bir sevda gibi aramak, çöllerin derinliklerinde bir damla su aramaya benzer. O da imkansızın ardından sürüklenmektir. Halbuki ahlaki ve politik özellik estetik tanımıdır. Çünkü estetik denilen form, aynı zamanda ahlaki ve politik olanı ifade êder. Ayrıca ahlaki ve politik oluşumun özgürlük, eşitlik ve demokrasiyle olan ilişkisi bütünseldir.
Geçmişten günümüze gelene kadar, bilinen ve oluşan toplum yapılanmalarının tümü eşitliğe, özgürlüğe ve demokrasiye yeterince değer biçememiş, gelişimine ve üretimine zemin sunamamıştır. Özellikle uygarlığın zihniyet kalıplarını, paradigmasal sınırlarını aşamamıştır. Özgürlük, eşitlik ve demokrasi gibi insani ve toplumsal varoluş değerlerine, ideolojik-stratejik bir yaklaşım sergileyememişlerdir. Bu karakteristik ölçülere dar yaklaşılarak, yaşamsallaştırılmaları sınırlı olmuştur.
Ahlaki ve politik toplum yapılanmaları ise; bu değerlerin en çok gelişebildiği, üretilebildiği ve hayat bulduğu oluşumlardır.Toplumun en fazla dönüşebildiği, değişim sağladığı gelişme kaydettiği yapılanmadır. Karakteri, özellikleri ve işleyileri ortadan kaldırılmadığı sürece, en yaratıcı- üretici eylemsel toplum olarak varlığını sürdürebilir.
Toplumsal ve bireysel, yerel ve ulusal, bölgesel ve evrensel çıkarlar toplamı temelinde yeniliklere ve çeşitliliklere açık olan, en geniş kapasiteli toplum yapılanmasıdır. Kirliliklere, çirkinliklere yer vermez. Fakirliğe, yoksulluğa zemin sunmaz. Her türden farklılıkları, özgünlükleri ve özerklikleri birer zenginlik olarak kâbul êder. Bunların kendi ölçülerinde ama genelin çıkarını da gözeterek gelişip, büyümelerine zemin olur. Kapasitelerini artırmaları için, imkân ve olanak sunar. Kimlik, kültür, inanç vb. gibi sosyal ve siyasal potansiyellerin açığa çıkmasını ve aktif yaşama dönüşmesini sağlar.
Tüm bu belirlemelerin somutluk kazanıp, kurumlaşması ve hayata geçmesi lazımdır. Bunun için de demokratik ulus anlamsallığını işlevsel hale getirip, kendini yapısallığa kavuşturması gerekir. Görünen en güçlü alternatif ise; demokratik konfederalizmdir.

Demokratik Konfederalizmin yapısallığı
“Kapitalist modernite için temel süreksizlik ve özgün nitelikler olarak düşünülen kapitalist üretim toplumu, endüstri toplumu ve ulus-devlet toplumuna karşılık; demokratik modernitenin ahlaki ve politik toplum, eko-endüstriyel toplum ve demokratik konfederalist toplum boyutları öne çıkar.”
Demokratik konfederalizmin örgütlenme şekli, piramit tarzı olup, alttan üstte doğru oluşan bir örgütlenme modelidir. Ve demokratik ulusun yönetim biçimi ise, konfederalizme çok yatkındır. Yapılanma, yönetme ve işlevsel karakteri uygunluk sağladığından, demokratik uluslar kendi siyasal yönetim biçimlerini, konfederasyon yapılanmalarıyla hayata geçirebilirler.
Demokratik konfederalizm, zamanımızda oluşturulan bir yönetim şekli olarak açığa çıkmamıştır. Geçmişi oldukça derinliklidir. Tarihsel ve toplumsal bir yapılanmadır. Onbinlerce yıl eskiye uzanır. Kabile, aşiret formlarının bir üst oluşum sistemidir. Bu anlamda tarihsel- toplum oluşumları konfederaldır. Yaşamları konfederalizme daha uygun ve yatkındır. Hatta tarih boyu toplumların yaşamları konfederalist olmuştur. Onbinlerce yıllık geçmişten süzülüp gelen kabile, aşiret ve kavimlerin hem üst örgütlenmeleri hem de yönetim biçimleri konfederalizm sistemi çerçevesinde gelişmiştir. Alt sistem yönetimleri sürekli olarak esnek ilişkiler aramışlardır. Çünkü iç özerkliklerinin ve özgünlüklerinin zarar görmeden yaşamasını istemişlerdir. Konfederalizmin karekteri ve niteliği bu gevşek ilişkilere en uygun ve makul olan oluşumdur. Bu nedenle toplumlar tarih boyu tercih ettikleri ve kendilerini farklılıklarıyla yaşatabildikleri yapısallık, demokratik konfederalizmdir. Bununla hem varlıklarını koruyabilmişler hem de sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik etkinliklerini sürdürebilmişlerdir.
Demokratik konfederalizm; komünlerle, meclislerle, kongrelerle kendini örgütler. Ayrıca demokratik ulus boyutlarını örgütleyip oluşum, yapı ve kurumlara dönüştürür. Böylece demokratik ulusun yapısallıklarını tamamlar. Bu yapılar içinde toplumları iradi kılıp politikleştirir. Bünyesinde gerçekleştirdiği toplantı, konferans ve kongrelerde fikir üretme, söz söyleme, tartışma yürütme, öneri geliştirme ve karar âlma gücü, hakkı ve işleyişi topluluklara-katılımcılara aittir. Ayrıca “her topluluk, etnisite, kültür, dini cemaat, entelektüel hareket, ekonomik birim vb. birer politik birim olarak kendilerini özerkçe yapılandırıp ifade edebilirler.”(A.Öcalan)
Bu topluluklar ister yatay, ister dikey, isterse de karma olsun farklı, özgün ve çok katmanlı siyasi oluşum ve kuruluşların rahatlıkla yer alabildikleri bir yapılanmadır. Demokratik, özgürlükçü ve eşitlikçi karakteri ve özellikleri gereği, merkezi, yerel, ulusal ve bölgesel politik yapılanmalara açıktır. Farklılıkları birer zenginlik olarak görüp ilkeli uyum, kurallı denge ve ölçülü-saygıya dayalı hoşgörü içinde bir arada faaliyet yürütmelerini sağlar. Değişik kültür, farklı etnik ve çeşitli ulusal kimliklerin, kendile-

rini zengin siyasal oluşumlarla ifadeye kavuşturmalarını, insani ve toplumsal temelde en doğal haklar olarak kâbul êder.
Bu kuruluş ve oluşumlar aynı zamanda çoğulcu bir siyasi yapıyı oluştururlar. Toplumsal ve güncel koşullara uygun hareket kabiliyeti gösterdiklerinde en karmaşık ve ağır sorunlara dahi, yaratıcı ve kesin çözümler geliştirebilirler. Böylece demokratik konfederalizm yapısallığında problem üreten değil, sorun çözen, yaratıcı ve üretken bir bileşene dönüşürler. Ayrıca "ister ulus-devlet, ister cumhuriyet, ister burjuva demokrasileri biçimlerinde olsun, devlet gelenekleriyle ilkesel uzlaşmalara açıktır. İlkeli barış temelinde bir arada yaşayabilir."(A.Öcalan-Özgürlük Sosyolojisi)

tarihsel- toplum oluşumları konfederaldır. Yaşamları konfederalizme daha uygun ve yatkındır

İnsanlığın temel hücre yapılanmaları; Ahlaki politik topluma uzanır. Ahlaki ve politik toplum örgütlenmelerine dayanan demokratik konfederalizm, esnek bir kabiliyete sahiptir. Farklılıkları ve özgünlükleri, geniş müsamaha ekseninde simbiyotik ilişkiler bağlamında bünyesinde tutar. Tüm yenilikleri, gelişmeleri ve eylemsellikleri belirleyen ise; ahlaki ve politik toplumun demokratik ve özgür iradesidir. Uygarlıkların tüm hileleri, aldatmaları ve yalanları bu yapısallığın duvarlarına çarparak, gerisin geriye devrilir. Kapitalist modernitenin cavcavlı projeleri, çeşitli tüketim reklamları, albenili ideolojik propagandaları ve cilalı politik argümanları karşılık bulmaz. Demokratik karakter kazanan, eşitliği benimseyip işlevsel kılan, özgür iradeye kavuşan toplum ve birey, geniş belleğe, derin bir tarihsel ve toplumsal bilince ulaşmış demektir. Kapitalist modernite mühendislerinin geliştirdiği bireyci, bencil kurgulu, liberal kuramlara ve oluşturmak istedikleri popüler-kültüre karşı insani ve toplumsal bir duruş sergiler. Çünkü insanlığın temel hücre yapılanmaları; ahlaki ve politik topluma uzanır.
Bir toplumun en doğru örgütlenme şekli; derinliğine anlam kazanarak, genişliğine kapsam bularak ilkeli ve kurallı bir yapılanmaya kavuşan olarak, demokratik konfederal örgütlenme modelidir. Demokratik uluslaşmanın en iyi biçimini daha özgün deyişle yapısallığını demokratik bilinç ve özgürlükler çerçevesinde kurumsallaşmasını sağlayacak olan, Demokratik konfederalizmdir. İktidar ve devlet zihniyetinden kaynaklanan yöntemlere dayalı tarzlarla toplumun çekirdek örgütlemeleri olan taban yapılanmalarını atıl bırakıp, boğuntuya getirerek, işlevsiz kılan merkezi örgütlenmelerin tüm olumsuzluk ve baskılanmalarına son verir. Demokrasi ve özgürlük bilincine dayalı örgütlenme modeliyle açığa çıkaracağı toplumsal enerji havuzuyla, tüm sorunlara çözüm üretilmesini sağlar. Gücün toplumun hizmetine sunulmasını koşullar. Toplumun ve bireyin her alana ilişkin potansiyelini ve birikimini harekete geçirir. Zihinsel ve bedensel enerjileri birleştirip, kaynaştırarak, eklektik olmayan organik bir toplumsal dinamizm patlaması yaratacak niteliğin açığa çıkmasını sağlar.
Demokratik konfederalizm devletin dışta bıraktığı toplum ve bireyin örgütlendirilmesini, hedefler. Köy ve mahalle komünleri bu örgütlülüğün en alt ve en işlevsel birimleridir. Komün tüm bireylerin katılımıyla oluşan ve kendi zeminin de çözebileceği tüm sorunları üstlenen ve topluma canlılık niteliği kazandıran temel örgütlenme yapısıdır… Komünal olanın demokratik, demokratik olanın komünal olduğu, dolayısıyla komünal ve demokratik kültürün birbirinden kopmaz biçiminde var olduğu komünler; demokratik sosyalizmin yaratıldığı ve yaşatıldığı günlük yaşam yerleri olarak, insanın kendi doğasına döndüğü ve doğayla sürdürebilir ve güçlendirici bir uyum yakaladığı kök hücredir.
Bunların üzerinden oluşan köy, mahalle, semt, belde, ilçe ve kent meclisleri kapsam itibariyle daha büyük iş ve görevlerin demokratik temelde çözülmesini sağlarlar. Böylece söz, karar ve yürütmenin bir birinden koparılmadan işlediği halk demokrasilerin kurulduğu bir sistem oluşur. Komünler zaten karar ve yürütmenin birbirinden kopmadığı birimlerdir. Meclisler ise esas karar verici güç olarak pratik işleri yürüten koordinasyonları yakından denetler. Devlet sistemlerinde ya da daha önceki ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal örgütlenmelerde esas güç piramidin tepesindeki güçtür. Alttaki sadece piramidin üstünden alınan kararlara uyan ya da uygulanmasının edilgen bir parçası rolündedir. Demokratik konfederal örgütlemede söz, karar ve güç sahibi tabandır. Üsten altta doğru değil, alttan üste doğru işlevselliğin olduğu bir

toplumsal örgütleme ve yaşam biçimidir.

İnsanlık toplumsallaşmayla birlikte gücün, birikimin ve yeteneklerin açığa çıkışındaki örgütsel zeminin toplumsallaşmayla olduğunu açıkça görmüştür. Bunu varoluş ve yaşayış biçimi olarak binlerce yıl sürdürmüştür.

Demokratik konfederalizmin yapısallıkları üzerinden gelişip güçlenen demokratik uluslaşma, günümüz topluluklarında ilk toplumsallığın insanlıkta yaratığı muazzam ilerlemeye benzer bir rol oynayacaktır. Binlerce yıllık toplumsal yaşam, ekonomik, sosyal ve kültürel alanda büyük birikimleri ortaya çıkarmıştır. Birey de bu birikimin en güçlü, işlevsel ve harekete geçirici öğesidir. Ekonomik, sosyal ve kültürel birikim ancak bu birey-insanın örgütlülüğüyle bir anlam bulabilir. Konfederalizmle anlamlı düzeye çıkarılabilir.

Demokratik konfederalizm siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda örgütlü yapılar içinde faaliyetlere katılan bireyin kendine güvenmesini sağladığı için, moral düzeyi yüksek bir uluslaşma ortaya çıkarmaktadır. Kendine güvenen ve moral düzeyi yüksek birey ve toplumların yaratıcılığının artacağı da tartışmasızdır. Dolayısıyla halkın örgütlenmesi ve güç haline gelmesi demek olan demokrasi de böylece morali yüksek bir uluslaşmayla güçlü gerçekleşme imkânına kavuşmuş olacaktır.

Demokratik konfederalizm, merkezi uygarlıkların binlerce yıldır, halklara dönük geliştirdikleri amansız saldırıları sonuçlarıyla birlikte, hafızalarda canlı tutar. Yapılan tahribatların aşındırıp kadük bıraktığı, kısırlaştırıp işlevsiz kıldığı topluma, ahlaki ve politik dokusunu kazandırtmak rolünü oynar. Toplumsal özüyle buluşmasını sağlar. Doğal toplumdaki eylemselliğe kavuşmasını koşullar. Toplumun ve bireyin sosyal, siyasal, dinsel, kültürel kimliğiyle varolmasını garantiler.

Kimlik; toplum ve bireyin kişiliğini, özelliklerini, özgünlüklerini, duygularını, maneviyatını, düşüncelerini, hislerini ve istemlerini bütünlüklü olarak tanımlar. Bu unsurlar çerçevesinde hem kendi bireyini şekillendirip oluşturur hem de hayat tarzını belirler. Kimlikler sınıfların insafına, katmanların insiyatifine, kesimlerin keyfiyetine ne de tabaka ve zümrelerin yetkisine terk edilebilir. İster siyasal ve sosyal olsun, isterse de kültürel ve inançsal olsun, toplumsal bir kimliğin demokratik karakter ve özellik kazanmasının tek yolu, toplumun bütününe mal olmasıdır. Kabul gören kimliğin benimsenip içselleştirilmesi gerekir. Tüm toplumu temsil etmesi ve onu oluşturan ögelerin kendilerini bu kimlik içerisinde bulmaları, eritmeleri gerekli ve elzemdir. Herkes bu kimlikle yaşamına anlam biçer, hayatına değer katar. Bu kimliğin ölçülerine ve gereklerine göre; geçmişine anlam, gününe doğrultu, geleceğine yön kazandırır. Toplum, tüm bileşenleri ile kendisini bu kimlik içerisinde irade haline getirebildiği ve ifade edebildiği ölçüde kimliğin özgürleşip, demokratikleştiğinden sözedilebilir.

Demokratik Konfederalist Politika

“Ahlaki ve politik toplumun kendini en iyi ifade yolunun demokratik siyaset olduğunu sıkça dile getirdik. Demokratik siyaset demokratik konfederalizmin inşa tarzıdır. Demokratikliğini de bu tarzdan alıyor. Karşıt modernite gittikçe merkezileşen, toplumun en iç gözeneklerine kadar yayılan iktidar ve devlet aygıtlarıyla kendini sürdürmeye çalışırken, aslında politik alanı da yok etmiş oluyor. Buna mukabil demokratik siyaset toplumun her kesimine ve kimliğine kendini ifade etme ve siyasi güç olma olanağını sunarken, politik toplumu da birlikte oluşturmuş oluyor. Politika yeniden toplumsal yaşama giriyor. Devlet krizi politika devreye girmeden çözümlenemez. Krizin kendisi politik toplumun yadsınmasından kaynaklanmaktadır. Demokratik siyaset günümüzde derinleşen devlet krizlerini aşmanın yegâne yoludur. Yoksa daha da sıkı, merkezi devlet arayışları sert kırılmalara uğramaktan kurtulamazlar.”(A.Öcalan)

Demokratik konfederalizmin yürüttüğü siyaset, demokratiktir. Ulus-devletin egemen-otoriter, totaliter-baskıcı yöntemini reddeder. Katı-merkezci, düz-çizgili, bürokratik yönetim ve idare anlayışını kâbul etmez. Bunların yerine, bileşeni oluşturan toplumsal gruplar, inançsal yapılar ve kültürel kimliklerin kendilerini ifadeye kavuşturduğu, siyasi oluşumlarla toplumun özyönetimini gerçekleştirirler. Çeşitli görevlere ve temsilciliklere hiç kimse atamayla getirilmez. Bileşenlerin özgür iradesiyle seçimler yapılır. Seçimlerle göreve getirilen yöneticiler işleri yürütürler. Burada esas alınan meclislerin ifadeye kavuşmuş iradelerin, tartışmalı karar gücü ve yeteneğidir. Başına buyruk, emirvari, keyfiyetçi tarz ve yönetim geçersizdir. Üstte; genel merkezî koordinasyon kurullarından (meclis, komisyon, komite, konferans, kongre vb.) altta; yerel kurullara kâdar, her kes gönüllülük temelinde faaliyetlere katar. Her grup, kültür, kuruluş ve oluşum bünyesine yatkın, özelliklerine uygun olarak etkinliklerde yer alır. Çoklu farklılıklarla birlikte, çeşitli kurullarla beraber, yürütülen görevlerin ve toplumsal eylemlerin, demokratik temelde hem yönetimi hem de denetimi sağlanır.

Demokratik konfederalizm ulus-devlet siste-

matiğinden kaynaklanan olumsuzlukları aşma potansiyeline sahip olduğu gibi, toplumu politikleştirmenin de en uygun aracı konumundadır. Yerelin en temel öğesi, özgür tartışma ve karar hakkıdır. Bütün gücünü doğrudan demokrasinin uygulanabilirliğinden alır. Tarihsel ve toplumsal temelde belirleyici işlev ve rolünün olmasının esas gerekçesi de buna dayanır. Uygarlık süreçlerinin iktidar-devlet yapılanmalarının tümü ve günümüzün ulus-devleti, doğrudan katılımcı demokrasinin ne kadar reddi, ne kadar inkarı ve ne kadar ölümcül düşmanı ise, demokratik konfederalizm de tersi olarak doğrudan demokrasinin oluşturucu, geliştirici ve işlevsel kılıcı biçimi durumundadır.
Demokratik konfederalizm ne egemen yapılanmadır ne de hegemoniktir. Bu karakter ve özellikler devletçi uygarlıklara aittir. Sömürücü, gaspçı ve talancı yönleri bünyeseldir. Fetihçi yanları, soykırımcı ve asimilasyoncu yöntemleri süreklidir ve döngüseldir. Çok yönlü olarak derinleşen yanısamalı bir sarmaldır. Demokratik konfederalizm bu saldırı ve yıkımlara, karşıt bir duruşun ifadesidir.

Öz savunma tanım olarak, demokratik siyasetin yoğunlaştırılmış ifadesidir.

Demokratik konfederalizm ve yönetimi, kendini çeşitli ideolojik kamuflajlarla gizleyerek güçlendirmeye gerek duymaz. Milliyetçi, dinci, pozitivist-bilimci, cinsiyetçi ideolojilere ve yapılara ihtiyacı yoktur. Her çeşit hegemonya oluşturmaya karşıdır. Toplumun ahlaki ve politik yapısına yönelip zarar vermedikçe, hegemonya kurma peşinde koşulmadıkça, her görüş, düşünce ve inanç kendini serbestçe ifade edilme hakkına sahiptir.
Demokratik konfederalizm öz savunmaya dayanır. Askeri tekel olarak değil, toplumun iç ve dış güvenlik ihtiyaçlarına göre demokratik organların sıkı kontrolü altında öz savunma birlikleri temel güçtür. Görevleri, ahlaki ve politik toplumun özgür ve farklılıklar temelinde eşitlikçi karar yapısı olarak, demokratik siyaset iradesini geçerli kılmaktır. İçten ve dıştan bu iradeyi boşa çıkaran, engelleyen, yok êden güçlerin müdahalesini etkisiz kılar. Birliklerin komuta yapısı hem demokratik siyaset organlarının, hem de birlik üyelerinin çifte denetiminde olup, gerek görülürse karşılıklı öneri ve onaylamalarla rahatlıkla değiştirilebilir.
Toplumsal öz savunmayı da demokratik konfederal sistemde en iyi biçimde gerçekleştirmek mümkündür. Öz savunma demokratik siyasetin bir kurumu olarak konfederal sistem kapsamındadır. Öz savunma tanım olarak, demokratik siyasetin yoğunlaştırılmış ifadesidir. "Toplumsal doğa dikkatlice gözlemlenirse, ulus-devletin 'demirden kafes' niteliği ile demokratik konfederalizmin en uygun özgürleştirici niteliği rahatlıkla anlaşılabilir. Ulus-devlet toplumu ne kadar bastırıyor, tek tipleştiriyor ve demokrasiden uzaklaştırıyorsa, demokratik konfederalist model de o denli özgürleştirici, çoklaştırıcı ve demokratikleştiricidir."(A.Ö.)
Demokratik modernitenin temel boyutları olarak belirlenen ahlaki ve poltik toplum, eko-endistriyel toplum ve demokratik konfederal toplum olarak, her üçü de birbirini tamamlayıp, bütünleyen içerik ve karaktere sahiptirler. Bunu konfederalizm sistematiği ile daha iyi anlamak mümkündür. Her boyut bu sistem içinde kendini iradeleştirip tartışma, değerlendirme, kararlaştırma, yeniden yapılandırma ve eylemselleştirme potansiyeline sahip olduğu için, toplumsal doğanın tarihsel toplum gerçekliği ve bütünselliği de en iyi biçimde sağlanmış oluyor

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Demokrat Konfederal Sistemin İşleyşi: Karar Alma, Seçim ve Geri Çağırma

Zülfikar Tunç

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, "Kürtlerin kendi varlıklarını halen kültürel karakteriyle korumaları tarihsel kültürün gücünden ileri gelir. Kültürel yaşamı, uygarlık yaşamına tercih etmeleri basit bir gericilik veya ilkellikle izah edilemez. Yaşadıkları kültür bir kent, sınıf ve devlet kültürü değildir. Kendi içinde otoriterleşmeye sınıflaşmaya yer vermeyen ve kabile demokrasisinde ısrar eden bir kültürdür. Kürtlerin kolay zapturapt altına alınamamaları bu kültürel demokrasiyle ilgilidir" demektedir. Bu tespitten hareketle, kültürel demokrasi ahlaki-politik toplumun çekirdeği olmaktadır. Ve yapısal, anlamsal olarak da uygarlık toplumunda daha sağlam bir zihniyet ve ruhsal yapıya sahip olduğu belirtebiliriz. Devletçi-iktidarcı kültür karşısında, demokratik topluma dayalı kültür ve örgütlenmede kendi olabilmektedir. Böylece '' devlet olmadan toplum kendini yönetemez" önermesine dönük, alternatif önerme, yapısal ve anlamsal olarak tarihsel kültürü unutmadan da kültürel demokrasi ile mümkün olduğunu söylemek gerekmektedir.

Komünal toplulukların özgür yaşamı, uygarlık yaşamına tercih etmelerinin en önemli boyutu devletçi-iktidarcı yapılanmanın kötülüğünü yakinen görmüş olmalarıdır. Kötülük karsında da kendi iyilikleri olan " politik komünü" –kolektif özgürlük- canlı tutmak için yaygın bir şekilde gayret sarfetmişlerdir. Nasıl ki tarih şimdiyse, geleceği şimdiden inşa etmenin dayanağı ve bağı da kültürel demokrasiye dayalı diyalektikte aranmalıdır. Diyalektik hakikat, kültürel toplum olarak kendini ''politik komün" de kimliğe kavuşturmanın kendisi olmaktadır. '' politik komün" zihniyet karakter olarak otoriterleşmeye, sınıflaşmaya, tahakküme, iktidara karşı durabilen, tarihsel kültürden beslenen demokratik konfedaralizmin kendisidir. Bu felsefe, bireyi devlete değil, ''politik komüne" bağladığı gibi, devletsizliği, efendisizliği, iktidarsızlığı vb. geliştirerek demokratikleşmeye doğru kendini evriltir. Doğası gereği ''politik komün" ahlaki politik topluma dayanmaktadır ve elbette hegemonik değildir.

Devletçi uygarlığın ortaya çıkışıyla politika ve ahlak; idare, bürokrasi ve hukuka dönüşerek toplum yerine devleti koruma altına almıştır. ''politik komün"ler ise özyönetime, ahlaka, politikaya, demokrasiye dayanmaktadırlar. Devlet ise iktidarla işini görür, itaat oluştururken yeri geldiğinde ahlaksızlıkta sınır tanımamaktadır. ''politik komün"ler ise demokrasi ile iş görerek rıza temellidirler. Devlet bürokrasi üzerinden keyfine göre atama yaparken, ''politik komün" halkın öz iradesine dayalı seçimi esas almaktadır. Devlet temsili demokrasiyle kendini yapılandırır. Devlet kadını bir vitrin olarak kullanırken," politik komün"lerde kadın özne, toplumun özgürlük gücüdür.

Görülebildiği üzere, demokratik konfedaralizmi felsefe anlayışı ve mantığı, verili, kurulu devletçi sistem, zihniyetinden ayrı bir yapılanmaya sahiptir. Demokratik konfedaralizm aklı ve vicdanı toplumun içine sızan devleti suçüstü yakalayarak ve ensesinden tutarak onun kapı dışarı ederken büyük bir aydınlanma merkezine dönüşür. Devletin toplumun içinden çıkartırken buna mukabil toplumu komünleştirerek, meclis, kongreleştirerek yeniden sızmasının önünü almaktadır. Böylece halkın öz gücü açığa çıkarılmış olup öz örgütlülüğe, özyönetime kovuşturularak öz iradeye dönüştürülmektedir. Demokrasi köklü inşa edilip öz yeterlilik, karşılıklı bağımlılık vb. ilke çalışma esaslarıyla yepyeni bir toplumun inşası olmaktadır.

Konfederalizmin Kavramsal ve Kuramsal İzahatı

Federalizme kaynaklık eden ''feedus" Latincede birlik ve ittifak anlamına gelmektedir. ''feedere" bu birlik ittifakının birimi anlamına tekabül eder ve konfedarasyonda buradan türetilmektedir.

Konfederalizm çeşitli birimlerden oluşan birlik ve ortaklık anlamındadır. Bu birimler kentler, devletler, dernekler, sendikalar olabilmektedir. Konfederalizmde birimler kendi yönetimlerini koruyarak birlik ve ortaklık oluşturmaktadır. İki farklı içerik ve nitelikteki konfederalizmden söz edilebilir; birincisi, kelimenin gerçek anlamında halkın demokratik konfederalizmi, kendi içlerinde uygarlıkları konfederal ilişkiyken, ikincisi, devletlerin kendi aralarında oluşturdukları siyasal oluşumlardır.

Murray Bookchin'de demokratik konfederalizmi yapısal olarak ele alırken, aşağıdan yukarıya doğru şekillenen (daralan) piramide benzetmektedir. Üyelerinin/delegelerinin köylerde, kasabalarda, büyük kentlerin mahallelerinde halkın oluşturduğu demokratik meclislerle seçim yoluyla belirlenen yönetsel konseyler ağı olarak nitelendirmektedir. Meclisin politikalarını koordine etmek, uygulanmakla mükellef olup, gerektiği zaman geri çağırabilmektedir. Esas amaçları, yönetsel ve pratik uygulamalarıyla sınıflandırılmıştır. Aynı zamanda ademi merkezi, özerklik ve karşılıklı bağımlılığı ifade etmektedir.

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'da "demokratik konfederalizm eşittir demokratik ulus, demokratik ulustan eşittir halkın demokrasisi. Benim önerdiğimde devlet ekseni yoktur. Gevşek bir örgütlenmedir. Bu bizim aynı zamanda eşitlik, özgürlük ve sosyalizm anlayışımızı da dile getiriyor" demektedir. Ağacı nasıl ki topraksız düşünmek mümkün değilse demokratik konfederalizm de komünler, meclisler, kooperatifler ve akademiler, kongreler olmadan düşünmek zor olmaktadır.

Halkın demokrasisi (demos-kritos, Yunanca halkın kendini yönetmesidir) devlet ve iktidar tanımayan toplulukların tabandan yukarıya doğru nitelendirilen radikal demokrasinin çekirdek örgütlenmesi demektir. (Klanı, kabile vb. bu kapsamdadır.) Öz komünal demokrasiyken yansıması kendisi özyönetim olmaktadır. Tarihsel toplumun, başka bir ifadeyle demokratik uygarlığın unsurları-klan, kabile vb.- olmaktadır. Özyönetimsiz düşünülemez. Özyönetim "toplumsal beyni" ifade eder.

Tarihsel toplumsal diyalektikte neolitiğin son aşamasında gerçekleşen kabile, konfederasyonu Med, Atina konfederasyonu (nitelikleri farklı olmakla birlikte Almanya, Fransa, İspanya da da) özyönetimle ifadeye kavuşmaktadır. Kendi içinde belli kuralları, işleyişi olan, komünal değerlere bağlı ve dışa karşı da ittifak esprisine dayanmaktadır. Bugün de özyönetimler kendilerini farklı adlar altında yapılandırmaya çalışırlarken, kapitalist modernitenin baskısı, kıskacı altında varlıklarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Ulus-devletlerin katı yapıları, tekçi ideolojiye dayalı politikalarıyla anti toplumcu iken, özyönetim olgusuna dayalı demokratik toplumlar çok kültürlü, çok dilli, çok dinli vb. farklılıklarıyla demokrasi temelli ortak, bir arada yaşama mücadelesi vermektedirler.

Demokratik toplumcu yapılar, "benim de bir ulus devletim olsun" önermesi yerine "demokratik ulusum olsun" önermesini öncelemektedirler. Demokratik ulus önermesinin zihniyeti "özgürlükçü ve dayanışmacı"dır. Bedenleşme olarak da demokratik özerkliktir. Özerklik de "autos (kendi) ve nomos(yasa)" biçiminde otonomi anlamına gelmektedir. Birey ve toplumun kendi sözleşmesini inşa edilmesidir de. 21. yüzyılın yeni sözleşmesinin içeriğinde temel, evrensel ilkeler-özgürlük, eşitlik, demokrasi, adalet, insan hakları vb. bulunmaktadır. 5000 yıldır devlet bu olguları çarpıtarak, kendi tekeline alarak toplumun başının üzerinde demoklesin kılıcı gibi sallandırmıştır. Demoklesin kılıcı toplumun zihnini, bedenini ve ilişkilerini parçalamıştır. Demokratik ulus ile demokratik özerklik parçalanan bu yapı ve anlamsallığı yeniden inşa etmenin, bir araya getirmenin ve birlik oluşturmanın adı olmaktadır. İnsan bünyesinden alınan ur gibi toplumun içinden devlet alınarak kafese konulmaktadır. Toplum yeniden inşaya, tepeden tırnağa başlarken esas hedefi özgür yaşamı inşa etmektir. Kültürel boyuttan, ekonomik, sosyal, hukuki, diplomatik, politika, savunma boyutlarına kadar bir yapılanma ve anlamlanma söz konusu olmaktadır. (Rojava'da, Şengal'de, Kuzey'de olduğu gibi…) Hâlihazırda demokratik konfederalizm sistematik olarak parçalarda demokratik özerklik temelli bir buluşmaya kavuşturulmaktadır. Öz ve içerik yeniden oluşum haline bürünürken demokratik toplum düzeni açısından nitelik, ilke ve işleyiş bir süreklilik arz etmektedir.

Demokratik Konfederalizmin İlke ve İşleyişi

Demokratik konfederalizmin niteliği toplumcu-konfederaldir. Toplum, demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigma felsefesine göre bireylerine bu özelliği kazandırmaktadır. Toplum kendi iradesinin niteliğini komün, ocak, meclis, kooperatif ve akademi, kongrelerde açığa kavuşturabilir. Eşitlikçi, özgürlükçü bir yaşamı

esas alırken, katılımcı, tartışmayı, ortak kararlara dönüştüren demokratik bir öz iradeyi güce dönüştürmeyi hedefine koymaktadır. Aşağıdan yukarıya radikal demokrasi ile kendisini yapılandırırken, demokratik ulusla donanmış bilinci ve evrensel nitelikle güçlenmiş bir demokratik bireyle niteliğini sağlamlaştırmaktadır.

İlke bazında da ademi merkezi, öz yeterlilik, karşılıklı bağımlılığı içeren özgürlük ilkesiyle donanmaktadır. Uygarlıkçı devletçi güçler karşısında demokratik uygarlık unsurların beslendiği tarihsel kültür ilkesine dayalı kültürel demokrasiyi bir yaşam gücü bellemektedir. Baskı ve sömürü karşısında demokratik örgütlülük esasına dayalı direnen birey, her alanda tahakküm girişimlerine karşı koymaktadır. Erkek egemenlikli iktidar yapılarına karşı, kadın özgürlükçü ilkelerle donanımlı bir mücadeleyi kendine esas almaktadır. Yerellik-evrensellik ilkesini demokratik konfederalizm örgütlenmesine göre kendinde, toplumda ete kemiğe büründürmek anlamına gelmektedir.

Demokratik işleyiş ve çalışma tarzı ise, özgür yaşamın demokratik düzene, kurala, sürekliliğe kavuşturulması olmaktadır. Demokratik işleyişin temel mantığı, felsefesi ve anlayışı halkın demokratik komünal değerlerini kalıcı kılmanın çerçevesi olmaktadır. İçerik olarak toplumun örgütsüzlükten, sağlam temelli örgütlülüğe evrilme hali de denebilir. Disiplin olarak, katılımcı, inisiyatifli ve kolektivizm ruhuyla donanmış komün üyelerini bilinçli ve planlı çalışmaya sevk ederek sorumluluk yüklemektedir. Kısacası öz ve görüngü olarak bir düzene, disipline, kültüre, sürekliliğe, demokratik bilinç ve ruha sahip olmanın kendisi olmaktadır.

Demokratik konfederalizm çok kaba hatlarıyla niteliği ilke ve işleyiş mantığı, felsefesi demokratik toplumun şimdiden inşa etmenin çalışması olmaktadır. Bununla sorgulayan, yaratıcı, esnek, diyalektik düşünebilen bireyleri, kişilikleri nitelik kazanmakta olup kendi kendini yönetmenin temellendirmesi de olmaktadır. Komünden halk meclislerine varana kadar devletsiz düşünme, toplumsal düşünme hakikatine yol açılmaktadır. Devleti beklemeden toplumun kendi problemlerine kendi çözüm üretebilmektedir. Bir nevi dondurulan enerji çözüme uğrayarak yeniden canlılık ve düşünce kazanmaktadır. Örneğin Türkiye'de temsili demokrasi sisteminde aracılar toplumu değil, kendisini, ailesini, partisini, devletini temsil etmektedir. Özne olan devlet, nesne olan toplumdur ve politikayı toplum adına yürütmektedir. Ancak bu tarz aracılık, çıkarcılık ve kendini düşünme üzerine bina edilmiştir.

Yerele, bölgesel, eyalet, halk meclisine dayalı demokratik konfederalizm sisteminde ise, yatay ve piramit tarzı örgütlenmeye dayalı toplumculuk söz konusu olduğundan yüz yüze, doğrudan demokrasi olmaktadır. Politikayı halkın kendisi yapabilmektedir. Kendini oluşturan, kurumsallaştıran komün ve meclisler adaylarını kendi içlerinden seçmektedirler. Seçilen ayrıcalıklı olmadığı gibi denetlenmeye de açıktır. Dolayısıyla yukarıdan aşağıya değil, aşağıdan yukarıya doğru örgütlenmenin kendisi olan komün ve meclisleri biraz daha yakın görecek olursak;

a. **Komünler:** Aryen kültürde kom kökü, grup, topluluk anlamına gelmektedir. Kom, komün, komünalizm/konfederalizm olarak da nitelendirilebilir. Özcü toplum örgütlülüğü olup, felsefi olarak da kendi olma denebilir. Bu tanımlama ışığında komün, özyönetimin, yerelin kök hücresi, hafızası, çekirdeği anlamına gelmektedir. Evrensel yan olarak da demokratik konfederalizm olarak söylenebilir. Nasıl ki dünyada yerçekimi kuvveti her şeyi bir arada tutar ve dağılmasını, parçalanmasını engelliyorsa,komün de toplumsalın çekim kuvveti olmakta ve toplumun parçalanmasını ve dağılmasını engelleyerek bir arada tutmaktadır. Çekim kuvvetinin içeriği ahlaki-politik iken biçimi komün olmaktadır ve komün olmaksızın meclis anlamsız olmaktadır.

Komün ortak çalışmanın ortak kararların alındığı yereldir. Politikanın hakikati komünde bulunmaktadır. Birey komünle kolektif özgürlüğe bağlanmakta, yaşamını buna göre düzenlemektedir. Komünlerdeki zihniyet ve ruhsal yapı özgürlüğe, dayanışmaya, paylaşmaya dayalıdır. Öz savunma bilinci kuvvetli bir şekilde açığa çıkarılmaktadır. Eşitlik (kadın-erkek) ilkesi toplumu mengeneye alan kalıpları parçalamaktadır. Kadının komünle tarihsel kültür bağı kuvvetli olup, toplumun özgürleşmesi ve demokratikleşmesinde öncü güç olmaktadır. Son olarak da demokratik ulusun zihniyet ve bedenleşmesinin prototipi olmaktadır.

b. **Köy komünü**: Devletin kötülüğü karşısında, kültürel demokrasinin iyiliği toplum için elzemdir. Karşılıklı dayanışma, paylaşım ilkesinin temel direğini oluşturan köylerin tarihi Göbeklitepe tapınağı etrafındaki oluşumların sürecine kadar götürülebilinir. Kamu yönetimi ve "köy" ilkin burada hayat bulmuştur. Tikellik-evrensellik diyalektiğinin bugüne gelişidir de

aynı zamanda.
Köyde yaşayan 16 yaş üzeri bireyler komünün doğal üyesi sayılmaktadır. Köy komün üyeleri toplumsal çalışma işlerini ortaklaşa yapmaktadır. Köyün nüfusuna göre komünün halkı demokratik yol ve yöntemle kendi yürütmesini ve eş sözcülerini seçer. Aynı zamanda nüfusa göre yardımcı ve komün yürütmesini kendi içlerinden çıkarılmakta. Ayrıntı gibi olsa da komün kendini kendi köyüyle sınırlamamakta, "küresel düşün yerel uygula" felsefesine göre kendini konumlandırmaktadır.
Köyün yol, su, elektrik, tarım, kooperatif vb. olguları belli bir gündem çerçevesinde köy komünü gündemine almaktadır. Köy komününün işlevi köy yaşamını ilgilendiren problemleri katılımcılığa dayalı, kolektif ilke çerçevesinde çözüme kavuşturabilme iradesini gösterebilmesidir. Köy komünü, köyün sağlık, eğitim, yol, hukuki vb. konularda komisyonlar oluşturarak görevlendirmelere gider. Oluşturulacak projeler köy komün üyelerinin onayıyla yürütme bu projeleri hayata geçirecek ihtiyaç kadar kişiden oluşabilecek komiteleşmeye gitmektedir. İhtiyaca göre birlikler, kooperatif ve akademi örgütlenmesine de gidebilmektedir. Köydeki yaşam kadın ve gençlik örgütlülükleri ile hem canlanacak hem de ortak ruh daha da güçlenmiş olacaktır. Komün köyün savunması için de, öz savunma örgütlülüğüne giderek güvenliği sağlamaya çalışır.
Örneğin Kropotkin köy komünlerinde çıkan bir sorunun çözümüne dair komün üyeleri arasında yaşanan sorunları aracılar-hakemler, sözü dinlenen komün üyeleri arasından seçilenler tarafından çözüme kavuşturulduğundan söz etmektedir. Çözülemeyen sorunlar işleyiş olarak komün meclisinde çözüme kavuşturulmaya çalışılmaktadır.
Kısacası köy komünü, köyün yaşamını demokratik konfederalizmin bütünlüğünü esas alarak yerelde yaratıcı ve esnek biçimde o felsefeyi uygulamaya çalışabilir.

c. **Sokak Komünü:** Mahalleyi oluşturan sokaklarda özgür yurttaşların oluşturduğu örgütlü komündür. Dayandığı felsefe devletçi zihniyeti aşarak, demokratik toplumcu zihniyetle donanmış birey ve topluluk gücünü iradeye dönüştürmektir. Sokak komününde de 16 yaş ve üzeri bütün bireyler yer almaktadır. 300 kişilik bir sokakta, sokak komünü kendi seçimini yaparak, 2 eş sözcü, 6 yardımcı ve 8 kişilik yürütmesini seçerek planlamasını komisyon ve komiteler aracılığıyla hayata geçirebilir.
Özyönetim esaslarına göre çalışmasını sürdürür. Sokağın problemleri komünde ortak tartışmalarla karara bağlanmaktadır. Aylık toplantıları düzenli yapmaktadırlar. Sokak komünleri kendi özgünlüklerine göre sosyal, kültürel, eğitim, sağlık, savunma boyutlu örgütlenmelere giderler. Örneğin sömürgeci sistemin uyuşturucu politikalarına karşı bilinçlendirme faaliyeti yürütebileceği gibi, bunu önleyici komisyonlar oluşturulabilinir. Çevre yıkımına karşı hem bilinçlendirme hem örgütlenme hem de demokratik eylem açığa çıkarabilir. Sokakta bulunan tüm haneler yaratıcı temelde bu komünün içine çekilerek örgütsüz kimse bırakılmamış olunur. Bu arada yürütme hem çalışmaları denetler, hem de haftalık toplantısını gerçekleştirerek, ayda bir de sokak komün bileşimini faaliyetleri hakkında bilgilendirme yapabilir. Yürütme seçilmesi ve geri çektirilmesi salt çoğunlukla gerçekleştirilmekte olup, 6 ayda bir de seçilenler güven tazelerler.

d. **Mahalle Meclisi:** Özgür yurttaşların oluşturdukları komünal yapılanmadır. Sokak komün temsilcilerinin mahalle meclisinde yer alma hali olmaktadır. Eşit temsiliyete dayanmaktadır. Demokratik toplumcu paradigma temelli çalışma tarzını yürütmektedir. Doğrudan katılım, söz ve karar sahibi olunabilmekte ve radikal demokrasi her komün oluşumunda esas alındığı gibi burada da esas alınmaktadır.
Mahalle yürütmesi 2 eşbaşkandan oluşmaktadır. Komisyonun oluşturduğu projeler karara dönüştürülmekte ve komiteler ile hayata geçirilmektedir. Yürütme kendi içinde en fazla 12 kişilik üye oluşumuna sahiptir. 15 günde bir toplantısını yaparken, ayda bir çalışma faaliyetlerini ilçe kent yürütmesine sunmaktadır. 6 ayda bir güvenoyu tazelemesi yapmakta olup, yılda bir de mahalle meclisi konferansla kendini yenilemektedir.
Meclis kendine yeterlilik ilkesiyle donanmıştır. Baskı ve sömürü, asimilasyon, kadına dönük şiddet vb. karşısında çözüm olma iradesiyle ihtiyaca göre komisyon oluşumlarına gidebilmektedir. Bunun yanında yine ihtiyaca göre, saymanlık, eylem komitesi, disiplin kurulu, geri çekme hakkı, eğitim, siyasi, sosyal komisyonlaşma vb. gibi görevlendirmelerine gidebilmektedir. İhtiyaca göre 4 ya da 8 kişilik komiteler oluşturulur. Sokak komünleriyle eşgüdüm halinde çalışır. Böylece iradeli, bilinçli, kişilikli, örgütlü bireyler kendi sorumlulukları temelinde ahlaki-politik özelliklerle donanmış bir katılım

sunabileceklerdir. Mahallede yaşanabilecek hukuki problemlere dönük toplumsal adalet sistemi oluşumuna, görevlendirilmesine gidilerek adalet sağlamaya çalışmaktadır.

e. **İlçe Kent Meclisi:** Kentin özgür yurttaşlarından oluşan özyönetimdir. İlçede kaç mahalle varsa (örneğin yüzde 4-6), yine köy komününden (yüzde 60-70) kentteki sivil toplumu temsilcilerinden (yüzde 30-40) içine alan meclistir. İlçe meclisi iki eşbaşkan ve 10 veya 14 kişilik yürütmesini seçer. Yürütme faaliyetlerini planlayarak, meclisin onayına sunar, komisyon ve komiteleşmeler ışığında pratikleşmelere gider. Meclise aylık faaliyetine dönük sunum yapar. Çalışma tarzı ve işleyiş şekli toplumsal adalet sisteminde de aynı ruhla sürdürülür.

İlçe kent meclisi hiyerarşik, iktidar anlayışı karşısında özgür yurttaşı bilincini güçlendirmektedir. Kendi kendine yönetir hale gelmesinde oldukça önemlidir. İlçede yaşayan toplulukların eşitliğine göre bilinç oluşturmaktadır. Merkeziyetçi yönetim anlayışı karşısında özyönetim felsefesine göre çalışmalarını yürütmektedir.

Demokratik ilçe meclisi, halkların yaşamını ilgilendiren konularda karar alma gücüne sahip olmaktadır. İlçe kadın meclisleri, ilçe meclisi içinde yer almakta, ilçe yürütmesiyle eşgüdümlü çalışmaktadır. İlçede bulunan kurumlar meclise karşı sorumludurlar. Belli aralıklarla ekonomik, kadrosal, sosyal vb. konularda meclis bilgilendirilmektedir. Halkın yoksulluk durumu karşısında başta sosyal aktiviteler olmak üzere kooperatifleşme çalışmalarını yürütmektedir. İlçe sınırlarını aşan konularda da kent meclisine öneri ve tavsiye biçiminde görüşlerini sunar. İlçeyi ilgilendirmekte olan karar ve projelerde kent meclisine sunulmaktadır. Sorunlu olan projeler yeniden ilçe kent meclisine gönderilmektedir ve yine görüşülür. Kent meclisinin kararları kısmen değiştirme durumu olduğu gibi, onaylamama yetkisi de bulunmaktadır.

f. **İl Kent Meclisi**: Kentte yaşamakta olan özgür yurttaşların temsiliyetinden oluşmaktadır. İlde bulunan ilçe meclislerinin sayısına göre temsiliyet oranı belirlenmektedir. İlde bulunan sivil toplum örgütlerinin de belli bir kota temelinde katılımı ve görevleri bulunmaktadır. "Kimi ilçe meclislerinden 4 kişi bazılarında 8 kişilik temsiliyet olabilir. Komisyonlar ihtiyacı göre oluşurken STÖ ve halk temsiliyeti gözetilir. Aylık düzenli toplantılarını yaparlar. Meclis kendi yürütmesini de oluşturur. 2 eşbaşkan 10-14 kişiden yürütme oluşur." Kentteki çalışmalar meclisi bilgilendirme temelli yürütülmektedir. Aylık faaliyetler bölge meclisine sunulmaktadır. 6 ayda bir güven tazeler ve yıllık konferanslarla kendini yenilemektedir. Birlikler (sağlık birliği gibi), kooperatifler, akademiler, toplumsal adalet sistemi tarzında oluşumlara gidilmektedir.

Kentin meclisi toplumun aklı ve vicdanıdır. Kentin yol, su, elektrik başta olmak üzere; sosyal, ekonomik, öz savunma, eğitim, çevre, kadına yönelik şiddet vb. konularda yaratıcı, örgütlü komisyon, komiteleşmelere gidebilmektedir. Gezi direnişinde olduğu gibi, kent hakkında üstten değil, alttan üste doğru demokratik bir sistemin oluşturulmasıyla kararları halkla birlikte alınması önermesi öne çıkmıştır. Yine Artvin'de merkezi iktidarın doğayı yıkıma uğratma, kâr amaçlı, sömürü amaçlı politikalarına dönük ekolojik bilinçle politika yapılmakta ve direniş oluşturulmaktadır. Esasında üretici ve tüketici gibi konularda da oluşturulacak esnek yapıcı kooperatifler yoksul insanların daha nitelikli beslenmesine yol açabilmektir. Nitekim alınan ürünün fiyatı ile alıcıya verilmesini içeren kooperatifler de söz konusudur. Çok kültürlü, çok dilli, çok dinli toplumsal yapı göz önüne alındığında demokratik kent meclisinin anlam ve önemi görev ve sorumlulukları daha fazla artmaktadır. Demokratik kent meclisine dayalı, demokratik siyasete katılım, demokratik toplumun aynı zamanda güç, irade olması anlamına da gelir.

Kısacası kent meclisi kentin havasından suyuna, toprağından yeraltı kaynaklarına varana kadar bu konularda her şeye devletin karar vermesi veya karışmasına en büyük demokratik engeldir. Sıkı bir denetleme, sıkı bir demokratik bilinçle kenti kırla yerinden birlik temelinde oluşturarak, kâr-sömürü-yıkım vb. zihniyetine dur diyerek toplumun sürekli canlı, aktif tutma da kaldıraç rolüne sahiptir. Ağ gibi aşağıdan yukarıya örgütlenmeler çoğaldıkça, bu anlayış, felsefe toplumla buluştukça büyük bir demokratik farklılık, fark etme açığa çıkmış olacaktır. Küçük esnaftan işçiye, atölyelerden meslek örgütlerine, kooperatiflere, STÖ'ne, belediyelere varana kadar demokratik konfederalizm sistemi temelinde kapsayıcı örgütlülüklerde toplum kendi kendin yönetebileceği gibi savunmasını da bilecektir. Neden bir ilçede kaymakamı, ilde valiyi vb. halk kendisi, kendi için de seçmesin ki?

Burada hemen özgürlük hareketinin 1979'da Hilvan'da Süleymanların elinde bulunan belediyeyi mücadeleyle alma örneğini hatırlayalım. Süleymanlar devletin Hilvan'da o dönem işbir-

likçileri olmaktadırlar. Halka zulüm yapmaktadırlar. İşte tam da burada mücadele sonucunda Süleymanlar geriletilerek, belediye(komün) alınarak halka verilmiştir. Elbette o zaman özgürlük hareketinin demokratik merkeziyetçi devlet odaklı paradigması söz konusu olsa da, 1979'da Hilvan'da demokratik konfederalizmin kendisi uygulanmıştır. Belediye başkanı ve meclis seçilmiştir. Hilvan'ı temsil eden meclis, karar organına dönüşmüş, savunmasını da halkın kendisi yapmıştır. Komiteler, sokak sorumluları seçilmişlerdir. Köylerde komiteler oluşmuş, Hilvan meclisiyle ilişki ağı içinde olmuştur. Öyle ki halk artık sorunlarını, taleplerini, şikâyetlerini devlete değil meclise götürüp çözüm aramıştır. Eşitlikçi, özgürlükçü, adil, demokratik, ahlaki-politik toplum niteliğinin ortaya çıkarılmaya çalıştığı bir yapılanmadır. Bu örneğin de gösterdiği üzere devlet olmadan da toplum kendi kendini demokratik meclisler temelinde yürütebilmektedir. Dolayısıyla komünler, ilçe ve illerdeki meclisler tarihsel kültür diyalektiğini, kültürel demokrasi odaklı devlete ihtiyaç kalmadan kendi kendilerini demokratik konfederalizm temelinde bir iradeye, karara dönüştürebilmektedir. Bu mantık, felsefe olduğu gibi bölgeye, eyalet ve nihayetinde hepsinin iradesi olan halk meclisinde kendisinde oluşturmakta, kurumsallaştırmaktadır. Halk meclisi aşağıdan yukarıya anlatılan komünleşmenin, meclisleşmenin zirvesidir. İç örgütlenme ve çalışma sisteminde Kongra-Gel sistemini esas almaktadır. Bulunduğu parçanın büyüklüğü, nüfus, örgütlülük düzeyine göre seçimle belirlenen üyelerden oluşmaktadır. Bir nevi karar organıdır. Proje tasarı ve kararlar demokratik işleyiş gereği Kongra-Gele sunulmaktadır. Kendi yürütmesinden, eşbaşkanlara, yine komisyonu ve komiteşmelere ihtiyaç kadar gidilebilmektedir. Kısacası demokratik konfederalizmin sistemsel oluşum hali halk meclisi olmaktadır.

Demokratik halk örgütlenmesinin önemli ayaklarından birisi de kooperatiflerdir. Sömürü kapitalist modernite karşısında halkın kendi ekonomik savunma modelidir de. Köyde üretimle uğraşan çiftçilerin büyük toprak sahipleri, tüccarlar ve sanayiciler karşısında ortaklaşa hareket edebilecekleri yegâne örgütlülük kooperatiftir. Hem kendilerini koruma hem de dayanışma örgütlenmesidir. Kooperatifler komünal bilince dayalı kar ve sömürüyü esas almayan dayanışma oluşumlarıdır. Şüphesiz şirket vb. kooperatiflerde vardır. Bunlar kapitalist mantığa göre kurulmuşlardır. Toplumcu kooperatifler ise tarım ürünlerinden, sebze, meyve, hayvansal vb. ürünlere kadar ortaklaşmayı esas alıp, topluma bunları kendi aracıları üzerinden ulaştırmaktadır. Üretici ve tüketici kategorilerinde demokratik kooperatifçilik felsefesi temelinde ele almak elzem olmaktadır. Aşağıdan yukarıya doğru radikal demokrasi diye adlandırılmakta olan kooperatifleşmeler, gerçek anlamda toplumcu kooperatifler olabilirler.

Buna mukabil akademilerde, demokratik konfederalizm daha yetkinleşmesi, nitelik kazanması bakımından stratejik öneme sahiptir. Akademiler toplumun ruhunun dile getirildiği aydınlanma alanlarıdır. Bir nevi uygarlıkçı devletçi sistemin yaratmış olduğu zihinsel, ruhsal, ahlaki vb. tahribatları aşmak için demokratik modernitenin akademileri biçiminde oluşması ve kurumsallaşmasıdır. Demokratik bilim, felsefe temelli entelektüel gücü açığa çıkararak bunu demokratik toplumun hizmetinde sunarak gelişmeye, değişmeye, büyümeye hazır bireyler oluşturma babında önemlidir. Bir nevi toplumun nicel birikimi bu akademilerde nitel güce dönüşmektedir. Her alanın, bölgenin ihtiyacına göre akademiler oluşturulur. Siyasetten ilahiyata, sanattan tarihe, edebiyata vb. varana kadar birçok alana dönük akademilerde diyalektik yöntemi kapsayan eğitim verilerek toplumsal vb. sorunları çözebilecek akademik kadrolar yetiştirilmektedir. Kısacası akademiler, komünlerden meclislere tüm alanlarda aşağıdan yukarıya doğru kurulacak aydınlanma merkezleridir. Demokratik konfederalizmin zihniyet ve ruhsal gelişimi, toplumsallaşması buralarda tartışmalarla daha fazla derinliğine-genişliğine açımlanabilecektir. Son olarak da geri çağırma hususuna dönük şunu belirtmek mümkündür. Demokratik konfederalizmin işleyiş esası ve çalışma tarzını da ilgilendirdiğinden önemli olmaktadır. Geri çağırma, çekme hakkına yönelik komün ve meclislerde yer alan yönetim ve çalışan kadrolar oluşan yeni duruma göre çağırımda bulunabilmektedir. Geri çağırma "kurum kent meclisinin, yereldeki kurum ve yapıların yönetimleri başta olmak üzere kadroları geri çekme hakkı varken, sözleşme hukukunun ihlali durumunda yöneticilik vasfı düşmektedir. Özellikle halkı ve siyasal çizgiden uzaklaşma, kurumu temsil etmeyen ahlaki yozlaşma, ranta bulaşma, meclis iradesini tanımama, karşıt çalışma içinde bulunma, kuruma dönük bilinçli faaliyet içinde olma, kumar, iftira, halk ile mücadele, değerlerini küçük görme, tartıştırma, karşısına alma geri çekme halinin

oluşmasıdır."
Yine ilgili organlarda gruplaşan, didiştiren, çekiştiren anlayışlar disiplin kapsamında ele alınmaktadır. Sorunlar meclis gibi meşru zeminlerde çözüme kavuşturulmaya çalışılmaktadır. Disiplin kurulu böylesi durumları ele olarak birey, kurum, yöneticilerin içine gireceği davranışa göre ikaz etme, öz eleştiriye davet etme gibi uygulamalar da bulunabilmektedir. Bu durum yürürlüğe girip aynı durumlar zorlayıcı biçimde devam etmesi halinde halk meclisinin geri çekme hakkını kullanması söz konusu olabilmektedir. Geri çekmenin "meclis üye sayısının üçte ikilik kararıyla" olabileceğini hatırlatmak gerekmektedir. Burada temel yaklaşım özyönetimin düzenli ve sağlık işlemesinin önündeki sorunları aşma biçimidir. Şüphesiz ki belirtilen hususların yaratıcı, sonuç alıcı bir tarzda ve yöntemle yürütülmesi oldukça önemli olmaktadır.

Rojava Demokratik Özerklik Sistemi'ne Bakış-
Rojava'daki devrim öncelik bir halk devrimi ve kadın devrimidir. Bir nevi demokratik konfederalist sistem çerçevesinde oluşmuştur. Dolayısıyla devletçi bir model olmamaktadır. Tam tersine tarihsel kültüre dayalı, kültürel demokrasiyi esas alan "politik komün"ün kendisi olmaktadır. Farklı kimlikten vb. toplulukların oluşturduğu çoğulcu, demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü komünal bir sistemdir. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, "Demokratik ulus bir ruh ise demokratik özerklik ise bedendir. Demokratik özerklik, demokratik ulusun inşaasının ete kemiğe bürünmüş halidir. Onun somutlaşmış, bedenleşmiş halidir" demektedir ve demokratik özerkliğin çeşitli boyutlarını sıralayarak, inşa edilmesinin zorunluluğuna işaret eder. Özellikle siyasi, hukuki, ekonomik, kültürel, öz savunma diplomasi gibi boyutları bulunmaktadır. Rojava demokratik özerklik sistemi ulus-devletçi değil, demokratik ulus sistemi olmaktadır. Boyutlar aşağıdan yukarıya doğru radikal demokrasi ruhu ile hayata geçirilmektedir. Rojava halk meclisi aşağıdan yukarıya piramit tarzı örgütlülüğe sahiptir. "Birinci temel kademe" komündür. Komün şehirlerde genellikle 30 ile 150 arasında haneyi ve kırsal kesimde tüm köyü kapsamaktadır. Hasekê ve Qamışlo gibi büyükşehirlerde bir komün 400'den fazla haneden oluşabilir. İkinci bir üst kademe (şehirlerde) mahalle meclisi ve (kırsal kesimde) köy topluluğu meclisidir. Bir köy topluluğu meclisi genellikle 7 ila 10 köyden oluşmaktadır. Üçüncü kademe olan ilçe meclisidir ve çevresiyle birlikte tüm şehri kapsamaktadır. Dördüncü en yüksek kademe tüm bölge meclislerinden oluşan Batı Kürdistan Halk Meclisi'dir.Yine Rojava'da halk sisteminde 8 komite vardır. Kadın meclisi, savunma komitesi, ekonomi komitesi, siyasi komite, sivil toplum komitesi, özgür toplum komitesi, adalet komitesi, diplomasi komitesi de yer almaktadır.
Aynı zamanda komün, mahalle köy topluluğu, alan meclisi, kadın meclisi gibi aşağıdan yukarıya radikal demokrasi felsefesine göre kendini örgütlemektedir. Kobanê, Cizre ve Afrin kantonları biçiminde bir sisteme kavuşturulmuştur. Konfederalizm sistem eksenli Rojava kantonlarında eşbaşkanlık sistemi uygulanmaktadır. Kadın erkek eşitliği her komün ve alanda uygulanmaktadır. Kadın gücünün özgün örgütlenme ve çalışması da bulunmaktadır. Savunma gücü de devletin koruma felsefesine göre değil, toplumu savunma felsefesine göre oluşturulmuştur.
Daha da çoğaltılabilecek ideolojik, örgütsel, siyasi, felsefi, sosyal, kooperatif, akademik vb. yapısal ve anlamsallıklar Ortadoğu toplumları başta olmak üzere insanlık için yepyeni, özgür yaşamın inşası olmaktadır. Neolitik devrimin yaşandığı aynı topraklarda kadın öncülüğü temelinde demokratik kurtuluş ve özgür yaşamı inşa çalışmaları demokratik konfederalizm temelli sürmektedir ve tarihsel kültürün dokusu üzerinden kültürel demokrasinin uyandırdığı Ortadoğu'nun kadim haklarının özgürlük şafağına gözlerini açarken, demokratik konfederalizmin güneşi tüm sıcaklığıyla toplumsalın zihin ve kalbini, ruhunu ısıtıyor.

Kaynakça

[1] Öcalan Abdullah, Demokratik Uygarlık Manifestosu, 3. Ve 5. Cilt, Amara Yayın, 2015, İstanbul
[2] Bookchin Murray, Geleceğin Devrimi Halk Meclisleri ve Doğrudan Demokrasi, Çev. İbrahim Yıldız, Soner Torlak, Dipnot Yayın, 2015, Ankara
[3] KCK Sözleşmesi
[4] Demokratik Modernite Dergisi Sayı:9
[5] Dipnot Dergisi, 19-20 sayısı (Ekim Aralık 2014/ Ocak Mart 2015 iki sayısı birleşik)
[6] Aygün Tarık, Özgürlüğün Peygamberleri, Aylak Kitap, İstanbul

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Demokratik Ulusun İnşasında Entelektüel Görevler

Zamani PİR

"Entelektüel" kavramı, Latince intellectus kelimesinden türeyip anlamak sözcüğüne karşılık gelmektedir. Günümüzde ise bu kavram yakın anlamlara gelecek aydın, düşünür, akademisyen, bilim insanı gibi birçok sıfat ile eşdeğer görülmektedir. Dar anlamda düşünce, bilim, teknik, felsefe, kültür, sanat vb. ile ilgilenen; bu konuları kendine meslek edinmiş ve derinliğine ele alan kimselere entelektüel denir.

Daha geniş bir açıdan bakarsak, tarihin her dönem ve yerinde; en basitinden en karmaşığına düşüncenin gelişmesine ön ayak olan, bunun için uğraşan ve hakikatin peşinde olan kişiye entelektüel diyebiliriz. Entelektüellik; bir zihniyet, anlam verme ve kavrayış dünyasıdır. İlk toplumlardan bu yana; insanın kendine, çevresine, doğaya, evrene, yaşama anlam verme çabası ve düşünce emeğidir.

Entelektüellik, aynı zamanda teori ve ideolojiler alanıdır. Şüphesiz her teori ve ideoloji de kendini genişletmek, yaymak ve buna göre siyasi-politik-yaşamsal bir sistem oluşturmak ister. Kaba tabirle nasıl ki başsız bir beden düşünülemiyorsa, zihniyetsiz bir sistem de düşünülemez. Tarihte gerçekleşmiş her devrim, geniş bir entelektüel çaba ve geniş bir düşünce yelpazesine dayanarak yaşam bulmuştur. İnsanın günümüz gelişmişlik düzeyine erişmesi ve tarihte yaşadığı her özlü dönem bu düşünsel emekler sonucu gelişmiştir. Tabi ortaya çıkan düşünce gücü ve bilimsel ürünleri etikten yoksun, ya da başka bir deyişle ahlaki ve politik toplumdan kopuk bir şekilde kullanmak da bilindiği üzere birçok felaket ve merkezi uygarlık sistemine yol açmıştır.

Düşüncenin Gelişimi Ve Entelektüel Devrimler

Düşüncenin gelişimini, tarihi boyutlarıyla ele alıp, ana duraklar üzerinde biraz durursak, entelektüelliğin tanımı ve öneminin de daha iyi anlaşılacağına inanıyoruz.

Düşünce, insan ve insan toplumsallığıyla başlamıştır. Hatta evren ve doğanın kendi içinde bir sistematiğe ve canlılığa sahip olduğunu düşünürsek, düşüncenin evren ile yaşıt olduğunu iddia edebiliriz. Ama doğa içerisinde düşünceyi en iyi geliştiren ve bütün yaşamını buna borçlu olan canlının insan olduğu tartışma götürmezdir. Özelikle Dünya'da buzulların erimesiyle oluşan yaşam alanları ve toplumsallığın gelişimi, düşüncenin temel koşullarını da oluşturmuştur. Toplumsal yaşamını sürdürmek -beslenme, korunma ve çoğalma- için insanın arayışlar içinde olması ve ilk araçları kullanabilir duruma gelmesi, düşünce sayesinde olmuştur. Tersi de doğrudur; her yeni bir araç, her yeni bir buluş arayışın artmasına ve düşüncenin gelişimine neden olmuştur. İnsan topluluğunun kendine ve çevresine anlam vermek ve yaşamını sürdürebilmek için içerisine girdiği bu arayışlar, düşüncenin de temellerini atmıştır. Bu dönemdeki düşünsel gelişme yavaş ve küçük adımlar ile gelişse de ilk olması açısından önemlidir.

İlk entelektüel devrim, MÖ 12 000'lerden itibaren Neolitik dönem diye adlandırılan dönemde Kuzey Mezopotamya'da gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde buzulların tamamen erimesi, toplumsal yaşamın gelişmesi; yerleşik köy yaşamına geçiş ve hayvanların evcilleştirmesine neden olmuştur. Bu da düşüncenin bir sıçrayış yapmasına ve birçok konuda buluş ve yeniliklere neden olmuştur. Özellikle MÖ 6-4 bin yılları arasında neolitik devrimin sistemleşmesiyle entelektüel alanda bir devrim yaşanmıştır. Günümüz biliminin temellerinin de burada atıldığını belirtebiliriz. Neolitik dönem üzerine geniş araştırmalar yapan Gordon Child, bu dönemde yaşanan devrimleri, 16. yüzyıldaki gelişmelerle eşdeğer görüyor. Evreni ve doğayı anlama ve tanıma fikri burada toplum şahsında bir kurumlaşmayı yaşamaktadır. Doğanın muhteşem gücünün farkına varılmaktadır. Güneş, ay, yıldız ve gökyüzü anlamlandırılmaya çalışılmakta, doğa kutsanmaktadır. Özellikle topluma öncülük eden kadının eliyle ilk ilaçlar,

ilk tarım aletleri, ilk din, ilk geometrik ve matematiksel hesaplamalar, dilin simgesel bir şekilde kullanılması, ilk zanaat, ilk edebiyat, ilk resim, ilk mimari, ilk üretim araçları, ilk yerleşim yerleri bu dönemde geliştirilmiştir.

Bu dönemde entelektüel bir devrimin gerçekleşmesinin iki temel sebebi var. Birincisi, yerleşik yaşama geçmenin ve üretimin gelişmesinden kaynaklanan zaman boşluğudur. Tarihin farklı evrelerinde de bundan kaynaklı entelektüel çıkışlar olmuştur. İkincisi ve en önemlisi ise, toplumsal yaşama geçişin verdiği avantajlardır. Toplumsallık ile birlikte insanlar sezgisellikten sonra, somut ve soyut düşünebilme yetisini geliştirmiştir. Bu düşünce biçimi kadın öncülüğünde geliştiği ve toplum yararına olduğu için kadın şahsında bu düşünüş biçimine bir kutsallık atfedilmiştir. Duygusal ve analitik zekâ bir denge içerisinde gelişerek düşüncede bir sıçrama açığa çıkarmıştır. Buradaki entelektüel devrim, bütün bu toplumsal gelişmelerin de zemini olmuştur. Entelektüel gelişim ile toplumsal gelişim arasında simbiyotik bir bağ vardır.

İkinci entelektüel devrim, Sümer ve Mısır kent uygarlıkları döneminde gerçekleştirilmiştir. Buna neolitik dönemde gerçekleştirilen ilk entelektüel devrimin ya da neolitik dönemde geliştirilen 'ilk'lerin kurumsallaştırılması ve yeni bir evreye ulaştırılması da diyebiliriz. Mekânsal açıdan da, Kuzey Mezopotamya'dan, Güney Mezopotamya'ya bir kayış olmuştur. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın deyimiyle, "İlk dönemde hem zihinsel hem de araçsal olarak neolitik devrimin kazanımlarını uygarlık sistemine dönüştürme becerisi gösterilecektir." Bu dönemde tıp, matematik, biyoloji, edebiyat, teoloji, yazı, mimari, astronomi vb. alanlarda önemli gelişmelere imza atılacaktır. İlk entelektüel devrimden farklı olarak, bu dönemde entelektüel faaliyetler rahiplerin tekelindeki elit bir grup eli ile yapılmakta ve merkezi uygarlık dediğimiz hiyerarşik ve köleci sistemin hizmetine koşulmaktadır. Buradaki zigurratlar entelektüel birikimlerin tekelleştirilme ve sisteme dönüştürülme okullarıdır. Sümer rahiplerinin arkasındaki bu güçlü entelektüel ve zihniyetsel güç olmadan, doğal toplum gibi sınıfsız ve hiyerarşisiz bir sistemden, köleci bir sisteme geçmek imkânsızdır.

Üçüncü entelektüel devrim, MÖ 600'lerde İyonya'daki felsefik gelişmelerdir. Ondan önce veya başlangıç zamanlarına denk düşen Zerdüşt, Buda ve Konfüçyüs'ün yarı dinsel, yarı felsefi ve ahlaki çıkışları vardır. Bu entelektüel çıkışlar, İyonya'da gelişen felsefi devrime ve daha sonrasındaki gelişmelere de zemin olmuşlardır.

İyonya döneminde din-mitoloji ve tanrısal merkezli düşünce biçiminden felsefi düşünce biçimine, yani hakikati yorum ve doğayı inceleme yolu ile açıklama biçimine geçilmiştir. Bu da bilim olarak tanımlanacak yeni düşünce yöntemini açığa çıkaracaktır. Mitolojik ve teolojik düşünce yöntemine karşın, daha esnek ve tanrı sisteminden arındırılmış bir düşünce sistematiği geliştirilmiştir. Bu da beraberinde yaşamın ve var olan dogmaların daha fazla sorgulanmasına yol açmıştır. Bu dönemde edebiyat, fizik, biyoloji, tarih, matematik, sanat, politika gibi birçok alanda yeniliklere ve devrimsel gelişmelere imza atılmıştır. Bu dönemin tanınan öncüleri Thales, Pythagoras, Herakleitos, Sokrates, Aristo, Eflatun'dur.

16. yüzyılda Avrupa merkezli gelişen entelektüel devrim, tüm bu ana durakların ve ismini sayamadığımız yer ve zamanlarda gelişen entelektüel arayışların ve birikimin mirası üzerinde gelişmiştir. Karanlık ortaçağ Avrupa'sından, Rönesans, Reformasyon ve aydınlanma gibi akımlarla çıkış yapmasının en önemli nedeni budur. Bu dönemdeki düşünce akımları; bilimsel araştırmalar, felsefi doğuşlar, aydınlanma gibi bir entelektüel devrim ile patlama yaratmıştır. Bu dönemdeki entelektüel devrim, daha öncekilerin bir devamı ve sürdürücüsü olmakla birlikte daha kapsamlı ve derin anlamlar ile yüklüdür. Avrupa entelektüel devrimi, hem bu entelektüel tarihin diyalektiği içinde yer almış hem de kendine özgü çıkışlar yapmıştır.

Böylesi bir entelektüel devrimi sermaye ve iktidar tekellerine, kapitalizme mal etmek yanlıştır. Tam tersine bu dönemin öncüleri hem ortaçağ gericiliğine, hem de entelektüel gelişmeleri saptırmak veya tekeline almak isteyen kapitalistlere karşı yaşamları uğruna bir mücadele vermişlerdir. Hiçbir felsefe, din, bilim, sanat ve edebiyat (iktidarlara maddi veya manevi bağlılıkları yoksa) birileri iktidarlarını palazlasın diye yapılmaz. Ama neticede, özelikle 19-20 yüzyıllarda bilimin ve felsefenin gücünü gören dönemin kapitalistleri, onu tekeline alarak ve toplumsal değerlerden soyutlayarak, üzerinde yükseldiği bir zemin haline getirmeyi bilmiştir.

Abdullah Öcalan, bu dönemdeki entelektüel devrimi şöyle özetlemektedir. "Bu devrimin öncülerinin önceki çağların din, bilim, felsefe ve sanatını öncelikle iyi özümsediklerini belirtmek gerekir. Bu alanlardaki katkılarını bu özümse-

meye dayandırdıkları açıktır. Avrupalı entelektüellerin hakikate yaklaşmada büyük bir aşama kat ettiklerini kabul etmek gerekir. Metot ve uygulama olarak başarılı oldukları kesindir. Özellikle Birinci Doğaya (fizik, kimya, biyoloji, astronomi alanlarına) ilişkin başarıları bu yönlüdür. Fakat İkinci Doğa olarak topluma ilişkin bilimsel, felsefi, sanatsal ve ahlaksal yaklaşımları için aynı hususu belirlemek mümkün değildir. Avrupalı entelektüeller anlamlı açıklamalar (manifestolar), bilimsel disiplinler, felsefi ekoller, sanatsal eğilimler ve etik öğretiler geliştirdiler. Fakat toplumun ahlaki ve politik karakterini koruyacak kadar başarılı olamadılar. Tersine, sermaye ve iktidar tekellerine bağlandıkça, ahlaki ve politik toplumun imhaya varana dek hedef haline getirilmesinde sadece yetmezlik, eksiklik ve yanlışlıklarla izah edilemeyecek denli suç ortaklığı yaptılar. Entelektüel kriz işte böyle başladı."

Entelektüel çıkışlar ve devrimleri bu şekilde ana hatlarıyla özetleyebiliriz. Ama altını çizerek ve tekrar tekrar vurgulayarak belirtmeliyiz ki, tarihin hiçbir döneminde entelektüel faaliyet ve çabalar birileri güç ve iktidarının büyütsün diye gerçekleştirilmemiştir. Özellikle düşüncenin ilk nüveleri ve ilk entelektüel arayışlar tamamen toplumun sürdürülmesi amaçlıdır, dar anlamda yaşamın kolaylaştırılması amacıyladır. Entelektüel faaliyetlerin dar-elit bir çevrenin eline geçtiği dönemlerde bile buna karşı koyuşlar ve alternatif entelektüel faaliyetler ve hakikat arayışları olmuştur. Diğer önemli bir konu ise düşünsel, entelektüel çabaların birbirinden kopuk ele alınamayacağıdır. Günümüzde bu çabalar bilim adı altında bir zirveleşmeyi de yaşayabilir, ama unutmamak gerekir ki halen bin yıllar önce açığa çıkmış bazı düşünceler çürütülememiş, bazı buluşların sırı açıklanamamıştır. Her yeni düşünce ve buluş, ancak kendinden öncekini sentezleyerek yeni bir sıçrama yapabilmiştir. Bu temelde önemle belirtmek gerekir ki hakikat arayışı halen süren bir olgudur.

Entelektüel Sorunlar Ve Kriz

Bugün uygarlık karşıtı güçlerin hemfikir olduğu konu, entelektüel sorunların ve krizlerin yaşandığına dairdir. Özellikle kendisi bir kriz sistemi olan merkezi uygarlık sisteminin, tekeline aldığı ve üniversite, akademi ve iktidar üreten "düşünce kuruluşlarına" hapsettiği entelektüel faaliyetlerde bir krizin ve sorunlar yumağının olmaması düşünülemez. Geniş anlamda uygarlık, dar anlamda kapitalist sistemin, bir zihniyete dayalı gelişti̇ği ve sürdürüldüğü düşünüldüğünde, bu entelektüel kriz daha yakıcı olmaktadır.

Entelektüelliğin tarih taslağında da vurgulamaya çalıştığımız gibi, tarih bize birçok entelektüel miras bırakmıştır. Günümüzde kendi içinde çelişkiler yaşasa da muazzam bir entelektüel birikime sahibiz. İnsan toplumu taş araçları kullanmaktan, uzaya füze gönderebilme yetisine sahip olmuştur. Madem öyle, neden bir taraftan kimyasal silahlara varacak düzeyde bir savaş sanayii geliştirilirken; diğer yandan insanlar açlıktan ölüyor? Neden halen kültürel soykırımlar, katliam ve jenositler gerçekleştiriliyor? Neden bilim geliştikçe doğa ve Ekolojik sistemimiz tahrip ediliyor? En temel amacı toplumun sürdürülmesi olan bilim, neden bugün toplumu nefessiz bırakan en temel araç oluyor? Entelektüel alanın ilklerin içinde yer alan olan kadın, neden bugün entelektüellik adına bir nesne konumuna düşürülüyor?

Tabi ki bunlar sermaye ve iktidar tekellerinin bilimi denetimlerine almaları ve kullanmalarından bağımsız ele alınamaz. Ama bunun da ötesinde bugün yaşanan kriz yapısaldır. Yani bilimin kendi iç evrimindeki bazı sapmalardan kaynaklanıyor. Bilimde en önemli sapma, uygarlığın gelişiminde olmuştur. Daha önce her türlü entelektüel faaliyet, toplumun hayati çıkarları için yapılıyordu. Temel amaç toplumun sürdürüle bilirliğiydi . Ahlaki ve politik bir karaktere sahipti. Ama uygarlık sistemi temelleri doğal toplumda atılan bütün bilgi ve bilimleri tekelleştirerek; toplumdan, kadından, doğadan kopardı. Bilgi ve bilim üretenler, artık Zigguratlarda iktidar ve devleti besleyen araçlara dönüştüler. Özellikle bilimin kadınla bağının koparılması, duygusal zekâ ve analitik zekânın arasındaki dengenin bozulmasına ve her geçen gün aralarındaki mesafenin büyümesine neden olmuştur. Bu da pragmatik, faydacı bilimin gelişmesine ön ayak olmuştur.

Bu bilim tarzı Avrupa merkezli entelektüellere de bu şekilde yansıdı ve en başından toplumdan koparılmış ve daha çok birinci doğa bilimleri olarak geliştiler. Bu yıllarda kilise otoritesi ve krallıkların çelişki ve çatışmaları da, özerk ve kısmen bağımsız bir zeminde düşünceyi geliştirme ve devrimsel bir entelektüel çıkış yapmalarına imkân veriyordu. Ama diğer yandan kapitalizmin ve ulus devletin kurumsallaşmasından dolayı; 19. ve 20. yüzyılda bu entelektüel gelişmeler, sermaye ve iktidar tekellerinin oluşmasına neden oldu. Bu da beraberinde toplumu ve doğayı yutan endüstriyalizm gibi bir canavara dönüştü.

Abdullah Öcalan, bilimin bu yeni durumunu şöyle değerlendirmektedir: "Bilim artık iktidar ve sermaye üretirken, sermaye ve iktidar da bilimi iyice kendine mal ediyordu. Bilimin ahlâk ve politikayla bağının sonuna kadar koparılışı kapıyı ardına kadar savaşlara, çatışmalara, kavgalara ve her tür istismara açıyordu… Bilim ile iktidar ve toplum arasındaki bu ilişkinin temel paradigma ve yönteme yansımaması düşünülemezdi. Toplumun devreden çıkarılması aynı zamanda nesneleştirilmesi anlamına geliyordu. Tıpkı daha önce kadın ve kölelerin nesneleştirilmesi gibi. Ardından F.Bacon ve Descartes ile başlayan nesne-özne ayrımları tüm bilimlere taşınmış oldu." Böylelikle toplum, kadın, doğa nesneleştiriliyorken; iktidar, tanrı, insan, erkek özneleştirildi. Bu yaklaşım hemen hemen bütün bilimlerce de meşrulaştırılmış oldu. Bu temelde gelişen pozitivist, pragmatik ve determinist bilim akımları; bir bütünlüğe tabi tutmadan, bilimleri de ayrıştırarak entelektüel çabaların esas amacı olan hakikati de parçalamış oldular. Bu nedenlerden dolayı entelektüel alanda ve yansıması olarak var olan toplumsal sistemde kriz ve ur gibi büyüyüp çoğalan sorunlar ile karşı karşıyayız.

Entelektüel Görevlerimiz

Genel anlamda demokratik uygarlık, özelde ise demokratik ulus sistemi; bir yandan tarihi toplumsal nehrin devamı niteliğindeyken, diğer yandan var olan merkezi uygarlık sistemi ve ulus devletlerine alternatif teşkil etmektedir. Bu merkezi uygarlık ve kapitalist sisteme karşı olan bütün hareket ve güçlerin, demokratik ulusun birçok alanda ve boyutta inşa edilmesi anlamında görevleri vardır. Ama her sistemin zihni ve entelektüel bir zemine dayandığını düşündüğümüzde ve asıl değişim ve devrimlerin burada gerçekleştirildiğini göz önünde bulundurursak; demokratik ulusun inşasında entelektüel görevler başta gelmektedir.

Uygarlık karşıtı güçler olarak, mirasçısı olduğumuz hareketlerin pratiğinden de anladığımız üzere, bazen entelektüel ve zihni anlamda güçlü sistem çözümlemeleri yapılmakta ve demokratik, özgürlükçü bir zihniyet dünyası ortaya koyulmaktadır. Ama bahsettiğimiz entelektüel camianın temel sorunu, teorik düzeyde kalması ve bu zihniyeti bir sistem ve mücadeleye dönüştürmemesidir. Tersine var olan sisteme en radikal karşıtlığı ve çatışmayı yaşayan, yer yer bu alanda başarılar da elde eden; ama mücadele ettiği sistemin zihniyet dünyasını çözümleyip, ondan kopamayan hareket ve akımlar da bulunmaktadır. Günümüz hareketleri ve sistem karşıtı akımları bu iki temel olguyu birlikte ele almak zorundadır. Demokratik ulusun inşasında entelektüel görevleri ele alırken, aynı hataya düşmemek önem arz etmektedir. Bundan dolayı entelektüel çabalar ve görevlerin ahlaki ve politik boyutlar ile kopmaz bir ilişkisi vardır. Özellikle demokratik ulus sisteminin, merkezi uygarlık ve bunun zirvesi olan kapitalist sisteme alternatif politik ve entelektüel boyutları birlikte ele alması şarttır. Önemle belirtmek gerekir ki; çağımızda entelektüel bir devrime ve zihniyet yapısına dayanmadan, var olan zihniyet yapıları ve toplumu tükenişe götüren düşünce kalıplarını aşmadan başarıya ulaşması mümkün değildir.

Bu temelde demokratik ulusun, entelektüel görevlerini ele alırsak;

1-Demokratik ulus, entelektüelliğin tarihçesinde de ele aldığımız devrimsel gelişmeler ve tarihin farklı zamanlarında insanlığa ilham olmuş "düşünce pırıltılarını" kendine miras edinmelidir. İktidar ve sermaye tekellerinin zihniyetleriyle çarpıtılmış bakış açıları dışında, bütün düşünsel ve entelektüel faaliyetler bizi hakikate ulaştıracak kilometre taşlarıdır.

2-Düşünsel ve entelektüel faaliyetlerin iktidar ve sermaye sisteminin tekelinden kurtarılması gerekmektedir. Sistemin hizmetinde veya güdümünde olan bilimsel faaliyetlerin nasıl felaketlere yol açtığı tüm çıplaklığıyla ortadadır. Maddi olanaklarla bu sistemin güdümündeki kurum ve kuruluşlarda faaliyet yürüten her bilim insanı ve düşünürün, bu sistemin nasıl bir toplumsal tükenişe ve hakikat yitimine sebep olduğunu görmesi gerekir.

3-Entelektüel faaliyetlerin örgütlendirilmesi ve bir çatı altında toplanması gerekmektedir. Yakın tarihte ve günümüzde sistem zihniyeti ve kurumlaşmalarına karşı gelişen birçok düşünce akımı ve mücadele hareketleri bulunmaktadır. Entelektüel çalışmaların yapısı gereği esnek ve çeşitli olmaları beklenebilir. Ama söz konusu olan demokratik, eşit ve özgürlükçü bir sistemin inşa edilmesi ise, bu konuda mücadele eden her kişi ve hareket düşünsel anlamda da ortaklaşmayı ve örgütlenmeyi esas almalıdır. Dünyanın en ücra köşesinde bile yaşanan bilimsel bir gelişme, bu ortaklaşma sayesinde bütün insanlığa mal edilebilmelidir. Bununla birlikte ulusal, bölgesel ve yerellerde özgünlüğe dayalı düşünsel, kültü-

rel, edebi, sanatsal, felsefi, bilimsel çalışmalar yapılabilir.
4-Buna bağlı olarak Abdullah Öcalan'ın da önerdiği gibi, "Dünya Kültür ve Akademiler Konfederasyonu" kurulmalıdır. Bütün düşünce ve entelektüel devrimleri kendine miras edinen ve günümüzdeki bilimsel çalışmaları kendi çatısı altında toplayacak ve buna öncülük edecek bir akademi sistemi gerekmektedir. Konfederasyon şeklinde örgütlendirilmesi, düşüncenin yapısına denk esnekliği ve özerkliğini korumasına neden olacaktır. Dünya çapında konfederasyon tarzında akademilerin kurulması şart iken, ulusal ve bölgesel akademi çalışmaları da gerekmektedir. Ayrıca özgünlüğüne göre kadın, gençlik, basın, kültür, ekonomi, diplomasi, siyaset akademileri geliştirilmelidir. Özellikle geliştirilen entelektüel faaliyetlerin halka mal edilmesi için yoğun halk akademileri geliştirilmesi gerekmektedir. Bu akademiler için şaşaalı binalara, resmi eğitim saatlerine ihtiyaç yoktur. Yeri ve zamanı koşullara göre belirlenebilir. Katılım gönüllülüğe ve düşünsel tercihe göre olmalıdır.
5-Geliştirilecek entelektüel faaliyetlerin bağımsız ve özerk olması gerekmektedir. Sistemin akademi, üniversite ve düşünce kuruluşlarından, yeni bir zihniyet üretmeleri beklenemez. Yeni entelektüel devrim kendi kadro ve öncülerini yaratmak zorundadır. Bu kadro gerektiğinde öğretmen, gerektiğinde öğrenci olabilecektir. Demokratik ulusun entelektüel görevlerini yerine getirecek kurum ve kadroların uygarlık zihniyetini aşmış vasıflara sahip olmaları gerekmektedir. Maddi ve manevi olarak sistem ile bağlarını kesmiş olmaları gerekmektedir.
6-Demokratik ulus zihniyeti ile gerçekleştirilecek entelektüel faaliyetlerin ahlaki ve etik olması gerekmektedir. Ahlak ve etikten yoksun bilimsel çalışmaların kimyasal silah gibi toplumu ve doğayı yok eden sonuçlar doğurması, en çıplak şekliyle ders alınması gereken gerçektir. Uygarlık tarihi boyunca ahlaki ve politik toplumdan kopuk geliştirilen bilimsel çalışmalar, ahlaki ve politik toplumu yok etme aşamasına vardırmıştır. Ayrıca yapılacak entelektüel faaliyetlerin temel amaçlarından biri, toplumun varoluşunu tehdit eden bu gidişata dur demesidir.
7-Buna bağlı olarak Abdullah Öcalan'ın da belirttiği gibi, "Geliştirilecek bilim öncelikle 'sosyal bilim' olarak düzenlenmek zorundadır. Sosyal bilim tüm bilimlerin ana tanrıçası olarak kabul edilmek durumundadır. Ne Birinci Doğa ile ilgili diğer bilimler (fizik, astronomi, kimya, biyoloji) ne de İkinci Doğa'yla ilgili diğer beşeri bilgiler-bilimler (edebiyat, felsefe, sanat, ekonomi vb.) asla öncülük misyonu taşımaz; bunlar hakikatle anlamlı bağ kuramazlar. Her iki alan ancak sosyal bilimle bağını başarıyla kurabilirse hakikatten pay alabilir." Ayrıca geliştirilecek entelektüel çalışmalar, pozitivizm ve postmodernizmin eleştirisi üzerinden gerçekleşmelidir. Olgucu, göreci, determinist ve pragmatist bakış açılarını aşmasını bilmelidir. Hakikati parçalayan bilim ayrışmalarını ret etmelidir.
8-Bu temelde yaygınlaştırılacak kültürel, edebi ve sanatsal çalışmalar; hem entelektüel devrimi besleyecek ve kalıcılaştıracak, hem de toplumun entelektüel düzeyini yükselterek, entelektüel devrimi topluma mal edecektir.
9-Sermaye ve iktidar tekellerinin güdümünde olan bilimlerin insan, toplum ve ekoloji açısından nasıl bir tükeniş ile sonuçlandığı göz önünde bulundurulduğunda, demokratik ulusun entelektüel öncülüğü toplum lehine bir direnişçi karaktere de sahip olmalıdır. Ayrıca zor aygıtları ile kuşanmış bu sistemin alternatif entelektüel çıkışlara müsamaha göstermesi beklenemez. Bu yönüyle de bütün entelektüel devrimlerin çıkış yaptığı dönemlere benzer bir direnişçi karaktere sahip olunmak gerekmektedir. Hakikat uğruna; İsa gibi çarmıha gerilmeyi, Hallacı Mansur gibi yakılmayı ve yeri geldiğinde Sokrates gibi onurlu bir şekilde baldıran zehrini içmesini bilmek gerekir.

Kaynakça

- *Abdullah Öcalan, Kürt Sorunu Ve Demokratik Ulus Çözümü Özgürlük Sosyolojisi*
-Abdullah Öcalan, Kürt Sorunu Ve Demokratik Ulus Çözümü
-Düşünce Tarihi (Orhan Hançerlioğlu)
-Dinsel İnançlar ve Düşünce Tarihi (Mircea Eliade)
-21. yy'da siyaset (Immanuel Wallerstein)
-Wikipedia

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Türkiye ve Kürdistan'da Demokratik Ulus İnşası ve Kadının Öncü Misyonu

Besê Erzincan

Kadın yaşamın özü ve toplumun temel şekillendirici gücüdür. İnsanlık tarihinde ve Mezopotamya topraklarında ilk toplumsallaşma kadın öncülüğünde gerçekleşmiştir. Bu coğrafyanın en kadim halklarından olan Kürtlerde kadın bu temelde tarihi bir rol oynamış. Yaşam, kadın aklının ve emeğinin yarattığı icatlarla son derece kolaylaşarak mucizevi biçimde bir gelişim göstermiştir. Toplum bu icatlar sayesinde artı ürün elde edebilmiştir. Erkeğin tahakkümünün, egemenliğinin gelişimi ile kadın ve toplum açısından baş aşağı giden bir trend yaşanmaya başlamıştır. Günümüzde ise kapitalist modernite sistemi ile kadının köleleşmesi bir doruk noktasını yaşamaktadır.

Kadın hakikatine bakıldığında toplumun tüm özelliklerini kendi yapısında barındırdığı gözlemlenebilir. Bir toplumun durumunun anlaşılması için o toplumda bulunan kadınlara özgürlükçü, adaletli ve eşitlikçi bir gözle bakmak yeterlidir. Tarihin ve toplumun doğru değerlendirilebilmesi, kadın hakikatinin bilimsel, vicdan ve ahlak ilkeleri temelinde etraflıca incelenmesi ile mümkün olabilmektedir.

İnsanlık tarihine bakıldığında yaşamın eşitlikçi, özgürlükçü dengesinin bozulmasının kadının yaşam içinde ki statükosunu kaybetmesi ile başladığını görürüz. Kadının köleleştirilmesi temelinde tüm toplum köleleşmiş ve hâkimiyet altına alınmıştır. Kadının köleleştirilmesi tüm toplumun köleleştirilebilmesi için emsal teşkil etmiştir. Kadının söz ve irade sahibi olmaktan uzaklaştırılması, öz savunmasız bırakılması ile başlayan süreç, ekonomi den kopartılması ile devam etmiştir. Erkek tarafından toplumun artı ürünlerini elde etme temelinde giderek büyütülen savaş, tüm maddi ve manevi toplumsal değerlerin çiğnenmesi, toplumda bölünmelere, ayrışmalara gidilmesi dönemidir Artı ürünün gaspı temelinde gelişen zihniyet değişimi bir kesim (dini önder erkek-komutan erkek) erkek ile bu temelde bir ittifakın oluşmasını da beraberinde getirmiştir. Zihniyette yaşanan bu olumsuz değişimle toplum; doğaya dost, kadın özgürlükçü, demokratik-eşitlikçi-adaletli olan özüne de yabancılaşmıştır. Aile ve evlilik kurumları kadının köleleştirilmesi, erkeğin iktidar anlayışının daha azgınlaştırılması temelinde kullanılarak sömürü sisteminin yapı- taşları oluşturulmuştur.

Yalancı, zalim egemen erkekler ittifakının en temel uğraşısı, kadın cinsinin köleleştirilmesine ikna edilmesi için ideolojik yaratım çalışması olmuştur. Bundan dolayıdır ki, insanlık tarihi incelendiğinde mitoloji, din, felsefe ve bilimlerin ağırlıklı yanı, kadının görünmez kılınarak etkisizleştirilmesidir. Bu tesadüf değildir. Devletçi, iktidarcı erkek ittifakının en temel işi düşünsel anlamda ve günlük yaşam düzeneklerinde kadın köleleşmesinin kural ve kaidelerinin oluşturulması olmuştur. Kendi aralarında iktidar için savaşsalar bile burada işleyen ortak kural, kadının köleleştirilmesi ve olası özgürleşme mücadelesinin gün yüzüne çıkmaması için geliştirilen tedbirlerdir. Kadınların ev düzeneğine kapatılması, ganimet ve esir olarak alınıp satılması, düşünsel etkinlik kazanabileceği alanlardan uzaklaştırılması, "yola gelmeyen" kadınların tecavüz ve şiddetle yüz yüze bırakılması bunlardan sadece en görünür olanlarıdır. Tüm bunlara ek olarak da en tehlikelisi sahte aşk yalanları, hileleri ve komplolar düzenleyerek iktidarını sağlamlaştırmayı sürdürmesidir. Tüm bunlardan esas olarak

Erkek egemen sistem kadın tarihinin, kültürünün toplumsal hafızadan silinmesi için de çok özel çaba sergilemiştir

amaçlanan, kadını yaşam dışına itme, nesneleştirme ve insanlık vasıflarından uzaklaştırarak bir meta haline getirmedir.

Erkek egemen sistem kadın tarihinin, kültürünün toplumsal hafızadan silinmesi için de çok özel çaba sergilemiştir. Kadınların bir zaman yaşamın öncüsü ve belirleyeni olduğunu tümüyle ortadan kaldırmak, saptırarak erkeğe mal etmek, hırsızlamak da en maharetli olduğu yanlarındandır. O nedenle de erkeğin kadının uyanışından, hakikatleri öğrenmesinden duyduğu korkuyu anlamak gerekir. Erkek egemen anlayış kadının uyanışından, hakikatleri öğrenmesinden dehşetle korkar. Bu yüzden kadın değerlerini yerle bir etme konusunda da son derece zalimdir.

Örneğin bugün erkek faşizminin, vahşetinin, zalim ve kalleş yüzü IŞİD'de somut görülebilmektedir. Kadının kapatılması, kadına uygulanan şiddet, kadının ganimet olarak sunulması, köle pazarlarında satılması ve güzelim tarihi eserlerin yerle bir edilmesi buna örnektir. Örneğin İŞİD tarafından bombalarla patlatılan Palmira (ilk çağlarda çölün gelini olarak biliniyordu) ya da diğer adı ile Tedmur(İbranice mucize) adlı kentin yerle bir edilmesi gibi. IŞİD tarafından yıkılan Palmira imparatorluğunu en son Semiramis (240- ölümü 274 sonrası) adında bir kraliçe yönetiyordu.

Kadının Tarihsizliği Saptırılmış Erkekliktir

Kadının hafızasız, tarihsiz, kültürsüz bırakılması ile egemen erkek kültürünün oluşturulması iç içe sürmüştür. Bu temelde erkek egemenliği ve kadın köleliği inşa edilmiştir. İnsanlığın uygarlık tarihi diye bizlere sunulan aynı zamanda kadınların, halkların, mezheplerin, ezilenlerin hakikatlerinin ortaya çıkmaması, görünmez kılınması tarihidir. İnsanlığın hafızasından silinmek istenen kadının yaşamdaki öncülüğü ve belirleyiciliğidir. Bütün bilimsel görüşler, buluş ve icatların kullanılış biçiminde bu demirden erkek kuralı kadın karşısında hep işler kılınmıştır. Demirden erkek kuralının ilk maddesi, kadın özgürleşmesine karşıtlık ve kadının sömürgeleştirilmesidir. Bugün de kapitalist sistemin görünmez gizli-kapaklı diplomasisinde uygulanarak hayata geçirilen yaşam kuralı kadına bu tip bir yaklaşım olmaktadır. Bu tarihsel bir erkek egemen geleneğidir. Bu gelenek, erkek genlerine adeta kodlanmıştır. Siyasetin, diplomasinin, askerliğin, ekonominin de kısaca toplumsal yaşamın genlerine bu zalim, acımasız kural incelikle işlenmiştir. Kapitalist modernist sistem, işte bu erkek egemenliğinin ve kadın köleleliğinin derinleştirilmesi üzerinden kendini inşa ederek süreklilik kazandırmaktadır. Devletçi ve iktidarcı sistemin toplumun kılcal damarlarına kadar yaygınlaşması kadının sömürgeleştirilmesi üzerinde dizayn edilmektedir.

Kürdistan'da Apocu hareket ile başlayıp geliştirilen kadın devrimi, zalim erkek uygarlığına karşı kadınların öncülüğünde tüm toplumun direnerek özgür yaşam alternatifini oluşturması devrimidir. İnsanlık tarihinin kadın bakış açısı, kadın gözü ile yeniden yorumlanmasıdır. Tarihsel ve toplumsal olarak kadının hak ettiği yeri almasının savaşımıdır. Toplumsal yaşamda, kadının öncülüğü temelinde eşitlikçi, adaletçi yaşama ulaşmanın savaşımıdır. Özgür aşkı toplumsallık temelinde yeniden yakalamanın amansız, tutkulu mücadelesidir. Zorba, sömürgen egemen erkeğe karşı kahramanlık savaşıdır. Toplumu ve kadını savunma, özgürleştirme temelli, özgür kadın ve erkeklerin yaratım mücadelesidir.

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, İmralı sürecinde yaptığı ideolojik, düşünsel çalışmalar ile kapitalist moderniteye alternatif olarak demokratik modernite sistemini geliştirdi. Demokratik modernitenin paradigması bütünlüklü bir toplumsal kurtuluşu hedefliyor. Bu paradigma aynı zamanda demokratik, kadın özgürlükçü ve ekolojik temel ilke ve programlarından oluşuyor. Ancak burada en dikkat çekici nokta bu bütünlüklü toplumsal kurtuluş projesinde kadınların öncü misyonudur.

İnsanlık tarihi boyunca bugüne kadar çok güçlü direnişler, ayaklanmalar, başkaldırılar yaşandı. Büyük cesaret, kahramanlık örnekleri sergilendi. Kadınlar da çok direndiler. Ama sonuçta tüm toplumun kurtuluşunu kapsayan alternatif bütünlüklü bir sistem hedefi ve mücadelesi ile öncülük geliştirilemedi.

Reel sosyalizm, sosyal demokrasi, ulusal kurtuluş mücadeleleri, anarşistler, feministler, ekolojistler, sivil toplumcular, düşünürler de çok direndiler. İnsanlığa çok güçlü bir birikim, tecrübe bırakarak özgürlüğün ilham kaynağı olmayı başardılar. Ancak sistem oluşturma çok farklı bir olaydır. Direnmek işin başlangıcıdır ve çok hayatidir. Ancak işin yarısıdır. Tam başarıya ulaşılması için elbette ki öncelikle büyük bir zihinsel değişime, dönüşüme ihtiyaç vardır.

Kapitalist modernitenin tüm toplumsal yapıları özünden çıkartıp başkalaşıma uğrattığı, bölüp parçaladığı, bütünlüğünden kopartıp birbirine karşı kullandığı bir hakikat karşısında alterna-

tif oluşturabilmek için kapsamlı, derinlikli ve bütünlüklü bir yaklaşıma, özgürlük zihniyetine, bunun öncülüğüne ulaşmaya ihtiyaç vardır. Özgürlük paradiması bütünlüklü olmalıdır. Parçalı, eksik, tek yönlü paradigma ve mücadeleler, tekrardan kapitalist sisteme hizmet edebilir. Zaten egemen sistemin liberal ideolojilerinin başarısı da işte tam bu noktada yatmaktadır. Eklektik, parçalı olan tüm mücadelerden kendisine kan sağlamakta ve kendi sistemini güçlendiren çalışmalar olarak ele almaktadır.

Dolayısı ile özgürlükçü, ekolojik, demokratik bir zihniyet temelinde kendini yaratmış bir öncülüğün gelişmesi şarttır. Öncülük gelişmeden toplumsal bedenin yeniden yaratılabilmesi imkânsızdır. Kürdistan'da ve Ortadoğu'da öncülük gelişmeden yaprak bile kıpırdamaz. Alternatif ve yeniden inşa gerçekleşemez. Özgürlük zihniyetinin toplumsal bir bedene dönüşebilmesi, bir sisteme kavuşması ve yapısallaşabilmesi için öncülük şarttır.

Özgür aşkı toplumsallık temelinde yeniden yakalamanın amansız, tutkulu mücadelesidir.

Tam da bu noktada kadın özgürleşmesinin, kadın devriminin stratejik öncü misyonu ve rolü ortaya çıkıyor. Tarihsel olarak insanlığın oluşum perspektifine ezilenler gözü ile bakıldığında bu hakikat çok net anlaşılabiliyor. Özgürleşen kadının tarihinin yaratılması toplumsal olarak insanlığın özgürleşme tarihinin özünü oluşturuyor. Kadınların özgürleşmesi demokrasi, insan hak ve özgürlükleri, ekolojik bakış ile öncülük edebilmesi sistem karşıtı mücadelelerin hızla yayılmasına ve topluma mal edilmesine götürüyor. Kapitalist modernitenin bedenleşmesi ve yapısallaşması kadının çok yönlü köleleştirilmesi üzerine inşa edilmiştir. Dolayısı ile kadın özgürleşmeden ve özgürlük temelinde yeniden yaratılmadan yeni ve özgür bir yaşam geliştirilemez.

Kadın toplumun demokrasi, adalet, eşitlikçi temelinde yeniden yapılanmasının temel harcıdır. Nasıl ki toplum hava, su, ekmeksiz yaşayamazsa kadınlar özgürleşmeden toplum da özgürleşemez. Kadın özgürlüğünün öncülüğü çerçevesinde toplum yeniden yaratılabilir. Kadın etrafındaki kölelik, eşitsizlik, sömürü düzenekleri, tabular yıkılarak yeni yaşam ve ilişkiler oluşturulabilir. Bu anlamda kadınların hem özgürlük zihniyetini hem de kadının ve toplumun kurutuluşunu bütünlüklü kapsayan mücadele stratejileri, taktikleri ve programları temelinde örgütlülüklerini daha güçlü geliştirmeleri gereklidir. Bu anlamda özgür kadın öncülüğünü yaratmak, geliştirmek toplumun kurtuluşu için hayatidir. Özgürlük zihniyeti ile donanmış kadınlar toplumun atar damarları misali bir rol oynarlar.

Kadın Akademileri

Kadının öncülük misyonunun toplumsal düzlemde yaygınlaşabilmesi için kadın akademilerinin yeterli ve güçlü oluşturulması şarttır. Bu akademilerin aynı zamanda yaygın ve sürekli çalışması gerekir. Toplumsal inşada akademiler beyin rolü oynayacak bireyleri yetiştirip hazırlarlar. Kürdistan'da ve Türkiye'de kadınların özgürlük paradigmasına denk tüm alanlara ilişkin akademileri gereklidir. Kadın akademileri kadın tarihi, kadın ekonomisi, kadın öz savunması, kadın diplomasisi, kadın basıncılğı, kadın siyaseti, kadın adalet sistemi vb. daha da çoğaltabileceğimiz yaşamın inşasının tüm önemli alanlarına dair çalışma yapabilmeli, alternatif oluşturabilmelidir. Küçük sayılarla, dar imkânlarla da başlayabilir. Başta eğitim zamanı, sistemi ve düzeni konusunda sorunlar da olabilir. Ancak mutlak yapılması gereken çalışmaların başında gelir. Toplumun yeniden inşası öncüsüz olamaz. Öncü de eğitimsiz, bilinçsiz, iradesiz hiç olamaz. Yine bu çalışma kendiliğindenliğe hiç bırakılamaz. “Kadınlar, toplum zaten gelişiyor ya da gelişmiştir” değerlendirmeleri de yanlıştır, kendini kandırmadır. Özgürlük anlayışını, bilincini oluşturmak, bunu kişilerin yaşamında pratikleşmesini sağlamak, özgürlük temelinde bir disiplin oluşturabilmek çok farklı bir olaydır. Kadınların ve gençlerin kendilerini eğitmeden, geliştirmeden bir çalışmada yeteri başarı sağlamaları imkânsızdır. Örneğin Kürdistan'da kadınlar açısından da direnişte hiç kusur yok. Kahramanlıkta hayranlık uyandırıcı özelliklere sahibiz. Ancak direniş ile birlikte yaşamı yeniden yaratma özelliklerini daha da geliştirebilmeliyiz. Kadın potansiyeli ve yaşam kurucu gücü ancak her alandaki bilinçlenme ve örgütlemelerle harekete geçer ve yapısallaşır. Bu geliştiremezse hak edilen kalıcı başarıları yakalamada yetersiz kalınılır. Türkiye'de demokrasi ve özgürlük

güçleri, kadın özgürlük hareketleri açısından da bu geçerlidir. Yaşam tarzında kapitalist moderniteden kopabilmek öncelikle her bireyin doğru ve yeterli bilinçlenmesinden bu temelde irade, özgüç kazanmasından geçer. Kapitalist sistem yaşamının kadın açısından güçlü bir çözümlemesi ile her bireyin kendini köklü sorgulaması ve özeleştiri iradesi ile karşı koyuş gerçekleşebilir. Bu aynı zamanda öncü özelliklerinin gelişmesi anlamına gelir. Gezi direnişi esnasında, Kürdistan'daki ayaklanmalarda binlerce genç kadın eyleme katıldı. Ancak bunların örgütsellige ve sisteme kavuşmaması, kalıcılaşmaması özgürlük bilincinin zayıflığından, verili yaşamın yeterince sorgulanmamasından kaynağını almaktadır. Genç kadınlar kendilerini daha ayrı, özgün ve özerk örgütleyebilmeliydi.

Özgürlük bilinci ile donanmış kadın kendini bilen kadındır. Özgürlük mücadelesi ile yeni yaşamı toprakları tırnağı ile kazıyarak yakalayabileceğini anlayandır. Ancak bu şekilde özgürlük bilinci ile yaşam tercihleri güçlü yapılır. Ve özgür yaşamın yaratılması için çalışılır. Bu kadın özgürlüğünde yürümenin yoludur. Kadın özgürlüğü adına ortaya konulmuş seçeneklerin yanıltıcı ve saptırıcı yanları ayrıştırılır ve özgürlük yürüyüşünde yola devam edilir.

Öncülük Birleşebilme Özelliği ile Mümkün

Bu anlamda kadın özgürlük hareketlerinin kadın olmaktan kaynaklı sorunlara yaklaşımı ve çözüm yollarını güçlü yaratabilmeleri güçlü toplumsal inşadan geçer. Toplumsal inşayı kadın öncülüğünde geliştirme işinde kadınların şimdiye kadar pek de başarılı olduklarını söyleyemeyiz. Yine Kadın olmaktan kaynaklı toplumsal sorunların çözümünde de kadın hareketleri çok da yeterli olamamaktalar. Türkiye ve Kürdistan'da demokrasi ve ulusal sorunlara karşı bir duyarlılık oluşmuştur. Bu konulara karşı bir yaklaşım sergilenebiliyor. Ancak toplumun yeniden inşası temelinde; kadınların toplumsal sorunları dâhil olmak üzere tüm toplumu da kapsayan çözüm projelerini yeterince geliştirebildiği söylenemez. Bu yüzden kadın özgürlük hareketi toplumsal inşanın gerçekleşmesi konusunda öncelikli bir program ve çalışma yürütebilmelidir. Direniş ve inşa çalışmaları iç içe bütünlüklü ve birbirini güçlendiren bir tarzda yürütülmelidir. Kürdistan ve Türkiye'nin tek tek şehirleri ele alınarak değerlendirilmeli ve buna göre bütünlüklü olduğu kadar ayrıntılı bir planlama ve yaklaşım olabilmelidir. Tek yönlülük, darlık aslında erkek bakış açısıdır. O nedenle de her şeyden evvel erkek egemen pozitivist, dogmatik bakış açısının etkileri hayatın her alanında aşılmalıdır. Çünkü, tek yönlülük, kendini baştan çeşitli sorunlar karşısında çözümsüz hale getirmedir.

Kadın meclisleri, kadın komünleri yeniden inşanın yapı taşlarıdır.

Türkiyeli tüm kadınlarla ortaklaşma, birleşme birlikte çalışma, birbirini güçlendirme de Kadının öncülük sorunlarındandır. Öncülük birleşebilme özelliği ile mümkün olabilir. Özgürlük paradigması son derece birleştirici ve kapsayıcıdır. Ancak bu konuda tam tersi durumlar olabiliyor. Bireysel, benmerkezci, popülist yaklaşımlar öne çıkabiliyor. Bunlar da erkek egemen sistemin kadına içerdiği özelliklerdendir. Bu aşılmadan Türkiye ve Kürdistan'da kadının öncülüğü, birleştiriciliği gelişemez. Demokratik ulus projesi her grubun özgünlüğü, özerkliği çerçevesinde bir arada olabilmeyi mümkün kılıyor. Bunu bir zenginlik, çoğulluk olarak görüyor. Ancak halen örgütleme mantığımızda tekçilik duyguları yaşanıyor. Bunlar aşılmalıdır. Türk-Kürt- Ermeni, Süryani, Yahudi, Arap, Laz, Çerkez, Gürcü, Alevi kadınların, İslam kadın hakları savunucularının tüm özgürlük isteyen çeşitli düşüncelerden kadınların hepsinin birleşebileceği örgütlü mekanizmaları oluşturmak çok hayatidir. Akademisyen kadınların çabaları son derece değerlidir. Ancak bunların hepsi birleşebilirse tüm toplum için öncü güç kaynağı durumuna gelinebilir. Başarılar temelinde sonuç alıcı çalışmalar yapılabilir. Kısaca Türkiyeli, Kürdistanlı kadınlar birleşik mücadele yürüterek kadın öncü misyon ve rollerini güçlü oynayabilirler.

Türkiye ve Kürdistan'da demokratik ulusun ve boyutlarının bedenleşmesi kadın öncülüğünde sağlanacak gelişme ile mümkün olabilir. Toplumsal sorunların çözümünde kolektif kadın öncülüğünde yapılan çalışmalar başarı getirir. Ulus-devlet modelinin kadını köleleştirmeye endeksli, bir aile ve evlilik, siyaset, ekonomi, kültür oluşturduğu ve toplumu, kadını kendi iktidar

düzeneği içeresinde kafese aldığı bilinmektedir. Buna karşılık başta tüm şehirlerde, köylerde, mahallelerde, sokaklarda kadın meclisleri ve komün çalışmalarını kadın öncülüğü ile geliştirmek ve kadın bilincini, özgürlük anlayışını derinleştirmek önemlidir. Kadın meclisleri, komünleri çerçevesinde demokratik ulusun siyasal, sosyal, yerel yönetim, ekonomi, öz savunma, kültür, diplomasi, hukuk alanlarındaki boyutlarını yeniden ilmek ilmek dokumak gerekiyor. Kürdistan'da genel olarak güçlü bir özgürlük bilinci ve iradesi oluşmasına rağmen bunun tüm bireylere kadar örgütlenmesinde ciddi yetersizlikler vardır. Adeta kadın örgütlülüğü geliştirmek bunun için uğraşmak önemsiz görülüyor. Kadın çalışmaları yürütenler bile böyle bakabiliyor. Bu elbette ki erkek mantığının kadına yansımasıdır. Erkek mantığında kadın için yapılan tüm işler önemsiz, değersiz görülür. Kadın için harcanan emekler görünmez kılınır. Bu aşılmalı somut çalışma yapılmalıdır. Tek tek bireyler, evler, köyler ve sokaklar hedeflenerek çalışma yapılabilmelidir.

Tek yönlülük, darlık aslında erkek bakış açısıdır

Kadın meclisleri, kadın komünleri yeniden inşanın yapı taşlarıdır. Toplumsal bedenin oluşmasında temel mücadele ve yaşam araçlarımız kadın komünleri ve meclisleri, koordinasyonlarıdır. Tabandan bir örgütleme olmadan özgür ve yeni yaşamı nasıl ilmek, ilmek öreceğiz? Kadın özgürlük hareketinin temel görevi direniş alanları içinde ve dışında kesinlikle öncelikle bu örgütleme çalışmalarıdır. Devlet bugün nasıl çalışıyor? Her bireye ulaşarak örgütlemeye, kendine çeşitli yollardan bağlayarak varlığını sürdürmeye çalışıyor. Biz ise çok hazırcı bir mantık, genel söylem ve çağrılarla halkı yürütebileceğimizi, inşa çalışması yapabileceğimizi düşünüyoruz. Bu tamamı ile yanlıştır. Özgürlük anlayışımıza da terstir.

Demokratik modernite inşasında kadın öncülüğü temelli akademi, meclis, komün, kooperatifler temel birimlerdir. Kadınlar bu örgütlenme biçimlerinde örgütlenerek, iradeleşerek, bilinçlenerek bunun paralelindeki genel toplumsal inşa birimlerinde yer alarak Kürdistan'da toplumsal bedenin inşasında öncü rol ve misyonu oynayabilirler. Ulus-devletin kadını tek hücreli evlere kapatması, buna alıştırması ve kadının bunu içselleştirmesine karşılık demokratik ulusta kadının yaşamın her alanında yerini alabilmesi gerekir. Ancak bu kapsamlı, zincirleme bir hazırlık ister. Kadınlar toplumsal alana indiklerinde karşılarına çıkabilecek her türlü tehlikeye karşılık bilinçlenme, örgütlenme yolları ile kendilerini güçlü koruyabilir ve mücadele edebilirler. Bilinçsiz, örgütsüz, hazırlıksız toplumsal inşada yol alınamaz, başarı sağlanamaz. Kadın kendi içinde cins olarak bir yoğunlaşma, ortaklaşma ve perspektife kavuşmadan yer alacağı her genel toplumsal örgütlenme eksik kalacak ve yeniyi yaratmada öncü rolünü tam olarak oynanamayacaktır.

Bu açıdan kadının öncü rol ve misyonunu güçlü oynayabilmesi; kadın özgürlük bilincinin, iradesinin, örgütlülüğünün derinleştirilebilmesi ile mümkündür. Yeniden yaratım kadının kendisini tanıması, bilmesi ile mümkündür. Özgürlük bilinci ve iradesi ile donanmış, birbiri ile kenetlenmiş kadınların birliği, öncülüğü ile kadın devrimi oluşabilir. Şimdilerde Kürt kadınları olarak yaşadığımız kadın bilinçlenmesi ve duruşu kadın devrimini gerçekleştirmemiz için yeterli değildir. Önemli adımlar attık ancak kadın devrimini başardığımızı tam olarak söyleyemeyiz. Bunu söylemek kendini kandırma olur.

Kadın devrimi; özgürlük paradigmamız temelinde kadın iradesi ve renginin bütünlüklü olarak toplumun bütün yaşam alanlarına nüfuz edebilmesidir. Merkeziyetçi, iktidarcı, parçalı, tek yanlı, dar, tekrarlar içine sıkışmış, renksiz, donuk, gri bir kadın devrimi olamaz. Kadın devrimi özgür duruşun, direnişin, demokrasinin, canlılığın, renkliliğin, çoğulculuğun, üretimin, yaratıcılığın, yaşam ve yoldaşlık sevgisinin, aşkın devrimidir. Kadın öncülüğünün toplumda ki coşkulu kabullenişi, toplumsal inşanın gerçekleşmesi yukarda sayılan özellikleri güçlü bütünlüklü geliştirebilmesi ile daha fazla mümkün olabilecektir. Toplum bu özelliklere sahip özgür öncü kadınların izinden bir an olsun tereddüt etmeden ilerleyecek ve kazanacaktır. 8 Mart 2016 ve daha sonra ki kadın özgürlük bayramları bu temelde coşku ve sevinçle kutlanacaktır. Özgürlük kazanacaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Özgürlüğün Gerçekleşmesi: Devlet Yurttaşlığı mı, Özgür Birey mi?

Metin Yamalak

"Özgürlük" sorunu beş bin yıllık bir sorun olarak tekelci uygarlığın oluşumuyla başlayan ve ağırlaşarak devam eden bir sorundur. İktidarın, devletin oluşumuyla insanlığın özgürlük sorunu baş göstermiş, köleliğin her biçimi bu iktidar hegemonyası altında gelişmiştir.

Apocu felsefede, evrenin sürekli yeni formlar oluşturarak, çeşitlenerek devinmesi bir özgürlük hali olarak tanımlar. Evren, "Big Bang"la bütün o yoğunlaşmış, sıkışmış potansiyeliyle patlayarak özgürleşmeye başlamıştır. Bu bağlamda evren, sonsuz bir özgürleşme çabası ve amacındadır. Evrenin form kazanmış bütün varlıkları da aynı çaba ve amaçla, sıkışıp hapsolmuş potansiyeli açığa çıkardıkça özgürleşmektedir. Bütün galaksiler, samanyolu, dünya, dünyada eko-sistem ve biyolojik çeşitlenme ve oluşumu, insan ve "ikinci doğa" olarak toplumun gelişimi… Evrensel özgürleşme ve çabası ve amacı ile bağlantılıdır.

Varoluşumuzun diyalektiği bir özgürleşme diyalektiğidir, farkına varıp kavrandığında muazzam güzelliği insana moral ve coşku vermektedir. Galaksilerin sürekli yeni yıldızlar, gezegenler doğurması ile biyolojik türlerin eşeyli üremesi, sentezlenip yeni formlarda çoğalması aynı özgürleşme diyalektiğine bağlıdır. Kendini tekrarlayan, kısırdöngü bir çoğalma değil, çeşitlenerek, farklılaşarak çoğalma özgürleşme hakikatini ifade etmektedir. Tek türün aşırı çoğalması, farklılaşmayı çeşitlenmeyi boğması doğa tarafından sürekli engellenmiştir. Popülasyon hep farklı türlerin oluşmasına olanak tanıyan bir biçimde gelişmiştir. Böylece adım adım her türde potansiyel olan hakikat açığa çıkarak özgürleşmiştir.

İnsanın oluşumu da bu özgürleşme eğilimi ile bağlantılı ele alınmalıdır. Ve tabi özgürleşme şahsında yeni bir boyuta sıçramıştır. Nasıl ki mineraller, elementler, gazlar sentezlenip biyolojik oluşuma yol açtıysa, biyolojik çeşitlenme de genetik zenginleşme oluşturarak insanda bir zirve oluşturmuştur. Bunun sonucudur ki insan, özgürleşmede yeni bir boyut açmıştır. Özgürleşme amacında organik, inorganik boyuta insanla "kültürel boyut" eklenmiştir. On beş milyar yıllık özgürleşme devinimi insan şahsında anlamsalı hakikat boyutunda özgürleşme, potansiyeli açığa çıkarma düzeyine varmıştır. Anlamsal, zihinsel, kültürel gelişme böyle başlamıştır.

Toplumun kültürel insanın oluşmasıyla, doğadaki varlıkların çeşitlenmesi doğal evrimin dışında gelişmeye başlamıştır. El ve zihin becerilerinin birleşmesiyle bütün sanatlar, zanaatlar, üretimde, yaşamda kullanılan araç-gereçler, köyler, kentler dil, inanç, kültürel gelişme ile oluşan varlıklardır. Kültür, doğanın oluşturamadığı, potansiyel olarak var olan varlıkları açığa çıkartmakta, özgürleştirmektedir. Bir ağacın gövdesinde saz potansiyel olarak vardır, ağaç ne kadar çeşitlenip çoğalırsa çoğalsın o saz oluşturulamaz. Sazı ağacın gövdesinden çekip çıkaracak anlamsal, kültürel yapı gereklidir. Doğa bu görevi insana vermiştir. Evrensel özgürleşme insan şahsında kültürel boyutta yoluna devam etmektedir. İlk anlam ve sözcükten günümüzün muazzam bilgi, bilim, felsefe, edebiyat birikimine varan bir oluşum yaratım süreci devam ediyor. Başlangıçta madde ve manaların kaba biçimde eğilip bükülerek, kesilip yontularak varlıklara dönüştürülmesi bugün nano teknoloji, yapay zekâ düzeyine varmış ve sürüyor. Bütün bunlar kültürel boyutta gerçekleşen gelişmelerdir. İnsan ve toplum yaratımları olarak evrensel özgürleşmeye cevap oluşturuyorlar.

İnsan toplumu (tarihsel kültürel toplum) iktidarın devletin oluşumuna kadar evrensel hakikate uyumlu bir yaşam sürdürmüştür. Toplumun iktidar, devlet yapılarına izin vermemiş biçimine "doğal toplum", "organik toplum" denmiştir. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan bu kavramlarla beraber "ahlaki ve politik toplum" tanımlaması yapmıştır. Topluluktan topluma geçiş ahlak ve

politikanın oluşumuyla gerçekleşmiştir. İnsanın kendisi ve çevresi hakkında edindiği bilinci, zihinsel birikimi diğer insanlarla tartışmaya ve bu tartışmalarda nasıl yaşanması gerektiği, nelerin yapılıp nelerin yapılmaması gerektiği konusunda kararlar, ölçüler, ilkeler oluşturarak toplum oluşmuştur. Tartışma ve kararlar "politikayı" ifade ederken; ölçü ve ilkelerin yaşam içerisinde tekrarlanıp, sınanıp, arınıp tamamlanmasıyla ahlak oluşur. Bilinçlenmiş insan, ahlak ve politika ile toplum meydana gelmiştir. Bilinçli, iradeli insan, ahlak ve politika toplumun ontolojisini oluşturmaktadır, birinin yokluğu diğerlerinin de yok oluşunun sebebidir. İnsan, ahlaki ve politik toplumda doğanın sınırlarını aşmış kendisindeki potansiyeli özgürleştirmiştir. Ahlaki ve politik toplum özgür insanın önkoşuludur.

Ahlaki ve politik toplumun her üyesi yaşamın bütün boyutlarına özgür katılım olanağına sahiptir. Hiçbir şey üzerinde hegemonya tekel kurma yoktur, bu sebeple hiçbir iktidar biçimi yoktur. Her şey ortak, eşit, paylaşımcı, dayanışmacı, komünal ilişkilere göre gelişmektedir. Toplumun kendi kendisini yönetmesi esastır. Ahlaki ve politik toplumun her üyesi hem politikacı, yönetici, hem de alınan kararlar sonucu planlamalar gereği yapılacak işlerin gönüllü işçisi, üreticisidir. Sınıfsal bir ayrışmaya yer yoktur. "Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için" ilkesi geçerlidir. Birey ve toplum arasında optimal bir denge vardır. Bu dengede özgür birey, irade sahibi insan yaşamı olanı bulmaktadır. Birey topluma katılarak aldığı güçle kendini tamamlamakta, bireysel yetenekleri ile kendini gerçekleştirerek, pratikleştirerek özgürleştirmekte; üretip, yarattıklarıyla topluma güç katmaktadır. Topluma özgürlük temelinde üye olmanın doğru biçimi bu şekilde ahlaki ve politik toplumda gerçekleşmektedir.

Devlet Yurttaşlığı: Modern Köleliğin İnşası

Ahlaki ve politik toplumdan sapma ile oluşan iktidar, devlet yapıları özgürleşmenin duasını bozulmuş özgürleşmeyi tersine çevirip köleleşmiş sürecini başlatmıştır. Doğal işleyişten sapma doğada da, toplumda da potansiyel olarak olasılık dâhilindedir. Nasıl ki doğada türler bazen mutasyonla ani değişimler yaşayıp hızla çoğalarak diğer türlerin varlığını tehdit eder duruma gelebiliyorsa; insan toplumunda da -doğadaki gibi doğal olmasa da- benzer sapmalar doğal varoluşu tehdit eden duruma gelebilir. İktidarın, devletin gelişimi de insan eliyle örgütlenen bir sapmayı ifade etmektedir. Doğal mutasyonlar sonucu oluşan zarar verici sapmalar elimine edip kontrol altına alıyor. Doğa, nasıl önleyici reaksiyonlar geliştiriyorsa insan toplumu da ikinci doğa olarak kendi içindeki sapmaları elimine ederek kontrol altına alıp önleyici tedbir ve yeteneği göstermek zorundadır. Ahlaki ve politik toplum 5000 yıldır iktidar ve devlete karşı bir direniş içerisinde de ona karşı yenilmiş değildir. Ancak çok tahrip olmuş zayıflamış ve hala bu sapmayı kontrolü altına alıp etkisiz hale getirmiş değildir. Bu sebeple bireysel ve toplumsal özgürlük büyük oranda sekteye uğramaktadır.

İktidar ve devletin geliştiği toplumlarda eşitlik yerine eşitsizlik, paylaşım yerine bencillik, açgözlülük, dayanışma yerine rekabet, aldatma, birbirini güçlendirme yerine darbeleyip zayıflatma, saygı, sevgi yerine zor, şiddet, ahlaksızlık, kadın-erkek eşitliği yerine erkek egemenliği egemen ölçüler haline gelmiştir. İktidar ve devlet bir toplum-kırım mekanizması olarak ahlaki ve politik toplum yapısını bozdukça sınıflı, hiyerarşik, hegemonyacı, sömürücü sistemi oluşturmuştur. Toplum yöneten ve yönetilenler olarak ayrıştırılmıştır. Yönetenler, egemen sınıf olarak, yönetilenler üzerinde her türlü tasarrufa, yaşam hakkında karar alma, onlar adına politikayı belirleme tutumuna başvurmuşlardır. Böylece eşit insanlardan oluşan ahlaki ve politik toplum yerine, eşit olmayan köle-efendi ilişkisi kurulmuştur. Bu ilişkinin egemen olduğu yerde devlet egemen kurumdur. Ve bireyler ya egemen sınıf olarak devletin sahibi ve yöneticisi ya da köle sınıfı olarak devletin malı, hizmetçisidir. Bu çarpık diyalektikte her iki sınıf da özgür değildir, özgürlük için herkesin aklında ortadan kalkması gerekir. Devlete üyelik devlet yurttaşlığı gerçekte her iki sınıfı da köleleştirmektedir. Ezilen, sömürülen sınıf, ezen egemen sınıf tarafından köleleştirilirken, egemen sınıf ise iktidarlarını kurmak ve sürdürmek için her zaman ihtiyacının çok çok üstünde çalışıp, sayısız karşı direniş ve baş etme savaşı yürümek zorundadır ki, bu durum onu kendi iktidarının kölesi yapar. Tekelci uygarlığın 5 bin yıllık tarihi boyunca köleci, feodal, kapitalist, sosyalist devletlerinde gerçekleşen ilişki, sınıflar ilişkisi, sömüren-sömürülen ilişkisi, her iki sınıfın da köleleşme ilişkisidir. Devlet biçimleri değişse de zaman içinde kölelik giderek derinleşmiştir. Abdullah Öcalan köleci, feodal, kapitalist dönemleri "kölecilik", "olgunlaşmış kölecilik", "derinleşmiş kölelik" olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla devlete yurttaş olmak, kölelikte derinleşme olarak gerçekleşmiştir.

Yurttaşlık kavram olarak Atina Kent Devleti'nde kullanılmış, hukukta tanımlanmıştır. Atina'da doğup büyümüş orada yaşayan özgür bir anne babadan erkekler yurttaş olarak tanımlanmaktadır. Köleler, kadınlar, tüccarlar, kente sonradan gelip yerleşen tüm insanlar ilk başlarda yurttaş sayılmamıştır. Daha sonra adım adım, önce tüccarları kapsamak üzere yurttaşlığın sınırları genişletilmiştir. Aristo kimi insanları "doğuştan köle" olarak tanımlarken, yurttaşı "adalet işlerini gören ve kamu katlarında görev alan bir kimsedir" şeklinde tanımlamaktadır. Atina'daki yurttaşlık tam da Aristo'nun tanımladığı gibi devlet işlerini yürüten ve sınırlı bir erkek topluluğundan oluşmaktadır. Yani Atina'da yurttaşlar ayrıcalıklı ve egemen sınıftan erkeklerden oluşuyordu. Bunlar yasama, yürütme, yargı işlerini ve mecliste kararlaştırılan diğer devlet işlerini yürütüyorlardı. Yurttaşlar aynı zamanda zengin kişilerden oluşuyordu. Yurttaş olup da daha sonra yoksullaşan ve emeği ile çalışıp geçimini sağlayanlar, hizmetçi sınıfına dahil olmuş gibi küçük ve itibarsız görülüyorlardı. Bu elit yurttaşlar topluluğunun yönetiminde olan devlet, siyaset, din, ticaret, askerlik gibi her konuda karar verip uygulatan konumdaydı. Atina ile Roma Cumhuriyet dönemi aynı karakterde olmuş, benzer bir yurttaşlık geliştirmişlerdir. Roma hukukunda yurttaşlığın hak ve ödevleri çok ayrıntılı tanımlanmıştır. Ancak dediğimiz gibi yurttaşlık bütün insanları kapsayan bir tanım olmayıp Aristo'nun dediği gibi adalet ve kamusal işleri yürüten egemen sınıf üyelerinden oluşuyordu. Atina ve Roma "demokrasi" lerinin ve yurttaşlık tanımlarının genel karakteri böyledir.

Yurttaşlık kavramı Atina ve Roma Cumhuriyetlerindeki hukuksal tanımlardan sonra ulus-devletlerin doğuşu ile başat bir tanımlama haline gelmiştir. Ulus-devletlerden önce birey olarak yurttaşlık yerine topluluk kimlikleri ön plandadır. Bireyler aynı anayurt üzerinde yaşasalar da kendilerini kendi etnik dini ve benzeri toplum, topluluk kimlikleriyle tanımlıyor ve öyle tanınıyorlardı. Mezopotamya, Avrupa, Afrika gibi genel bir coğrafyaya ait olmakla birlikte herkesin bir kabilesi, aşireti, tarikatı, cemaati vardır. Ve bir imparatorluk veya devlet egemenliğinde yaşasa da, esas bağlı olduğu yer kendi toplumu, toplum kimliğidir. Pratikte devletin değil, kendi kabile, aşiret, cemaatin yurttaşıdır. Kabilesi, aşireti devlete ne kadar bağlıysa, onun üyeleri de o kadar devlete bağlıdır. Dolayısıyla ulus-devlet yurttaşlığına göre daha özgür, daha fazla kendi öz toplumuna aidiyet söz konusudur. Etnisite, inanç kimliğinin bireye yüklediği sorumluluk ve görev ve tanıdığı haklar tarihsel bir kültürün ürünü olarak, zaman içinde evrilerek biçim almıştır. Kaynağı geleneksel değerler, toplumsal ahlak ve kültürdür.

Modern çağın devletine yurttaşlık ise çoğunlukla bireyin kendi öz kimliklerinin inkârı üzerine gelişmiştir. Kaynağı devlet ve iktidarın egemen ulus, dil, sınıf ve kültüre ait olmak üzerinden oluşturulan hukuktur. Hak ve ödevler bu egemen sınıf, ulus, din, kültüre sahip çıkma, koruma, geliştirme yükümlülüğüne göre belirlenmiştir. Birey eğer Fransa egemenliğinde kalan Korsikalı veya İngiltere egemenliğinde İrlandalı veya Türkiye'de Kürt, Arap, Çerkez veya resmi dinin dışında kalan bir din veya kültürdense kendi öz kimliklerinin inkârı üzerinde devlete yurttaş olmaktadır. Hukuk tamamen egemen sınıf, din, kültürün çıkarlarına göre belirlenmiştir. Yurttaşın görevi buna uymak aykırı davranmamaktır. Devlet yurttaşlarının başat karakteri ulus-devletin tetikçiliğine göredir. Dolayısıyla inkârcı, asimilasyonist, soykırımcıdır.

Avrupa'da Rönesans, reform ve aydınlanma hareketleri ile aşılan din veya krallık devletlerinin yerine hukuk ve kuvvetler ayrılığına dayalı ulus-devletlerin oluşmasıyla devlet üyeliği de yurttaşlık olarak tanımlanmıştır. T. Hobbes ile başlayıp Rousseau ile devam eden sözleşmeye-anayasaya dayalı devletin ve yurttaşlarının hak ve ödevlerini dinin, monarşinin veya soyluların bireyciliğinden uzaklaştırılmış, yeni egemen sınıf olan burjuva kapitalist sınıfın hukukuna göre tanımlanmıştır. Yurttaşlığın hak ve ödevlerini hukukla tanımlanması büyük bir özgürlük olarak sunulmuştur. Batı aydınlanmacılığının en çok yücelttiği şey anayasal yurttaşlıktır. Rousseau "Dağdan Yazılan Mektuplar"da; "Yasasız özgürlük olmaz, bireyin yasalardan üstün olduğu bir özgürlük düşünülemez." demektedir. "Toplum sözleşmesi"nde ise "kişinin kendi koyduğu yasaya uyması özgürlüktür" [(1)]demektedir. Özgürlüğün kaynağını yasa olarak tanımlar ve bu yasayı da bireyin kendisinin yaptığını söyler. Gerçekte böyle midir? Elbette değildir. Rahipler, feodaller, krallar, monarklar ulus-devlet ve iktidardan düşürülmüş olabilirler. Ama onlara ait iktidar koltuğuna burjuva kapitalist sınıf geçmiş, bir el değiştirme yaşanmıştır. Bunu toplumun kendi kendini yönetmesi olarak sunmak bir aldatmacadır. Çünkü yöneten-yönetilen veya egemen ve alt sınıf olgusu ortadan kalkmıştır. İkti-

dar blokları toplumun üzerinde her türlü siyasal, ekonomik, tasarrufu ve sömürüyü uygulamaya devam etmektedir. Bunun gizlenmesi ve her şeyin toplum rızasıyla olduğu düşüncesinin egemen olması için yurttaşlara seçme seçilme, oy hakkı tanınmıştır. Liberal demokrasinin en çok öne çıkardıkları modernlik ölçüleri "kuvvetler ayrılığı"na dayalı devlet ve "seçim" le belirlenen siyasal yönetimdir. Oysa gerçekte kuvvetler ayrılığı da seçimler de devleti oluşturan iktidar blokları içindir. Gerçek manada toplumu oluşturan ezilen, sömürülen, yönetilen sınıflar, toplum kesimleri için değildir.

Devletler askeri, siyasal, ekonomik, dini, ulusal-uluslararası, bürokrasi, hukuk vb. gibi güç odaklarından oluşan iktidar bloklarından oluşur. Bu iktidar blokları kendi aralarında devlette en etkin güç olmak için rekabet ederler. Kuvvetler ayrılığı ise bu rekabetin belli bir konsensüsle oluşmasını sağlayan mekanizmadır. Toplum ile iktidar blokları arasında değil, iktidar bloklarının birbirleri karşısındaki haklarını, çıkarlarını düzenler. Esas meselelerde devlet ile toplum arasındaki çatışmalarda her üç kuvvet de devleti savunur. Her devlette bunun sayısız örnekleri vardır. Devlet hiçbir zaman toplumun olmadığı gibi, kuvvetler ayrılığı da hayati konularda toplumu savunan bir mekanizma değildir. Dolayısıyla kuvvetler ayrılığı veya burjuva liberal demokrasi seçimleri toplumun kendi kendini yönetmesi olmadığı gibi, böyle bir devlet de yurttaşlık da Rousseau'nun dediği gibi özgürlük değil iktidar bloklarının çıkarlarına hizmet eden köleliktir.

Rousseau kuşağı devlet yurttaşlarının sözleşme ve hukukla belirlenmiş özgürlük olarak tanımlarken, onlardan sonra da bu hukuksal yurttaşlık haklarının tarihi süreç içinde sürekli genişletildiği özgürlüklerin arttırıldığı düşüncesi canlı tutulmaya çalışılmıştır. T. H. Marshall'ın kurumlaştırdığı gibi hukukta yer alan "hukuksal, siyasal, sosyal" haklar birbirini takip ederek 18. 19. ve 20. yüzyılda temel yurttaş hakları olarak geliştirilmiştir. Bunların gelişmesinde toplumsal muhalefetin mücadelesinin belirleyiciliği vardır. Ancak bu, yurttaşın özgürleştiği anlamına gelmez. Modern devletler toplumsal mücadele karşısında bir alanda geri adım atarken başka onlarca alanda hak gaspları ile yurttaş köleliğini derinleştirmiştir. Bireyin hakları, adil yargılanma, hukuk önünde eşitlik, seçme-seçilme, oy hakkı, fiziki, ruhsal ve sosyal sağlık için gerekli askeri beslenme, barınma, güvenlik haklarının hukukta tanınıp "üç kuşak haklar" olarak BM, AB ve birçok devletin yasalarında güvenceye alınmıştır. Birçok devlet kendini sosyal devlet, refah devleti, çok kültürlü çoğulcu devlet gibi sıfatlarla da tanımlayarak kendi yurttaşlarının haklarının, özgürlüklerinin genişliğine kanıt olarak göstermiştir. Devletin adı ve yöntemi ne olursa olsun iktidar ve sermaye tekellerinin hizmetinde olmak zorundadır. Dolayısıyla sömürüyü, her türlü köleliği açık ve örtük olarak örgütleyip sürdürmek zorundadır.

Leslie Lipson : "Yurttaş olarak insana düşen ilk ödev devleti öğrenmektir."(2) demekte, devleti toplumsal yaşamın zorunlu koşulu olarak bireyin önüne bir ödev olarak koymaktadır. 5000 yıllık devleti meşrulaştıran, bir zorunluluk olarak sunan, o olmazsa bütün kötülüklerin yaşanacağını anlatan anlayış, liberal anlayışta daha da derinleşerek devam etmiştir. Her devlet yurttaşı toplum tarafından, hem de devletin eğitim sistemi tarafından devletin zorunlu olduğu anlayışına göre eğitimi biçimlendirilmektedir. Bu da bireylerin kendi tarihsel hakikatlerini inkâr etmeye yol açmıştır. Tarihsel toplumun gelişim diyalektiğine bakıldığında özgürlüğün anti-devletçilik, anti-iktidarcılık koşuluna bağlı olduğu görülecektir. Kürt halk önderi Abdullah Öcalan kapitalist modernite yurttaşlığı için; "özel kölelikten devlet köleliğine geçişi ifade ediyor"[3] demektedir.

Modern devlette eğitim, temel bir yurttaş hakkı olarak hep yüceltilir. Oysa eğitim yurttaş için değil devlet sisteminin devamlılığı için gereklidir. Kapitalist modernite eğitim sistemi ile ihtiyaç duyduğu kadroları imal etmektedir. Günümüzde çocukların okula göndermeyen aileler hapiste cezalandırılmakta. Hatta çocuklar ailelerinden alınmaktadır. Sadece bu örnekte bile eğitimin kimin için gerekli olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Devletin resmi görüşüne göre ideal yurttaş yaratmak iktidarcılığın temel görevlerindendir. Her birey eğitim sistemi ile resmi devlet ideolojisinin olumlamadığı inanç, kültür, etnisite kimliklerinden arındırılıp sistemli bir asimülasyonla devşirme bir kişilik olarak şekillendirilmektedir. Egemen ulus milliyetçiliği, erkek egemen anlayış, militarist anlayış veya kişilik asimile edilen, öz kültür ve inançların, bireyin tarihsel kimliklerinin yerine ikame edilmektedir. Devletin yurttaş imalatı aynı zamanda bir yaşam programıdır. Eğitim ve çocukluktan ölünceye kadar yurttaşın yaşamı planlanmaktadır. Bu planlamanın dışına çıkan, aykırı hareket eden yurttaşlar ise devletin zor aygıtı ile cezalandırılır. Yeniden dönüşüme tabii tutulur. Bir pozitivist

aydınlanmacı slogan olan "her şeyin başı eğitim" asla taviz verilmeyen bir konudur. Okulda, evde, toplumda, kışlada, hapishanede, hastanede, mahkemede, ibadethanede, iş yerinde, sanat-edebiyatta, yazılı-görsel medyada, devlete sömürü sistemine aidiyeti örgütlemek, bireyde biyo-iktidar oluşturmak için "eğitim" günün tamamına yaydırılmaktadır. Bu şekilde örgütlenmiş devlette bütün tarihsel-toplumsal hakikatler tersyüz edilip birer araç olarak kullanılmaktadır. Sözde laik olan modern devletler de inanç, yurttaşları milliyetçilik temelinde devlete bağlamanın kemendi haline getirilip, tanrıya kulluk devlete kulluk etmeye dönüştürülmüştür. Toplumun ve değerlerinin saldırılar karşısında savunulması olan meşru savunma anlayışı, devletin, iktidar bloklarının her türlü çıkarının savunulması olan askerlik görevine dönüştürülmüştür. Hukuk her türlü eşitsizliğin, haksızlığın, sömürünün, adaletsizliğin, zorbalığın meşrulaştırılması aracına dönüştürülmüştür. Seçimler toplumu aldatmanın, kendi kendini yönetiyormuş algısı yaratmanın aracı olarak kullanılmaktadır. Hiçbir karar sürecine dahil edilmeyen toplumun 4-5 yılda bir oy kullanması modern çağın en büyük aldatmacasıdır. Siyasi partiler de benzer bir aldatmanın aracı olarak yurttaşları devlete bağlamanın, sistemin yasal sınırlarının dışına çıkmamasının barajları olmaktadırlar. Devleti sürdürme ve iktidar odaklı bütün siyasi partiler hangi ideolojiyi savunurlarsa savunsunlar yurttaşları devlet köleliğine alıştıran yapılar olarak rol oynamaktadırlar. Zaten bu zorluğu yerine getirmeyen partiler yasadışılık, terörizmle suçlanıp cezalandırılmaktadır. Özetle devlet yurttaşlığının hak ve ödevlerinin hangisi irdelenirse irdelensin özgürlüğü değil köleleşmeyi örgütlediği görülecektir.

Özgür ve Demokratik Ulus Yurttaşlığı

Devlet yurttaşlığı her türlü özgürlükten arındırılmış, tek tipleştirilmiş, felsefesiz, kof, güdülecek sürü durumudur. Öcalan, "Demokratik modernitenin önündeki en temel engellerin başında bu tip vatandaşı üreten ulus-devlet ve toplumu gelir" demektedir. Devlet yurttaşı özgür yaşamadığı gibi, özgür yaşanmasına da müsaade etmez. Devletin sivil ordusu gibi hareket eder, her alanda resmi ideolojinin pratikleştiricisi olur.

Hegel, "Tarih, özgürlük bilincinde ilerlemedir" der. "Tin"in en ideal devlete (ulus-devlet) ulaşmak için bilinçlenerek doğadan ayrılan insanın bir başka insan da kendini tanıyarak statü kazanmasını (köle ya da efendi) aile, toplum, ulus-devlet olmaya doğru ilerleyen bir özgürleşme süreci olarak tanımlar. İnsanın kaçınılmaz olarak köle-efendi, yöneten-yönetilen ilişkisine tabi olup kat ettiği bütün aşamaları özgürlüğün aşamaları olarak değerlendirmektedir. Ulus-devlet bu bağlamda köle-yurttaş yaratmada Hegel'e çok şey borçludur.

Marksizm'de özgürlük, "zorunluluğun bilincine varmak" şeklinde tanımlanmıştır. Aslında bu tanım Hegel'in tanımından çok farklı değildir. Hegel tarihin bütün gelişmelerini özgürleşme olarak değerlendirirken, Marksizm zorunlu gelişme, ilerleme olarak değerlendirmektedir. Tarihsel diyalektik materyalizm böyle ilerlemeci determinist bir yorumla devleti, sınıfları kapitalizmi komünizme doğru giden ileriye doğru zorunlu adımlar olarak değerlendirir. Engels, "Özgürlük kendimiz ve dış doğa üzerinde, doğal zorunlulukların bilgisi üzerine kurulu egemenliği dayanır. Böylece o, zorunlu olarak tarihsel gelişiminin bir ürünüdür. Uygarlığın her ilerlemesi özgürlüğe doğru atılmış bir adımdır."[5] demektedir. Doğa ve toplum üzerinde kurulacak egemenlik, iktidar özgürlük olarak tanımladığı gibi, uygarlığın (iktidar-sermaye tekeli) her adımının toplamı özgürleşmeye götürdüğünü dile getirmektedir. Özgür toplumdan sapma ile oluşan uygarlığın bir zorunluluk olduğu bilincine varma, özgürleşme olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlamaya göre, zorunluluğun bilincine varan insanlar irade haline gelir, kendi iradesiyle hareket etmeye başlar ve özgürleşir. Tarihsel toplumun isabetli çözümlenemediği görülmektedir. Devlet ve iktidar olumlandığı müddetçe sosyalist devrimlerde olduğu gibi, burjuvazinin yerine proletarya iktidar olsa da devlet yurttaşlığı olduğu gibi devam etmiştir. Özgürlük değil devlet üyeliği devam etmiştir.

Anarşist teorisyenlerden Mihail Bakunin her türlü iktidar ve devletin reddini özgürlüğün şartı olarak savunarak; "Tanrı'nın kölesi olan insan, kilise ve devletin de kölesi olmak zorundadır."[6] demektedir. Bu reddin içine monarşik, liberal devletçi anlayışlar da, Marksist, Sosyalist devletçi anlayışlar da girmektedir. "Benim kastettiğim özgürlük" diyen Bakunin, "Her bireyin tek tek sahip olduğu özgürlüktür; bu özgürlük başkalarının özgürlüğünün başladığı yerde bitmez; aksine o noktada olumlanır ve oradan sonsuzluğa uzanır. Bütün kilise ve devletlerin yıkıntıları üzerinde insan dayanışmasının gerçekleşeceği yeni bir dünyayı bulan ve örgütleyen özgürlük"[7] olarak tanımlamaktadır. Başkasının özgürlü-

ğünün başladığı yerde biten bireyci özgürlüğü, devlet ve iktidarla birlikte reddeder. Komünalleşmeyi savunur. Ancak bu komünaliteyi bir toplumsal sistem olarak değil tek tek bireylerin dayanışması olarak belirtir. Özgürlüğün yaşam bulacağı "toplumsal sistem" örgütlenmeden sadece bireylerin dayanışmasıyla iktidarcı-devletçi sistem karşısında yaşama güvencesi yoktur. Örgütlü bir toplum olmadan bireysel dayanışmacı özgürlüklerin gerçek özgürlük getirmesi mümkün değildir.

Özgürleşmede "toplumsal sistem" boşluğunu fark eden Murray Bookchin bu konuda "cemaat hareketleri"ni, "halk meclisleri"ni, "özyönetimler"i önermektedir. Böylece her türlü iktidar ve devletin reddini bir adım daha ileriye taşımış olmaktadır. Bookchin özgür yurttaş cemaatleri için şöyle demektedir: "Cemaat hareketleri, örtük bir biçimde toplumsal tahakkümün yerini özyönetim alması için yeni bir yurttaş öznenin, yani özgür, kendi kendini yöneten yurttaşın geliştirilmesidir. Ve devletin her yere uzanan aygıtlarına meydan okuyacak halk meclisleri gibi yeni kurumsal yapılara sokulması gerektiğini savunur."(8) Bookchin bir "cemaatler" örgütlenmesini özgürleşme, devletten kopma ve devlet karşısında toplumsal güvenceyi sağlaması için önerir. Ancak bu cemaatlerin birleşmesi ve bir genel sistem ve merkezi organlar oluşturmasını iktidar doğuracağı kaygısıyla önermez. Dolayısıyla kapitalist modernite karşısında durabilecek alternatif sistem oluşturmanın detaylarına girmez, kapitalist modernitenin çözümlemesini yapar. Bunun karşısında komünler, cemaatler, meclisler, özgür belediyeler önerir. Ama merkezi organlar önermez, cemaatlerle sınırlı kalır. Ama kapitalist modernitenin hegemonyasını kırabilmek için komün örgütlenmeleri gibi yerel iradeyi ifade eden yapılar kadar bunları bölgesel, ulusal, küresel olarak ifade eden merkezi yapılara da ihtiyaç vardır.

Abdullah Öcalan, özgür insanın yaşayabileceği sistemi paradigmal olarak bütün aşamalarıyla Demokratik Modernite olarak tanımlamaktadır. Demokratik modernitenin toplumu olan ahlaki ve politik toplum, devletin bürokratik kurum ve yapılarına alternatif olarak mahalle ve köylerden başlayan komün, meclis, kooperatif ve akademilerle "demokratik konfederalizm"i oluşturur. Bütün etnisiteler, kültürler, inançlar bulundukları bölgede komün ve meclislerini kurarak demokratik konfederalist sisteme dâhil olurlar. Ulus-devletlerin tek tipçiliği, egemen ulus, sınıf, etnisite, kültür, dil, din faşizmine karşı; bütün kültürlerin, etnisitelerin, ulusların, inançların, dillerin, dinlerin kendi demokratik konfederal kurumlarıyla kendi kendini yöneteceği ve diğer uluslar kültürlerle demokratik konfederal birlik oluşturacağı "demokratik ulus"u meydana getirecektir. Ancak böyle bir sistem oluştuğunda özgür birey-yurttaş mümkün olabilir. Böyle komple bir özgürlük sistemi düşünülmeden bireysel, tek tek, birbirinden kopuk komünlerle özgür olunabileceğini düşünmek kendini kandırmaktır. Yaşamın bütün gözeneklerine, kılcal damarlarına sızmış ve tam derinleşmiş bir hegemonya kurmuş devlet sistemi, kendisini geriletecek bir sistem olmadan, çıkarlarına göre olmayan hiçbir özgürlüğe izin vermez.

İnsanı kimliği ve kişiliği büyük oranda toplum tarafından belirlenir. İnsan toplumsal bir varlıktır. Toplumsuz bir kendi kendine oluşum mümkün değildir. Bu bağlamda özgür birey de toplum ile bağlantılı ele alınmak zorundadır. Özgür birey-yurttaş ancak özgür bir topluma yurttaş olmakla mümkündür. İktidar ve sermaye tekeli olan devleti toplumsal doğadan sapma olarak tanımladığımıza göre, toplumun doğası tarihsel olarak özgür bir doğa, evrensel özgürleşmeyle uyumlu bir doğa olarak, ahlaki ve politik toplumdur. Ahlaki ve politik toplum, devlet ulusu karşısında kendisini demokratik ulus olarak örgütlemektedir. Demokratik ulusun bireyi-yurttaşı ahlaki ve politik niteliklere sahip bir kişilik olduğu için özgür birey-yurttaştır. Özgür yurttaş, devletçi sistemdeki gibi devlete, sınıfa, iktidara, sermaye tekellerine, askeri tekele vb. karşı değil, demokratik ulusun inşası ve süreklileşmesi için gerekli her şey karşısında sorumludur ve ona bağlıdır. Demokratik ulusun özgür yurttaşının hak ve ödevleri devlet hukukuna göre değil, demokratik ulus ve onun toplumsal kurumlarının örgütlendirilmesi, savunulması, sürdürülmesi çerçevesinde ahlaki-politik hak ve ödevlerdir. İktidar ve devletin özelde de kapitalist modernitenin tahrip edip yıktığı ahlak ve politika işlevsel hale geldikçe, dağılan özgür toplum yeniden oluşmaya başlayacaktır.

Demokratik ulus, kendi yönetimini devletçi, temsili parlamenter sisteme ve temsilcilere devretmez. Kendi siyasetini kadın-erkek bütün üyelerinin doğrudan katıldığı komün meclislerdeki tartışma ve karar süreçleriyle bizzat yapar ve kendini yönetir. Her yurttaş siyaset süreçlerine katılmakla sorumludur. Bu, devlet sistemindeki 4-5 yılda bir yapılan oy kullanmak gibi değil,

gerektiğinde günlük toplantılarda tartışmak, kararlar almak ve seçim yapmaktır. "Demokratik ulus olmanın ilk koşulu bireyin özgür olması ve bu özgürlüğünü bağlı olduğu komün veya toplulukla birlikte, demokratik politika temelinde gerçekleştirmesidir."(9) Hiçbir aracının, bürokratik mekanizmanın olmadığı, her üyenin-yurttaşın doğrudan politik tartışma ve karar süreçlerine dahil olduğu "radikal demokrasi" ye göre pratikleşmektedir. Birey demokratik ulusun komün, meclis, kooperatif, akademi vb. toplumsal örgütlerinde radikal demokratik katılımla, bireysel özgürlüğü sonuna kadar yaşadığı gibi toplumdan kopmamakta, toplum tarafından tamamlanmakta, kendisi de topluma güç katmaktadır. Bu denge birey ve toplum özgürlüğünün optimal dengesidir. Ancak böyle bir dengede birey ve toplum birbirini tamamlayıp birbirine karşı sorumlu olabilir. Optimal denge ancak ahlaki ve politik toplumun radikal demokrasisi ölçülerinde mümkündür. Özgür birey yurttaşın "eko-sistem"i böyle bir toplumsal örgütlülük ve toplumdur.

Demokratik ulusun ahlaki ve politik toplumunda özgürlük, ne Marksizm'de dile gelen "zorunluluğun bilincine varmak" şeklinde yaşanır, ne de liberallerin, anarşistlerin, iki ayrı uçtan dile getirdiği gibi, bireysel olarak yaşanır. Sosyal yaşam komün ve meclislerde günlük tartışmalar ve belli periyotlara bağlanmış toplantılarda yapılan tartışma ve alınan kararlarla belirlenir. Zorunlulukların kabulü yerine demokratik biçimde oluşan toplumsal tercihler, kolektif ve demokratik bir katılımla kararlaştırılıp hayata geçirilir. Özgürlükler sınırsız olmadığı gibi herhangi bir tahakküm ve hegemonya altında da değildir.

Demokratik ulusun, demokratik konfederalist sisteminde bireyler-yurttaşlar komün ve meclis gibi yapılarla kendi kaderini hiçbir temsilci ve aracıyı araya sokmadan kendileri tayin etmektedir. Rousseau'nun söylediği, "Kişinin kendi koyduğu yasaya uyması özgürlüktür" sözü ancak böyle devlet ve iktidarın olmadığı bir toplumda anlamını bulup ve pratikleşebilir. Böyle bir toplumsal sistemde bireyler kendilerini baskı altına alan, sömüren, her türlü çıkar için çalıştıran, savaştıran, iktidar, devlet, sınıf, sermaye tekellerinin hegemonyasından kurtulmuştur. İktidar-sermaye tekelinin bireyi ahtapot gibi saran köleleştiren, hegemonyasını etkisiz kılan demokratik ulus, ahlaki ve politik toplumunda birey-yurttaş özgür olabilmenin bütün olanaklarına kavuşur. Bu durumda onu sorumlu ve bağlı kılan şey zor, mahkûmiyet ve zorunluluklar değil, kendi ahlakı, vicdanı, bir bütün ahlaki ve politik toplum zihniyetidir. Üzerinde zorlayıcı bir hegemonya olmadığı için nihayetinde bağlayıcı kararı kendisi verecektir. "Ahlak topluluğa komünal yaşama saygı ve bağlılık demektir"(10) Bunu da politik yaşama her gün dâhil olup bütün komünde beraber kendisi belirlemiştir. Birey-yurttaş, yerine getirmesi gereken herhangi bir sorumluluğu mecbur olduğu için değil, bizzat o sorumluluğu belirleyen ve gönüllü olarak o sorumluluğu aldığı için ve uygun bulmadığında reddetme hakkı her zaman olduğu için özgürdür. Kendi kaderini kendisi tayin etmektedir. Dâhil olduğu komün politik ve demokratik olduğu için birey özgürlüğüyle beraber kolektif özgürlük gerçekleşmektedir. Kürt halk önderi Abdullah Öcalan bunu; "Demokratik olmayan komün ve topluluk politik olamaz. Politik olmayan topluluk veya komün ise özgür olamaz"(11) şeklinde formüle etmiştir. Demokratik ulusun her bir yurttaşı da demokratik ve politik olduğu oranda özgürdür.

Kaynakça

1. *Toplum Sözleşmesi, J.J. Rousseau, s.22*
2. *Politika Biliminin Temel Sorunları, Leslie Lipson, s.7*
3. *Demokratik Uygarlık Manifestosu, Cilt 4, Abdullah Öcalan, s.118*
4. *Demokratik Uygarlık Manifestosu, Cilt 2, Abdullah Öcalan, s.197*
5. *Anti-Dühring, F. Engels, s.185*
6. *Tanrı ve Devlet, M. Bakunin, s.27*
7. *Tanrı ve Devlet, M. Bakunin*
8. *Ekolojik Bir Topluma Doğru, M. Bookchin, s.22*
9. *Demokratik Uygarlık Manifestosu, Cilt 5, s.475*
10. *Demokratik Uygarlık Manifestosu, Cilt 5, s.475*
11. *Demokratik Uygarlık Manifestosu, Cilt 5, s.475*

İçindekiler İçin Tıklayınız.

Suriye'nin Yapılanmasında Rojava'nın Rolü ve Ortadoğu'ya Yansımaları

Nurettin Demirtaş

Ortadoğu'da Savaş ve Dönüşüm

21. yy Ortadoğu'sunda tüm insanlık değerlerini çiğneyen vahşi savaşların sebebi, aynı zamanda çözüm yolunu da göstermektedir: Kapitalist modernite ve alternatifi demokratik modernite!

Ortadoğu tarihinde birçok acımasız savaşla karşılaşılmış fakat hiç biri günümüzdeki kadar tahripkâr olmamıştır. Çünkü son yüz yıla kadar, yani kapitalist modernitenin saldırıları altında olduğu kadar, coğrafyaya cetvelle katı sınırlar çizilmemiş, inanç ve kültürlere bu derecede tekçilik dayatılmamıştır. Bu nedenle kapitalist modernite ve alternatifi olan demokratik modernite üzerine yoğunlaşmak, en çok Ortadoğu açısından hayati önem ve yaşamsal aciliyet taşıyor.

Kapitalist modernitenin Ortadoğu'ya uygulanış şekli ve yapılandırılması ulus-devlet ve ajan kurumlaşmaları eliyle gerçekleşmiştir.

Bölgenin kadim kültürünün inkârı ve parçalanma neticesinde bölge yapay din ve mezhep çatışmalarına -özünde milliyetçi çatışmalara- sürüklenmiş; umutsuz, çaresiz, çözümsüz krizlere yol açılmıştır. Bu durum aslında kapitalist modernitenin yapısal bunalımının bir yansımasıdır. O nedenle de kapitalist modernite aşılmadan, alternatifi inşa edilmeden yaşanan kaostan çıkış da mümkün olmayacaktır.

Ortadoğu'ya Batı reçeteleri uygulanamaz. 2. Dünya savaşı sonrasında Avrupa'da geliştirilen reformlarla Ortadoğu demokratikleştirilemez. Çünkü Avrupa reform anlayışı kapitalist moderniteyi aşamadığı gibi Ortadoğu'ya uyarlanması kaosu derinleştirmekten başka sonuç vermez. Bu nedenle Ortadoğu alternatif modernitesini oluşturmak zorundadır.

Demokratik modernite alternatifinin zihinsel ve yapısal olarak başat hale gelmesi uzun vade kapsamında düşünülebilir. Fakat bugün süren savaş ve mücadelelerin kaderini de iki sistem veya modernitelerin kendini örgütleme düzeyi belirleyecektir.

Demokratik moderniteye fırsat sunan gelişme Ortadoğu tarihsel gerçekliğine yabancı olan ulus-devletlerin iflası olmuştur. Böylece yüz yılın ardından bölge dönüşüm sürecine girmiştir. Bir yandan küresel güçlerin ve statükocu devletlerin savaşı, diğer yandan halkların direnişi Ortadoğu'da değişimi kaçınılmaz hale getirmiştir. İster demokratik dönüşümle ister yıkımla olsun, bu süreç tüm Ortadoğu'da yaşanacaktır. Şu an yaşananlar ulus-devletlerin katı tutumu nedeniyle, dönüşümün fazla yıkımla ve çok sancılı bir süreçle gerçekleşeceğini göstermektedir. Önemli olan, kalıcı çözüm kabiliyetini gösterebilecek alternatif sisteme kavuşmaktır.

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın bu konudaki tespitleri hem zihniyet hem de yapılanma açısından yol göstericidir:

"Ortadoğu'da ulus-devletlerin nasıl inşa edildiklerine ilişkin birkaç örnekle sunmak, içyüzlerini anlamak açısından öğretici olacaktır. Bugünkü Irak, 1920'lerden önce olmayan bir ülkedir. Ütopya olarak bile yoktu. Britanya imparatorluğunun stratejik ihtiyaçları ve petrol çıkarları göz önüne getirilerek inşa edildi.

Suriye adının bile nasıl seçildiği pek anlaşılır değildir. Yüzyıl öncesinde hepsinin yerinde daha geleneksel belkide belli anlamlılıkları olan bir Osmanlı vilayetleri kavramı geçerlidir. Tarihte geriye gittikçe ne vilayet adı kalır, ne ülke. İslamiyet'le birlikte yön duygusu temelinde bir adlandırma benimsenmişti. Belki de daha gerçekçi, belli bir anlamı "Beledül İslam", İslam'ın memleketi genel ad olarak kabul görüyordu. Pek mesele de yapılmıyordu. Ülke tapınması yoktu. Tapınılacak varlık sadece Allah'tı. O da toplumun ortak vicdanıydı. Sıfatlarıyla, isimleriyle belli bir kavramı oluşmuştu. Belki de daha doğru olan buydu. Yeryüzünün kıtalar olarak oluşmadığı dönemleri hatırlarsak, yer, ülke adlarını kutsallaştırmak pek derin bir hakikati ifade etmez. Bu demek değildir ki yerelin, bölgenin, ulusun ülkesinin, ümmetin arz'ının hiç anlamı yoktur. Vardır, ama tanrısallaştırılacak kadar değil. Burada olumsuz olan aşırı abartmanın olumsal varlığın hakikatini silecek kadar baskın çıkmasıdır. Aynı

yorumları ulus-devletlerin diğer kimlikleri için (bayrak, marş, ulus, tarih) de yapabiliriz. Sembollerin iletişimde, anlatımda elbette önemli yeri vardır. Fakat kutsal gerçeklikler olarak sunulmaları doğru sosyolojik bilgiye imkân vermez. Şekillendireceği toplumu muazzam sorunlarla karşı karşıya bırakır. Fazlasıyla bıraktırmıştır da. Bunda esasen inşa mantığı sorumlu ve sorunludur.

Hemen yıkılacak, yıkılması gereken varlıklar da değildir. Tehlikeli bulduğumuz bunlar değil, ulus-devletin inşa mantığı ve sürdürülme tarzıdır. Çünkü hep savaşı, soykırımı, mutsuzluğu çağrıştırıyor. Toplumsal hakikatlerin budanmasını, değeri olmayanın aşırı yüceltilmesini çağrıştırıyor."

Bu değerlendirmeler Ortadoğu kültür zemininin demokrasiye ne denli açık olduğunu ve ulus-devletlerin ne denli yabancı olduğunu göstermektedir.

Öte yandan ulus-devlet saldırganlığı karşısında halkların direnişi tam bir alternatif sistem oluşturmayınca Yemen, Tunus ve Mısır'da olduğu gibi fırsatçı yeni egemen güçlerin kullanım malzemesine dönüşebiliyor. Tüm Ortadoğu'da farklı olan seçenek Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın Demokratik Ulus çözümünü esas alan toplumcu paradigma sayesinde Rojava Kürdistan'ında hayat bulmaktadır.

Demokratik Ulus Çözümü Suriye'yi Ortadoğu'nun İsviçre'sine Dönüştürebilir

Neden İsviçre?

1-Çok kültürlü bir toplumdur.

2-Konfederalist tarzda kantonlarla yönetilmektedir.

3-İnançlara, dillere, kültürlere göre bölgeler oluşmuştur.

4-Kısmen de olsa doğrudan demokrasinin uygulandığı tek ülkedir.

5-Devletlerarası sorunlarda tarafsızdır.

6-Dört resmi dili vardır.

7-Kişi başına düşen gelir düzeyiyle dünya birincilerinin içindedir

3. Dünya Savaşı Suriye toprakları üzerinde odaklanmışken ve içten-dıştan sürekli ateş altındayken, geleceğine dair İsviçre benzetmesi yapmak bir hayal gibi görünebilir fakat bu gerçekleşmeyecek bir hayal değildir. Eğer demokratik ulus çözümü gelişirse…

Benzetmeden hareketle, demokratik ulus çözümü eşittir İsviçre denilemez. Rojava'da devletsiz bir çözüm gelişmekte olup İsviçre'yi aşan karakterde demokratik niteliktedir. Fakat Suriye'de bir devlet vardır; onu demokratik ulus anlayışı ve örgütlenmesiyle çevrelemek mümkündür. Ancak Rojava'da yapılanan ne varsa Suriye geneline dayatmak mümkün değildir; ayrıca her toplum kendisi hakkında kendisi karar verecektir.

Bununla birlikte hem bazı benzerlikler hem de İsviçre'nin Avrupa açısından temsil ettiği demokratik düzey nedeniyle uzun vadede Suriye'yi Ortadoğu'nun İsviçre'si olarak düşünmek yanlış değildir. Hatta Suriye'nin cehennemi süreçten çıkışı için İsviçre modelinin neredeyse kaçınılmaz olduğu ve bu konuda da Rojava'nın öncü bir Misyon rolü oynadığı belirtilebilir.

Suriye'ye Rojava Çözümünün Katkıları

Çevresini de katarak diyebiliriz ki Suriye tarihin birçok kritik aşamasında bir "orta alan ve tampon bölge" rolünü oynamıştır. Çevresinden yalıtılmış bir Suriye 1920'li yılların ürünüdür. Çevresi kadar, çok kültürlü toplumsal yapısıyla da Suriye, Demokratik Ulus çözümü için muazzam verimlilikte bir saha durumundadır. Bunun önündeki engel devletçi zihniyettir. Fransız mandası ve Arap azınlık yönetiminde toplum hep baskılanmıştır.

Rojava çözümü, demokratik ulus çözümüdür; toplumsal farklılıkların kendilerini özgürce ifade etmesi, yönetmesi ve aralarında Konfederal koordinasyonun kurulması sistemidir

BAAS rejimi Arap milliyetçiliği üzerine kurulmuştu. İslam adına ortaya çıkan guruplar ise İslam'ı sadece maske olarak kullanmış, faşist-milliyetçi çizgide egemenlik kurmak peşinde olagelmişlerdir. Günümüzdeki savaş bir farkla yine mezhepçilik ve milliyetçilik üzerinden geliştirilmektedir. Tek fark Kürtlerin öncülük ettiği demokratik uluslaşma mücadelesidir, Rojava'daki devrim çizgisidir.

Rojava çözümü, demokratik ulus çözümüdür; toplumsal farklılıkların kendilerini özgürce ifade etmesi, yönetmesi ve aralarında Konfederal koordinasyonun kurulması sistemidir. Suriye geneline uyarlandığında tüm etnik, dinsel, mezhepsel, dilsel ve kültürel farklılıkların eşit düzeyde kendilerini ifade etmeleri anlamına gelir ki bu

zihniyetle çözülmeyecek hiçbir sorun olamaz. Rojava'da gelişen bu anlayış Suriye'nin de geleceği açısından tarihi bir katkı oluşturmaktadır.
Suriye'de tarihsel-toplumsal realite konfederal veya en azından federal çözüme yatkındır. En az 3-4 federe bölgeden oluşan bir Suriye demokratik çözüme kapı aralayabilir. Alevi, Sünni, Dürzi, Hıristiyan, Süryani, Kürt kimliklerinin kapalı-katı sınırlar çizmeden kendilerini federeler içinde örgütlemeleri ve Suriye genel meclisinde ortak yönetimi oluşturmaları demokratik birliğin güvencesi olur. Aksi halde kimlikler temelinde parçalanmış ve sürekli savaş halinde bir durum ortaya çıkabilir.

En Büyük Engel

Dört devlet ve birçok ülkeyi doğrudan etkileyen Kürt sorununun çözümü günümüzde Türk egemenliğinin inkâr-imha politikalarına takılıp kalmış durumdadır. Türkiye'de çözüm diğer parçaları da zincirleme çözüme yöneltecek potansiyele sahiptir. Fakat ne TC devletinde çözüm zihniyeti vardır ne de küresel güçlerin politikalarında. Savaş bu nedenle kısa vadede bitmeyecektir.
Türk devletinin Kürt kazanımları karşısında pozisyon almaya devam etmesi küresel kapitalizmin bölgedeki asırlık oyunlarının piyonu olmaya devam etmesi anlamına gelmektedir. Bu nedenle Türkiye'de Kürt meselesine yaklaşım Rojava ve Suriye'nin geneline yaklaşımı etkileyecektir. Bir katliam örgütü olan IŞİD' e verdiği destekle artık hem bir teşhir ve hem de tecrit süreci yaşayan AKP'nin Kürt karşıtlığı, Suriye genelinde de çözümü engellemektedir.
AKP devletinin Kürt karşıtlığıyla IŞİD'e açık destek vermesi, ABD öncülüğünde koalisyon güçlerinin havadan müdahalesine; bu da Rusya'nın fiilen savaşın içine girmesine yol açmıştır. Savaşın derinleşmesi ve karmaşık hal alması AKP'nin zerre kadar Türkiye'nin yararına olmayan, sadece iktidarda kalmaya endeksli politikalarından kaynaklanmıştır. IŞİD'i destekleyen, Kürt karşıtlığına endekslenen AKP politikalarının devam etmesi Türkiye'yi hızla Suriye haline getirecektir. Tüm kültürlerin inkârı üzerine inşa edilmiş olan tekçi faşizan ulus-devlet anlayışı terk edilmedikçe Türkiye'nin barış, istikrar, huzur görmesi olasılık dâhilinde değildir. Rojava'da gelişen demokratik ulus inşası, Türkiye'yi ya demokratik çözüm ya da özyönetim devrimiyle karşı karşıya getirmiştir.

Rojava:

Tekçiliğin Değil Çoğulculuğun; Parçalanmanın Değil Demokratik Birliğin Modeli!
Bugün Rojava'da yaşanan devrim ve inşa edilen toplumsal sistem Demokratik Ortadoğu'nun prototipi olmaktadır. Tunus, Yemen, Mısır gibi ülkelerde darbe kıskacı aşılamazken, Rojava halkı demokratik kurtuluş ve özgür yaşamı inşa şiarıyla demokratik uluslaşma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir.
Demokratik ulus çizgisinde devletçilik, iktidarcılık, milliyetçilik, mezhepçilik, cinsiyetçilik yoktur. Aynı şekilde bir yerel içe-kapanma anlayışı da yoktur. Bu husus önemlidir. Çünkü demokrasi ile yerellik, yerellik ile evrensellik bir birleriyle kopmaz bağlar içerisindedirler. Ne kadar yerel olunursa o kadar demokratik, ne kadar demokratik olunursa o kadar da evrensel olunur. Rojava halk devrimi yerel ile ulusal ve evrensel olanın bağlantı modeli olarak öne çıkmaktadır.
Devletçi sistem dışında düşünmek, bugüne kadar oluşturulmuş sınırları zihniyet ve pratikte aşmak, alternatif yaşam ve sistem oluşturmanın günlük pratiğini geliştirmek, hassas bir yoğunlaşma ve çalışma demektir. Demokratik siyasetinden, ekolojik ve ekonomik yaklaşımından, kadın özgürlükçü anlayışla özgür yaşamı inşa çalışmaları demokratik toplumsallığın bütününü kapsamakta, yerel ve yerinden yönetimin, özyönetimin gücünü açığa çıkarmaktadır.

Demokratik ulus çizgisinde devletçilik, iktidarcılık, milliyetçilik, mezhepçilik, cinsiyetçilik yoktur

Bu deneyim Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda tanımlanan düzeyi aşarak dünyaya yeni bir model sunmaktadır. Bu boyutu ile de Rojava, demokratik özerkliğin özyönetime ve özgür topluma dayalı uygulamalarını, dünya deneyimi haline getiren bir Misyon kazanmış bulunuyor. Devleti sadece "genel koordinasyon" durumuna getirme, halkların özgürlük sistemini geliştirme temelinde radikal demokrasi hayat bulmaktadır. Dünyada değişik deneyimler vardır, bu da Kürdistani deneyim olacak ve karşılıklı öğrenilecek pratiklerle demokratik toplum yö-

netiminin zenginliği açığa çıkarılacaktır. Rojava'da yaratılan fark ve hedeflenen sistem, demokratik özerkliğin devlet alanı dışında inşa edilmesi için yakalanmış olan fırsata dayanmaktadır. Yönetim sisteminde halk meclisleri tek yetkili karar organıdır. Devlet artı demokrasi formülü, burada zoraki bir uygulama şeklinde değil, demokratik Suriye artı Rojava özerk bölgeleri tarzında ele alınmakta olup, yerellerde hiçbir yetki devletçi otorite ve örgütlenmeye ait değil, doğrudan halka aittir.
Halk meclislerinin niteliğine bakıldığında bunun Ortadoğu'da kendi tarihsel köklerine dayalı yeni bir çağ başlatmaya aday olduğunu belirtmek abartılı olmayacaktır. Meclisler, bir devlet otoritesine veya merkeziyetçi bir anlayışa dayanmamaktadır. Kimliği, dini, dili, kültürü ne olursa olsun yöre halkının katılımını ve iradesini esas almaktadır. Söz, yetki ve karar ortak halk iradesindedir. Azınlık-çoğunluk nitelemeleri ve sınıflandırmalarını aşan eşit ve özgür katılım esastır. Birbirini dışlamayan, ötekileştirmeyen, eşitlikçi ortak yaşam kültürü, Ortadoğu halklarının tarihsel karakteri olup, bugün Rojava şahsında yeniden kökleriyle buluşma şeklinde canlanmaktadır.
Rojava devriminde izlenen çizgi tüm Suriye'yi kurtaracak olan çizgidir. Ayrıca demokratik Suriye hedefi olmadan Rojava'nın tek başına özgür yaşam olanağını sürdürmesi sadece dengelerin oluşturacağı fırsatlara bağlı hale gelir. Ki, Rojava halkı bu bilinçle hem kendi özgür sistemini inşa etmekte hem de demokratik Suriye'yi hedeflemektedir. Kaldı ki Ortadoğu'da hiçbir sorun diğerinden bağımsız ele alınamaz. Hiçbir halk diğer halklardan bağımsız olarak kurtuluşunu tam güvenceye alamaz. O nedenle de günümüzde ne çatışmalar ne de çözümler bir ülkeyle sınırlı kalmamaktadır. Suriye üzerinde yaşanan savaş bunu daha açık ortaya çıkarmıştır. Fakat Rojava halkı kendi özgür ve demokratik sistemini kurmadan Suriye genelini etkilemek bir yana en vahşi saldırılar altında ve siyasal dengeler karşısında yüz yıllık sömürge konumundan çıkamayacağının derin bilincindedir. Bu nedenle hem Rojava'nın hem de tüm Suriye'nin kaderi demokratik dönüşüme ve bu temelde toplumsal inşaya bağlı hale gelmiştir.

Rojava'da Ekolojik-Ekonomik Yapılanma

Dayatılan savaş ve dışa açılan kapılarda Türkiye ve Güney Kürdistan Bölgesel Yönetiminin yarattığı engeller yüzünden, ekonomide kendine yetecek zenginliklere sahip olan Rojava boğulmak istenmektedir. Buna rağmen Rojava halkı büyük bir özveri ve fedakârlıkla ekonomik yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Fakat koşullar ne olursa olsun kapitalizmin tuzaklarına düşmemek için Ekoloji-ekonomi-demokrasi üçlü sacayağına dayanarak, bu krizden çıkış sağlanabilir.
Su, toprak, enerji-petrol ve diğer kaynakların kullanımından doğanın korunmasına; üretimden eğitime, doğal ve komünal yaşam kültürünün geliştirilmesine kadar her alanda fark yaratmak ve sisteme kavuşturmak ancak Ekolojik bilinçle mümkündür. Bunun için yerel yönetimler, ekonomi ve Ekoloji birlikte düşünülmek ve birlikte örgütlenmek zorundadır. Bazı yetmezlikler olsa da şu anda yapılanlar bu kapsamdadır. Ekoloji ve ekonomi arasındaki kopmaz bağlar Rojava'da yerel yönetim olgusunu da kapsamına alarak adeta üç kurtarıcı melek rolünü oynayabilir. Fakat devletçi gelenekten devralınan kimi uygulamaların, şeklen değiştirilerek sürdürülmek istenmesi model dışı, hatta modeli zehirleyecek riskler taşımaktadır. Bunların başında da Sovyetler Birliğinde devlete ait olan solhozları çağrıştıran üretim birimleri ve yoğun şirketler gelmektedir. Solhoz tarzı, devlet kapitalizmini doğurmaktan başka sonuç vermezken şirketleşmeye ağırlık vermek ise kapitalizme yenik düşmek olur.
Karma ekonomik uygulama alanlarında dış destek-yatırım ve özellikle de finans kapitalin kurumsal tedbirlerle denetime alınması, tekelciliğe geçit verilmemesi önem arz ederken, toplum açısında doğru olanı, toplumun ortak katılımına, emeğine ve paylaşımına dayalı olan; bölgeler arası dengeyi de sağlayacak, ekonomi kurumlaşmalarının geliştirilmesidir.
Rojava'nın verimli toprakları ortak üretim mantığıyla işlendiğinde tüm ekonomik yaşama yetecek bir zenginliği açığa çıkaracaktır. Savaş koşullarının zorlukları aşıldıkça, ortak üretimdeki verim kendisini kanıtlayacaktır.
Ne siyasette ne de ekonomide üstten el koyma tarzında iktidarcı bir yaklaşıma girilmeyen Rojava'da esas alınan demokratik yöntem, başarısının güvencesi durumundadır.

Ortadoğu'yu Demokratikleştirecek Rojava

Rojava devrimi kendisini Suriye geneline yansıttıkça faşist-milliyetçi saldırılar karşısında yeni ittifak güçleri kazandığı gibi uluslararası alandaki meşruiyeti de giderek gelişmektedir. Askeri alandaki hamleler insanlık düşmanlarını gerile-

tirken, Kürdistan genelinde halkların özyönetim ve direniş cephesine en büyük moral destek olmaktadır.
Rojava modeli Suriye ve Kürdistan'da çözüme hizmet ettiği gibi bölge genelinde yeni bir Ekim Devrimi etkisinde bulunacak ideolojik-toplumsal çekiciliğe, çözüm potansiyeline ve öncülük gücüne sahiptir. Kürt, Arap, Türkmen, Êzidi, Alevi, Süryani herkesin demokratik birlik temelinde buluşması; ortak savunma ve ortak yaşam anlayışını örgütlemesi, yeni bir zihniyet olup Ortadoğu toplumları için büyülü bir ilaç değerindedir.
Büyük bir umutla belirtilebilir ki bugün Rojava'da Demokratik Ortadoğu Konfederasyonunun temelleri atılmaktadır.
Rojava şahsında Ortadoğu kültürel geleneğinin canlanışı ve bu geleneğin demokratik modernite zihniyetiyle yeniden inşa edilmesi, ulus-devlet kutsallaştırması başta olmak üzere toplum ve bireyin özgürlüğüne ket vuran tüm abartılı dogmaların aşılması sayesinde gelişmektedir. Eril kökenli devletçi, iktidarcı anlayışın sorgulanmasıyla zihniyette başlayan devrim, demokratik ulusun Kanton yönetimlerinde bedene kavuşmasıyla tüm Ortadoğu ve insanlık adına yeni bir umut olmuştur.

Büyük bir umutla belirtilebilir ki bugün Rojava'da Demokratik Ortadoğu Konfederasyonunun temelleri atılmaktadır.

Reel Sosyalist yapılanmaların çözülüşünden sonra soykırım rejimleri ve kapitalizm karşısında insanlığın arayışları demokratik modernite ile anlam kazanmış olup, ilk kez Rojava'da ete-kemiğe bürünmektedir.
Suriye'de her güç kendi sistemini hâkim kılmak istemektedir; tarihsel-toplumsal dayanakları, özcesi hakikati güçlü olanın kazanacağı uzun soluklu bir mücadele söz konusudur.
IŞİD gibi güçlerin barbarlığı karşısında bazı devlet güçleriyle askeri olarak ortak harekâtlar geliştirmek, bunu siyasete yansıtmak ortak çıkarların gereğidir. Fakat tüm bunlar ideolojik mücadele gerçekliliği ve gerekliliğini ortadan kaldırmamaktadır. Uzun vadede sonucu, ideolojik-kültürel mücadele düzeyi belirleyecektir.
Faşist-ırkçı tüm saldırılara karşı halkların ortak direnişi, adeta Babek-Hürremi direnişini yeniden canlandırmıştır. Tüm evliyalar, tüm yaman komüncüler, tüm ezilenler ve mazlumlar kadın özgürlük çizgisinde yeniden yürüyüşe geçmiş, Ortadoğu'nun en büyük demokratik isyanını başlatmıştır.
Bu isyanın kadın renginde olması demokrasinin sarsılmaz güvencesidir. Bu sayededir ki, Rojava Devrimi tarihe kadın öncülüğünde Ortadoğu'nun demokratik dönüşümünün kilometre taşı olarak geçecektir.

İçindekiler İçin Tıklayınız.

18. Yılında Uluslararası Komplo

Bedri Akın-Şahin Gümüş

9 Ekim uluslararası komplonun sadece bir değil, birçok amaç ve hedef taşıdığı günümüz Ortadoğu'da yaşanan kaotik süreçten daha iyi anlıyoruz. Görünürde Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan şahsında tüm Kürt halkına yapılmış bir komplo gibi görünse de esasında Kürt halkıyla beraber tüm Ortadoğu halklarına yapılmış emperyalist bir müdahaledir. Bu bağlamda 9 Ekim komplosu yeni bir Ortadoğu kurgusunun yaşama geçirme hamlesinin başlangıç aşamasıdır. Peki, Ortadoğu hamlesinin arka planda yatan gerçeklik nedir? Yine Ortadoğu müdahale öncesi PKK ve Kürt halk önderi Abdullah Öcalan'ın "tehlike" arz eden ideolojik, siyasi, örgütsel duruşu neydi? Kapitalist modernist güçlerin ilgisini bu kadar çekmesinin nedeni neydi? Tüm bunlara cevaplar geliştirmekle beraber komplonun/komploların tarihsel kronolojisini iç içe değerlendirmek konu akışı ve bütünlüğünün sağlanması açısından yararlı olacağı kanaatindeyiz.
İfşa olduğu üzere ABD'nin PKK'yi yakın markaja alması daha ilk kurulma aşamasında, dahası ilk grupsal faaliyetlerin başlamasına kadar dayanmaktadır. ABD'nin Adana konsolosluğunun Şah döneminde Tahran'daki ABD elçiliğine gönderdiği raporlarda; "Apocular" adıyla bilinen bir hareket oldukça hızlı, tehlikeli gelişiyor. Bu hareket hem Türkiye hem de ABD açısından tehlikeli bir harekettir. Türk solu ve diğer Kürt sol hareketleri herhangi bir tehlike yaratmıyor. Ancak Apocular olarak gelişen bu hareket tehlike yaratıyor, mutlaka önünün alınması gerekiyor" denilmektedir.
Abdullah Öcalan'ın ve hareketin ilk çekirdek kadro grubun bu kadar ciddiye alınması, üzerinde önemle durulması, Kürt halkına biçilen statüsüz bırakılmaya, iradesizleştirilmeye, kültürel soykırıma yönelik içine girilen tutumdan ileri gelmektedir. Öcalan'ın ilk Kürdistan çözümlemesi, oldukça önemli bir sözdür. Her şey bu sözle başlar. O dönemde bir çok Kürt örgütlemesi vardır. Belli bir çaba ve emekleri olmakla birlikte mücadele yol ve yöntemleri sonuç olmaktan hayli uzaktır. Fikir, zikir ve eylem birlikteliğini yakalayan tek oluşum Apocular grubudur. Nitekim kısa sürede Kürdistan'ın bir çok ilinde saygınlık, itibar görür. Sistemin yerel işbirlikçilerine Hilvan ve Siverek'de büyük darbeler vurur. Hareketin kitle zemini oluşur. Tabii tüm bunlar hareketin hedef olmasını da beraberinde getirir. 1977 yılının Mayıs ayında PKK'nin önder kadrolarından Haki Karer'in katledilmesi grup aşamasındaki Apoculara mesaj niteliğindedir. Haki Karer Türk kökenliydi. Türk halkının özgürlüğünü, Kürt halkının özgürlüğünden geçtiği bilinciyle herkesten önce Kürdistan'a gider. Hareketin gelişmesinde maddi ve manevi payı çok büyüktür. Günümüzde de olduğu gibi Kürt sorunu ateşten bir gömlektir, giyeni de yakar, dokunanı da.

Fikir, zikir ve eylem birlikteliğini yakalayan tek oluşum Apocular grubudur

Kapitalist modernist sistemin Sykes-Picot ve daha sonra Lozan anlaşmasıyla Kürt halkına reva gördüğü ulus-devletçi Fars-Arap-Türk milliyetçi devletlerin insafına terk etmekti. Bu şekilde hem Kürt halkı adı geçen devletler aracılığıyla kontrolde tutuluyor, hem de Kürt halkı figüran konumuna indirgenerek ihtiyaç duyulduğunda Fars-Arap-Türk ulus devletlerine karşı koz olacak şekilde konumlandırılmıştır. Kürt halkı özellikle Türkiye'de ülkenin özgürleştirilmesi temelli yoğun çabalarına rağmen inkar, fiziki ve kültürel soykırımdan kurtulamamıştır. Bu reva görülen durumun ortadan kaldırılmaya çalışılması her

türlü yönelimi de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda PKK öncü kadrolarından Haki Karer'in katledilmesi gruba da bir mesaj veriyordu; "Bu yoldan vazgeçin, bu işi bırakın, yoksa hepinizin sonu böyle olur" minvalindeydi. Abdullah Öcalan'ın harekete yönelik bu ilk komploya cevabı daha çok örgütleme ve hızla partileşmeye gitme eksenindedir. Nitekim partileşme fazla gecikmez. 1978 yılının 27 Kasım'ında gerçekleşen toplantıyla PKK resmen kurulur. Daha sonra yapılan gözaltılarla beraber partinin oluşumundan haberdar olunur. Uluslararası güçlerin ve Türk devletinin partileşmeye cevabı Maraş katliamı ve daha sonra 12 Eylül askeri darbesi şeklinde olur.
12 Eylül darbesi PKK'nin de içinde bulunduğu bir çok sol-Sosyalist kesimin bertaraf edilmesi temelliydi. Fakat Diyarbakır Zindanı direnişiyle 12 Eylül 1980 askeri darbesi aynı zamanda PKK'ye yönelik uluslararası güçlerin yeni komplosu başarısızlığa uğrar. Suriye sahasına çıkan Abdullah Öcalan'ı hareketin gelişimi, yine 1984 Eruh-Şemdinli askeri atılımlarının gerçekleşmesi yönlü faşist darbesi ile bertaraf olmadığını gören uluslararası güçler, bu seferde NATO'nun Türkiye'deki Gladio örgütlenmesinin daha da güçlendirilmesi için Almanya'yı görevlendirir. 1985 yılında Almanya'da PKK'nin "terörist" ilan edilmesiyle Almanya'ya NATO tarafından verilen misyonda ifşa olmuş oldu. Almanya Türk devletine askeri desteği yanında siyasi soykırım operasyonlarını da yürütmüştür. Bu operasyonların yapılma gerekçelerine de İsveç başbakanı Olof Palme'nin PKK tarafından öldürüldüğü iddiası ile temellendirmişti. Olaf Palme hem Kürt halkının hem de PKK'nin dostuydu. Nitekim bu cinayeti gerçekleştirenlerin bizzat sistem güçleri olduğu, uluslararası silah tekellerinin çıkarlarına darbe vurduğu için katledildiği yıllar sonra ortaya çıktı. Tüm bunlar bilinmesine rağmen 1987 yılında tarihe Düsseldorf davası olarak geçen süreç başlamış oldu. Burada amaçlanan uluslararası alanda PKK'nin mahkumiyeti sağlanarak, geliştirilecek tasfiye hareketinin yasallığını ve meşruiyetini sağlamaktı. Uluslararası alanda "terörist örgüt" olduğu ilan edilen, üstelik yargı yoluyla da kanıtlanan bu oluşuma yönelik tasfiye konseptini daha rahat hayata geçirebilir ve bu konsepte daha geniş yelpazede destek bulunabilirdi.Bu dava ekseninde hem PKK'nin hem de davadan tutuklu bulunan PKK kadrolarının yoğun mücadelesi ile yeni bir komplo hamlesi de bertaraf edilmiş oldu.
Alman devletinin Kürt özgürlük hareketi ve mücadelesi karşıtı bir görevlendirme yapılmasının tarihi arka planları mevcuttur. Bilindiği üzere Almanya, Osmanlı döneminden bu yana her zaman Kürt halkına kazanımlarına, mücadelesine karşı cephe almış, oluşumların, filizlenen hareketlerin, isyanın duran yerel dinamiklerin tavsiyesinde aktif rol ve misyon üstlenmiştir. Bu misyon gereği Bedirhan Bey isyanın bastırılmasından aktif rol oynamıştır. Günümüzde de bu aktif rol ve misyonunu sürdürmektedir. Alman devletinin Kürt düşmanlığının arkasında yatan nedenlerden biri Türk devleti ile derin siyasi ve ekonomik çıkarının olmasıdır. Diğer bir neden, faktör PKK'nin sosyalizm eksenli ideolojik, politik donanıma sahip olması ve Almanya'nın anti-sosyalist karakteridir. Alman devleti, faşizm eksenli şekillenen bir duruş ve eylemsel niteliğe sahiptir. Kürt halkının sosyalist değerlerle tanışması, bütünleşmesi siyasi ve ekonomik birlik sağladığı Türk devletinin varlığının ulus-devlet eksenli varlığı Almanya için tehlike anlamına geliyordu. PKK ve Kürt halk önderi Abdullah Öcalan'ın örgütlü kıldığı, direniş ruhu aşıladığı, ulusal bilinç yarattığı Kürt halkı, Türk ulus-devlet varlığı için tehlike arz ediyordu. Aslında bu kaygı uluslararası komplocuların, Kürt halkına yönelik geliştirdikleri Sykes-Picot ve daha sonra Lozan anlaşmaları ile belirlenen statünün değişmesi tehlikesini içeriyordu. Tüm bu nedenlerden ötürü PKK ve Öcalan'ın tasfiyesi için Almanya özel olarak görevlendirilmişti. Finansal destekten, gelişkin askeri tekniğe kadar tüm olanaklar Türk ulus-devletindeki NATO'ya bağlı Gladio gücünün hizmetine sokulmuştur.

Alman devletinin Kürt düşmanlığının arkasında yatan nedenlerden biri Türk devleti ile derin siyasi ve ekonomik çıkarının olmasıdır

1991 yılıyla beraber Sovyetler Birliği'nin çözülüşü sonrası, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sonrası Ortadoğu'da şekillendirilen ulus-devlet

eksenli iktidarcı oluşumların küresel sermayenin önünde engel teşkil ettiği açığa çıkmıştı. Mevcut resim ve statülerinin yeni küresel finans kapital çağa uyarlanması için Ortadoğu'ya müdahalede bulunulmuştur. Küresel sermayenin başını çeken ABD-AB-İsrail ittifakı ile ABD Öncülüğünde Ortadoğu'ya ilk müdahalesini Körfez Savaşı adı altında 1991'de gerçekleştirmiş oldu. Bu müdahale ile umduğu sonuçlara ulaşamadı. Bu yaşanan kaotik ortamdan Kürt özgürlük hareketi en iyi şekilde yararlanmış, dört parça Kürdistan'da etkili hale gelmişti. Ulusal ruhun, birliğin PKK çizgisinden geçtiği realitesi dört parça Kürdistan'da kabul görür hale geldi. Bu süreçte devrimci halk savaşı ivme kazanmış, stratejik denge durumuna kadar gelmişti. Gerilla saflarına dört parça Kürdistan'dan gençler akmaktaydı. Birinci çıkarılan olgun olan, Kürt realitesine inkârcı, soykırımcı yaklaşan güçlere karşı bir halkın uyanışı, eyleme geçmesi yaşandı. Sadece askeri açıdan değil, siyasal boyutuyla da Kürt halkında bir uyanış gerçekleşmişti. Halk serhildanları bu döneme damga vurmuştur tüm bunları gören uluslararası güçler, Kürt Özgürlük Hareketine karşı yeni bir yönelim tertipledi. Yerel işbirlikçi Kürt güçleri olan KDP ve YNK'ye de dayanarak gerilla alanlarına geniş çaplı bir saldırı başlatıldı. Kürt halk önderi Abdullah Öcalan yerel işbirlikçi KDP'nin duruşun ve konumlanışına ilişkin şu saptamaları yapmaktadır. "KDP'nin başından itibaren İsrail paralelinde ve NATO ile bağlantılı olarak hareket ettiği ve Kürdistan genelinde bir kontrol örgütü olarak destek gördüğü kesindir," devamında "1961'den itibaren Türk Gladio'sunun da desteğiyle silahlandırılıp ayaklanmaya teşvik edildiği belirtilebilinir." vurgulaması yapmaktadır. Nitekim Sait Kırmızıtoprak'ın, yine Sait Elçi'nin KDP tarafından katledilmesi ve buna benzer bir çok olay bu biçilen misyonu kanıtlamaktadır. Yine bu biçilen misyon gereği 1985 yılında Mesut Barzani Abdullah Öcalan ile Şam'da yaptığı görüşmede açıkça 15 Ağustos hamlesinden vazgeçilmesini istemiştir. Neydi bu misyon? İşbirlikçilik ekseninde şekillenen Kürdistan'ın güney parçası uğruna diğer tüm parçaların feda edilmesidir. Yine günümüz Rojava Kürdistan kazanımlarına yaklaşımı bu misyonu daha net ortaya koymaktadır. KDP misyonu gereği 1992'de Türk devleti ve geri planda bu saldırıya finansal ve askeri destek veren uluslararası güçlerle medya savunma alanlarına yönelik saldırıda bulunmuş, fakat bu savaş komplocuların hezimetiyle sonuçlanmıştır. Tarihi güney savaş olarak geçen bu savaşla PKK direniş çizgisindeki ısrarlı duruşunu tüm dost ve düşmana göstermiştir.

Çözüme Dönük Oyunlar

1992 Güney Savaşı kazanımları sonrası ilk defa Kürt sorununun siyasal çözüm yolları 1993'te aralanmış, fakat Kürt halkının statü sahibi olmasını çıkarlarına ters gören uluslararası güçler, NATO'nun Türk devletindeki Gladio örgütlenmesini faaliyete geçirmiş ve bu süreç bertaraf edilmiştir. Turgut Özal'ın çözüm çabalarına Kürt Özgürlük Hareketi ateşkesle karşılık vermiş, fakat Turgut Özal, Adnan Kahveci, Eşref Bitlis, Bahtiyar Aydın cinayetleri yine Sivas-Madımak oteli katliamı ile barışçıl çözüm umudu bertaraf edilmiş oldu. Tabi Türk devleti Gladio Çeteleri ile bağlantılı PKK içerisindeki dörtlü çetenin de (Şemdin Sakık-Parmaksız Zeki, Şahin Baliç-Topal Metin, Halil Kaya-Kör Cemal, Cemil Işık-Hogir) barışçıl, siyasal çözümün berhava edilmesinde payı azımsanmayacak düzeydedir. Şemdin Sakık'ın 33 silahsız askeri infaz ettirmesiyle Gladio çete yapılanmaları ve arkasındaki kapitalist sistem güçleri emellerine bu şekilde ulaşmış oldu. Bundan sonraki süreçte Kürdistan'da savaş daha da şiddetlenmiş, faili meçhul cinayetler almış başını gitmiş, köy yakmalar ve birçok vahşi uygulama artarak devam etmiştir. Bu dönemde PKK'den kaçan itirafçılar yine Hizbul-kontra, kontrgerilla sivil halka karşı acımasızca kullanılmıştır. Şiddet sarmalının boyutlanıp derinleşmesi bu şekilde sağlanmıştır. Kürt sorununun siyasal, barışçıl çözümüne yönelik bu dönemde içine girilen girişimler uluslararası komplocu kapitalist güçlerin müdahalesi ile bertaraf edilmiş oldu. Burada amaçlanan temel nokta Türkiye'nin sürekli şiddet sarmalında bırakılması ve bu şekilde sistem güçlerine bağlılığını süreklileştirmektedir. Bu dönemden sonra Öcalan'a 1996'da suikast girişiminde bulunulmuş, ama başarılı olunamamıştır. Bu süreç içerisinde Kürt sorununun çözümü doğrultusunda Necmettin Erbakan ve ordudan bir kanalla devam eden barış ve siyasi çözüm çabaları tekrardan uluslararası komplocuların müdahalesi ile nihayete ermesi engellenmiştir. 17 Eylül 1998 Washington Kürt otonomi anlaşması ile ABD, KDP, YNK bir çok hususta mutabakata

varmıştır. Fakat bu anlaşmanın en önemli maddesi PKK'ye karşı takınılacak tavırdır. Nitekim bu uzlaşma gereği yine Türkiye'nin vermiş olduğu tavizlerle 9 Ekim 1998 uluslararası komplosu Öcalan'a yönelik geliştirilmiş ve 15 Şubat 1999'da Türk devletine teslim edilmesi ile uluslararası komplo yeni bir düzeye ulaşmış oldu.
Uluslararası komplonun çapını ve derinliğini anlamak için 9 Ekim 1998'den 15 Şubat 1999'a kadar ki dört aylık süreci irdelemek yeterli olacaktır. Dünyanın hiçbir yerinde Öcalan'a yer verilmemesi uluslararası komplonun ne denli büyük ve kapsamlı olduğunu ortaya koyuyor. Birbiriyle çelişkili gibi görünen yine yılların birbirine düşman ülkelerinin Abdullah Öcalan'a yönelik komploda yer alması komplonun boyutunu ve derinliğini ortaya koyuyor. Ekonomik, siyasi, stratejik ve ideolojik çıkarlar birbiriyle çelişkili kapitalist modernite sistem güçlerine aynı potada buluşturmuştur. Tüm bu çıkarlar temelli ilkesiz birleşimi değerlendirmeden önce Abdullah Öcalan'ın İmralı adasına, soykırım kıskacının merkezine alındıktan sonra PKK içindeki uluslararası komplo uzantılarının içteki tasfiye girişimlerine değinmekte yarar var. Fakat Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın İmralı adasına alınmadan önce ve sonra gelişen başkaldırı ve direnişe değinmeden geçemeyeceğiz. Kürt halkı bu dönemde komploya karşı yoğun bir direniş içerisinde olmuştur. Dört parça Kürdistan'da uluslararası komploya karşı halk sokaklara dökülerek tepkisini ortaya koymuştur. Onlarca insan "güneşimizi karartamazsınız" şiarıyla zindanlarda, dağlarda, kentlerde bedenini ateşe vermiş, uluslararası komploya karşı bu şekilde tepki koymuştur. Tüm bunlar olurken diğer taraftan da uluslararası komplonun Kürt Özgürlük Hareketi içerisindeki uzantıları harekete geçirilmiş, PKK tasfiyenin eşiğine getirilmiştir. "Biz önderliğe bağlıyız", "Önderliği izliyoruz" söylemleri arkasına gizlenerek Kürt özgürlük hareketinin altını oymuşlardır. Bu tasfiyeci yönelimin temel amacı Abdullah Öcalan'ı etkisizleştirmek, PKK'nin kontrolünü ele geçirmek ve bertaraf etmekti. Tabi KDP'ye eklemlere bertaraf etmek temel eğilimdi. ABD'nin bölgeye de kurmak istediği yeni dünya düzeni çevresinde gerçekleştirilen komplo ile PKK, KDP eliyle yedek güç haline getirilecekti. Saddam rejiminin ABD tarafından devrilmesinden hemen sonra gerçekleştirilmeye çalışılan bu iç komplo Öcalan'ın müdahaleleriyle, yine geliştirmiş olduğu "Bir Halkı Savunmak" adlı savunmasıyla tasfiye olmuştur. Bu çerçevede kapitalist modernist güçlerin güdümünde Öcalan'a yönelik geliştirilen komplo başarılmıştı. Fakat komplonun ikinci adımı olan PKK içindeki tasfiyecileri harekete geçirip bu temelde sonuç alma hamlesi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Dört parça Kürdistan'da uluslararası komploya karşı halk sokaklara dökülerek tepkisini ortaya koymuştur

Peki, birbiriyle bu kadar çelişkili görülen güçler nasıl olurda Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'a yönelik komploda birleşebilmişlerdi? Temelde birbiriyle çelişkili gibi görünen ABD'sinden Rusya'sına, Yunanistan'ından Türkiye'sine, İsrail'inden İtalya'sına kadar tüm güçlerin kapitalist modernist sistemin birer parçaları olmaları komploda birleşmelerinin temeliydi. Yine Türkiye'nin vermiş olduğu tavizler, yine dünya hegemonu ABD ve İsrail'in yoğun çabası sonucu komplo gerçekleşmiştir. Komplonun temel amacı Ortadoğu'da oluşturulacak yeni düzen ile hem İsrail devletinin güvenliğini sağlamak hem de ABD'ye sağlam bir üs ve müttefik olabilecek bir Kürt oluşumu devreye koymaktı. 17 Eylül 1998 Washington Kürt Otonom anlaşmasına bu temelde varılmıştı. Ortadoğu özü itibariyle medeniyetin beşiği, insanlığın doğuş beşiğidir. Ahlaki ve politik değerlerin büyük ölçüde korunarak bu güçlere ulaşmasında kapitalist modernist değerlere, kültüre karşı direnişinde merkezi konumundadır. Ortadoğu tarih boyunca kapitalist modernite ile demokratik modernite değerlerinin birbiriyle mücadelesine sahne olmuştur. Ortadoğu'da hakimiyetini her yönüyle hakim kılmaya çalışan kapitalist modernite, devletçi ve iktidarcı uygarlık her seferinde bu kadim kültürel değerler ile örülü, özünü ahlaki ve politik değerlerden alan direnişçi ruh ve geleneği karşısında bulmuştur. Bu nedenle tarih boyunca devletçi toplumla özgürlükçü toplum arasında derin çelişkiler sürüp gelmiştir. Bu tarih devletçi-iktidar-

cı toplumun özgürlükçü topluma karşı komplolarıyla doludur.

Özellikle Ortadoğu özgülünde kapitalist sistem güçleri, soykırımın her türlüsünü uygulamışlardır. Yerel dinamikleri birbiriyle çatıştırmış, karşı karşıya getirmiştir. Amaç homojenleştirilmiş toplum inşasıdır. Bu doğrultuda Öcalan şu tespitlerde bulunmaktadır; "Kapitalist sömürü biçiminin, azami kâr kanununun işleyebilmesi için endüstriyalizm ve finans kapitalin tekelleşmesi gerekir. Tekelleşme ise milliyetçi ideolojinin hegemonyası altında, kılcal damarlarına kadar iktidar aygıtlarının kontrolü ve gözetimine alınan homojen toplum yaratma amaçlı ulus-devlet egemenliğini gerektirir. Ekonomi üzerinde endüstriyel tekelcilik ve finans kapital tekelciliği, ulus-devlet tekelciliğiyle birbirine destek temelinde iç içe inşa edilir. İdeolojik alanda milliyetçi tekelciliğinin inşasıyla süreç tamamlanır. Sonuçta amaçlanan homojen toplum gerçekleştirilmiş olur." Kapitalist modernitenin ulus-devlet eksenli homojenleştirme yönelimleri ile paralel olarak bir çok mezhepsel, dinsel, etnik topluluk ve halklara fiziki soykırım başta olmak üzere inceltilmiş kültürel soykırım da uygulanmıştır. Kürtler, Ermeniler, Keldaniler Asuri halklar olmak üzere Alevi-Ezidi dinsel topluluklara yönelinmiştir. Ortadoğu'da ekonomik zenginliklerin sömürüsü uğruna sıraladığımız halklara, etnik, mezhepsel, dinsel topluluklara yönelik katliamcı, yok edici bir politika da izlenmiştir. Kapitalist sistemin can damarı olan endüstrisini devindirecek dünya petrollerinin yüzde ellisine yine dünya doğalgaz rezervlerinin yüzde kırkına sahip olan Ortadoğu bu sistemi cezbetmeye yetmiş, Modernite güçleri de strateji, politika ve taktiklerini bu zenginliklerin elde edilmesi yolunda kurmuş, hayata geçirmiştir. Ahlaki, vicdani değerlerden yoksun kapitalist sistem emellerine ulaşmak için her yolu ve yöntemi mübah görmüştür. Bu temelde Ortadoğu›yu savaş arenasına çevirmiş, her daim kaotik ortamın hakim olması için yerelde etnik topluluklar yine mezhepsel, dinsel topluluklar arasında karşıtlık yaratmış, birbirine düşmanlaştırmıştır. Günümüz selefist, cihadist, faşist örgütlenmeler olan DAİŞ, El-Kaide, El-Nusra gibi çete yapılanmaları Ortadoğu kaosuna yönelik verilen rolü en iyi şekilde yerine getirmektedir. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan DAİŞ için "küresel fahişe" kavramını kullanmakta, yine devamında Ortadoğu'nun sistemi olduğunu ve herkesin çıkarı için mücadele eden bir tetikçi, taşeron gücün yaratıldığına vurgulamaktadır. Özellikle bir İsrail projesi olduğunu vurgulamaktadır. Konu DAİŞ faşist çete yapılaşmasından açılmışken; yaptığı katliamlar, Ortadoğu tarihi mirası, kalıntı ve dokusuna yönelik tahripkar, yok edici temeldeki yönelimi, bize kapitalist modernitenin Ortadoğu kültür ve mirası olan düşmanlığını anımsatmaktadır. Tüm bunlar Ortadoğu'daki uygulamaların, yönelimlerin aynı stratejik plan ve proje eksenli hayata geçirildiğini göstermekte. Karşımızda uluslararası komplocu güçlerin ekonomik ve siyasi çıkarlarının yanı sıra en önemlisi de Ortadoğu kültürel değerlerinin yok edilmesi temelli amaç ve hedefleri, stratejisi durmakta.

Birinci Dünya Savaşı sonrası Lozan anlaşmasıyla Ortadoğu, homojenleştirilen Arap-Türk-Fars ulus- devletleri arasında pay edilerek; Kürt halkıyla beraber bir çok topluluk ve halk bu bölüşümden pay sahibi olarak çıkan faşist-milliyetçi ulus-devletlerin insafına terk edilmiş oldu. İngilizlerin "böl-parçala-yönet" politikasının sonucu olarak günümüze kadar sürüp gelen sorun ve kaos girdabına sokulan Ortadoğu halkları hala kültürel-fiziki soykırım kıskacında tutulmakta. Bu denklemde Kürt halkına inceltilmiş kültürel soykırım politikalarının yanı sıra var olan statüsüsüzlüğe yönelik isyanlar katliamlarla sonuçlandırılmıştır. Bu statüsüzlüğe isyan temelinde şekillenen, gelişen ve Kürt halkının büyük oranda desteğini alan Kürt Özgürlük Hareketi ve Öcalan'a yönelmiştir.

Komplo Salt Öcalan'a Karşı Yapılmamıştır

Kürt Özgürlük Hareketi ve Önderine yönelen uluslararası komplo, salt Kürt halkının örgütlü yapısına yönelik değildi. Kapitalist modernitenin Ortadoğu üzerindeki mutlak hakimiyetini kurma temelli arzusu salt ulus devlet yöneticileri, yönetsel aygıtları üzerinden hayat buluyordu. Sistem daha da ileri giderek finans kapital çağın önünde engel teşkil eden ulus-devletlere müdahale ederek restorasyondan geçirmek ve ulus-devletin yönetsel aygıt ve kurumlarını aşan daha derinlikli etki alanı yaratmayı çalışıyordu. Kapitalist hegemonyanın tam tesisi için Ortadoğu'daki örgütlü dinamiklerin tümünün devreye konulan planla bütünleşmesi, engel teşkil edecek konumdan çıkarılması, yerel toplumsal yapıların enerjilerinin bu plana kanalize edilmesi zo-

runluluk arz ediyordu. Rejim değişikliklerinden daha ileri, daha derinlikli, etnik, dini ve sınıfsal tüm dinamiklerin kendilerinden yana pozisyon alması hedeflenmiştir. Bu yeni süreçte Ortadoğu denklemini her yönüyle etkileyebilecek ideolojik birikimi, örgütsel güce yine askeri birikim ve tecrübelerine sahip güçlerin başında PKK gelmekteydi. Dolayısıyla Ortadoğu müdahalesi öncesi ilk hedefe konulan Öcalan ve PKK olmuş oldu.

Bilindiği üzere bölgede kapitalist modernist güçlerin jandarmalığı Türk devletine verilmişti. Türk devleti de bunu layıkıyla yerine getiriyordu. Bu nedenle küresel güçler hem Irak müdahalesi öncesi kendilerine alan açıyor hem de Abdullah Öcalan'ın Türk devletine teslim edilmesiyle kendine daha sıkı bağlıyor, buradaki gücü yedeğine alıyordu. Öcalan'ın 9 Ekim uluslararası komplosunun kendisine yönelim gerekçelerini şu şekilde ifadelendirmektedir; "Irak işgal senaryosu da benim teslim edilmemle sıkı sıkıya bağlantılıdır, işgal aslında bana yönelik operasyonla başlatılmıştır. Daha doğrusu büyük Ortadoğu Projesi'nin hayata geçirilişinin kilit adımlarından biri ve ilki bana yönelik olan operasyondu... Bir nevi üçüncü dünya savaşı da bana yönelik operasyonla başlatılmıştır" der. Yine Özcesi Ortadoğu'da 200 yıllık hegemonik hesapları önünde, özellikle Kürdistan politikasından ötürü ciddi bir engel olarak ortaya çıkmıştı. Bütün planları ve uygulayıcıları karşısında tehlikeli olmaya başlamıştım" demektedir.

kapitalist modernite sisteminin amaçlarını Ortadoğu üzerinde sonlandırmanın yolu, 'Ortadoğu Ortak Evinde" demokratik konfederalizm çatısı altında yaşamaktan geçmektedir

Uluslararası komplonun amaç ve hedeflerinden biri de Abdullah Öcalan'ı Türkiye'ye teslim ederek belki yüzyıla varacak Kürt-Türk çatışması çıkartmaktır. Böylece hem PKK'yi ve Kürtleri hem de Türkiye ve Türkleri kendilerine muhtaç etmek, bağlamak ve çıkarları doğrultusunda Ortadoğu›da kullanmayı öngörmüşlerdi. Ama Öcalan uluslararası komplocuların Kürt ve Türk halklarının içine sokmak istedikleri derin şiddet sarmalından kurtarmak adına stratejik geri çekilme sürecini başlatmış, fakat yoğun çabaları anlaşılmamış, PKK ve Abdullah Öcalan üzerine daha fazla gidilmiştir. O süreçte İmralı adasında kendisini ziyaret eden avukatlarına ilk söylediği söz: "Halkımı sağ salim karşı kıyıya ulaştırmak istiyorum" olur. Nitekim o süreçteki yoğun çabalarıyla derinleştirilmek istenilen savaş sarmalının önüne geçer. 17 yıllık İmralı yaşamında barışın tesisi için her türlü özveride bulunmuştur. Kendisi için üçüncü doğuş olarak nitelendirdiği İmralı sürecinde barışı strateji olarak benimsemiş, tüm hamle ve siyasetini bu eksende oluşturmuş, yaşama koymuştur.

Günümüze kadar devletçi uygarlık sistemi kendisini sürekli kaos eksenli yaşatabilmiştir. Egemenlikçi sistem kendisine yönelik gelişebilecek tepki, İtiraz ve direnişleri kaosla bertaraf etmeye çalışmıştır. Sömürgeci sisteme yönelmesi gereken tepki ve itirazlar içe dönmüş halklar, etnik-dinsel yapı, topluluklar birbirine düşman hale getirilmiştir. Kapitalist hegemonik sistem güçleri ABD'si, İsrail'i, İngiltere'si istedikleri gibi Ortadoğu yeraltı ve yerüstü zenginliklerini sömürebilmek için bu alanda kaos ortamına hep canlı tutmuştur. Burada İsrail'in rolü ve misyonu hayati derecededir. ABD'de, İngiltere'de dahası Avrupa'da maddi ve manevi ağırlığı bilinen bir gerçektir. Ortadoğu kaosunun sürekli canlı tutulmasının bir amacı da İsrail devletinin güvenliğinin güvenceye alınmasından ileri gelmektedir. Hegemonik emeller içinde Kürt sorunu çözümsüz bırakılır ve bu sorun hep canlı tutulur. Hegemonyanın inşası yine sömürünün daha da derinleştirilmesi için Ortadoğu doku ve kültürüne uymayan ulus-devletler inşa edilmiştir. Ulus-devletlerle uluslararası sermaye tekellerin rant ve kar sömürü alanına dönüşmüştür. İnşa edilen bu siyasal oluşumlar her şart ve koşulda korunmuştur.

Kapitalist modernist güçler Abdullah Öcalan'a yönelik uluslararası komplo ile hedeflediği amaçlarına birçok yönüyle ulaşmış olsa da, PKK ile Kürt halkının devrimci halk savaşı geriletilememiş, aksine gün geçtikçe ivme kazanmıştır. Yine Ortadoğu'da Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra inşa edilen ulus-devletler küresel kapitalizm üzerinde ekonomik, politik, askeri yük olmaya devam etmekte. Daha az maliyetle daha çok sömürü hedefleyen finans kapital çağı unsurlarının kendileri de Ortadoğu'da yaratmış

oldukları bataklıkta debelenmektedir. İmralı, soykırım merkezinde yoğun tecrite rağmen Öcalan PKK hareketini değiştirmiş, dönüştürmüş, paradigmasal dönüşümü sağlamış, çağın ihtiyaçlarına uyarlamıştır. Geliştirmiş olduğu savunmalarıyla uluslararası komployu büyük oranda boşa çıkarmıştır.

Özcesi mevzubahis uluslararası komplonun amaç ve hedefleri olunca anlatılacak, çözümlenecek, bir çok boyutuyla sergilenecek devasa bir alan karşımıza çıkıyor. Bu kısa ve genel hatlarıyla ortaya koymaya çalıştığımız amaç ve hedefler bu devasa komplonun sadece küçük bir bölümü ihtiva etmekte. Bu konuda Öcalan "Demokratik Toplum Manifestosu" külliyatı geniş izahatları, çözümleme ve analizleri bizlere sunuyor. Uluslararası komploya en iyi, en etkili cevap da ortaya çıkarılan bu külliyat vermekte. Zira uluslararası komplonun genelde Ortadoğu, özelde ise Kürdistan'daki amaç ve hedeflerinin boşa çıkarılması ekseninde geliştirilmiştir. Rojava Kürdistan'ı özgülünde hayat bulan demokratik konfederalizm sistemi her boyutuyla yaşamsallaşma sürecindedir. Fiilen Rojava Kürdistan'ında yaşamsallaşan bu sistem tüm Ortadoğu halkları için rol model işlevi görmektedir. Koploya karşı verilecek en güzel cevap bu olmaktadır. Rojava'da birbirine düşmanlaştırılan halkların, demokratik ulus çatısı altında her topluluk ve halkın kendi inanışı, rengi, dili ve kültürü ile yaşayabileceğini bize göstermekte. Ortadoğu halkları beraber yaşama, birbirlerinin inanış ve yaşayış biçimine (ahlaki ve politik toplum değerleri ekseninde) saygılı davranma kültürüne çokta yabancı değildir. Kısacası kapitalist modernite sisteminin amaçlarını Ortadoğu üzerinde sonlandırmanın yolu 'Ortadoğu Ortak Evinde" demokratik konfederalizm çatısı altında yaşamaktan geçmektedir.